

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרה"ץ שליט"א

פרשת

בראשית

כ"ג – כ"ט תשרי תשפ"ז

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב, עיר שומרי הלשון, עיר השמחה

ניתן להשיג בעמדת הבית בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'

או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ״ק אדמו״ר עט״ר
מוהרא״ש
ר׳ אליעזר שלמה בן
ר׳ מנחם זאב זי״ע

לזכות מורנו ורבנו הרה״צ
ר׳ יצחק שמואל אהרן לעזער
שליט״א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה הקדושה מתוך
בריאות איתנה ונחת מכל יצ״ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של
רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה
ולזכות
רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

טוֹב לוֹמַר לִפְנֵי הַלִּמּוּד:
לִמּוּד הַבַּבְלִי, יְרוּשַׁלְמִי, תּוֹסֶפְתָּא וּנְבִיאִים כְּתוּבִים יְהִיֶה לְעִלּוּי
הַשְׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה וּלְהָקֵל צַעֲרָהּ, לְעִלּוּי כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
שֶׁנִּפְטְרוּ מִן הָעוֹלָם, גְּאֻלָּה, יְשׁוּעָה, רְפוּאָה וְהַצָּלָחָה לְכֻלָּל
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּרוּחָנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת, גִּלּוּי מְשִׁיחַ־צִדְקֵנוּ בְּרַחֲמִים
וּבְנִין בֵּית־מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

לאתויי חלבו — דאסור. ולאתויי שוחטו בחוץ דחייב לא אמרינן, משום דאם כן איבעי לן למימר בדוקין שבעין. ועוד, סיפא קתני לקמן: השוחטן בחוץ פטור. ובללא דרישא לא אצטריך לאיתויי חלבו דשרי, דהשתא ולדן דכגופן דמי, דעובר ירך אמו הוא, שרי — כל שכן חלבו, דמיא בעלמא הוא. **הא בעלי מומין מיפרקי** — אותם שנתעברו קודם פדיון ונולדו לאחר פדיון. וכגון שתפסן לשום זבח, דאלימא קדושתייהו למיתפס פדיונן. וכשהוא מתפיסן לשם זבח אין מתפיסן לכל זבח שירצה הא לשם אותו זבח מתפיסן. והיכי משכחת לה — פירושא הוא, כלומר: היכי משכחת תירוצא דמילתא, דמשמע בעלי מומין נפדין ולשם זבח אחר לא יתפיסם, אלא היכי עביד — דמתפיסם לשם אותו הזבח ונפדין — במומן, כשיפול בהן מום. **נימא תהוי תיובתא דרב הונא** — דאמר לעיל (טו,ב): כונסן לביפה והן מתים. **ואידי דתני רישא נפדין תמימים** — דחידוש הוא, דאפילו תמימים נפדים. **והשוחטן בחוץ פטור** — סיפא דברייתא לעיל, אקדשים שקדם הקדשן את מומן קאי. ואפילו הכי פטור, דאין חייבין על שחיטת חוץ אלא על המתקבל בפנים, כדתנן בזבחים בפרק "פרת חטאת" (קיב,א): בעלי מומין, בין קבועין בין עוברין, שהקריבן בחוץ — פטור. ומפיק טעמא מהאי קרא: "ואל פתח אהל מועד לא הביאו", הא כל שאינו ראוי לבא אל פתח אהל מועד — אין חייבין עליו. **רב הונא מתני חייב** — כדקתני מתניתין (בכורות יד,ב). ומוקי לה בדוקין שבעין — דמתקבל בפנים הוא. **ואליבא דרבי עקיבא** — דאמר בשחיטת קדשים בפרק "המזבח מקדש" (פד,א): אם עלו לא ירדו. דוקין = טיל"א, בגון (ישעיהו מ) "הנוטה כדוק שמים", ולהכי לא ירדו — דאין מומן ניכר כל כך. הכי תנן בזבחים בפרק "המזבח מקדש הראוי לו" (פד,א): רבי עקיבא מכשיר בבעלי מומין, כלומר, דאם עלו לא ירדו. ואמר רבי יוחנן בגמרא: לא הכשיר רבי עקיבא אלא בדוקין שבעין, הואיל וכשירין בעופות. והוא שקדם הקדשן את מומן. לישנא אחרינא: דוקין — שיש לו מום בעפעפים. ולהכי קרי לעפעפים דוק על העין, כרקיע. דהכי אמרינן בספרי אגודות: העין דומה לעולם קטן, העפעפים כנגד הרקיע, והתחתון כנגד הארץ, והלבן שמקיף את העין כנגד ים אוקיינוס שסובב את העולם, והשחור שבו שהוא עגול דומה לגלגל חמה. **קדושה דחויה** — שבבר נפדו. **ויאכלו במומן** — ימתינו עד שיוממו ויאכלו לבעלים, כבכור ומעשר שאין נפדין אלא נאכלין במומן. אלמא, כיון דלא מצי קרבי, כדאמר במסכת תמורה (ה,ב): "אך בכור שור" וגו' — הן קריבין ואין תמורתן קריבין — נאכלין במומן לבעלים, האי נמי ליעבד הכי! **והא בהמה לא אלימא למיתפס פדיונה** — הילכך מתה. מנין **לתמורת פסולי המוקדשים שמתה** — כגון דלאחר שנפדו הקדשים התפיסן בתמורה, דלא מצו למיקרב. **ממעלה הגרה טמא הוא** — דסיפיה דקרא כתיב: "טמא הוא לכם", ודרשינן הכי: יש לך דבר שיש בו סימני טהרה ואסור באכילה, ואיזו — זו תמורת פסולי המוקדשין. **חמש חטאות** — מפרש בתמורה (כא,ב). **לתמורת אשם שתהא רועה** — דאשם לא קרב נדבה, הלכך תמורתו לא קרבה. והא "טמא" דקרא הכי קאמר: הניחוהו עד שיהא טמא, כלומר שיפול בו מום. **כל שבחטאת מתה** — ותמורת חטאת היינו אחת מחמש חטאות מתות. **לאו ליכא** — דאין עובר בלאו. **דאיכא לאו** — "לא תאכלו ממעלי הגרה". **ואיבעית אימא** — להכי אתא "ממפריסי הפרסה" דמשתעי בחטאות המתות — להקיש דבר הבא ממעלי הגרה, תמורת פסולי המוקדשין לאחר פדיונן, דנפקא "ממעלי הגרה", לדבר הבא ממפריסי הפרסה חטאות המתות. **משנה** המקבל **צאן ברזל** — שמם לו גוי בהמותיו בדמים קצובין, ולתת לו אותן דמים עד עשר שנים, בין מתו בין הוזלו, ואותן ולדות שיהיו להן עד אותו זמן יהיו ביניהם. **ולדותיהן פטורין** — מן הבכורה.

ולדותיהן

לַאֲתוּיֵי חֶלְבּוֹ. אָמַר מָר: אֵין נִפְדִּין תְּמִימִין, וְאֵין מַתְפִּיסָן לְכָל זֶבַח שֶׁיִּרְצֶה. תְּמִימִים הוּא דְּלָא מִיפְּרְקִי, הָא בַּעֲלֵי מוּמִין - מִיפְּרְקִי; לְכָל שֶׁיִּרְצֶה הוּא דְּאֵין מַתְפִּיסָן, הָא לְאוֹתוֹ זֶבַח - מַתְפִּיסָן; הֵיכִי מַשְׁכַּחַתְּ לָהּ? דְּמַתְפִּיסָן לְאוֹתוֹ זֶבַח וְנִפְדִּין בְּמוּמָן. נֵימָא תְּיוּבְתָּא דְּרַב הוּנָא? - אָמַר לָךְ רַב הוּנָא: הוּא הַדִּין דַּאֲפִילּוּ בַּעֲלֵי מוּמִין אֵין נִפְדִּין, וְאֵידֵי דְּתָנָא רֵישָׁא נִפְדִּין תְּמִימִים - תָּנָא נַמִּי סֵיפָא אֵין נִפְדִּין תְּמִימִים; וְאֵידֵי דְּתָנָא רֵישָׁא לְכָל זֶבַח שֶׁיִּרְצֶה - תָּנָא נַמִּי סֵיפָא לְכָל זֶבַח שֶׁיִּרְצֶה. "וְהַשּׁוֹחֲטָן בַּחוּץ פָּטוּר". רַב הוּנָא מַתְנֵי: חַיָּיב, וּמוֹקֵים לָהּ בְּדוּקִין שֶׁבָּעַיִן, וְאַלִּיבָּא דְּרַבִּי עֲקִיבָא דְּאָמַר: אִם עָלוּ - לֹא יֵרְדוּ. "בֵּין לִפְנֵי פְּרִיּוֹנוֹ בֵּין לְאַחַר פְּרִיּוֹנוֹ עוֹשֶׂה תְּמוּרָה". אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ: וְתִמּוּרָתוֹ לְאַחַר פְּרִיּוֹנוֹ מַתָּה. מַאי טַעְמָא? הֵיכִי לִיעֲבִיד, לִיקְרְבֵיהּ - מִכֹּחַ קְדוּשָּׁה דְּחִוְיָה קָאָתְיָא, לִיפְרְקֵהּ - לָא אַלִּימָא לְמִיתְפַּס פְּרִיּוֹנָהּ, הִלְכָּךְ מַתָּה. מַתְקִיף לָהּ רַב עַמְרָם: וְתֵיתְכִיל בְּמוּמָהּ לַבְּעָלִים! וְכִי מָה בֵּין זוֹ לְתִמּוּרַת בְּכוֹר וּמַעֲשֵׂר, דְּתָנַן: תְּמוּרַת בְּכוֹר וּמַעֲשֵׂר, הֵן וְוֹלָדָן וְוֹלַד וְלָדָן עַד סוֹף כָּל הָעוֹלָם - הֲרֵי הֵן כִּבְכוֹר וּמַעֲשֵׂר, וְיֹאכְלוּ בְּמוּמָן לַבְּעָלִים! אֲמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: זֶה שֵׁם אִמּוֹ עָלָיו, וְזֶה שֵׁם אִמּוֹ עָלָיו; זֶה פּוֹלֵט תְּמוּרַת בְּכוֹר וּמַעֲשֵׂר בְּמוּמָן מִיתְאָכְלָן לְבַעֲלִים - אַף תְּמוּרָתָן מִיתְאָכְלָא. וְזֶה שֵׁם אִמּוֹ עָלָיו, תְּמוּרַת קָדָשִׁים מִיקְרְיָא, מַה קָּדָשִׁים לָא מִיתְכְּלִי אֶלָּא בְּפִדְיוֹן - אַף תְּמוּרָתָן נַמִּי לָא מִיתְכְּלִי אֶלָּא בְּפִדְיוֹן, וְהָא לָא אַלִּימָא לְמִיתְפַּס פִּדְיוֹנָהּ. תַּנְיָא כְּוָותֵיהּ דְּרַב נַחְמָן: מִנַּיִן לְתִמּוּרַת פְּסוּלֵי הַמּוּקְדָּשִׁין שֶׁמֵּתָה? תַּלְמוּד לוֹמַר: "מִמַּעֲלֵי הַגֵּרָה... טָמֵא". - הַאי מִיבָּעֵי לֵיהּ לְחָמֵשׁ חַטָּאוֹת מֵתוֹת! - הַהוּא "מִמַּפְרִיסֵי הַפַּרְסָה... טָמֵא" נָפְקָא. תַּנְיָא נַמִּי הָכִי: מִנַּיִן לְחָמֵשׁ חַטָּאוֹת מֵתוֹת? תַּלְמוּד לוֹמַר: "מִמַּפְרִיסֵי הַפַּרְסָה... טָמֵא". - חָמֵשׁ חַטָּאוֹת מֵתוֹת הִילְכְתָא גְּמִירִי לָהּ! אֶלָּא, כִּי אָתָא קְרָא - לְתִמּוּרַת אָשָׁם. - תְּמוּרַת אָשָׁם נַמִּי הִילְכְתָא הִיא: כָּל שֶׁבְּחַטָּאת מֵתָה - בְּאָשָׁם רוֹעֶה! אֶלָּא לְעוֹלָם חָמֵשׁ חַטָּאוֹת מֵתוֹת, וְאִצְטְרִיךְ קְרָא וְאִצְטְרִיךְ הִילְכְתָא; דְּאִי מִקְרָא הֲוָה אָמִינָא לְרַעְיָיה, קָא מַשְׁמַע לָן הִילְכְתָא לְמִיתָה. וְאִי מֵהִילְכְתָא הֲוָה אָמִינָא: הֵיכָא דַּעֲבַד אִיקְרֵי וְאָכַל מֵהֲנֵי חָמֵשׁ חַטָּאוֹת - אִיסּוּרָא אִיכָּא, לָאו לֵיכָּא, קָמַשְׁמַע לָן דְּאִיכָּא לָאו. וְאִיבָּעֵית אֵימָא: לְאַקּוּשֵׁי דָּבָר הַבָּא מִמַּעֲלֵי גֵּרָה לְדָבָר הַבָּא מִמַּפְרִיסֵי הַפַּרְסָה, מַה לְהַלָּן בְּמִיתָה - אַף כָּאן בְּמִיתָה. **מִשְׁנָה** הַמְקַבֵּל צֹאן בַּרְזֶל מִן הַגּוֹי -

ותמורה שלאחר פדיונו מתה — ואם תאמר: מאי שנא מולדות דאיעבר ואתיליד לאחר פדיונן, דחשבינן לעיל ולד ולד צבי ואיל? ויש לומר: דולדות אין בהן קדושה אלא מכח אמן, וכיון שנפדית פקעה קדושתו לגמרי כצבי וכאיל. ואף על גב דאיכא איסור גיזה ועבודה — אין כח לאיסור מועט כזה שיחול על ידו קדושה על הולדות. אבל תמורת קדושה — (בההיא) [בה היא], וכיון דגלי קרא שחלה על בעלת מום קבוע — חלה הוא הדין לאחר פדיונן, אלא דלא קרבה. אבל תמורה דלפני פדיונן קרבה, ועדיפא מולדות דלפני פדיונן, דאיכא מאן דאמר לעיל לרעייה. וכן מוכח לשון הקונטרס, דבסמוך גבי "מנין לתמורת פסולי המוקדשין שמתה", ופירש רש"י: כגון לאחר פדיונו, דלא מצי למיקרב. והא דאצטריך קרא ד"ממעלי הגרה" בסמוך — ללאו אתא, דמסברא ידענו דלא קרבה, כדאמר רב נחמן הכא. וכהאי גוונא אמר בסמוך גבי חמש חטאות. ועוד יש לפרש: דקרא וסברא צריכי, דאי לאו קרא הוה אמינא: לא קדשה כלל, כצבי ואיל, כולדות דאיעבר ואוליד לאחר פדיונן. ואי לאו סברא הוה אמינא: ירעה, "וטמא הוא" דקרא הוי — ימתין עד שיהא טמא ויפול בו מום כדפירש הקונטרס בסמוך. והא דפריך רב עמרם: ותיתכיל במומה לבעלים — אסברא דרב נחמן פריך.

תלמוד לומר ממעלי הגרה — והא דדרשינן בפרק קמא (ו,א): יש לך דבר שהוא מעלה גרה ואי אתה אוכלו, כגון טהור שנולד מן הטמא — התם דריש מרישיה דקרא: "ואת אלה לא תאכלו", והכא דריש מסיפיה דקרא: "טמא הוא לכם". אי נמי, תרי קראי כתיבי. **אלא** כי אתא קרא לתמורת אשם — והכי פירושא דברייתא: מנין לחמש חטאות מתות וכנגדן באשם רועה. ו"טמא הוא" — היינו שירעה עד שיסתאב, כדפירש הקונטרס.

כל שבחטאת מתה באשם רועה — אומר רבינו תם: דרעייה מדרבנן היא, ולפי שתקנו חכמים רעייה נקט בכל דוכתא באשם רועה. אבל הילכתא הכי איתא מדאורייתא, דכל שבחטאת מתה — באשם קרב עולה, כדאמר בפסחים שילהי (סוף) פרק "אלו דברים" (עג,א): אשם שניתק לרעייה ושחטו — כשר לעולה, ושם פירשתי לה.

[שייך לעמוד ב] **העמיד** ולדות תחת אמותיהן — פירש הקונטרס: שפתח לו הפתח להיות לו כח בולדות, ואמר לו: אם ימותו הבהמות — תטול הולדות המגיעות לחלקך, ויהא תחת ידי באותן דמים. ובפירוש משמע בגמרא כמו שפירשתי לשם, אבל בתוספתא קתני: מתו האמהות והעמיד הולדות.

אין

אין מקבלין צאן ברזל מישראל מפני שהוא רבית — בפרק "איזהו נשך" (בבא מציעא ע,ב) פירש רש"י: רבית — ששם אותם עליו במעות, וכל זמן שאין נותן מעותיו חולקין השכר. ואף על גב דמשנה יתירא היא, דהא תנא ליה: אין מושיבין חנווני למחצית שכר, וכל שכן הכא שקבל כל האחריות עליו, נקט ליה משום סיפא: מקבלין צאן ברזל מן הגוי. עד כאן לשונו. וסיפא אתא לאשמועינן היתר רבית מן הגוי, כדקתני: לוין מהם ומלוין להן ברבית. ושקה לפירוש הקונטרס: מאי פריך הכא "ואי סלקא דעתך ברשותא דמרא קיימא אמאי הוי רבית, ברשותא דמרי קמשבח" מאי קשיא? מכל מקום רבית דרבנן היא, דבין שכל אחריות על המקבל — מלוה היא, ונוטל חצי השבח בשכר המלוה, אלא דלא הוי רבית דאורייתא, כיון דאם לא יבא השבח לא יטול כלום, כמו בלא נכייתא שהיא רבית דרבנן! ונראה כמו שפירש רבינו תם, שהיא רבית דאורייתא, שפסק דמים על הצאן, ופסק דמי השבח וקבל עליו לתת בכל שנה ושנה, בין יהא שם שבח בין לא יהיה. ורבית גמורה היא, דהיינו רבית קצוצה. ויש לומר, דהכא תניא, ואף על גב דתנא רישא היינו דחנווני שהוא רבית דרבנן, והכא קא משמע לן דההיא רבית דאורייתא היא, כדקתני: מפני שהוא רבית, כלומר, רבית דאורייתא. ומידהו, אשכחן "מפני שהוא רבית" דרבנן, דתנן בבבא מציעא (סד,ב): המלוה את חברו — לא ידור בחצרו חנם ולא ישכור ממנו בפחות, מפני שהוא רבית. דפירש רבינו תם דלא איירי במשכנתא, מדלא קתני "המלוה על חצרו". ועוד, דשרי להשכיר בפחות, כמו שדה וכרם דשרו בנכייתא משום דזימנין ליכא שבחא כלל, ובית נמי זימנין דאיכא תיהוא, שנופל או נשרף. ופירש רבינו תם שהלוהו הלואה גמורה, ולא על חצרו. ואין זה רבית דאורייתא, ולא בתורת רבית משאיל ומשכיר לו בפחות, ומוחל. ולפירוש הקונטרס נמי, נהי דלא ידור בחצרו חנם הוי רבית דאורייתא, כמו בתי חומה דהוי רבית דאורייתא, מה שמשכיר בפחות מיהא מסתבר דלא הוי דאורייתא. ומידהו, האי "מפני שהוא רבית" דהכא — דאורייתא קאמר. דאי לאו הכי — מאי קא משמע לן? וכפירוש רבינו תם משמע בירושלמי, דקאמר: איזהו צאן ברזל? היו לו מאה צאן, אומר לו: הרי הן עשויות עליך במאה דינרין של זהב, ולדות חלב וגיזות שלך, ואם מתו חייב אתה באחריותן, ואתה מעלה לי סלע בכל אחת ואחת משלך באחרונה — אסור. משמע בהדיא ששם עליו השבח והקרן. ואי לא מתניתין דרבית לא הוה קשה ליה מתניתין דהכא, אמאי פטורין מן הבכורה, דשפיר חשיבי ברשות גוי, כיון דאי לא יהיב זוזי תפיס לבהמה, ואם לא משכח בהמה תפיס ולד, שהכל משועבד לו מחמת קרן. אבל למאי דחשבינן רבית דאורייתא — קשה, דאם כן יצא מרשות בעלים לגמרי מלוה. ורבא מסיק דהא דפטורה מן הבכורה — לא משום דקיימא לה ברשות מרה, אלא משום דחשיב יד גוי באמצע מכח שעבוד שיש לו, כדמפרש ואזיל. ואם תאמר: מאי שנא מבהמת ארנונא דחייבת בבכורה, ללישנא קמא דרבא פרק קמא דפסחים (ו,א) היכא דמצי ישראל לסלוקיה בזוזי, והכא נמי, אי יהיב ליה זוזי — לא תפיס לולדי! ויש לומר: התם עיקר בהמה של ישראל מתחלה, אלא שמשועבדת היא לארנונא. וכיון דאפשר לסלוקיה בזוזי — לא יצאה מרשות ישראל, ולא חשיב יד גוי באמצע. אבל הכא, דמתחלה של גוי, כל זמן שיש לגוי כח זה דאי לא יהיב זוזי תפיס לבהמה — לא יצאה מרשות גוי, ומקרי יד גוי באמצע, שלא נסתלקה ידו לגמרי. **טעמא** דהעמיד הא לא העמיד לא תיובתא דרב יהודה — תימה: דלקמן פריך לרב יהודה ממתניתין, דקתני בהדיא: המקבל צאן ברזל מן הגוי — ולדות פטורין מן הבכורה, וולדי ולדות חייבין. ומשני, אימא: הן וולדותיהן פטורין. פירוש: "הן" — הולדות של צאן ברזל, "וולדותיהן" — הן וולדי ולדות — פטורין מליתן בנם לכהן, שהוא רביעי דצאן ברזל. ואף על גב דלא קתני "הן" במתניתין, צריך לומר דפשיטא ליה דולדות של צאן ברזל הן בצאן ברזל עצמן, ולא אצטריך ליה במתניתין תו למיתני. ואם כן, גם כאן, אמאי לא מפרש כן, דכשמתמו האמהות והעמיד הולדות תחת אמותיהן — נעשו הולדות עצמן צאן ברזל, וכי קתני: ולדי ולדות פטורין — היינו ולד ולדי ולדות. שנפרש: "הן" — היינו ולדי ולדות, וולדותיהן (פטורין) — [היינו ולד ולדי ולדותיהן פטורין], הא לא העמיד חייבין? ויש לומר: דלכך פירש בקונטרס במתניתין: העמיד — לאו ממש שמתו האמהות והעמיד הולדות תחתיהן, אלא שפתח לו פתח לגוי שאם ימותו האמהות יהיו ולדות תחתיהן. ועוד יש לומר: דאפילו אייריי במתו כדמשמע בתוספתא — אין זה העמדה גמורה, שלא עשה לו שום קנין בולדות, אלא הסמיכו עליהן בדיבור בעלמא.

ולית

וְלָדוֹתֵיהֶן פְּטוּרִין, וְלֶדֵי וְלָדוֹתֵיהֶן חַיָּבִין. הֶעֱמִיד וְלָדוֹתֵיהֶן תַּחַת אִמּוֹתֵיהֶן - וְלֶדֵי וְלָדוֹת פְּטוּרִין, וּוְלֶדֵי וְלָדוֹתֵיהֶן חַיָּבִים. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֲפִילּוּ עַד עֲשָׂרָה - פְּטוּרִים, שֶׁאַחֲרָיוּתָן לַנָּכְרִי. רָחֵל שֶׁיָּלְדָה מִין עֵז, וְעֵז שֶׁיָּלְדָה מִין רָחֵל - פְּטוּרָה מִן הַבְּכוֹרָה, וְאִם יֵשׁ בּוֹ מִקְצָת סִימָנִין - חַיָּב. **גמרא** לְמֵימְרָא, דְּיֵתְיָן דְּלָא נָקֵט מָרָא זוּזֵי - בִּרְשׁוּתָא דְּמָרָא קָיְימָא. וּרְמִינְהוּ: אֵין מְקַבְּלִין צֹאן בַּרְזֶל מִיִּשְׂרָאֵל מִפְּנֵי שֶׁהוּא רְבִית; אַלְמָא בִּרְשׁוּתָא דְּמָקַבֵּל קָיְימָא! אָמַר אַבָּיֵי: לָא קַשְׁיָא, הָא - דְּקַבֵּיל עֲלֵיהּ אוּנְסָא וְזוֹלָא, וְהָא - דְּלָא קַבֵּיל עֲלֵיהּ אוּנְסָא וְזוֹלָא. אָמַר לֵיהּ רָבָא: דְּקַבֵּיל עֲלֵיהּ אוּנְסָא וְזוֹלָא "צֹאן בַּרְזֶל" קָרֵית לֵיהּ? וְעוֹד, מַאי פְּסָקָא? וְעוֹד, אַדְּתָנֵי סֵיפָא: אֲבָל מְקַבְּלִין צֹאן בַּרְזֶל מִן הַגּוֹי - לִיפְלוֹג וְלֵיתְנֵי בְּדִידָהּ: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים - דְּלָא קַבֵּיל עֲלֵיהּ אוּנְסָא וְזוֹלָא, אֲבָל קַבֵּיל עֲלֵיהּ אוּנְסָא וְזוֹלָא - שַׁפִּיר דָּמֵי! אֶלָּא אֲמַר רָבָא: אִידִי וְאִידִי דְּלָא קַבֵּיל עֲלֵיהּ אוּנְסָא וְזוֹלָא. וְהָכָא גַּבֵּי בְּכוֹרָה הַיְינוּ טַעְמָא: דְּאִילּוּ אָתֵי גּוֹי בָּעֵי זוּזֵי וְלָא יָהֵיב לֵיהּ - תָּפֵיס לָהּ לִבְהֵמָה, וְאִי לָא מַשְׁכַּח לָהּ לִבְהֵמָה - תָּפֵיס וְלָדוֹת דִּידָהּ, וַהֲרֵי יַד גּוֹי בָּאֶמְצַע, וְכָל יַד גּוֹי בָּאֶמְצַע - פְּטוּרָה מִן הַבְּכוֹרָה. הֶעֱמִיד וְלָדוֹתֵיהֶן תַּחַת אִמּוֹתֵיהֶן - וְלֶדֵי וְלָדוֹת פְּטוּרִים. אָמַר רַב הוּנָא: וְלָדוֹת פְּטוּרִין, וּוְלֶדֵי וְלָדוֹתֵיהֶן חַיָּבִין. וְרַב יְהוּדָה אָמַר: וְלֶדֵי וְלָדוֹת נְמִי פְּטוּרִין, וּוְלֶדֵי וְלֶדֵי וְלָדוֹת חַיָּבִין. תְּנַן: הֶעֱמִיד וְלָדוֹת תַּחַת אִמּוֹתֵיהֶן - וְלֶדֵי וְלָדוֹת פְּטוּרִין. טַעְמָא דְּהֶעֱמִיד, הָא לָא הֶעֱמִיד - לָא; תְּיוּבְתָּא דְּרַב יְהוּדָה! - אָמַר לָךְ רַב יְהוּדָה: הוּא הַדִּין אַף עַל גַּב דְּלָא הֶעֱמִיד. וְהָא קָא מַשְׁמַע לָן: אֲפִילּוּ הֶעֱמִיד נְמִי, דְּאוֹרְחֵיהּ דְּגוֹי לְמִיתְפַּס בְּנָהּ - וְהָוֵי כְּמִי דְּלָא הֶעֱמִיד, וַלְדֵי וְלָדוֹת - פְּטוּרִין, וּוְלֶדֵי וַלְדֵי וְלָדוֹת - חַיָּבִין. תְּנַן, רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֲפִילּוּ עַד עֲשָׂרָה דּוֹרוֹת פְּטוּרִין, שֶׁאַחֲרָיוּתָן לַנָּכְרִי. בְּשִׁלְמָא לְרַב יְהוּדָה, דְּאָמַר: נָחֵית תַּנָּא קַמָּא לְדִדֵי הַיְינוּ

ולדותיהן — של אותן צאן ברזל, כשיגדלו ויבכרו — יפטרו מן הבכורה. וטעמא מפרש בגמרא: דכיון דאי לא יהיב ליה זוזי לגוי תפיס בהמה, ואי לא משכח בהמה תפיס ולדות — אישתכח דשייכא יד גוי בְּאַמָּן. **וולדי ולדות חייבין** — ולדי ולדות של צאן ברזל המגיעות לחלקו של ישראל, כשיהיו להן ולדות בכורות — (ינתנו) לכהן, דהיינו רביעית לצאן ברזל ינתן לכהן. **העמיד ולדות תחת אמותיהם** — שפתח לו פתח לגוי להיות לו כח בולדות, ואמר לו: אם ימותו הבהמות — תטול הולדות המגיעות לחלקי, ויהיו תחת ידי באותן דמים עד אותו זמן עצמו. **וולדותיהן** — השתא אלימא יד גוי ושייכא בדור אחר טפי. הלכך, ולדות של אותן ולדות שהן ולדי ולדות לצאן הברזל — פטורין, דשייכא בהו יד גוי, וכשיהא להם בכור לא ינתן לכהן. **שאחריותן לגוי** — דלעולם כל מה דמשכח גוי תפיס. **גמרא** כיון דלא נקט — הגוי זוזי, ברשותיה דגוי קיימי. **דמקבל קיימא** — דמקבל זוזי הוא דאיחייב להו, והאי דשקיל נותן חצי ולדות — בשכר המתנת מעות קא שקיל להו. דאי ברשות מרה קיימי, אמאי רבית הוא? ברשותא דמריה אשבח ולדות. **מתניתין בדקביל עליה** — הגוי אונסא וזולא. **אי דקביל עליה אונסא וזולא צאן ברזל קרית ליה** — בתמיה, הא צאן ברזל לא הוי אלא במקבל עליה המקבל אונסא! דלהכי קרית ליה "ברזל" — קשה ואינו נפחת, כך זה הנותן לא יפחות מדמיו. **ועוד מאי פסקא** — בתמיה, כלומר, פסקה למילתא, דיש חילוק בין צאן ברזל לצאן ברזל. **אדתני סיפא** — דהתם: אבל מקבלין כו'. **אלא** — הא והא דלא קביל עליה מרא אונסא וזולא, אלא על המקבל יהא הכל.

והכא גבי בכורה — לאו משום דהוי ברשותו של גוי, אלא משום דמשכון הוי גביה. **אמר רב הונא** וולדן של **צאן ברזל פטורים כו'** — כדפרישית גבי מתניתין. ואריש קאי. **רב יהודה אמר** ולדי **ולדות נמי פטורין** — ודור רביעי לצאן ברזל אינו נותן לכהן, אלא דור חמישי. ולקמן פריך ליה ממתניתין. **טעמא דהעמיד** — שהחזיק כחו של גוי. הא לא העמיד — לא מיפטרי ולדי ולדות של צאן ברזל. **והא קא משמע לן** — דאף על גב דהעמיד, דאורחיה דגוי למיזל ולמיתפס בנה. כלומר, סלקא דעתך אמינא: כיון שחוזר כח גוי בולדות — אימא יהיו פטורין לעולם, קא משמע לן: אפילו הכי, ולדות של אותן ולדות, שהן ולדי ולדות לצאן ברזל — פטורין, וולדי ולדות של — חייבין, כאילו לא העמיד. **תנן רבן גמליאל אומר כו'** — וקא סלקא דעתין דרבן גמליאל אריש קאי. **בשלמא לרב יהודה דאמר נחית תנא קמא** — למיפטר דרי, דשתי דורות לצאן ברזל פוטר תנא קמא.

היינו

הַיְינוּ דְּאָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: אֲפִילּוּ עַד עֲשָׂרָה דּוֹרוֹת פְּטוּרִין. אֶלָּא לְרַב הוּנָא דְּאָמַר: לָא נָחֵית תַּנָּא קַמָּא לְדָרֵי - מַאי "אֲפִילּוּ עַד עֲשָׂרָה דּוֹרוֹת"? - אָמַר לָךְ רַב הוּנָא: רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אַ"הֶעֱמִיד" קָאֵי, דְּנָחֵית לְדָרֵי. תָּא שְׁמַע: הַמְקַבֵּל צֹאן בְּרֶיֶל מִן הַגּוֹי, וְלָדוֹת - פְּטוּרִין, וּוַלְדֵי וְלָדוֹת - לֹא. תִּיּוּבְתָּא דְּרַב יְהוּדָה! - אָמַר לָךְ רַב יְהוּדָה, אֵימָא: "הֵן וְוַלְדוֹתֵיהֶן". אִיכָּא דְּאָמְרִי: "הֵן וְוַלְדוֹתֵיהֶן פְּטוּרִין", תִּיּוּבְתָּא דְּרַב הוּנָא! - אָמַר לָךְ רַב הוּנָא, אֵימָא: "הֵן וְוַלְדוֹת - פָּטוּר, וְוַלְדֵי וְלָדוֹת - חַיָּיב". "רָחֵל שֶׁיָּלְדָה מִן עֵז" כו'. אֲתָא רַב אוֹשַׁעְיָא מִנְּהַרְדְּעָא וְאַיְיתֵי מַתְנִיתָא בִּידֵיהּ: רָחֵל בַּת עֵז, וְעֵז בַּת רָחֵל - רַבִּי מֵאִיר מְחַיֵּיב, וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין. אָמַר לֵיהּ רַב הוֹשַׁעְיָא לְרַבָּה: כִּי עָיְילַתְּ לְקַמֵּיהּ דְּרַב הוּנָא, בְּעֵי מִינֵּיהּ: רַבִּי מֵאִיר מְחַיֵּיב לְמַאי? אִילֵימָא לְבִכּוֹרָה - וְלֵית לֵיהּ לְרַבִּי מֵאִיר "אַף בִּכּוֹר שׁוֹר", עַד שֶׁיֵּהֵא הוּא שׁוֹר וּבִכּוֹרוֹ שׁוֹר? אֶלָּא לְרֵאשִׁית הַגֵּז - וְלֵית לֵיהּ הָא דְּתָנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: בְּבָשִׂים שֶׁצַּמְרָן קָשֶׁה פְּטוּרִין מֵרֵאשִׁית הַגֵּז, שֶׁנֶּאֱמַר: "וּמִגֵּז בְּכָשַׂי יִתְחַמָּם"? אָמַר לֵיהּ: נֵיחֵזֵי אֲנַן, הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן - בְּרָחֵל שֶׁיָּלְדָה מִן עֵז וְאָבִיו תַּיִּישׁ; וּבְחוֹשְׁשִׁין לְזֶרַע הָאָב לְעָנִין אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ קְמִיפַּלְגִי, דְּרַבִּי מֵאִיר סָבַר: חוֹשְׁשִׁין לְזֶרַע הָאָב, וְרַבָּנַן סָבְרִי: אֵין חוֹשְׁשִׁין לְזֶרַע הָאָב. - אִי הָכִי, לִיפְלְגוּ בְּחוֹשְׁשִׁין לְזֶרַע הָאָב בְּעָלְמָא, בְּפִלּוּגְתָּא דַּחֲנַנְיָה וְרַבָּנַן! אֶלָּא לְעוֹלָם לִבְכוֹרָה, וְהָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן - בְּרָחֵל בַּת רָחֵל בַּת עֵז; מָר סָבַר: זִיל בָּתַר אִימֵּיהּ, וְהַאי לָאו נִדְמֶה הוּא, וּמָר סָבַר: זִיל בָּתַר אִימֵּיהּ דְּאִימֵּיהּ, וְהַאי נִדְמֶה הוּא. וְאִיבָּעֵית אֵימָא: בְּרָחֵל בַּת עֵז בַּת רָחֵל; מָר סָבַר: חֲזָרָה שֵׁיוּת לְמִקּוֹמָן, וּמָר סָבַר: לֹא חֲזָרָה שֵׁיוּת לְמִקּוֹמָן. רַב אַשִׁי אָמַר: כְּגוֹן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מִקְצָת סִימָנִין, וּמַאן חֲכָמִים - רַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּאָמַר: עַד שֶׁיְּהֵא רֹאשׁוֹ וְרוּבּוֹ דּוֹמֶה לְאִמּוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מוֹדֶה רַבִּי מֵאִיר בְּשָׂעִיר שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ דְּבָעֵינַן בֶּן שְׁעִירָה, מַאי טַעְמָא? אָמַר קְרָא: "אֶחָד" - הַמְיוּחָד וּבָא מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. - וְהָא מֵהָכָא נָפְקָא? מֵהָתָם נָפְקָא: "שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב" - פָּרָט לְכִלְאַיִם, "אוֹ עֵז" - פָּרָט לִנְדֶמֶה! - צְרִיכָא, דְּאִי מֵהָתָם הֲוָה אָמֵינָא: הָנֵי מִילֵּי הֵיכָא דְּלָא נָחֵת לְדָרֵי, אֲבָל הֵיכָא דִּנְחַת - אֵימָא לָא. וְאִי מֵהָכָא הֲוָה אָמֵינָא: הָנֵי מִילֵּי לְגַבֵּי קָרְבַּן חוֹבָה, אֲבָל נְדָבָה - לָא, צְרִיכָא. אָמַר רַבִּי אַחָא בַּר יַעֲקֹב: הַכֹּל מוֹדִים דְּאֵין לוֹקִין עַל צַמְרוֹ מִשּׁוּם כִּלְאַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר: "לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵז", מַה פִּשְׁתָּן - שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנָּה, אַף צֶמֶר - שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנָּה. אָמַר רַב פָּפָּא: הַכֹּל מוֹדִים שֶׁצַּמְרוֹ פָּסוּל לְתִכְלֶת, שֶׁנֶּאֱמַר: "לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵז... גְּדִלִים תַּעֲשֶׂה לָךְ", מַה פִּשְׁתָּן - שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנָּה, אַף צֶמֶר - שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנָּה. אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: הַכֹּל מוֹדִים שֶׁאֵין צַמְרוֹ מִטַּמֵּא בְּנֶגָעִים, שֶׁנֶּאֱמַר: "בְּבֶגֶד צֶמֶר אוֹ בְּבֶגֶד פִּשְׁתִּים", מַה פִּשְׁתִּים - שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנָּה, אַף צֶמֶר - שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנָּה. אָמַר רַב אַשִׁי, אַף אָנוּ נֹאמַר: הַדְּלָה הַנָּפֵץ עַל גַּבֵּי תְּאֵינָה - יֵינוֹ פָּסוּל לְנְסָכִים, מַאי טַעְמָא? "זֶבַח וּנְסָכִים", מַה זֶּבַח - שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנָּה, אַף נְסָכִים - שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנּוּ. מַתְקִיף לָהּ רָבִינָא: הַדְּלָה פִּשְׁתָּן עַל גַּבֵּי הֵיוָא, הָכִי נַמִּי דְּלִישְׁתַּנֵּי? אִם כֵּן, לָא מָצִית אָמְרַתְּ "מַה פִּשְׁתָּן שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנָּה", דְּהָא פִּשְׁתָּן נַמִּי מִשְׁתַּנֵּי! אָמַר לֵיהּ: זֶה - נִשְׁתַּנָּה רֵיחוֹ, וְזֶה - לֹא נִשְׁתַּנָּה רֵיחוֹ. **מִשְׁנָה** רָחֵל שֶׁלֹּא בִיכְּרָה וְיָלְדָה שְׁנֵי זְכָרִים, וְיָצְאוּ שְׁנֵי רָאשֵׁיהֶן כְּאַחַת - רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: שְׁנֵיהֶן לַכֹּהֵן, שֶׁנֶּאֱמַר: "הַזְּכָרִים לַה'". וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אִי אֶפְשָׁר לְצַמְצֵם, אֶלָּא אֶחָד לוֹ וְאֶחָד לַכֹּהֵן. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: הַכֹּהֵן בּוֹרֵר לוֹ אֶת הַיָּפֶה. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: מְשַׁמְּנִין בֵּינֵיהֶן. וְהַשֵּׁנִי יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב,

וחייב

ולית ליה הא דתנא רבי ישמעאל כבשים שצמרן קשה כו' — לא הוה מצי למיפרך דנימעט עז בת רחל מקרא דממעטין (חולין קלז,א) שער עזים מ"לעמוד ולשרת", דבעינן דבר הראוי לשירות, ולאפוקי נוצה של עזים. דדילמא, כיון דהוי ממין הראוי לשירות, שהיא בת רחל — סגי בהכי. **ברחל** שילדה מין עז ואביו תייש — והא דנקט מין עז — לרבותא, דאף על גב דהועיל זרע האב לשנות הולד למין עז כמותו, אפילו הכי לא חיישי רבנן לזרע האב. ומיהו, דפריך: ליפלגו בחוששין לזרע האב בעלמא — לא חיישי לרבותא זו.

בשעיר של ראש חדש — קמא נקט, והוא הדין שעירי רגלים, דהכי נמי כתב בהו "אחד".

זכר

1 הייגו דקאמר רבן שמעון בן גמליאל — את אמרת שתי דורות למטה מצאן ברזל
2 ותו לא, ואנא אמינא אפילו עד עשרה דורות נמי פטורין. והוא הדין טפי מעשרה,
3 אלא כי האי מנינא נקט בכמה דוכתי. וקרא נמי נקיט להו, דכתיב (דברים כג): "גם
4 דור עשירי", והן אסורין לעולם. אצטריך למיתני הכי, דאם הוי תני "אפילו [ולדי]
5 ולדי ולדות פטורין" הוה אמינא: הני הוא
6 דפטר רבן גמליאל, טפי מהני — לא. כי היכי
7 דשמעינן ליה לתנא קמא דפטר ולדי ולדות,
8 אף על גב דלא מבהמותיו של גוי ממש
9 נולדו, ומחייב בולדי [ולדי] ולדות לתת ולדן
10 לכהן — הכי נמי לרבן שמעון בן גמליאל,
11 אף על גב דפטר בולד ולדי [ולדות] — בחד
12 דרא טפי מחייב. **אלא לרב הונא דאמר לא**
13 **נחת תנא קמא למיפטר דרי** — דלא פטר
14 אלא ולדות של צאן ברזל, הואיל ויצאו
15 מבהמותיו ממש של גוי — למה ליה לרבן
16 שמעון בן גמליאל למימר "עד עשרה
17 דורות"? לימא: "אפילו ולדי ולדות פטורין",
18 ושמעינן מינה כי היכי דפטר ולדי ולדות אף
19 על גב דלא מבהמותיו של גוי ממש יצאו —
20 הוא הדין נמי עד עשרה דורות! **אהעמיד**
21 **קאי** — שהעמיד ולדות תחת אמותיהן קאי,
22 דנחת תנא קמא למיפטר דרי. **אימא הן**
23 **וולדות** — דמשמע תרי דרי, הן — הולדות,
24 וולדות אחרים. **אימא הן וולדות** — כלומר,
25 הן — הולדות עצמן, ולא תימא וולדות. **מנו**
26 **כבשי יתחמם** — אלמא: בת חימום קרי גז,
27 דלא בת חימום לא קרי גז. והך עז בת רחל
28 צמרה קשה, דצמר עזים קשה הוא. **חוששין**
29 **לזרע האב** — אם שוחט האב והבן ביום
30 אחד. והילכך רבי מאיר מחייב אם שחטו
31 ובתו חייב, הואיל וזה דומה לו. **אין חוששין**
32 — בעז בת עז, ושחט אותה ואת אביה ביום
33 אחד. **כי היכי דפליגי חנניה ורבנן** —
34 בשחיטת חולין בפרק "אותו ואת בנו"
35 (עח,ב), דחנניה מחייב וחכמים פוטרין. **ברחל**
36 **בת רחל** — וגבי עז בת רחל — עז בת עז בת
37 רחל מיירי. **ואיבעית אימא ברחל בת עז בת**
38 **רחל** — וחדא קתני, ברחל בת עז, ואותה עז
39 היתה בת רחל. **רבי מאיר מחייב ליתנן**
40 **לכהן דחזרה שיות למקומן** ולא נדמה הוא.
41 והך רחל בת עז — לאו רחל ממש, דהא
42 נקבה לא קדשה בבכורה, אלא מין רחל
43 קאמר. **מודה רבי מאיר** — אף על גב דלענין
44 בכורה סבר חזרה שיות למקומה, הכא בענין
45 שיהא ממשפחת עזים משאת ימי בראשית.
46 **הני מילי דלא נחית לדרי** — כלומר, דאינו
47 נדמה לעז אם אמו, אלא לאמו גופיה הוי
48 נדמה, דאינו דומה לאמו. אבל היכא דנחת
49 לדרי, דלגבי אמו לא הוי נדמה, דדמי לאמו,
50 אלא לגבי אם אמו הוי נדמה — אימא לא.
51 קא משמע לן "אחד" דבעינן מיוחד משאת
52 ימי בראשית. **ואי מהתם** — דאי כתב "אחד"
53 ולא כתב "עז", הוה אמינא: הני מילי דנדמה
54 פסול — לקרבן חובה, כגון שעיר מוסף
55 דראש חדש, דחובה הוא, אבל לקרבן נדבה ליתכשר. האי דנקט שעיר ראש חדש — הוא הדין לשעירי רגלים, דכתיב בהן "אחד", אלא קמא דכולהו נקט. **על צמרו** —
56 של שה שאינו מיוחד שה לדורותיו. **מה זבח שלא נשתנה** — דהא נדמה פסול לקרבן. **אלא מעתה** — משום דהדלה על גבי תאינה חשבת ליה שינוי. **זה נשתנה ריחו**
57 — יין של אותו גפן. **משנה הוזכרים** — משמע שנים. **אי אפשר לצמצם** — שיצאו שני ראשיהן כאחד. אלא האחד יצא תחלה, ולא ידעינן הי ניהו. **ורבי טרפון** —
58 מפרש וקאמר: בורר את היפה. מפרש בגמרא טעמא. **משמנין ביניהם** — מפרש בגמרא דכהן נוטל בחוש. **והשני** — שנשאר לישראל, ירעה עד שיסתאב ואחר כך יאכל.
59 דספק בכור הוא, הילכך אינו נשחט תמים. ובאותו של כהן לא אצטריך למימר, דודאי אינו נשחט עד שיהא בו מום, דבזמן הזה מיירי. אי נמי, בזמן הבית מיירי, ודכהן
60 לא חזי להקרבה, וספק בכור הוא, ואיבא למיחש משום חולין בעזרה, לפיכך נמי יאכל במומו. והאי דנקט של ישראל ירעה עד שיסתאב — משום דבעי למימר "וחייב
61 במתנות" גבי ישראל, דאילו כהן פטור מן המתנות לגמרי כדמפרש בשחיטת חולין בפרק "הזורע והלחיים" (קלב,א) — הילכך תנא כולה מתניתין בישראל. מיהו, דכהן
62 נמי ירעה עד שיסתאב, ויאכלנו במומו.

וחייב

זכר ונקבה אין לכהן כלום — אאפילו יוצא שני ראשים כאחד קאי. ומודה רבי יוסי הגלילי הכא, דאף על גב דאפילו אי כוליה רחם מיקדשי, מכל מקום מין במינו אינו חוצץ, כדאמר בפרק קמא (בכורות ט,ב), הכא שהיא נקבה והויא פטר רחם כמוה — בטלה בכורתו לגמרי. ולא דמי לההיא דפרק "בהמה המקשה" (חולין ע,א): כרכתו אחותו והוציאתו, דהתם איירי כדנפק הוא דרך ראשו והיא דרך מרגלותיה, דלא הויא איהי פטר רחם.

אפשר לצמצם בידי שמים — פירש בקונטרס: כגון הך לידה, דאף על גב דאין מקפידין בכך, וכל שכן בידי אדם — במתכוונים לצמצם שום מדה או שום דבר, דודאי אפשר לצמצם. וקשה לרבינו יצחק: כי קא מבעיא ליה לרבנן, דבידי שמים אי אפשר לצמצם בידי אדם מאי — היכי פשיט מצמצם מכוון בין שתי עיירות? הא על כרחך נהי דיכולין לצמצם הדבר כשמתכוונין למדוד, מכל מקום לרבנן אי אפשר שיהא הדבר מצומצם בין שתי עיירות, דכיון דבידי שמים הוא, שמעצמו נפל שם מתחלה ולא נתעסקו עליו למדוד ולהניחו שם מכוון! ונראה לרבי: דאפילו למאן דאמר אי אפשר לצמצם בידי שמים אף שפעמים שנמדד בו שהוא מצומצם. אלא הכי קאמר: אי אפשר לברר צמצום שבידי שמים — כגון לידה דהכא, שאין פנאי לברר ולדקדק אי זה יצא תחלה, ולכך אין שניהן לכהן. אבל בידי אדם — שיש שהות לברר, מיבעיא לן. ופשיט ליה מנמצא מכוון בין שתי עיירות. דאי אמרת אי אפשר לברר אם הוא מצומצם, אף על גב דפרישית דזימנין דמיקרי שהוא מצומצם, כיון דאי אפשר להבחין — לא יביאו שתי העגלות מספק, דמילתא דלא שכיחא היא ואין לנו לתלות מספק שאירע כן. ובמסקנא פשטינן דלרבנן אי אפשר לצמצם, ואפילו אדם.

ומתוך הא דפליגי אמוראי בפרק קמא דעירובין (טז,ב) בפרוץ כעומד, ופרק שני דחולין (כח,ב) במחצה על מחצה ברוב, היה נראה דהלכה כרבי יוסי הגלילי, דאפשר לצמצם לכל הפחות בידי אדם. ואין לומר דקרי פרוץ כעומד — כשדומה לנו שהם שוים דאף על גב דשמא אינם שוים, וכן מחצה על מחצה דשחיטה. דהא מפרש טעמא דלא הוי כרוב וכעומד — משום דאמר רחמנא למשה: שחוט רובא וגדור רובא. דתיפוק לי דבלאו הכי היה אסור מספק, משום דשמא שייר רובא. והא דפריך בגיטין בפרק "הזורק" (עח,א): והא אי אפשר לצמצם, גבי מחצה על מחצה מגורשת ואינה מגורשת, דמפרש: כגון דאתו תרוייהו בהדי הדדי בארבע אמות. ואפילו יהא הלכה כרבי יוסי הגלילי, מכל מקום דוחק הוא להעמיד המשנה בכך, שאין רגילות להיות הדבר מצומצם, וסתמא לא כוונו בבת אחת לבא. ובפרק "שבועת העדות" (שבועות לב,א) גבי כפרו שניהם כאחת, פריך: והא אי אפשר לצמצם! ומשני: הא מני — רבי יוסי הגלילי. ורבי יוחנן משני: אפילו תימא רבנן כו' — משמע דאין הלכה כרבי יוסי הגלילי. וכן בפרק "ארבעה אחין" (יבמות כח,א) גבי אחיות איני יודע מי שנאן, אמרינן: אליבא דרבי יוחנן לא סתים לן תנא כרבי יוסי הגלילי. לכך נראה, דבידי שמים אין הלכה כמותו, והך דשבועות וארבע אחין — הוו בידי שמים. אבל בידי אדם הלכה כמותו, כדמוכחא ההיא דחולין ועירובין. ואם תאמר: הא דאמרינן בפרק קמא דעירובין (ה,ב): לחי המושך מדופנו של מבוי פחות מארבע אמות — אין צריך לחי אחר להתירו, וארבע אמות — צריך לחי אחר להתירו. וקאמר רב הונא ברבי יהושע: לא אמרן אלא במבוי [שמונה, אבל במבוי] שבע — ניתר בעומד מרובה על הפרוץ. רב אשי אמר: מבוי שמונה לא צריך לחי, מה נפשך: אי עומד נפיש — ניתר בעומד מרובה על הפרוץ, ואי פרוץ נפיש — נדון משום לחי. פירוש: דאם כן אין בלחי (עשרה) [וארבע] אמות. מאי אמרת, דשוו תרוייהו כי הדדי — הוה ליה ספק דבריהם, ולהקל, משמע דאי אפשר לברר הדבר! ויש לומר: דלעולם אפשר למדוד, אלא לא הטריחו חכמים למדוד שם מספק, כיון דבין עומד נפיש בין פרוץ נפיש ליכא חשש איסור, אלא אם כן הם שווים, ומילתא דלא שכיחא היא. ומכל מקום, אם היה איסורא דאורייתא — היה אסור, כיון שאפשר למדוד. וזה אין להקשות על רב אשי: כי שוו כי הדדי נמי לשתרי, דקיימא לן פרוץ כעומד מותר! דהתם קאי על רב הונא בריה דרב יהושע דסבירא ליה פרוץ כעומד אסור. והרב רבי שמעון מיינבלא היה מפרש: דפרוץ כעומד, ומחצה על מחצה כרוב — סברי כרבנן דאי אפשר לצמצם אפילו בידי אדם. ומאן (דשרי) [דאסר] כשדומה לנו שהפרוץ כעומד — משום דאימר פרוץ מרובה, ואם תמצא לומר שהם שוים — רחמנא אמר: גדור רובא. ובענין זה יש לפרש ההוא דמחצה על מחצה כרוב. והשתא ניחא טפי ההיא דספק דבריהם להקל, כיון דאי אפשר למדוד. אבל קשיא לרבי: דמשמע דספיקא דאורייתא היה אסור מטעם חששא בעלמא דשמא הם שוים, אף על גב דאי עומד נפיש מותר ואי פרוץ נפיש מותר. ואם כן היכי דייק מנמצא מכוון בין שתי עיירות? התם נמי, אף על גב דאי אפשר לכוון ולצמצם — מודו רבנן דמביאות שתי עגלות משום חששא דאורייתא דשמא הם שוים! ועוד, דמאן דאסר פרוץ כעומד לא אסר אלא מטעם דאמר רחמנא למשה: גדור רובא, שחוט רובא, ואיכא למתלי טפי לאיסור מלהיתר. אבל אם היה לתלות להיתר יותר מלאיסור — היה מותר, כדאשכחן מאן דשרי משום דאמר רחמנא למשה לא תשייר רובא, ולא אסר מטעם דשמא הפרוץ מרובה. ואם כן, ההיא דלחי אפילו הוי ספק דאורייתא תישתרי, כיון דבין פרוץ (מעומד) נפיש, בין עומד נפיש — מותר. ומהא דפריך בההיא שמעתא דפרוץ כעומד. והא אפשר לצמצם, גבי אם יש ריוח ביניהם (סוכה טו,ב) — אין לדקדק שום דבר, דרבינו חננאל גריס: "והא אי אפשר לצמצם". וכן רבינו שמעון. ולרבינו תם נמי אין ראיה שיהא הלכה כן. דלא הוי כמו "אי אפשר לצמצם" בעלמא, אלא כלומר: אי אפשר לצמצם בשום ענין שלא יהא אויר משהו בין הסכך לשפוד, כמו שפירש שם. ובההיא דסוף מכילתין (ס,ב): יצאו שנים בעשירי וקראו "עשירי", משמע דסבר ליה כרבי יוסי הגלילי אפילו בידי שמים. דאי כרבנן דאי אפשר לצמצם

וְחַיָּיב בַּמַּתָּנוֹת, וְרַבִּי יוֹסֵי פּוֹטֵר. מֵת אֶחָד מֵהֶן - רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: יַחֲלוֹקוּ, רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָה. זָכָר וּנְקֵבָה - אֵין כָּאן לַכֹּהֵן כְּלוּם. גמ' אָמְרִי דְּבֵי רַבִּי יַנַּאי: לְרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי שָׁמְעִינַן לֵיהּ דְּאָמַר: אֶפְשָׁר לְצַמְצֵם בִּידֵי שָׁמַיִם, וְכָל שֶׁכֵּן בִּידֵי אָדָם. וְרַבָּנַן, בִּידֵי שָׁמַיִם אִי אֶפְשָׁר לְצַמְצֵם, בִּידֵי אָדָם מַאי? תָּא שְׁמַע: חוּט שֶׁל סִיקְרָא חוֹגְרוֹ בָּאֶמְצַע לְהַבְדִּיל בֵּין דָּמִים הָעֶלְיוֹנִים וּבֵין דָּמִים הַתַּחְתּוֹנִים; וְאִי אָמְרַתְּ אִי אֶפְשָׁר לְצַמְצֵם בִּידֵי אָדָם, זִימְנִין דְּקָא יָהֵיב עֶלְיוֹנִים לְמַטָּה וְתַחְתּוֹנִים לְמַעְלָה! - דְּמִרְוַח בָּהּ פּוּרְתָּא. תָּא שְׁמַע מִמִּדַּת כֵּלִים, מִמִּדַּת מִזְבֵּחַ. - שָׁאנֵי הָתָם דְּרַחֲמָנָא אָמַר: עֲבִיד, וּבְכָל הֵיכִי דְּמָצֵית לְמֶיעֲבַד נִיחָא לֵיהּ, "הַכֹּל בִּכְתָב מִיַּד ה' עָלַי הִשְׂכִּיל". אָמַר רַב קְטִינָא, תָּא שְׁמַע: חִלְקוּ לִשְׁנַיִם וְהֵן שָׁוִין - שְׁנֵיהֶן טְמֵאִים, לְפִי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְצַמְצֵם. אָמַר רַב כָּהֲנָא: שָׁאנֵי כְּלֵי חֶרֶס - הוֹאִיל וְיֵשׁ בּוֹ גּוּמּוֹת. תָּא שְׁמַע: נִמְצָא מְכוּוָּן בֵּין שְׁתֵּי עֲיָירוֹת - שְׁתֵּיהֶן מְבִיאוֹת שְׁתֵּי עֶגְלוֹת, דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר; מַאי טַעְמָא? לָאו מִשּׁוּם דְּקָסָבַר: בִּידֵי אָדָם אֶפְשָׁר לְצַמְצֵם, ו"קְרוֹבָה" - וַאֲפִילּוּ קְרוֹבוֹת? - לָא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר

סבר

תא שמע ממדת כלים — דאמר רחמנא (שמות כה): "ועשית שלחן", אלמא, צמצמו יפה ועשאוהו באמותיו מצומצמות. **שאני התם דאמר רחמנא עביד וכבל היכא דמצית למיעבד ניחא ליה** — ולעולם לא צמצמו יפה. **הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל** — כל מלאכת התבנית. דוד אמרו לפסוק זה, ולא גרסינן ליה הכא. **חלקו לשנים** — תנור שנטמא, וחלקו לשנים והן שוין — טמאין, דאי אפשר לצמצם, ובכל חד וחד איכא למימר הכא איכא רובא, וקיימא לן: תנור — שיריו ברובו, ב"העור והרוטב" (חולין קכד,א). **ויש בו גומות** — שאינו נחלק בשוה, אלא כששוברין אותו — חתיכות (קרקע) בולטות בו, ועושה בזה גומא וכן במקומות הרבה, והילכך אי אפשר לשער אותן בליטות. **נמצא** — חלל מכוון בין שתי עיירות, שאין זו קרובה לו יותר מזו כלום. **אפשר לצמצם** — ולמדוד יפה ביוונו, שתיהן קרובות זו כזו. וקסבר: "קרובה" דכתב בקרא (דברים כא): "הקרובה אל החלל" — אפילו קרובות משמע, שאם יש שתים קרובות לו בשוה — שתיהן עורפות. דאי אי אפשר לצמצם, אלא ודאי אחת קרובה מחברתה — אמאי מביאות שתי עגלות? יביאו אחת בשותפות כדאמרינן לקמן, ויתנו ויאמרו בני האחת: אם אתם קרובים ממנו — יהא חלקנו מחול לכם ותכפר עליכם, ואם אנחנו קרובים מכם — חלקכם יהא שלנו ותכפר עלינו.

סבר

וחייב במתנות — כשישחטנו יתן לכהן את הזרוע והלחיים, וסתם משנה היא זו. **ורבי יוסי פוטר** — מפרש בגמרא. **יחלוקו** — דחזר בו רבי טרפון ממאי דאמר לעיל כדמפרש בגמרא. דסבירא ליה דאפילו כשהן חיין מעלין את היפה בדמים לשניהם, שיחלקו בשניהם, הלכך מת אחד מהן יחלוקו את החי. **זכר ונקבה אין כאן כלום לכהן** — דשמא נקבה יצאה תחלה, והמוציא מחבירו עליו הראיה. והכא אפילו רבי טרפון מודה. דהתם הוא דפליג משום דוודאי חד מינייהו לכהן, הלכך יפה כחו לחלוק בשוה. אבל הכא הורע כחו, דשמא לא שייכא בכורה כלל. ומיהו, ירעה עד שיסתאב ואחר כך יאבלנו, דספק הוא. **גמרא אפשר לצמצם בידי שמים** — כגון הך לידה, ואף על גב דאין מקפידין בכך. **וכל שכן בידי אדם** — דמתכוונין לצמצם שום מדה או שום דבר, דוודאי אפשר לצמצם. **בידי אדם** — שמתכוונין ומודדין כדי לצמצם, מאי, אפשר לצמצם או לא? **חוגרו** — למזבח באמצע גובהו הוא. **קיהיב דמים עליונים** — הראוים להנתן למעלה מאמצעיתו, וקא יהיב להו למטה. דשמא לא צמצמו יפה ועשו את החוט למטה מאמצעיתו הרבה, וכי נותנין דמים עליונים למעלה מן החוט מעט — איבא למימר: למטה מאמצעיתו הוא. **ותחתונים למעלה** — דשמא למעלה מאמצעיתו נתנו את החוט. **דמרווח ביה פורתא** — לעולם אי אפשר לצמצם. והכא — כגון שעשו את החוט רחב, מאחר שמדדו והתחילוהו באמצע הרחיבוהו למטה ולמעלה. דממה נפשך, למטה דידיה הוי תחתונו של מזבח, ולמעלה דידיה הוי עליונו, בלא שום ספיקא.

סבר לה כרבי יוסי הגלילי — וקא מיבעיא לן לרבנן. **אי אפשר לצמצם** — הילכך לצמצם, ו"קרובה" — אפילו קרובות. **לייתי תרתי** — דהא לא מצי לאתנויי, דהא שתיקן שוות. **אי אפשר לצמצם** — הילכך מצו לאתנויי. **ההוא דבריא נפק ברישא** — דמרוב בריאותו קדם את אחיו. **הכהן נוטל כחוש** — לרבי עקיבא. **והא משמנים תנן** — דמשמע — מה שיפה השור מחבירו, ואותן דמים יחלוקו. **אדאכלת כפניאתא בבבל** — בעוד שהייתה אוכל תמרים בבבל ומעדן עצמך. **תרגימנא** — להאי מילתא דרבי עקיבא, ודייקנא לה מסיפא. **דכי הדדי פליגי** — דלתרוייהו יהא חלק בשניהם — הכי נמי יחלוקו את החי. **שומן יהא ביניהן** — מה שאחד שמן יפה מחבירו יהא מוטל ביניהם, ועליו יבאו לדין, ויטעון ישראל לכהן: אייתי ראיה כו'. כי היכי דסבר רבי עקיבא בסיפא המוציא מחבירו עליו הראיה. **מאי טעמא דרבי מאיר** — דקתני סתמא דמתניתין: חייב במתנות? **אי בכור הוא כוליה דידי** — והאי דשקיל אנא הוי חולין. ומהדרנא לך ניהלך, ושקילנא מתנות מיניה. **עשו שאינו זוכה כזוכה** — אף על פי שלא זכה כהן בהאיך, דהא לא מטא לידיה מעולם — עשאוהו כאילו זכה בו. הואיל ומעיקרא הוה שייכא ביה יד כהן, דשמא דידיה נינהו — שויוה רבנן כמאן דמטא לידיה לשום בכורה. **וזבין ליה לישראל במומיה** — והדר שקליה לאידך חילופיה. ובכור שמכרו כהן לישראל פטור מן המתנות, דאיתקש לצבי ואיל בפרקא קמא (בכורות יב,א). **בספק בכור שאין חליפין ביד כהן** — שלא נטל כלום תחתיו, כגון דקתני מתניתין: זכר ונקבה אין כאן לכהן כלום. והאי זכר ספק בכור הוא, שמא יצאה נקבה תחלה, וירעה ויאכל במומו לבעלים. **שחייב במתנות** — דהכא ליכא למימר: עשאוהו כמי שמכרו כהן לישראל, דהא לא בא בחליפין ליד כהן כלום. **אי מחייבת ליה** — לספק בכור במתנות, אתי למימר: חולין גמור הוא, ואתי למישרי בגיזה ועבודה. **ומי מצית אמרת** — דטעמא דרבי יוסי משום גיזה ועבודה הוא? [מכאן שייך לעמוד הבא] **בספק מעשר** — כגון שקפץ אחד מן המעושרין לתוכם, דאמרינן בפרק בתרא (בכורות נח,ב): כולם ירעו עד שיסתאבו, ויאכלו במומן לבעלים. ספק מעשר אין כהן בא עליו משני צדדין, דאם מעשר הוא — אין לכהן חלק בו, דמעשר קרב שלמים ונאכל לבעלים. **ומי מצית אמרת הכי** — דטעמא דרבי מאיר משום שלא תשתכח תורת מתנות?

כל

סָבַר לָהּ כְּרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי, דְּאָמַר: אֶפְשָׁר לְצַמְצֵם בִּידֵי שָׁמַיִם, וְכָל שֶׁכֵּן בִּידֵי אָדָם. נֵימָא תְּנָאֵי: נִמְצָא מְכוּוָּן בֵּין שְׁתֵּי עֲיָירוֹת - לֹא הָיוּ עוֹרְפִין, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: שְׁתֵּיהֶן מְבִיאוֹת שְׁתֵּי עֶגְלוֹת; מַאי לָאו בְּהָא קָמִפַּלְגִי, דְּתַנָּא קַמָּא סָבַר אִי אֶפְשָׁר לְצַמְצֵם, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר אֶפְשָׁר לְצַמְצֵם? - וְתִיסְבְּרָא? אִי קָסָבַר תַּנָּא קַמָּא אִי אֶפְשָׁר לְצַמְצֵם, אַמַּאי לֹא הָיוּ עוֹרְפִים? יָבִיאוּ עֶגְלָה אַחַת בְּשׁוּתָּפוּת וְיִתְנוּ! אֶלָּא לְהָנֵי תַּנָּאֵי דִּכּוּלֵי עָלְמָא אֶפְשָׁר לְצַמְצֵם. וְהָכָא בְּ"קְרוֹבָה" וְלֹא קְרוֹבוֹת קָמִיפַּלְגִי, דְּתַנָּא קַמָּא סָבַר: "קְרוֹבָה" - וְלֹא קְרוֹבוֹת, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר: "קְרוֹבָה" - וַאֲפִילּוּ קְרוֹבוֹת. מַאי הָוֵי עָלָהּ? אָמַר רַב חִיָּיא בַּר אָבִין אָמַר רַב עַמְרָם, תָּנָא: נִמְצָא מְכוּוָּן בֵּין שְׁתֵּי עֲיָירוֹת, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: שְׁתֵּיהֶן מְבִיאוֹת שְׁתֵּי עֶגְלוֹת, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יָבִיאוּ עֶגְלָה אַחַת בְּשׁוּתָּפוּת וְיִתְנוּ. מַאי קָסָבְרִי רַבָּנַן? אִי קָסָבְרִי רַבָּנַן דְּאֶפְשָׁר לְצַמְצֵם, וּ"קְרוֹבָה" וַאֲפִילּוּ קְרוֹבוֹת - לַייְתֵי תְּרֵתֵי! וְאִי "קְרוֹבָה" וְלֹא קְרוֹבוֹת - אֲפִילּוּ חֲדָא לָא לַייְתֵי! אֶלָּא לָאו שְׁמַע מִינָּהּ קָסְבְרִי רַבָּנַן: אִי אֶפְשָׁר לְצַמְצֵם וַאֲפִילּוּ בִּידֵי אָדָם, שְׁמַע מִינָּהּ. "רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר בּוֹרֵר לוֹ אֶת הַיָּפֶה". מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי טַרְפוֹן? קָא סָבַר: הָהוּא דְּבָרְיָא נְפַק בְּרֵישָׁא. "רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר מְשַׁמְּנִין" כו'. אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הַכֹּהֵן נוֹטֵל כְּחוּשָׁה. אָמַר לֵיהּ רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא לְרַבִּי יוֹחָנָן: וְהָא אָנַן "מְשַׁמְּנִין בֵּינֵיהֶן" תְּנַן! אָמַר לֵיהּ: עַד דַּאֲכַלְתְּ כַּפְנִיָּיתָא בְּבָבֶל, תַּרְגִּימְנָא מִסֵּיפָא. דְּקָתָנֵי סֵיפָא: מֵת אֶחָד מֵהֶן - רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: יַחֲלוֹקוּ, רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָה; וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ "מְשַׁמְּנִין בֵּינֵיהֶן" דְּכִי הֲדֵדֵי פְּלִיגִי - הָכִי נַמִּי לִפְלִגֵי גַּבֵּי הֲדָדֵי! אֶלָּא מַאי "מְשַׁמְּנִין" - שׁוּמָּן יְהֵא בֵּינֵיהֶן, דְּאָמַר לֵיהּ לַכֹּהֵן: אֵיתֵי רְאָיָה דִּבְכוֹר הוּא, וּשְׁקִיל. "וְהַשַּׁנִּי יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב וְחַיָּיב בַּמַּתָּנוֹת, וְרַבִּי יוֹסֵי פּוֹטֵר". מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי מֵאִיר? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הוֹאִיל וְכֹהֵן בָּא עָלָיו מִשְּׁנֵי צְדָדִין, דְּאָמַר לֵיהּ: אִי בְּכוֹר הוּא - כּוּלֵּיהּ דִּידִי הוּא, אִי לָא בְּכוֹר הוּא - הַב לִי מַתָּנוֹת מִינֵּיהּ. וְרַבִּי יוֹסֵי מַאי טַעְמָא? אָמַר רָבָא: עָשׂוּ שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה כְּזוֹכֶה, וְאַף עַל גַּב דְּלָא מְטָא לִידֵיהּ - כְּמַאן דְּמָטָא לִידֵיהּ, וְנִבְנֵיהּ לְיִשְׂרָאֵל בְּמוּמֵיהּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: הַכֹּל מוֹדִים בְּסִפֵּק בְּכוֹר שֶׁאֵין חֲלִיפִין בְּיַד כֹּהֵן - שֶׁחַיָּיב בַּמַּתָּנוֹת. "הַכֹּל מוֹדִים" מַאן, רַבִּי יוֹסֵי? פְּשִׁיטָא! עַד כָּאן לָא קָא פָּטַר רַבִּי יוֹסֵי הָתָם - אֶלָּא דַּחֲלִיפִין בְּיַד כֹּהֵן, דְּעָשׂוּ שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה כְּזוֹכֶה, אֲבָל אֵין חֲלִיפִין בְּיַד כֹּהֵן - לָא! - מַהוּ דְּתֵימָא, טַעְמָא דְּרַבִּי יוֹסֵי - דְּקָסָבַר דְּאִי מְחַיְּיבַתְּ לֵיהּ בַּמַּתָּנוֹת אָתֵי לֵיהּ לִידֵי גִּיזָּה וַעֲבוֹדָה, אַף עַל גַּב דְּאֵין חֲלִיפִין בְּיַד כֹּהֵן, קָא מַשְׁמַע לָן. - וּמִי מָצֵית אָמְרַתְּ הָכִי? וְהָתָנֵי סֵיפָא: שָׁהָיָה רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר:

כל

לצמצם, אותו שקדם הוי עשירי אפילו ישתוק בו. והוה ליה באילו קרא לעשירי עשירי ולאחד עשר עשירי, דאין אחד עשר קדוש, שלא נעקר שם עשירי ממנו. וכן בההיא דסוף פרק שני דחולין (לח,ב) ד"תחת אמו" פרט ליתום, דאוקימנא בזה פירש למיתה וזה פירש לחיים. וכן בפרק "בהמה המקשה" (חולין ע,א) גבי הא דבעי רבא: הלכו באיברים אחר הרוב. ויש לדחות ההיא דלקמן בפרק בתרא (ס,ב), דאפילו סבר אי אפשר לצמצם, כיון דאין יכול להכיר אי זה קדם משהו לחבירו, ונתכוין לקרות שניהם עשירי, ובבת אחת קראם — לא דמי לקרא לעשירי עשירי ואחר כך לאחד עשר עשירי. ובסמוך, דקאמר התם דכל בבת אחת תרוייהו קדשי — לאו ממש בבת אחת בצמצום, אלא כדפרשינן. ומיהו קשה, דבעירובין פרק "מי שהוציאוהו" (נ,א) ובפרק שני דקדושין (נא,א) פריך מהא דיצאו שנים בעשירי, לרבה דאמר: כל שאינו בזה אחר זה, אפילו בבת אחת אינו. ומשמע דקשה ליה דהוה לן למימר דכיון דבזה אחר זה אין האחרון קדוש — בבת אחת לא יהא קדוש לא זה ולא זה, כמו מקדש אשה ואחותה. והיאך יכול להיות זה? דל קריאת שם דידיה מהכא, כיון דאי אפשר לצמצם, וממה נפשך עשירי מאליו קדוש! ויש לומר: דמבת א פריך, היאך הוא הקדוש, כיון דאינו קדוש אלא מחמת דיבורו.

אדאכלת כפנייתא בבבל תרגימנא — פירש בקונטרס: בעוד שהייתה אוכל תמרים בבבל ומעדן את עצמך טרחנו ליישבה. וכן פירש רבינו שמואל בפרק "בית כור" (בבא בתרא קו,ב). ונקשה: דהוה ליה למנקט "תמרים", ד"כפנייתא" הוא לשון גריעותא, כדאמר בריש "בכל מערבין" (עירובין כח,ב) דכפניות אין ניקחות בכסף מעשר! אלא אומר דהכי פירושו: מוטב שיהיה לך להיות אצלי ולטרוח בהלכה ולפרשה, משהייתה אוכל כפניות בבבל. **עשו** את שאינו זוכה כזוכה — הא דאמר בסוף "כל הגט" (גיטין ל,א) גבי מלוה מעות את הכהן ואת הלוי להיות מפריש עליהם מחלקם: הא מני? רבי יוסי דאמר עשו את שאינו זוכה כזוכה — ארבי יוסי דהכא קאי. דכולה חד טעמא הוא, דהתם נמי חליפין ביד כהן, שהרי נתן לו המעות. ולא קאי אדרבי יוסי בפרק "שנים אוחזין" (בבא מציעא יב,א) גבי השוכר את הפועל ילקט בנו אחריו, דמפרש התם טעמא דרבי יוסי משום דעשו שאינו זוכה כזוכה, דהתם טעמא אחרינא — משום תקנת עניים, כדמפרשי התם: עניים גופייהו ניחא להו וכו'. והשתא למאי (דפריך) [דפרישית] לא קשה מידי בהא דפסיק שמואל כרבי יוסי בההיא ד"שנים אוחזין", ובגיטין לא בעי לאוקמי מתניתין דהתם כרבי יוסי, אלא אמרינן: לא מוקמינן לה כיחידאה. שמא דלא סבר לה כרבי יוסי בגיטין.

הכל מודים בשנים שהפקידו אצל רועה כו' — בפרק "המפקיד" (בבא מציעא לז,ב) פריך דרבא אדרבא, אהא דאמר רבא דבשתי כריכות הוה ליה למידק כו'. **שמניח** רועה ביניהם ומסתלק — אין זה כי ההוא דגזל אחד מחמשה בני אדם, דאמרינן: מניח גזילה ביניהם ומסתלק. ופריך בפרק "המפקיד" (בבא מציעא לז,א): ושקלי ליה כולהו ואזלי? והאמר רבי אבא בר זבדא: ספק הנוח לכתחלה לא יטול, ואם נטל לא יחזיר! ומפרש: ד"מניח" דקאמר גבי גזל — היינו שיניח בידו או ביד בית דין עד שיתברר של מי הוא. אבל הכא לא חיישינן אי שקלי לה כולהו ואזלי, דמיירי בשהפקידו לו שלא מדעתו, ואינו מוטל עליו לשמור, ולא הוי בספק הינוח. ואי "מסתלק" דהכא בעי למימר שיחלוקו ביניהם — הוי ממש כמו דרבי טרפון. ואם רוצה לומר: מסתלק, וכל דאלים גבר — צריך לומר דהא דמדמי להא דרבי טרפון לשנים שהפקידו אצל רועה, הכי קאמר: דכיון דהתם כל דאלים גבר, ולא אמרינן ביה המוציא מחבירו עליו הראיה — סברא הוא לתקן כמו כן גבי כהן (שיחלוקו).

אקנויי קא מקני ליה מקום בחצרו — ואפילו בלא קנין קא קני, דגמר ומשעבד נפשיה. אי נמי, כמה פעמים הרועה פותח ונועל, כדאמר: תיזיל איהי ותחוד ותפתח, וברשות בעל הבית קא מחזיק.

דחך

כָּל שֶׁחֲלִיפָיו בְּיַד כֹּהֵן - פָּטוּר מִן הַמַּתָּנוֹת, וְרַבִּי מֵאִיר מְחַיֵּיב; חֲלִיפִין בְּיַד כֹּהֵן - אִין, אֵין חֲלִיפִין בְּיַד כֹּהֵן - לָא! - מַהוּ דְּתֵימָא, רַבִּי יוֹסֵי לְדִבְרָיו דְּרַבִּי מֵאִיר קָאָמַר לֵיהּ: לְדִידִי - אֲפִילּוּ אֵין חֲלִיפִין בְּיַד כֹּהֵן, דְּאִי מְחַיֵּיבְתְּ לֵיהּ בְּמַתָּנוֹת - אָתֵי לֵיהּ לִידֵי גִּיזָּה וַעֲבוֹדָה. לְדִידָךְ - אוֹדֵי לִי מִיהָא הֵיכָא דַּחֲלִיפִין בְּיַד כֹּהֵן, דְּעָשׂוּ שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה בְּזוֹכֶה! וְאָמַר לֵיהּ רַבִּי מֵאִיר: לָא. וְאָמַר רַב פַּפָּא: הַכֹּל מוֹדִים בִּסְפֵק מַעֲשֵׂר שֶׁפָּטוּר מִן הַמַּתָּנוֹת. "הַכֹּל מוֹדִים" מַאן, רַבִּי מֵאִיר? פְּשִׁיטָא! עַד כָּאן לָא קָמְחַיֵּיב רַבִּי מֵאִיר הָתָם אֶלָּא בִּסְפֵק בְּכוֹר, הוֹאִיל וּבָא עָלָיו מִשְּׁנֵי צְדָדִין, אֲבָל סְפֵק מַעֲשֵׂר - לָא! - מַהוּ דְּתֵימָא: מַעֲמָא דְּרַבִּי מֵאִיר דִּילָא תִּשְׁתַּכַּח תּוֹרַת מַתָּנוֹת - אֲפִילּוּ סְפֵק מַעֲשֵׂר נַמִּי, קָא מַשְׁמַע לָן. - וּמִי מָצֵית אָמְרַתְּ הָכִי? וְהָקָתָנֵי סֵיפָא, שֶׁהָיָה רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כָּל שֶׁחֲלִיפָיו בְּיַד כֹּהֵן - פָּטוּר מִן הַמַּתָּנוֹת, וְרַבִּי מֵאִיר מְחַיֵּיב! - מַהוּ דְּתֵימָא: רַבִּי מֵאִיר אֲפִילּוּ סְפֵק מַעֲשֵׂר מְחַיֵּיב, וְהָא דְּמִיפַּלְגִי בַּחֲלִיפִין - לְהוֹדִיעֲךָ כֹּחוֹ דְּרַבִּי יוֹסֵי, דְּפָטַר אֲפִילּוּ הֵיכָא דְּכֹהֵן בָּא עָלָיו מִשְּׁנֵי צְדָדִין, קָא מַשְׁמַע לָן. "מֵת אֶחָד מֵהֶן רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר יַחֲלוֹקוּ". אַמַּאי יַחֲלוֹקוּ? נֵיחֵזֵי, אִי שָׁמֵן מִית - דִּכֹהֵן הוּא, וְהַאי דְּאִיכָּא - דְּבַעַל הַבַּיִת; וְאִי כָּחוֹשׁ מִית - דְּבַעַל הַבַּיִת מִית, וְהַאי דְּאִיכָּא - דִּכֹהֵן הוּא! אָמַר אַמֵּי: חָזַר בּוֹ רַבִּי טַרְפוֹן. "רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָה". אָמַר רַבִּי חִיָּיא: מָשָׁל דְּרַבִּי טַרְפוֹן לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה - לִשְׁנַיִם שֶׁהִפְקִידוּ אֵצֶל רוֹעֶה, שָׁמַנְיחַ רוֹעֶה בֵּינֵיהֶם וּמִסְתַּלֵּק. וּמָשָׁל דְּרַבִּי עֲקִיבָא לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה - לְאֶחָד שֶׁהִפְקִיד אֵצֶל בַּעַל הַבַּיִת, שֶׁהַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָה. - אֶלָּא בְּמַאי פְּלִיגִי? רַבִּי עֲקִיבָא פָּלֵיג בִּשְׁנַיִם שֶׁהִפְקִידוּ אֵצֶל רוֹעֶה, שָׁמַנְיחַ רוֹעֶה וּמִסְתַּלֵּק, וְרַבִּי טַרְפוֹן פָּלֵיג בְּאֶחָד שֶׁהִפְקִיד אֵצֶל בַּעַל הַבַּיִת? אָמַר רָבָא וְאִיתֵימָא רַב פַּפָּא: הַכֹּל מוֹדִים בִּשְׁנַיִם שֶׁהִפְקִידוּ אֵצֶל רוֹעֶה - שָׁמַנְיחַ רוֹעֶה בֵּינֵיהֶם וּמִסְתַּלֵּק, וּבְאֶחָד שֶׁהִפְקִיד אֵצֶל בַּעַל הַבַּיִת - שֶׁהַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָה. לֹא נֶחְלְקוּ אֶלָּא בְּחָצֵר בַּעַל הַבַּיִת וְרוֹעֶה כֹּהֵן; רַבִּי טַרְפוֹן סָבַר: אַקְנוּיֵי קָא מַקְנֵי לֵיהּ בְּחָצֵירוֹ, וְנִיחָא לֵיהּ דְּלִיתְעֲבִיד מִצְוָה, וַהֲוָה לֵיהּ כִּשְׁנַיִם שֶׁהִפְקִידוּ אֵצֶל רוֹעֶה, שָׁמַנְיחַ רוֹעֶה בֵּינֵיהֶן וּמִסְתַּלֵּק. וְרַבִּי עֲקִיבָא סָבַר: פֵּיוָן דְּאִית לֵיהּ פְּסִידָא - לָא מַקְנֵי לֵיהּ מִידַּעַם, וַהֲוָה לֵיהּ כְּאֶחָד שֶׁהִפְקִיד אֵצֶל בַּעַל הַבַּיִת, שֶׁהַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָה. **משנה** שְׁתֵּי רְחֵילָיו שֶׁלֹּא בִּיכְּרוּ וְיָלְדוּ שְׁנֵי זְכָרִים - שְׁנֵיהֶם לַכֹּהֵן. זָכָר וּנְקֵבָה - הַזָּכָר לַכֹּהֵן. שְׁנֵי זְכָרִים וּנְקֵבָה - אֶחָד לוֹ וְאֶחָד לַכֹּהֵן. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: הַכֹּהֵן בּוֹרֵר לוֹ אֶת הַיָּפֶה. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: מְשַׁמְּנִין בֵּינֵיהֶן. וְהַשֵּׁנִי יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב. וְחַיָּיב בַּמַּתָּנוֹת, רַבִּי יוֹסֵי פּוֹטֵר. מֵת אֶחָד מֵהֶן - רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: יַחֲלוֹקוּ, רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָה. שְׁתֵּי נְקֵבוֹת וְזָכָר אוֹ שְׁנֵי זְכָרִים וּשְׁתֵּי נְקֵבוֹת - אֵין כָּאן לַכֹּהֵן כְּלוּם. אַחַת בִּיכְּרָה וְאַחַת לֹא בִּיכְּרָה וְיָלְדָה שְׁנֵי זְכָרִים - אֶחָד לוֹ וְאֶחָד לַכֹּהֵן. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: הַכֹּהֵן בּוֹרֵר אֶת הַיָּפֶה. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: מְשַׁמְּנִין בֵּינֵיהֶן. וְהַשֵּׁנִי יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב. וְחַיָּיב בַּמַּתָּנוֹת. רַבִּי יוֹסֵי פּוֹטֵר, שֶׁרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כָּל שֶׁחֲלִיפָיו בְּיַד כֹּהֵן - פָּטוּר מִן הַמַּתָּנוֹת. וְרַבִּי מֵאִיר מְחַיֵּיב. מֵת אֶחָד מֵהֶן - רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: יַחֲלוֹקוּ, רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָה. זָכָר וּנְקֵבָה - אֵין כָּאן לַכֹּהֵן כְּלוּם. **גמרא** צְרִיכָא, דְּאִי אַשְׁמוּעִינַן קַמַּיְיתָא - בְּהָהִיא קָאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, דְּתָרֵי מַחֲדָא, אֲבָל רְחֵילָיו שֶׁלֹּא בִּיכְּרוּ, דְּתָרֵי מַחֲדָא וְחַד מַחֲדָא - אֵימָא מוֹדֵי לֵיהּ לְרַבִּי טַרְפוֹן דְּהָךְ דִּילָדָא חַד שְׁבִיחַ טְפֵי. וְאִי אַשְׁמוּעִינַן הָא - בְּהָא קָאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא דְּתַרְוַיְיהוּ לָא בִּיכְּרוּ, אֲבָל אַחַת בִּיכְּרָה וְאַחַת שֶׁלֹּא בִּיכְּרָה וְיָלְדוּ שְׁנֵי זְכָרִים - אֵימָא מוֹדֵי לֵיהּ לְרַבִּי טַרְפוֹן,

דחך

כל שחליפיו כו' — אי אמרת בשלמא טעמא דרבי מאיר גבי בכור משום דבא עליו משני צדדין — היינו דקנסיב רבי יוסי תלמודא דהואיל וחליפיו ביד כהן פטור, דאינו יכול לומר: אי בכור הוא — כולו דידי הוא, דהוי כמאן דזבניה לישראל. אלא אי אמרת טעמא דרבי מאיר משום שלא תשתכח תורת מתנות — אמאי נקט רבי יוסי טעמא משום דחליפיו ביד כהן? הא לרבי מאיר נמי מהאי טעמא לפטר! אלא ודאי טעמא לאו משום שלא תשתכח תורת מתנות הוא. **אי שמן מית דכהן הוא** — האי דמית, דהא רבי טרפון אמר: כהן בורר לו את היפה. **חזר בו רבי טרפון** — מקמייתא, דאמר: כהן בורר לו את היפה. וסבר דלשניהם יש חלק בשניהם. **לשנים שהפקידו אצל רועה** — שתי בהמות, ומתה האחת ואין ידוע של מי מתה. **שמניח רועה בין שניהם** — לחלקה, ומסתלק. דהכא ליכא למימר המוציא מחבירו. ומתניתין נמי דקאמר רבי טרפון יחלוקו — כגון שאותו ספק בכור החי נמסר לרועה, ואתי בעל הבית וכהן גבי רועה. דליכא מוציא מחבירו, דהא לא קאי ברשותא דחד מינייהו. **ומשל דרבי עקיבא לאחד שהפקיד אצל בעל הבית** — והניחה בעדרו, ומתה בהמה אחת בעדרו, ואומר: שלך מתה, והלה אומר: אחת מאותן שלך מתה — המוציא מחבירו עליו הראיה. ומתניתין נמי דמרע ליה רבי עקיבא לכחו של כהן — כשישנן ברשות בעל הבית, דהוי כהן מוציא מחבירו. **אלא במאי פליגי** — הואיל ולאו בחד גונא קמיתרצא מתניתין. **רבי עקיבא פליג בשנים שהפקידו אצל רועה** — בתמיה, הא ודאי ליכא למימר המוציא מחבירו עליו הראיה! **לא** נחלקו — אלא כגון שהבכור חי עומד בחצר בעל הבית, וכהן רועה כל בהמותיו של בעל הבית. **אקנויי אקני ליה** — בעל הבית לכהן מקום בחצירו כדי שיזכה כהן בבכורות כשיוולדו מיד, דתיקני ליה חצירו. **דניחא ליה לאינש דתתעביד מצוה בממוניה** — שיגדלו בבכורותיו של כהן בחצירו, והוה ליה חצר של שניהם, והוי האי חצר כי רועה, ואילו שנים הפקידו אצלו — הילכך חולקין, דברשות שניהם עומד. **פסידא** — היכא דאיכא ספיקא — מפסיד בעל הבית, אי קיימא חצר ברשות כהן. **משנה אחד לו** — שהרי היתה נקבה עמו, ואיכא למימר: נקבה יצאת תחלה. **משמנין ביניהן** — כהן נוטל כחוש. **יחלוקו** — דחזר בו רבי טרפון מקמייתא. **שני זכרים ושתי נקבות אין כאן לכהן כלום** — דאיכא למימר: כל חדא וחדא ילדה זכר ונקבה, ויצאת נקבה תחלה. **שחליפיו ביד כהן** — שהכהן נוטל אחת מן הספיקות — פטור האחר מן המתנות, דעשו את שאינו זוכה כזוכה. **זכר ונקבה אין כאן לכהן כלום** — דשמא אותה שלא ביכרה ילדה הנקבה, ואותה שכבר ביכרה ילדה זכר. **גמרא קמייתא** — רחל שילדה שני זכרים — התם קאמר רבי עקיבא כהן נוטל כחוש. **משום דתרי מחדא** — רחל נפוק, ומספקא מילתא, והמוציא מחבירו עליו הראיה. **אבל שתי רחלים** — שילדו שני זכרים ונקבה, דתרי נפקו מחדא וחד מחדא. **אימא מודי ליה** [ל]**רבי טרפון** — דכהן בורר לו את היפה, דלפיכך הוא יפה — שיצא יחיד ולא היתה הנקבה עמו, וזהו ודאי בכור גמור. **והך דילידא חד שביח טפי** — שביח מעולה.

משנה

משנה יוצא דופן — בכור שיצא דרך דופן, הבא אחריו בכור (לזכרים ולא) לרחמים, ולא ללידה, שכבר יצא אחר קודם לו. **שניהם ירעו כו'** — דספק בכור הן. דמספקא לרבי טרפון בכור לדבר אחד אי הוי בכור אי לא הוי בכור. **גמרא מכלל הצריך לפרט** — שהכלל צריך שיהא הפרט עמו. **מפרט הצריך לכלל** — יש שהפרט צריך שיהא הכלל עמו. **ביצד קדש לי כו'** — הך רישא לאו פירושא ד"כלל הצריך לפרט" הוא, אלא מציעתא וסיפא. **כל בכור** — כלל, אפילו נקבות. תלמוד לומר זכר — "אשר יולד בבקרך ובצאנך הזכר". זהו כלל ופרט השנוי במדה ראשונה של שלש עשרה מדות, שהפרט בא למעט את הכלל ממשמעו ולהעמידו על הפרט, ואין בכלל אלא מה שבפרט. שהרי זה דומה לכלל ופרט השנוי אצל מדה ראשונה: "מן הבהמה" — כלל, "מן הבקר ומן הצאן" — פרט, אין בכלל אלא מה שבפרט. אי בכור זכר יכול אפילו יצתה נקבה לפניו — דרך רחם. דהכי משמע "בכור זכר" — בכור לזכרים, שלא קדמו זכר אחר — הוי בכור, ואף על גב דאינו בכור ללידה ולרחמים. **תלמוד לומר פטר רחם** — איצטריך האי פרט לפרושי דלא מיקרי "בכור" עד דהוי בכור לרחמים, משום דלא הוה ידעינן מאי משמעותא דכללא. ולא דמי לכלל ופרט, דאהני פרט למעוטי כללא ולא לפרושי משמעותא, כגון רישא דברייתא: "בכור" יכול אפילו נקבה? תלמוד לומר: "זכר" — היינו כלל ופרט גמור, דלא איצטריך לפרושי היכי דמי בכור, דהא הנקבה בכור לכל מילי היא, אלא למעוטי, דלא תימא: אף הנקבות קדושות בבכורה. ודכוותה בשחיטת חולין (פח,ב): "וכסהו בעפר" קרי ליה כלל הצריך לפרט, משום דתרי גווני כסוי הוי: כגון בפיית כלי עליו, ועוד יש כסוי בדבר המתפזר כגון עפר וכיוצא בו. לכך נאמר "עפר" — למעוטי כסוי דבר שלם, ולא דיינינן ליה בכלל ופרט גמור, דנמעוט נמי שחיקת אבנים והגיר והזרניך. **בכור** — דמשמע: בכור לכל מילי בעינן. והיינו פרט הצריך לכלל, ד"זכר" ו"פטר רחם" שהוא פרט — צריכין ל"בכור", שאילו לא נאמר "בכור" הייתי אומר: אף על פי שאינו בכור יקדש. ורוב פרטות שבתורה אינן צריכין לכללות שעמדתן, כגון (ויקרא א) "מן הבקר ומן הצאן" לא היו צריכין שיכתב "מן הבהמה", ו"כי יתן איש אל רעהו חמור [או שור] או שה" (שמות כב) אינן צריכין ל"וכל בהמה", אלא שבא להיות מוסיף על הפרט. כלל הצריך לפרט — שאין אתה יכול להבין מהו אומר עד שיבוא הפרט לפרשו. כגון "בכור זכר", יכול אפילו יצתה נקבה לפניו? ד"בכור" שהוא כלל — לא ידענא בכור למאי קאמר; אי לזכרים אף על גב דלא לרחמים, כגון האי; אי לרחמים ולא לזכרים, כגון זכר שיצא פטר רחם אחר יוצא דופן; אי נמי, עד דהוי בכור לרחמים ולולדות. **רישא לא נסיב לה תלמודא בכור** — מציעתא קרי "רישא", דקתני: יכול אפילו יצתה נקבה לפניו? תלמוד לומר: "פטר רחם". מדלא נסיב לה תלמודא "תלמוד לומר בכור", דמשמע בכור לכל מילי — אלמא לא מישתמע ליה דבכור לכל מילי משמע. ולהכי לא נסביה, דלא מימעוט האי מיניה, דכיון דלא יצא זכר לפניו — "בכור" קרינא, דבכור לזכרים הוא. אלמא סבירא ליה: "בכור" דקרא — בכור לדבר אחד הוא הוי משמע. **יכול אפילו יצא אחר יצא דופן** — והוא יצא דרך רחם. **וסיפא נסיב לה תלמודא בכור** — אלמא "בכור" דכתב בקרא — לכל מילי משמע. דבכור לדבר אחד, כגון האי דהוי בכור לרחמים (ולזכרים), אלא דלא הוי בכור לוולדות — לא הוי בכור. **לעולם בכור לדבר אחד לא הוי בכור** — בלומר, דקרא לכל מילי משמע. והאי דלא נסיב תלמודא "בכור" ברישא. **הכי קאמר אי זכר יכול אפילו יצא דרך דופן תלמוד לומר פטר רחם** — דהשתא לא מצי תלמודא נסיב "בכור" למעוטי להאי, דהא בכור לכל דבר הוא, דהא לא קדמו אחר בעולם. להכי נקט "פטר רחם", וממילא (נמי) אימעיט נמי יצתה נקבה לפניו מ"פטר רחם". **רבינא אמר בכור לדבר אחד הוי בכור** — בלומר, ["בכור"] דקרא — אפילו לדבר אחד משמע. וסיפא דנסיב תלמודא "בכור" למעוטי יצא אחר יוצא דופן — לא ממשמעות דקרא נפקא, דקרא משמע בכור לדבר אחד. אלא מריבויא דקרא. **דאי סלקא דעתך כו' בכור דכתב רחמנא** — דמשמע שיהא בכור במקצת, למה לי? לכתוב "פטר רחם זכר תקדיש" ולישתוק!

דְּהָךְ דְּלָא בֵּיכְרָה שְׁבִיחַ טְפֵי, צְרִיכָא. **מַתְנִי׳** יוֹצֵא הַדּוֹפֶן וְהַבָּא אַחֲרָיו - רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: שְׁנֵיהֶם יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיֵאָכְלוּ בְּמוּמָן לַבְּעָלִים. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: שְׁנֵיהֶן אֵינָן בְּכוֹר, הָרִאשׁוֹן - מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ "פֶּטֶר רֶחֶם", וְהַשֵּׁנִי - מִפְּנֵי שֶׁקִּדְּמוֹ אַחֵר. **גְּמָרָא** בְּמַאי קָמִיפַּלְגִי? רַבִּי טַרְפוֹן מְסַפְּקָא לֵיהּ: בְּכוֹר לְדָבָר אֶחָד, אִי הָוֵי בְּכוֹר אִי לָא הָוֵי בְּכוֹר, וְרַבִּי עֲקִיבָא פְּשִׁיטָא לֵיהּ: בְּכוֹר לְדָבָר אֶחָד - לָא הָוֵי בְּכוֹר. תָּנוּ רַבָּנַן: מִכְּלָל הַצָּרִיךְ לְפֶרֶט וּמִפֶּרֶט הַצָּרִיךְ לִכְלָל, כֵּיצַד? "קַדֵּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר" - יָכוֹל אֲפִילּוּ נִקְּבָה בְּמַשְׁמַע? תַּלְמוּד לוֹמַר: "זָכָר". אִי "זָכָר" - יָכוֹל אֲפִילּוּ יָצְתָה נִקְּבָה לְפָנָיו? תַּלְמוּד לוֹמַר: "פֶּטֶר רֶחֶם". אִי "פֶּטֶר רֶחֶם" - יָכוֹל אֲפִילּוּ יָצָא אַחַר יוֹצֵא דּוֹפֶן? תַּלְמוּד לוֹמַר: "בְּכוֹר". אָמַר לֵיהּ רַב שֵׁרֵבְיָא לְאַבָּיֵי: רֵישָׁא לָא קָנָסֵיב לֵיהּ תַּלְמוּדָא "בְּכוֹר" - אֶלָּמָא בְּכוֹר לְדָבָר אֶחָד הָוֵי בְּכוֹר, סֵיפָא קָנָסֵיב לֵיהּ תַּלְמוּדָא "בְּכוֹר" - אֶלָּמָא בְּכוֹר לְדָבָר אֶחָד לָא הָוֵי בְּכוֹר! אָמַר לֵיהּ: לְעוֹלָם בְּכוֹר לְדָבָר אֶחָד לָא הָוֵי בְּכוֹר, וְרֵישָׁא הָכִי קָאָמַר: אִי "זָכָר", יָכוֹל אֲפִילּוּ יוֹצֵא דּוֹפֶן? תַּלְמוּד לוֹמַר: "פֶּטֶר רֶחֶם". רָבִינָא אָמַר: לְעוֹלָם בְּכוֹר לְדָבָר אֶחָד הָוֵי בְּכוֹר, וְסֵיפָא הָכִי קָאָמַר: אִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ יָצָא אַחַר יוֹצֵא דּוֹפֶן קָדוֹשׁ, "בְּכוֹר" דִּכְתַב רַחֲמָנָא לָמָּה לִי?

א

דהך שלא ביכרה שביח טפי — והכי נמי בפרק קמא דתמורה (ח,ב): מר זוטרא איקלע בי רב אשי, חתכי לקמיה בשרא. אמרו ליה: לטעום מר, דמברי משום דבוכרא הוא. ו"עגלא תילתא" — לאו היינו שלישי לבטן, כדפירש רש"י, כדאמרינן סנהדרין (סה,ב): עבדי ליה עגלא תילתא. אלא ד"תילתא" לשון חשיבות, כמו "ושלישים על בולו" (שמות יד).

ביצד קדש לי כל בכור — פירש בקונטרס שזהו כלל ופרט, ד"בכור" — כלל, "זכר" — פרט, ואין בכלל אלא מה שבפרט. ודך רישא לאו פירושא דכלל צריך לפרט הוא, אלא מציעתא וסיפא, דקתני: אי זכר יכול אפילו יצתה נקבה לפניו? תלמוד לומר: "פטר רחם", וזה לא פטר תחלת רחם. והיינו כלל הצריך לפרט, שאין אתה יכול להבין מה הכלל אומר עד שיבוא הפרט ופירשו. לפי שיש לפרש "בכור" לכמה צדדין; בכור לכל הוולדות; או בכור לרחמים אף על פי שאינו בכור לוולדות, כגון שיצא דרך רחם אחר יוצא דופן; או בכור לזכרים אף על פי שיצתה נקבה לפניו דרך רחם. בא הפרט ופירש שאינו קרוי "בכור" אלא אם כן הוא בכור לרחמים, שפטר ופתח את הרחם. וכיוצא בזו שנינו בפרק "כסוי הדם" (חולין פח,ב) אצל "וכסהו בעפר", יכול יכסהו באבן או יכפה עליו הכלי? תלמוד לומר: "בעפר". אין לי אלא עפר, מנין לרבות חרסית ונעורת של פשתן כו'? תלמוד לומר: "וכסהו". ומקשינן, ואימא: "וכסהו" — כלל, "בעפר" — פרט, כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט! ומשנינן: משום דהוה ליה כלל הצריך לפרט, ואין דנין אותו בכלל ופרט. לפי שיש לפרש כסוי בשני דרכים, אחד בדבר הגס כגון אבן או כלי, ואחד בדבר הדק — לכך כתב "בעפר", ופירש "וכסהו" — בדבר דק הנבלל בו ומכסהו הכתוב מדבר. עד כאן לשון הקונטרס. והשתא פירושו יתכן לפי דברי רבינא דבסמוך, דאמר: בכור לדבר אחד הוי בכור. אבל במסקנא דשמעתין אמרינן דמחוורתא כאביי, דאמר: בכור לדבר אחד לא הוי בכור. ולאביי לא הוי כלל צריך לפרט לכל דבר, דאי אפשר לפרש "בכור" אלא לצד אחד. ומיהו יש לפרש לאביי, דאי לאו פרט הוה אמינא דאפילו יוצא דופן הוא בכור, כיון דהוי בכור לוולדות ואף על גב דלא הוי בכור לרחמים. ורבינו יצחק מפרש: לאביי "בכור" ו"פטר רחם" תרווייהו כלל, ותרווייהו פרט, ותרווייהו צריכי להדדי. ובכל אחד אתה מוצא כלל הצריך לפרט, ופרט צריך לכלל, שכל אחד סותם דבר אחד ומפרש דבר אחד. ד"בכור" משמע אפילו יוצא דופן, ו"פטר רחם" ממעיט ליה. ו"פטר רחם" משמע אפילו יצא אחר יוצא דופן, ו"בכור" ממעיט ליה. ורבינו תם מפרש: דבין הכא ובין בחולין (שם) הוי בכלל ופרט גמור דבעלמא, ד"בכור" משמע בין הכי ובין הכי, ואתיא פרטא למעוטי. וכן "וכסהו" משמע בין כסוי כלי בין כסוי עפר מה שירצה, ופרטא משמע עפר דוקא. ומה שתלמודא חשבו שם כלל הצריך לפרט — לאו אכפיית הכלי דההיא ברייתא קאי, אלא אדרשא אחריתי דדריש התם ברישׁ פירקין (פג,ב) מבי"ת ד"בעפר", דצריך שיתן עפר מלמטה ועפר מלמעלה. דמ"וכסהו" לא שמעינן למטה אלא למעלה. ולא משום הפרט חושב שם כלל הצריך לפרט, אלא משום ייתורא דבי"ת דכתיבא בפרט. ובהך שמעתין לפרושי פרט הצריך לכלל קא אתא, כדקתני בסיפא: אי "פטר רחם" יכול אפילו יצא אחר יוצא דופן? תלמוד לומר: "בכור", כדפירש בקונטרס. ואף על גב דקתני: "מכלל הצריך לפרט ומפרט הצריך לכלל ביצד", דמשמע דאתא נמי לפרושי כלל הצריך לפרט — עיקר מילתא לא נקטיה אלא משום פרט הצריך לכלל. **רישא** לא קנסיב ליה תלמודא בכור אלמא בכור לדבר אחד הוי בכור — משמע דכיון דבכור לדבר אחד הוי בכור — הוה מחייבינן אפילו יצתה נקבה לפניו, אי לאו "פטר רחם". ותימה: דרבי טרפון דמספקא ליה — היה לו לחייב מספק, כמו יוצא דופן ויוצא אחריו דלא ממעט יוצא דופן מפטר רחם! ויש לומר: דנהי דלא מסתבר ליה למעוטי יוצא דופן מ"פטר רחם", משום דהוי [בכלל וולדות] בין לזכרים בין לנקבות — לכל הפחות אתא למעוטי היכא דיצתה נקבה לפניו. דאי לאו הכי — "פטר רחם" דכתב רחמנא למה לי.

הדרן עלך הלוקח עובר פרתו

פרה וחמור בנות שלש ודאי לכהן — אין לפרש דיולדת תוך שתי שנים. אלא דאם איתא שילדה בשנה שניה — לא היתה חוזרת ויולדת בשלישית, אף על גב דגדולה יולדת בכל שנה. כענין שפירש רש"י בגמרא גבי גדייה, דאמר: יולדת אינה חוזרת ויולדת תוך שנתה, ופירש בקונטרס: אף על גב שהגדולות חוזרות ויולדות בתוך שנתן, הקטנות היולדות אין חוזרות ויולדות בתוך שנתן. אין לפרש כן, דבהדיא אמרינן בריש "אין מעמידין" (עבודה זרה כד,ב) גבי ואת בניהם כלו בבית: אי בפחותה מבת שלש מי קילדה? והתנן: פרה וחמור בנות שלש ודאי לכהן! שמע מינה: תוך שתים לא ילדה כלל. **ובגמה** שליא ובאשה שפיר ושליא — בפרק "בהמה המקשה" (חולין עז,א) תנן: שליא שיצתה מקצתה אסורה באכילה, כסימן ולד באשה — כך סימן ולד בבהמה. משמע שפשוט באשה יותר מבבהמה. ותימה: דהכי תנן הכא בהמה כמו אשה! ואית ספרים דלא גרסי התם כן, אלא גרסי: סימן וולד באשה סימן וולד בבהמה. ורבי אומר שיש ליישב הגירסא, דמשום דשפיר אינו סימן ולד בבהמה כמו באשה — נקט כי האי לישנא, דמכל מקום שליא היא סימן ולד בבהמה כמו באשה. **ברובא** דאיתיה קמן כמו תשע חנויות — הוי מצי למימר: ולישעמיך מי פליג רבי מאיר התם? "אחרי רבים להטות" כתיב (שמות כג)! ומהתם ילפינן תשע חנויות, בפרק קמא דחולין (יא,א).

איש כתב רחמנא ומקשינן אשה לאיש — משמע הכא דחליצת קטנה פסולה דאורייתא כמו קטן. ותימה: דבמתניתין בפרק "מצות חליצה" (יבמות קד,ב) בירושלמי גרסינן: החולצת מן הקטן חליצתה פסולה. קטנה שחלצה תחלוץ משתגדיל, ואם לא חלצה חליצתה כשרה. וכן יש במקצת ספרים שלנו. וקאמר בגמרא: זו דברי רבי מאיר דקאמר "איש" כתב בפרשה, ומקשינן אשה לאיש. משמע דמודה רבי מאיר דחליצתה כשרה דיעבד, אלא לכתחלה אינה חולצת, ולרבנן חולצת אפילו לכתחלה, ובירושלמי נמי מוקים לה כרבי מאיר. וברוב ספרים שלנו גרסינן: "חליצתה פסולה". אבל קשה: דאם כן, ילמדנה בהדי אינך דקתני בבבא דלעיל, חרש וחרשת וקטן, וליתני הכי: החרש שנחלץ והחרשת שחלצה והחולצת מן הקטן וקטנה שחלצה — חליצתן פסולה! ועוד: דמאי שנא דגבי קטנה קתני: תחלוץ משתגדל, וגבי קטן לא תני הכי?! ועוד: דפשיטא ליה דחליצתה פסולה דתחלוץ משתגדיל! לכן נראה דגרסינן "כשרה" כמו בירושלמי. וצריך לומר: דדרשא דהכא, דמקשינן אשה לאיש — אסמכתא בעלמא היא. וטעמא — משום דגזרינן אשה אטו איש, אי נמי גזרינן חליצה אטו יבום. וכן משמע בירושלמי. דקאמר בגמרא דההיא משנה דגרסינן התם "חליצתה כשרה", רבי שמעון ברבי יוסי בעא קומי רבי: מה בין קטן מה בין קטנה? אמר ליה: "איש" כתב בפרשה. ברם הכא — "ונגשה יבמתו אליו לעיני הזקנים" מכל מקום. רבי מנא אמר לה סתם, רבי יצחק ברידה דרבי חייא כהנא בשם רבי יוחנן: דרבי מאיר היא, דאמר: אין חולצין ואין מיבמין את הקטנה, שמא תמצא איילונית. משמע דבולה חד טעמא היא. ומיהו אין נראה, דהא רבנן אמרי ליה: יפה אמרת שאין חולצין כו' ואין מיבמין את הקטנה שמא תמצא איילונית, ובירושלמי אין מזכיר כי אם טעם יבום, אבל טעמא דאין חולצין אם הוא מדרבנן הוי גזירה אשה אטו איש. ולמאי דגרסינן בספרים שלנו "פסולה", יש לפרש דלא עריב ליה בהדי חרש וחרשת וקטן, משום דהנהו ככולי עלמא, ובקטנה איכא פלוגתא. והא דתנא: תחלוץ משתגדיל — לאשמועינן דדוקא למאן דאמר פסולה תחלוץ משתגדיל, אבל למאן דאמר כשרה — אפילו לכתחלה לא תחזור ותחלוץ. ועוד יש לומר: דלמאן דאמר בריש "כל הגט" (גיטין כה,א): קטן ואנפליא פסולין ואין פוסלין, איצטריך לאשמועינן גבי קטנה תחלוץ, לאשמועינן דחליצה פסולה ופוסלת על האחים. ושמע מינה אינה מתייבמת. **קטן** שמא ימצא סריס — ואם תאמר: למאן דאמר בפרק "הערל" (יבמות פ,ב): סימני סריס עד שיהא בכולן, ניחזי אי משתין עושה כיפה! ויש לומר: דהיכא דלא הביא סימנין עד רוב שנותיו חשיב סריס בלא סימני סריס. כדאמרינן בפרק "הערל" (שם,ב) ובנדה (מז,ב): וכי לא עלו סימני סריס עד כמה — עד רוב שנותיו.

מחוורתא

דאי למעוטי יצתה נקבה לפניו — דרך רחם — מ"פטר רחם" נפקא אלא למעוטי יוצא אחר יוצא דרך דופן. בין אביי (לרבא) [לרבינא] ליכא מידי, אלא במשמעותיה דקרא פליגי. **אי סלקא דעתך בכור לדבר אחד** — משמע בכור, ויוצא אחר יוצא דופן לא ממשמעותא אימעיט, אלא מריבויא — תינח היכא דיצא זכר תחלה דרך דופן והדר נפק זכר אחרינא דרך רחם, דההוא אימעיט מריבויא דקרא. דמסתברא דקרא אתא למעוטי, דהא דבכור לרחמים הוא דאיכא, לבכור לזכרים ולדידה ליכא. **אלא היכא דיצתה נקבה דרך דופן** — והדר נפק זכר דרך רחם — ליקדוש. דהא הוי בכור לתרי מילי, לרחמים ולזכרים ומריבויא דקרא לא מצית למעוטי אלא חד, מסתברא דיוצא אחר יוצא דופן זכר קממעט ולא יוצא אחר יוצא דופן נקבה, ואמאי קתני בברייתא סתם "אפילו יוצא אחר יוצא דופן", ולא פליגי בין זכר לנקבה? **אלא מחוורתא כדאביי** — דמשמעותיה הוי בכור לכל מילי משום הכי מימעיט כולהו.

אִי לְמַעוּטֵי הֵיכָא דְּיָצְתָה נְקֵבָה לְפָנָיו - מִ"פֶּטֶר רֶחֶם" נָפְקָא! אֶלָּא שְׁמַע מִינָּהּ: "בְּכוֹר" - לְמַעוּטֵי הֵיכָא דְּיוֹצֵא אַחַר יוֹצֵא דּוֹפֶן. אֲמַר לֵיהּ רַב אַחָא מִדִּפְתִּי לְרַבִינָא: אִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ בְּכוֹר לְדָבָר אֶחָד הָווּ בְּכוֹר, תֵּינַח הֵיכָא דְּיָצָא זָכָר יוֹצֵא דּוֹפֶן וְזָכָר דֶּרֶךְ רֶחֶם - דְּלָא קָדוֹשׁ, דְּאִימְעוּט לֵיהּ מִ"בְּכוֹר", דִּבְכוֹר לְרַחֲמִים - אִיכָּא, בְּכוֹר לִזְכָרִים - לֵיכָּא. אֶלָּא הֵיכָא דְּיָצְתָה נְקֵבָה דֶּרֶךְ דּוֹפֶן וְזָכָר דֶּרֶךְ רֶחֶם - לִיקָּדֵשׁ, דְּהָא אִיכָּא בְּכוֹר לִזְכָרִים וּבְכוֹר לְרֶחֶם! אֶלָּא מְחַוְורְתָא כְּדַאֲבַיֵי.

הדרן עלך הלוקח עובר פרתו

משנה הלוקח — בהמה. **עז בת שנתה** — שילדה בתוך שנתה. **ודאי אותו הולד לכהן** — דקודם לבן לא ילדה. **ספק** — ירעה ויאכל במומו לבעלים. ספק של פטר חמור מפריש טלה והוא לעצמו. **טינוף** — מפרש בגמרא: שמא טנפה בתוך שנתה והוי סימן ולד, ונפטרה מן הבכורה. הלכך, אפילו עז בת שנתה ספק היא. **שפיר** = עור צורת הולד. **גמרא רבי מאיר חייש למיעוטא** — כדקתני לקמן קטן וקטנה. **תשע חנויות** — כולן מוכרות בשר שחוטה ואחת מוכרת בשר נבילה, ונמצאת חתיכת בשר לשם בקרקע — כשרה, דכל דפריש מרובא פריש. והיינו רובא דאיתיה קמן, שהרי החנויות לפנינו. **וסנהדרין** — כגון שנים עשר מזכין ואחד עשר מחייבין — זכאי. **רובא דליתיה קמן** — כגון הכא, דאמרת: הלך אחר רוב בהמות שבכל העולם. **פוגעין בערוה** — דכיון דאינה ראויה להוליד — לא קרינן בהו "והיה הבכור אשר תלד", ופקעה מהן תורת ייבום, וקיימו באיסור (בייבום) אשת אח.

רובא

הדרן עלך הלוקח עובר פרתו

מִשְׁנָה הַלּוֹקֵחַ בְּהֵמָה מִן הַגּוֹי, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם בִּיכְּרָה אִם לֹא בִּיכְּרָה, רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: עֵז בַּת שְׁנָתָהּ - וַדַּאי לַכֹּהֵן, מִכָּאן וָאֵילָךְ - סָפֵק. רָחֵל בַּת שְׁתַּיִם - וַדַּאי לַכֹּהֵן, מִכָּאן וָאֵילָךְ - סָפֵק. פָּרָה וְחֲמוֹר בְּנוֹת שָׁלֹשׁ - וַדַּאי לַכֹּהֵן, מִכָּאן וָאֵילָךְ - סָפֵק. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא: אִילּוּ בַּוָּולָד בִּלְבַד הַבְּהֵמָה נִפְטֶרֶת - כְּדִבָּרֶיךָ, אֶלָּא אָמְרוּ: סִימַן הַוָּולָד בִּבְהֵמָה דַּקָּה - טִינּוּף, וּבַגַּסָּה - שִׁילְיָא, וּבְאִשָּׁה - שָׁפִיר וְשִׁילְיָא. זֶה הַכְּלָל: כָּל שֶׁיְּדוּעַ שֶׁבִּיכְּרָה - אֵין כָּאן לַכֹּהֵן בְּלוּם, וְכָל שֶׁלֹּא בִּיכְּרָה - הֲרֵי זֶה לַכֹּהֵן, וְאֵם סָפֵק - יֵאָכֵל בְּמוּמוֹ לַבְּעָלִים. **גמרא** מִיכָּן וָאֵילָךְ אַמַּאי סָפֵק? הַלֵּךְ אַחַר רוֹב בְּהֵמוֹת, וְרוֹב בְּהֵמוֹת מִתְעַבְּרוֹת וְיוֹלְדוֹת בְּתוֹךְ שְׁנָתָן נִינְהוּ, וְהָא וַדַּאי מֵילַד אוֹלִיד! לֵימָא רַבִּי יִשְׁמָעֵאל כְּרַבִּי מֵאִיר סְבִירָא לֵיהּ, דְּחַיֵּישׁ לְמִיעוּטָא? - אֲפִילּוּ תֵּימָא רַבָּנַן, כִּי אָזְלִי בָּתַר רוּבָּא - בְּרוּבָּא דְּאִיתֵיהּ קַמָּן, כְּגוֹן תֵּשַׁע חֲנֻיּוֹת, וְסַנְהֶדְרִין, אֲבָל רוּבָּא דְּלֵיתֵיהּ קַמָּן - לָא אָזְלִי רַבָּנַן בָּתַר רוּבָּא. - וְהָא קָמָן וְקַטָּנָה, דִּרוּבָּא דְּלֵיתֵיהּ קַמָּן, וְקָאָזְלִי רַבָּנַן בָּתַר רוּבָּא. דִּתְנַן: קָטָן וְקַטָּנָה - לֹא חוֹלְצִין וְלֹא מְיַבְּמִין, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. אָמְרוּ לוֹ: יָפָה אָמַרְתָּ שֶׁאֵין חוֹלְצִין - "אִישׁ" כָּתוּב בַּפָּרָשָׁה, וּמַקְשִׁינַן אִשָּׁה לְאִישׁ; מַה טַּעַם אֵין מְיַבְּמִין? אָמַר לָהֶם: קָטָן - שֶׁמָּא יִמָּצֵא סָרִיס, קְטַנָּה - שֶׁמָּא תִּמָּצֵא אַיְילוֹנִית, וְנִמְצְאוּ פּוֹגְעִין בְּעֶרְוָה. וְרַבָּנַן - זִיל בָּתַר רוּבָּא קְטַנִּים, וְרוֹב קְטַנִּים לָאו סָרִיסִים נִינְהוּ; זִיל בָּתַר קְטַנּוֹת, וְרוֹב קְטַנּוֹת לָאו אַיְילוֹנִית נִינְהוּ! אֶלָּא אָמַר רָבָא:

מחוורתא

רובא דתלי במעשה — כגון עיבור הבהמה דתלי בהרבעה, ואיכא למיחש שמא לא עלה עליה זכר, הילכך ספק. **ואני איני אומר כן** — איני חולק עליך בלשון שמועתי, אלא בלשון אחר. ולקמן מפרש מאי איכא בין סבריה לגמריה. **כמאי קמיפלגי** — רבי ישמעאל וגמריה דרבי יהושע, דקתני "אבל אמרו"? **בטינוף פוטר פליגי** — דרבי ישמעאל דמשוי ליה ודאי בכור, סבר דאי נמי טניף בתוך שנתה לא מיפטרא. **לחומרא** — כגון גבי רישא דשמעתא, דאי הוה אזלינן בתר רובא הוה משוינן ליה פשוט ודאי (דהא) מכאן ואילך (הוה), הילכך חייש למיעוט לחומרא ומשוי ליה ספק. אבל הכא, אי חייש למיעוט — קולא הוא, דאפילו בת שנתה משוי ליה ספק. **גמריה** — "אבל אמרו" (אית ליה דזעירי). **סבריה** — "ואני איני אומר כן" כו'. **דטינוף בסוף ששה** — שראינוה שהתחילה לטנף בתחלת חדש שביעי. **אין טינוף פחות משלשים יום** — דאינה מקבלת זכר עד שלשים יום. **לגמריה** — דלא ידעינן שטינפה בת ששה, אדרבי ישמעאל פליג, דאמר: בת שנתה ודאי לכהן. וקאמר ליה איהו: אפילו ילדה בתוך שנתה ספק, דלמא טניף בתוך שלשה חדשים או ארבעה משנולד, וחזרה וילדה בתוך שנתה. והיכא דחזינן דלא טניף עד סוף ששה וטינפה בסוף ששה כדאמר רבי יהושע בסבריה — ההוא בכור מעליא הוא. דההוא טינוף לאו טינוף גמור הוא. דאם טינוף היה — לא הוה ילדה בתוך שנתה עד יום אחד בשנה שניה. דטינוף הוי כל חדש שביעי, כזעירי, וחמשה חדשים ימי העיבור — הרי כלתה שנתה, ולא תלד עד למחר דכל חדשי עיבור בעינן שלמים. ואחר כך יולדת למחר. כדאמרינן במסכת נדה (לח,ב): "ויתן ה' לה הריון" בגימטריא מאתיים שבעים ואחד. ותשעה חדשים של שלושים יום הוו מאתיים ושבעים ימים, וביום מאתיים שבעים ואחד כתב קרא דיולדת. **לסבריה** — ואף על גב דחזינא דלא טניף עד סוף ששה — נמי ספיקא הוא, דלית ליה דזעירי. לגמריה

מְחַוַּרְתָּא, רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי מֵאִיר סְבִירָא לֵיהּ דְּחַיֵּישׁ לְמִיעוּטָא. רָבִינָא אָמַר: אֲפִילּוּ תֵּימָא רַבָּנַן, כִּי אָזְלִי רַבָּנַן בָּתַר רוּבָּא - בְּרוּבָּא דְּלָא תָּלֵי בְּמַעֲשֶׂה, אֲבָל רוּבָּא דְּתָלֵי בְּמַעֲשֶׂה - לָא. תָּנוּ רַבָּנַן: עֲז בַּת שְׁנָתָהּ - וַדַּאי לַכֹּהֵן, מִיכָּן וּלְהַלָּן - סָפֵק. רָחֵל בַּת שְׁתַּיִם - וַדַּאי לַכֹּהֵן, מִיכָּן וּלְהַלָּן - סָפֵק. פָּרָה בַּת שָׁלֹשׁ - וַדַּאי לַכֹּהֵן, מִיכָּן וּלְהַלָּן - סָפֵק. חֲמוֹרָה - כְּפָרָה. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: חֲמוֹרָה בַּת אַרְבַּע שָׁנִים. עַד כָּאן דִּבְרֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל. כְּשֶׁנֶּאֶמְרוּ דְּבָרִים לִפְנֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אָמַר לָהֶן, צְאוּ אִמְרוּ לוֹ לְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל: טָעִיתָ! אִילּוּ בָּוְעָלָהּ בִּלְבַד הַבְּהֵמָה נִפְטֶרֶת - הָיָה כִּדְבָרֶיךָ. אֶלָּא: סִימָן הַוָּעָלָה בִּבְהֵמָה דַּקָּה - טִינּוּף, וּבִגַסָּה - שִׁלְיָא, וּבְאִשָּׁה - שָׁפִיר וְשִׁלְיָא. וַאֲנִי אֵין אֲנִי אוֹמֵר כֵּן, אֶלָּא: עֲז שֶׁטִּינְּפָה בַּת שִׁשָּׁה - יוֹלֶדֶת בְּתוֹךְ שְׁנָתָהּ, רָחֵל שֶׁטִּינְּפָה בַּת שְׁנָתָהּ - יוֹלֶדֶת בְּתוֹךְ שְׁתַּיִם. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: אֲנִי לֹא בָאתִי לִידֵי מִדָּה זוֹ, אֶלָּא: כָּל שֶׁיָּדוּעַ שֶׁבִּיכְּרָה - אֵין פָּאן לַכֹּהֵן כְּלוּם, וְכָל שֶׁלֹּא בִּיכְּרָה - הֲרֵי זוֹ לַכֹּהֵן, סָפֵק - יֵאָבֵל בְּמוּמוֹ לַבְּעָלִים. בְּמַאי קָמִיפַּלְגִי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ? לֵימָא בְּטִינּוּף פּוֹטֵר קָמִיפַּלְגִי, רַבִּי יִשְׁמָעֵאל סָבַר: טִינּוּף אֵינוֹ פּוֹטֵר, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ סָבַר: טִינּוּף פּוֹטֵר? - אִי דְּחָזֵינַן דְּטִינּוּף - דְּכוּלֵי עָלְמָא לָא פְּלִיגִי דְּטִינּוּף פּוֹטֵר. וְהָכָא בְּחוֹשְׁשִׁין לְטִינּוּף קָא מִיפַּלְגִי, רַבִּי יִשְׁמָעֵאל סָבַר: אֵין חוֹשְׁשִׁין לְטִינּוּף, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ סָבַר: חוֹשְׁשִׁין לְטִינּוּף. - וְלָא חָיֵישׁ? וְהָאָמַר רָבָא: מְחַוַּרְתָּא רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי מֵאִיר סְבִירָא לֵיהּ, דְּחָיֵישׁ לְמִיעוּטָא! - כִּי חָיֵישׁ - לְחוּמְרָא, לְקוּלָּא - לָא חָיֵישׁ. וְאֵיבָעֵית אֵימָא: בֵּין לְקוּלָּא בֵּין לְחוּמְרָא חָיֵישׁ, וְהָכָא בְּמִטַּמָּפָת וְחוֹזֶרֶת וְיוֹלֶדֶת בְּתוֹךְ שְׁנָתָהּ קָמִיפַּלְגִי, דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל סָבַר: מְטַמָּפָת אֵינָהּ חוֹזֶרֶת וְיוֹלֶדֶת בְּתוֹךְ שְׁנָתָהּ, וְהָא מְדְּאוֹלִיד - וַדַּאי לָא טָנֵיף, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ סָבַר: מְטַמָּפָת - חוֹזֶרֶת וְיוֹלֶדֶת בְּתוֹךְ שְׁנָתָהּ. "וַאֲנִי אֵינִי אוֹמֵר כֵּן, אֶלָּא עֲז שֶׁטִּינְּפָה בַּת שִׁשָּׁה - יוֹלֶדֶת תּוֹךְ שְׁנָתָהּ, רָחֵל שֶׁטִּינְּפָה בַּת שְׁנָתָהּ - יוֹלֶדֶת בְּתוֹךְ שְׁתַּיִם". מַאי אִיבָּא בֵּין גְּמָרֵיהּ לְסָבְרֵיהּ - שֶׁטִּינְּפָה בְּסוֹף שִׁשָּׁה. וְאִיבָּא בֵּינַיְיהוּ דְּזְעִירִי, דְּאָמַר זְעִירִי: אֵין טִינּוּף פָּחוֹת מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם; לְגַמְרֵיהּ - אִית לֵיהּ דְּזְעִירִי, לְסָבְרֵיהּ - לֵית לֵיהּ דְּזְעִירִי. וְאִיבָּעֵית אֵימָא: דְּכוּלֵי עָלְמָא אִית לְהוּ דְּזְעִירִי, וְהָכָא בְּיוֹלֶדֶת לְמִקְוֶה קָמִיפַּלְגִי.

לגמריה

מחוורתא רבי ישמעאל כרבי מאיר סבירא ליה דחייש למיעוטא — ומטעם סמוך מיעוטא דאין מתעברות, לחזקה דבחזקת שלא ילדה, ואיתרע ליה רובא — אין לחושבו ודאי בכור, דלא הוי אלא פלגא ופלגא כדאמר בריש פרק בתרא דיבמות (קיט,א), ושם הארכתי. והא דמטהרינן בספק טומאה בפרק "כסוי הדם" (חולין פו,א) היינו משום דילפינן מסוטה ליטהר בדבר שאין בו דעת לישאל. ולהכי קאמר התם: אם אמרו ספק טומאה לטהר, יאמרו ספק איסור להיתר? **רבינא** אמר אפילו תימא רבנן — תימה: דלא משני הכי בריש פרק בתרא דיבמות (קיט,א) אמתניתין דלא תנשא ולא תתייבם עד שתדע שמא [מעוברת] היא צרתה! ויש לומר: דתשמיש דאדם לא חשיב תלי במעשה כמו תשמיש דבהמה. דפעמים דבהמה צריך להרביע, כדאמר ב"השוכר את הפועלים" (בבא מציעא צא,א); מותר להכניס כמכחול בשפופרת. **ורבי** יהושע סבר חוששין לטינוף — ואם תאמר: הא קא מסקינן לקמן דרבי יהושע לא חייש למיעוטא, כדדייק ממתניתין דיצתה מלאה: רבי יהושע אומר אינה חוששת, ואם כן היכי חייש הכא למיעוטא דמטנפות? ועוד, דבכי האי גוונא דהכא אפילו רבי מאיר לא חייש, כדאמר בריש פרק בתרא דיבמות (קיט,ב) דהיכא דאיכא רובא וחזקה הוי המיעוט מיעוט דמיעוטא. והכא איכא רובא דאין מטנפות, וחזקה שהיא בחזקת שלא ילדה! ויש לומר: דמכל מקום לא הוי ודאי בכור שניתן לכהן, דאיכא חזקת ממונא דעדיפא, והמוציא מחבירו עליו הראיה. ואפילו לרב דאזיל בממונא אחר הרוב בההיא דהמוכר שור לחבירו ונמצא נגחן (בבא קמא מו,א), היינו משום דאמר: קים לי בנפשאי שאני מן הרוב. אי נמי, יש לחלק בין ממון שאין לו תובעין לממון שיש לו תובעין. ומיהו היא קצת תימה: דלענין ללקות בגיזה ועבודה ולענין ליקרב למזבח — חשיב ודאי בכור, דאזלינן בתר רובא וחזקה. ולענין נתינתו לכהן יחשב ספק! ונראה לתרץ: דלהכי חיישינן למיעוטדמטנפות — משום דרוב בהמות מתעברות כשמגיעות לזמן שראויות להתעבר בו (מתעברות).

לקולא לא חייש — ואפילו לכהן ינתן, כיון דקרב למזבח. ומיהו, גבי חמורה קשה, דהוה לן להעמיד ממון ביד בעלים ולא ניזל בתר רובא, דאפילו רב מודה הכא דאין הולכין בממון אחר הרוב כדפירשתי לעיל! ויש לומר: דגזר חמורה אטו בהמה טהורה. **ואיבעית** אימא בין לקולא בין לחומרא חייש — מעיקרא נמי, דהוה בעי למימר לקולא לא חייש, משמע דהיינו לרבי ישמעאל, אבל לרבי מאיר בכל מקום חייש.

ומכל מקום אין לדקדק מכאן דהא דרבי מאיר חייש למיעוטא — היינו מדאורייתא, מדחייש הכא אפילו להקל, דהיינו שלא נותנו לכהן. דלא אזלינן בממון אחר הרוב. אי נמי, משום דאיכא רוב מתעברות כשמגיעות לזמן הראויות להתעבר, שמסייע למיעוט. ובפרק "אין מעמידין" (עבודה זרה לד,ב) גבי גבינת בית אונייקי, אמר דרבי מאיר חייש למיעוטא, וגזר רובא אטו מיעוטא, ולא גזר שאר מקומות אטו אותו מקום. משמע דבאותו מקום נמי לאו מדאורייתא אלא מדרבנן, מטעם גזירה אטו מיעוטא. ובפרק קמא דחולין (יב,א) נמי דפריך לרבי מאיר: פסח וקדשים מאי איכא למימר דשרא רחמנא? ולא קאמר: בשר תאוה מאי איכא למימר דשרא רחמנא. משמע דמדרבנן חייש למיעוטא, ואפילו גזר בבשר תאוה — בפסח וקדשים לא גזר, דלא אפשר. ואף על פי שלא יכלו להעמיד שם גזירתם, העמידוה היכא דאפשר. הכי נמי בדאורייתא, היכא דאפשר — אפשר, היכא דלא אפשר לבדוק — לא אפשר. דאם איתא דבדאורייתא אין חילוק בין אפשר ללא אפשר — לא היה לחכמים לחוש ולגזור היכא דאפשר, כיון שראו שום מקום שלא חשו, כגון היכא דלא אפשר. ומיהו, היכא דחזקה מסייעת למיעוט, נראה דחייש רבי מאיר למיעוט מדאורייתא, מדטהר גבי תינוק. ועוד רוצה להתיר בפרק "כיסוי הדם" (חולין פו,ב) לשחוט אותו ואת בנו אחר שחיטת חרש שוטה וקטן, דאף על גב דאין רוב מעשיהן מקולקלין. ואם תאמר: דבפרק "הזהב" (בבא מציעא נה,ב) גבי חמשה חומשין הן, משמע דדמאי הוי מדרבנן אפילו לרבי מאיר, דקאמר: עשו חיזוק לדבריהם. ולמה אינו טבל דאורייתא? דסמוך מיעוט דאין מעשרים לחזקת טבל! ויש לומר: דאין זה חזקה, דדלמא כרבי אושעיא עבדה, שהכניסה במוץ (ברכות לא,א). ועוד, דאין להחזיק שום אדם ברשע בשביל מיעוט שאין מעשרין.

חלב פוטר איכא בינייהו — פסק רבינו תם דחלב אינו פוטר. דלקמן בפירקין (כד,א) מסקינן כרבן שמעון בן גמליאל, דאמר בלוקח בהמה מניקה מגוי דפטורה מן הבכורה, דלא מרחמא אלא אם כן ילדה. אבל מטעם חלב לחוד לא מיפטרא אי לאו דאיכא ולד בהדה, דחזינא דמרחמא ליה ומניקתו. ומתוך כך מדקדק רבינו תם דהכי הלכתא, דחיישינן למיעוטא היכא דאיכא חזקה בהדה, כי הכא, שהיא בחזקת שלא ילדה. ואפילו לא קיימא לן כרבי מאיר דמטהר בהההיא דרוב תינוקות מטפחים (נדה יח,ב) מטעם סמוך מיעוטא לחזקה — להחמיר מיהא חיישינן. ואף על גב דבפרק קמא דחולין (יא,ב) משמע דאין הלכה כרבי מאיר אפילו להחמיר, דקאמר: לרבי מאיר דחייש למיעוטא היכי אכיל בשרא? משמע דאין הלכה כן, דלא קאמר "היכי אכלינן בישרא", מכל מקום היכא דחזקה מסייעתו — חיישינן, והכא איכא חזקה, דהעמד בהמה בחזקת שלא ילדה, וסמוך מיעוטא דחולבות ואף על פי שאינן יולדות לחזקה. והא דאמרינן פרק קמא דחולין (ג,ב) דרוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן, ולא אמרינן: סמוך מיעוטא דאין מומחין לחזקה דבהמה בחזקת איסור עומדת עד שלא נשחטה — ההוא רובא מצוי הוא, ושכיח טובא. כענין שמצינו בריש גיטין (ב,ב): ואפילו לרבי מאיר דחייש למיעוטא — סתם ספרי דדייני מגמר גמירי, והמיעוט לא שכיח ולא חייש ליה רבי מאיר, כדאמרינן בריש "בנות כותים" (נדה לב,א). וכן יש לומר בההיא דיבמות (קכא,ב) דמים שאין להם סוף, דדיעבד אשתו מותרת, ולא אמרינן: סמוך מיעוטא דנמלטים לחזקת אשת איש. ומה שהחמירו שם לכתחלה — משום חומרא דאשת איש. וגוסס נמי לא אזלינן ביה בתר רובא להעיד עליו להשיא את אשתו. וגם באתרא דרובא מסבלי והדר מקדשי, ומיעוט מקדשי והדר מסבלי, דאיכא רובא וחזקה להתירא — חיישינן למיעוטא להחמיר, לפי גירסת רבינו חנאל בקדושין בפרק שני (נ,ב). ויש לתמוה אהא דפריך הכא לרבי יהושע דאמר: חלב אינו פוטר, מהא דאמר רבי יהושע ביבמות (קיט,א): יצתה מליאה אינה חוששת כדמפרש, דלא חייש למיעוטא דזוחק, ודוחק מתוך כך לומר "איפוך". ומאי קשה? בההיא דיבמות ליכא חזקה בהדי מיעוטא, אבל בהדי מיעוטא דחולבות איכא חזקה, ולפיכך חייש! ועל כרחין מתניתין דהתם נמי מוכחא דיש חילוק, דרישא דלא תנשא ולא תתייבם כו' מפרש התם מטעם סמוך מיעוט לחזקה, ולא פליג עליה רבי יהושע. דאין לומר דפליג בסיפא והוא הדין ברישא, דאדרבה הוה ליה לאשמועינן דפליג ברישא ואף על גב דאיכא חזקה, וכל שכן בסיפא! ויש לומר: כיון דמשכח ברייתא איפכא — לא חש מלתרץ. מיהו תימה: דלמאי דמפיך — כל שכן דתקשי לן, דכאן אמר רבי יהושע: חלב פוטר — אלמא לא חייש למעוטא ואף על גב דאיכא חזקה בהדה, ובההיא דיבמות משמע דלא פליג רבי יהושע אלא בסיפא, אבל ברישא מודה! ואי הוה אמרינן דלא חשיב מיעוט, דאיכא חזקה בהדה מה שהיא בחזקת שלא ילדה. שאדרבה, העמד ולד בחזקת שאינו קדוש בבכורה, שהוא חולין במעי אמו — אז הוה אתי שפיר, וגם הא דצריך לומר "איפוך". אבל קשה, דאם כן רבן שמעון בן גמליאל דסבר חלב אינו פוטר — אלמא חייש למיעוטא, ואף על גב דליכא חזקה בהדה. ובריש "כל הצלמים" (עבודה זרה מ,ב) משמע דלא חייש למיעוט, ולא גזר שאר מקומות אטו אותו מקום כדגזר רבי מאיר מטעם דחייש למיעוט. ועוד קשיא: דבסוף "אין מעמידין" (שם לט,ב) משמע דרבי יוחנן סבר כרבי מאיר בגבינות בית אונייקי, דסתמא כרבי מאיר. וטעמא דרבי מאיר משום דחייש למיעוט, כדמפרש בההוא פרקא. ובפרק קמא דחולין (ה,ב) דרבי יוחנן אכל משחיטת כותי, ולא חייש למיעוט החשודים, כדקאמר רבי מאיר התם גבי יינם, אף על גב דאיכא חזקה בהדה דלא נשחטה! ויש לומר: דאיכא סתמי טובא דלא חיישינן למיעוטא. ועוד, דהתם סתם ואחר כך מחלוקת, בריש "כל הצלמים" פלוגתא דרבי מאיר ורבנן. אבל עוד קשה: דלקמן (בכורות כד,א) משמע דרבי יוחנן אית ליה הלכה כרבן שמעון בן גמליאל, גבי ההוא דראה חזיר כרוך אחר רחל! ויש לתרץ: דאין להחזיק כל הכותים כרשעים אלא להרשע לבדו. ועוד קשה: דבפרק "עשרה יוחסין" (קדושין פ,א) גבי רוב תינוקות מטפחים, משמע דרבי יוחנן סבר כרבנן. דקתני: שני דברים אין בהם דעת לישאל ועשאום חכמים כמו שיש בהן דעת לישאל! ומיהו מצינו למימר דלעולם כדאמר דמילתיה דרבן שמעון בן גמליאל סבר רבי יוחנן כוותיה בההיא, דמשמע דמדפטר מטעם דלא מרחמא להניק אלא אם כן ילדה. ונפקא מינה, היכא דחזינן דהוה לה חלב קודם לידה (אם אחר כך ראינוה מניקה), דההיא לא מיפטרא מטעם חלב, אי לאו טעמא דלא מרחמא. ולפי זה אפשר דהוי רבן שמעון בן גמליאל סבר חלב פוטר, ואין ראיה השתא לרבינו תם למיעוט היכא דאיכא חזקה בהדה מהא דפסקינן הלכה כרבן שמעון בן גמליאל. ומיהו קשה, דרבן שמעון בן גמליאל דאמר: כל ששהה שלושים יום באדם אינו נפל, הא לא שהה — ספיקא הוי. ומפרש (אם לאו כלומר) — אפילו נפל מן הגג או אכלו ארי, אלמא חייש למיעוט נפלים. ובריש "כל הצלמים" לא חייש למיעוט! ובלאו קשיא דרבן שמעון בן גמליאל קשיא נמי הלכתא אהלכתא, דלא חיישינן למיעוט, כדמשמע בחולין דלא פריך "היכי אכלינן בישרא", ובההיא דשבת (קלו,א) קיימא לן כרבן שמעון בן גמליאל, כדמוכח התם! ויש לומר: דמן הדין היה לנו לפסוק כרבנן, ואדרבנן סמכינן בשעת הדחק, כדמוכח ב"החולץ" (יבמות לז,א). אלא מדרבנן החמירו ביבמה הואיל ומת תוך שלשים, ואף על פי שנפל מן הגג או אכלו ארי, שמא ישתקע הדבר ויאמרו העולם שפיקח ומת, ויבא לידי לעז וקלקול. ולכך עשאוהו כספק גם לענין אבילות, שלא יבא להקל בעדות. ועוד, שבכל מקום הלכה כדברי המיקל באבל. ובלא שהה שמונה ימים בבהמה העמידו כרבן שמעון בן גמליאל, דאי לא הא — לא

קיימא

לִגְמֵרִיהּ - לָא אָמְרִינַן יוֹלֶדֶת לִמְקוּטָּעִין, לְסַבְרֵיהּ - אָמְרִינַן יוֹלֶדֶת לִמְקוּטָּעִין. וְאִיבָּעֵית אֵימָא: לָא אָמְרִינַן יוֹלֶדֶת. וְהָכָא בְּמִקְצָת הַיּוֹם כְּבוּלּוֹ קָמִיפַּלְגִי, לְסַבְרֵיהּ - אָמְרִינַן מִקְצָת הַיּוֹם כְּכוּלּוֹ, לִגְמֵרִיהּ - לָא אָמְרִינַן מִקְצָת הַיּוֹם כְּכוּלּוֹ. "אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: אֲנִי לֹא בָּאתִי לִידֵי מִדָּה זוֹ אֶלָּא כָּל שֶׁיִּדּוּעַ כו'. מַאי אִיכָּא בֵּין רַבִּי עֲקִיבָא לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ? אָמַר רַבִּי חֲנִינָא מִסּוּרָא: חָלָב פּוֹטֵר אִיכָּא בֵּינֵיהוּ. רַבִּי עֲקִיבָא סָבַר: חָלָב פּוֹטֵר; הַלֵּךְ אַחַר רוֹב בְּהֵמוֹת, וְרוֹב בְּהֵמוֹת אֵין חוֹלְבוֹת אֶלָּא אִם כֵּן יוֹלְדוֹת. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ סָבַר: הָא אִיכָּא מִיעוּטָא דְּחוֹלְבוֹת אַף עַל פִּי שֶׁאֵין יוֹלְדוֹת. - וּמִי חָיֵישׁ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְמִיעוּט? וְהָתְנַן: הָיְתָה לָהּ חֲמוֹתָהּ - אֵינָהּ חוֹשֶׁשֶׁת; יָצְאָה מְלֵיאָה - חוֹשֶׁשֶׁת, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר אֵינָהּ חוֹשֶׁשֶׁת. וְאָמְרִינַן: מַאי טַעֲמָא דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ? קָסָבַר: רוֹב מְעוּבָּרוֹת יוֹלְדוֹת, וּמִיעוּט מַפִּילוֹת, וְכָל הַיּוֹלְדוֹת - מֶחֱצָה זְכָרִים וּמֶחֱצָה נְקֵבוֹת; סְמוֹךְ מִיעוּטָא דְּמַפִּילוֹת לְמֶחֱצָה דִּנְקֵבוֹת - וְהָווּ לְהוּ זְכָרִים מִיעוּטָא, וּלְמִיעוּטָא לָא חָיְישִׁינַן! אֶלָּא אֵיפּוּךְ. וְהָתַנְיָא: חָלָב פּוֹטֵר, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: חָלָב אֵינוֹ פּוֹטֵר. תָּנוּ רַבָּנָן: גְּדָיָה שֶׁיָּלְדָה שָׁלֹשׁ בָּנוֹת, וְכָל בְּנוֹתֶיהָ יָלְדוּ שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ - כּוּלָּן נִכְנָסוֹת לַדִּיר לְהִתְעַשֵּׂר. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: אֲנִי רָאִיתִי שֶׁעִישְּׂרָה בְּתוֹךְ שְׁנָתָהּ. לָמָּה לִי לְמִיתְנִי "שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ"? תּוֹלִיד חַד מִינַּיְיהוּ תְּלָת, וְאִינָךְ תַּרְתֵּי תַּרְתֵּי! - אֵיידֵי דְּאִיכָּא חֲדָא דְּלָא סָגְיָא בְּלָא שָׁלֹשׁ, תְּנָא כּוּלְּהוּ דְּיָלְדוּ שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ. וְלָמָּה לִי לְמִיתְנֵי שָׁלֹשׁ כְּלָל? לֵילְדוּ כּוּלְּהוּ תַּרְתֵּי, וְתֵיהֲדַר אִיהִי וְתוֹלִיד בַּהֲדֵיהֶן!

לימא

לגמריה **לא אמרינן יולדת למקוטעין** — הלכך לא נקט סוף ששה. **לסבריה אמרינן** — דלא גמר בהמה מאשה. מקצת יום אחרון של חדש חמישי לעבורה כבולה, ויולדת בו ביום. הלכך, אפילו אית לן דזעירי, ונתעברה במרחשון — יולדת ביום אחרון של אדר, דהוי שנתו. **מקצת היום** — שגמר חדש חמישי, או של טינוף. הכי גרסינן: לגמריה לא אמרינן מקצת היום כבולו. **מאי איכא בין רבי עקיבא לרבי יהושע** — דבביצר מהכי מי ילדה? **חלב פוטר** — אם חולבת, אפילו בתוך שנתה. או שנולדה בבית ישראל לא ראינוה יולדת עד לאחר שנתה, והרי היא חולבת. **רבי יהושע סבר טינוף פוטר** — ולא חלב. **היתה לה חמותה** — אשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים, ומת בעלה בלא בנים ואח אין לו, ויש לה חמותה במקומה שיצאת משם. **אינה חוששת** — שמא נולד בן לחמיה והויא זקוקה ליבם. **יצאת מליאה** — שהיתה חמותה מעוברת כשיצתה זו משם — חוששת. **ומחצה נקיבות** — שאינה זוקקת לייבום. **אלא איפוך** — תרצתא, דרבי יהושע סבר: טינוף פוטר, והוא הדין לחלב. ואתא רבי עקיבא למימר: כל שידוע שביכרה, ואפילו על ידי טינוף — אין כאן לכהן כו', ספק — ואפילו חולבת. **והתניא** — בניחותא. **גדייה** — נקט משום דדרכה לילד וולדות הרבה בעיבור אחד. **אני ראיתי גדייה שעישרה בתוך שנתה** — כלומר, בתוך אותה שנה שילדה השלש בנות — חזרו הבנות וילדו, עד שנכנסו כולן לדיר להתעשר באותה שנה הן ובנותיהם. ולקמן בעי מאי נפקא מיניה לתנא קמא.

לימא

לימא קסבר מטנפת כו' בתוך שנתה — כלומר, בתוך שנתה לטינופה. אבל האי "בתוך שנתה" דלעיל גבי פלוגתא דרבי ישמעאל ורבי יהושע, לא הוי אלא בתוך שנתה ללידה שהיא עצמה נולדה, כדפרישית בריש הלכתא. **איכא ביניהו הא דזעירי** — וקמיירי כגון שטינפו הבנות ביום אחרון של ששה חדשים ללידתן, ולא ביום תחלת חדש שביעי. דהשתא, כי יהבת שלשים דטינוף וחמשה חדשים דעיבור, נמצא דילדו ביום אחרון של שנתן, ונכנסות הן ובנותן לדיר להתעשר, דבשנה אחת נולדו. **ורבי שמעון ליתיה דזעירי** — ולהכי קאמר: "שעישרה בתוך שנתה", כלומר, יום או יומים או עשרה ימים בתוך שנה שנולדו. שלא עיכבו לילד עד יום אחרון של שנתן, אף על פי שטינפו לסוף ששה. פירוש אחר: אני ראיתי גדייה שעישרה בתוך שנתה — כלומר, בתוך אותה שנה שהיא עצמה נולדה. כיצד? דלאחר שהיה לה חדש נתעברה, וילדה לסוף חמשה חדשים שלשה הבנות, וחזרו הבנות ונתעברו לסוף חדשן, וילדו לסוף חמשה חדשים — הרי שנה. **לימא קסבר מטנפת וכו' בתוך שנתה** — כלומר, בתוך השנה שהיא עצמה נולדה. דמה שילדה לסוף ששה הוי בטינוף, ולהכי אינה יולדת עוד עד חדש או עד חדשיים בשנה שניה. ותנא קמא מיירי כגון שעישרה בתוך שנתה שנולדה, כרבי שמעון, ולקמן מפרש במאי פליגי. והאי "בתוך שנתה" מפרשים כההוא דלעיל, גבי פלוגתא דרבי ישמעאל ורבי יהושע דאמרינן בריש הלכתא: במטנפת וכו' קמיפלגי. **תנא קמא אית ליה דזעירי** — אין לך טינוף גדול מלידה, ולהכי לא מציא היא למיהדר וליילודי בתוך שנתה עד לאחר יום או יומים. ורבי שמעון דלא נחית להכי, סבר דמשכחת לה דהדרא וילדה בתוך שנתה, דלית ליה הא דזעירי. והשתא מצינן למימר דתנא קמא סבר דאפילו יולדת חוזרת ויולדת בתוך שנתה. דהאי "בתוך" מפרשים לעיל בריש פירקין דלאו תוך ממש דוקא, אלא בסוף יום או יומים. לשון זה אינו עיקר, דאיכא פירכא למאן דדייק ביה: דבנות היכי משכחת להו דילדו בתוך שנתן — כגון שעיברו ביום שלשים ללידתן וילדו לאחר חמשה חדשים ביום אחרון, אי הכי, נמי משכחת לה דתיהדר ותלד בתוך שנתה! [שייך לדף כ,ב] **והתניא** — בניחותא. **גדייה שלש בנות** — בכרס אחד, וכל בנותיה ילדו שלש שלש. להכי נקט "שלש" לשון נקבה — דאי הוו זכרים לא הוו מתעשרי, דאיכא שלשה בכורות, ותו לא פיישי עשר. **כולן נכנסים לדיר להתעשר יחד** — דכולן יכולין להיות נולדין מאלול לאלול, השלש בנות ותשע בנותיהן. דאי לא הוו נולדים בשנה אחת — לא הוו מיעשרי אהדדי, דבאחד באלול ראש השנה למעשר, ואין מצטרפין אותן שנולדו לאחר אלול, כדמפרש בפרק "מעשר בהמה" (בכורות נז,ב). והנך יכולין להיות בנות שלה בשנה אחת, בגון שנולדו הבנות באחד באלול ונתעברו לסוף ששה חדשים וילדו קודם אלול. ולמה לי למיתנא שלש בנות — דילדו כולהו השלש בנות כו'. **לימא קסבר מטנפת אינה חוזרת ויולדת בתוך שנתה** — משעת טינוף עד סוף שנה. והאי נמי אינה יכולה לילד, הואיל וילדה שלש בנות בתחלת השנה. ולהכי נקט מטנפת — דסלקא דעתך אמינא דמטנפת נמי שוהא לילד כיולדת. ובעי למיפשט נמי מינה סתמא אי כתנא קמא אי כרבי יהושע דפליג לעיל במטנפת. ומשני: אפילו אם תימצי לומר מטנפת חוזרת ויולדת — שילדה ודאי אינה חוזרת. דברי הכל היא. **איכא ביניהו דזעירי** — וכגון שטינפו הבנות לסוף ששה ללידתן, בתחלת חדש שביעי. תנא קמא דלא נקט לישנא ד"תוך" — אית ליה דזעירי, דתו לא מקבלי זכר עד ראש חדש שמיני. וימי עיבורן חמשה חדשים שלימין. אישתכח דלא ילדו עד יום אחד בשנה שניה. ומשכחת לה אפילו הכי נכנסות יחד לדיר אימהות ובנות חוץ מן הזקינה — כגון שהיתה שנה מעוברת, דיום אחד בשנה שנייה שלהן עדיין ראש חדש אב. ורבי שמעון דנקט "תוך שנתן" ביום אחרון של שנה נולדו ומחוסרי זמן הן עד שבעת ימים. ורבי שמעון סבר: מחוסר זמן הן עד דמתעשרי.

והתניא

לֵימָא קָסָבַר מְטַנֶּפֶת אֵינָהּ חוֹזֶרֶת וְיוֹלֶדֶת בְּתוֹךְ שְׁנָתָהּ? - אִם תֵּימְצֵי לוֹמַר מְטַנֶּפֶת חוֹזֶרֶת וְיוֹלֶדֶת בְּתוֹךְ שְׁנָתָהּ, יוֹלֶדֶת - וַדַּאי אֵינָהּ חוֹזֶרֶת וְיוֹלֶדֶת בְּתוֹךְ שְׁנָתָהּ. "אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן אֲנִי רָאִיתִי גְּדָיָיה" כו'. מַאי אִיכָּא בֵּין תַּנָּא קַמָּא לְרַבִּי שִׁמְעוֹן? אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ דְּזֵעִירִי, תַּנָּא קַמָּא - אִית לֵיהּ דְּזֵעִירִי, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן - לֵית לֵיהּ דְּזֵעִירִי. וְאִיבָּעֵית אֵימָא: דְּכוּלֵי עָלְמָא אִית לְהוּ דְּזֵעִירִי, וְהָכָא בְּיוֹלֶדֶת לְמִקְּטָעַיִן קָא מִיפַּלְגִי, לְתַנָּא קַמָּא - אֵינָהּ יוֹלֶדֶת לְמִקְּטָעַיִן, לְרַבִּי שִׁמְעוֹן - יוֹלֶדֶת. וְאִיבָּעֵית אֵימָא: דְּכוּלֵי עָלְמָא אֵינָהּ יוֹלֶדֶת לְמִקְּטָעַיִן, וְהָכָא בְּמִקְצָת הַיּוֹם כְּכוּלּוֹ קָמִיפַּלְגִי, לְתַנָּא קַמָּא - לָא אָמְרִינַן מִקְצָת הַיּוֹם כְּכוּלּוֹ, לְרַבִּי שִׁמְעוֹן - אָמְרִינַן מִקְצָת הַיּוֹם כְּכוּלּוֹ. וְאִיבָּעֵית אֵימָא: דְּכוּלֵי עָלְמָא אָמְרִינַן מִקְצָת הַיּוֹם כְּכוּלּוֹ, וְהָכָא בְּמִחוּסַּר זְמַן נְכָנֵס לַדִּיר לְהִתְעַשֵּׂר קָמִיפַּלְגִי.

והתניא

קיימא הא. ועוד, דמשום היא גופה, שאם נתיר לשוחטו לאובלו כשהוא בריא — יבול לשוחטו כשהוא חולה וקרוב לפיהוק של מיתה, דהשתא איכא ריעותא. ואין לדקדק דרבי שמעון בן גמליאל לא חייש למיעוט, מהא דחיישי למיעוט רבי עקיבא ורבי טרפון בפרק קמא דמכות (ז,א) שמא במקום סייף הוה נקב, ורבי שמעון בן גמליאל קאמר: אף הן מרבים שופכי דמים בישראל. דדילמא התם הוא דלא חייש — משום דחשבינן כלא איפשר, שאם כן לא יהרג אדם לעולם, ואפילו רבי מאיר מודה כדקאמר בפרק קמא דחולין (יא,ב). והא דבעי למימר: לרבי עקיבא דחלב פוטר, ולא חייש למיעוט — הוה מצי לאקשויי מהההיא דמכות, דחייש שמא במקום סייף נקב הוה, וברבן שמעון בן גמליאל קאמר דלא חייש, אלא דלא רצה להאריך. ועוד, אין נראה לרבינו תם לפרש כלל טעמייהו משום דחיישי למיעוטא, דבהדיא חשיב לא אפשר בפרק קמא דחולין (יא,ב). אלא אמרי רבנן, דכשהיו שואלים לעדים: ראיתם אם במקום סייף נקב הוה, והם אומרים: אין אנו יודעים — בטלה עדותם, אף על פי שאם לא היו שואלין היה נהרג. מידי דהוה זה אומר: בסייף הרגו, וזה אומר: באריזרן הרגו, דאין זה נכון, אף על גב דאי לא שיילינן להו הוה נהרג, ולא חיישינן דדילמא אי שיילינן מינייהו הוי מכחשי אהדדי. ומיהו, אין זה קושיא לחושבו כלא איפשר, דאיפשר, כגון שנתגלה קרום של מוח וראוהו עדיין שלם. ובחולין דחשבינן ליה לא איפשר — לפי שדוחק להעמיד בו הפסוק. ומאן דפטר סבר: שבקיה לקרא דדחיק ומוקים אנפשיה. **לימא** קסבר מטנפת אינה חוזרת ויולדת תוך שנתה — וכל שכן זו שילדה וולדות גמורים. ובתוך שנתה לאו דוקא, אלא גם אחר שנתה מעט, דהא לאו באותה שנה נולדה הגדייה, שאם כן תתעשר עם בנותיה, ותנא קמא לא חשיב לה. אלא כלומר, בת שנתה — יום שאחר שנתה. ופירש בקונטרס דהוי כרבי ישמעאל, ועדיפא מרבי ישמעאל. והדין עמו, דהא לרבי ישמעאל חוזרת ויולדת ביום ראשון של שנה שנייה, דהא אית ליה מכאן ואילך ספק. והקשה בקונטרס: כיון דאינה נכנסת עמהן, לוקמה כגון שנולדה היא בניסן וילדה לה באלול, דאפשר לה לחזור לילד עם בנותיה קודם אלול הבא! ולא דק בלישניה, דהא בסמוך אמרינן דתנא קמא אית ליה דזעירי, והוא הדין שאין בהמה מתעברת אחר שנולדה בפחות משלשים יום. אם כן צריך שלשים יום לבד מחמשה חדשי העיבור והוה ליה למימר שנולדה בעשרים וחמשה באדר. **תנא** קמא אית ליה דזעירי — גם כאן פירש בקונטרס דימי עיבורה חמשה חדשים שלמים. משמע שרוצה לומר — של שלשים יום, כמו שפירשנו לעיל. ואי אפשר לומר כן כלל, ולמאי דמוקי פלוגתייהו במקצת היום ככולו. דצריך למנות הכל מאחד באלול של שנה זו לאחד באלול של שנה הבאה לשנת הלבנה, דאחד באלול ראש השנה למעשר בהמה, ולא משכחת לה בשום ענין אלא אם כן היו חדשי העיבור כפי חדשי הלבנה. והשתא לתנא קמא לא אמרינן מקצת היום ככולו, וכשנולדה באחד באלול לא קבלה זכר עד מלאת שלשים יום שנולדה. דכיון דאמר זעירי אין טינוף פחות משלשים יום — כל שכן בתה. והשתא שלמי אינהו שלשים יום ביום שני של תשרי, דבעינן שלשים יום מעת לעת, כיון דאין מקצת היום ככולו, ואלול חסר הוא. ובו ביום אפשר להתעבר. וחמשה חדשים של עיבור שלמי יום שני של אדר, ובו ביום ילדה. וְחָשׁוֹב שלשים יום מעת לעת לבנותיה קודם שיקבלו זכר, ויכלו ביום שלישי של ניסן, ובו ביום נתעברו. ונמצא שכלו חמשה חדשי עיבורן ביום שלישי של אלול, ובו ביום ילדו. ורבי שמעון סבר דאמרינן מקצת היום ככולו, וכלים שלשים יום ביום אחד של תשרי, ובו ביום נתעברה. ונמצא שכלו חמשה חדשי העיבור ביום אחרון של שבט, דמקצת היום ככולו, ובו ביום ילדה. חשוב שלשים יום לבנות, ויכלו ביום אחרון של אדר שהוא חסר, ובו ביום נתעברו, ונמצא שכלים בעשרים ותשעה באב חמשה חדשי העיבור. ואין לתמוה על שפירש דחדשי העיבור של בהמה דקה לפי חדשי הלבנה, דהכי נמי אשכחן בירושלמי בפרק קמא דנדה, דחמורה אף על פי שאינה יולדת למקוטעין פעמים ששנים עשר חדשי עיבורן לפי שנת החמה, פעמים לפי שנת הלבנה. דקאמר התם: רבי חייא בר אשי הוה יתיב קמיה דרב, חמתיה מבעית, אמר ליה: מה כן? אמר ליה: חמרתי בעיא מילא דאנא בעי (מרבענא) שלא תצטנן. אמר ליה: אימתי עלה עליה זכר? אמר ליה: ביום פלן. וחשיב אמר ליה: בעיא היא עד כדון. ותני כן: שפיחת — אינה פוחתת מימות הלבנה, המוספת — אינה מוספת על ימות החמה. ואחר כך אמר שם: וכל מילתיה דרבי יהושע בן לוי: בקרות של בית רבי, ממנה שוורים

ויש ממנו שילדו עכשיו, פירוש: שילדו למקוטעין, ויש מהן שילדו לאחר זמן. ואחר כך אומרים: כאן בבהמה טמאה כאן בבהמה טהורה. כלומר, לא פליגי. ופריך: הא כתיב "הידעת עת לדת יעלי סלע חולל אילות תשמור תספור ירחים תמלאנה וידעת עת לדתנה", ופירוש "תספור ירחים תמלאנה" — דאינה יולדת למקוטעין! חיה טהורה כבהמה טמאה. כלומר, דאינה יולדת למקוטעין.

אבל בהמה טהורה יולדת למקוטעין, ובשמעתין פלוגתא בבהמה טהורה. **אף** מחוסר זמן קדוש לפני זמנו — והא דאמר בתמורה פרק "אלו קדשים" (יט,ב): הרי מחוסר זמן דלא חזי, ואמר רבי שמעון: קדוש — היינו במעשר בהמה, כדמוכח הכא, דפליגי רבי שמעון ורבנן. אבל בשאר קדשים מודה אפילו רבי שמעון.

שכן גואל מום כו' — הא דלא קאמר נמי: ואין באים מחוצה לארץ כשאר קדשים — משום דפלוגתא היא התם בגמרא תמורה (בא,א). **אבילה** — פירש בקונטרס: שנאכלין במומן בלא פדיון. וקצת קשה: הא מכלל "גואל" הוא! ונראה לפרש: דמשונה אבילתה משאר פסולי המוקדשין, דאין נשחטין באיטליז ונמכרים באיטליז ונשקלים בליטרא. ומדאורייתא הוא, כדמשמע בפרק קמא דתמורה (ח,א) ובסוף "חלק" (סנהדרין קיב,ב) גבי עיר הנדחת, דממעט בכור ומעשר מדכתיב "בהמה" — מי שנאבל בתורת בהמתך, יצאו בכור ומעשר שאין נאכלין בתורת בהמתך, דתנן: כל פסולי המוקדשין נמכרין באיטליז חוץ מן הבכור ומעשר. **העברה** העברה גמירי — ואף על גבי דאיכא למילף נמי "תחת" "תחת" מקדשים, כדאמר בפרק קמא (יב,א) בהמה שיש בה מקצת סימנין, הכא לענין קידוש שייך למילף טפי מהעברה, דמשמע "כל אשר יעבור תחת השבט" לשון קידוש.

אשתבוחי משתבח ליה — פירש בקונטרס: שכבר ביכרה, ולא תסתכן בלידה עוד. אבל גוי, אי נמי אמר ליה הכי — אין בדבריו אמת. ויש ללמוד מפירושו, דגוי אפילו מסיח לפי תומו אינו נאמן, דלהשביח מקחו אומר כן. ועוד יש לפרש: ד"אישתבוחי" דהכא היינו שכבר נפטרה מן הבכורה. **רבי** יוחנן אמר חולין ודאי — בהלכות גדולות פסק כרבי יוחנן. ובביצה (ד,ב) אמרינן: רב ורבי יוחנן — הלכה כרבי יוחנן. ובפרק "מי שהוציאוהו" (עירובין מז,ב) אמרינן: שמואל ורבי יוחנן — הלכה כרבי יוחנן. **התם** במוכר תליא מילתא — שיודע המוכר בלוקח שקונה לשחוט, ועובר בלאו ד"ולפני עור" אם אינו מודיעו. דלוקח לא איבעי ליה לאסוקיה לדעתיה שמכר אמה או בתה. **הכא** בלוקח תליא מילתא — שעליו לחקור בבהמתו אם היא חייבת בבכורה.

בהמה גסה ששפעה חררת דם הרי זו תקבר — אף על פי דתנא בפרק "בהמה המקשה" (חולין עז,א): המבכרת שהפילה שליא ישליכנה לכלבים, כדמפרש התם: משום דנסמוך מיעוטא דנדמה למחצה דנקבות — הכא שאני, כדמפרש בגמרא: כדי לפרסמה שנפטרה מן הבכורה. ומה שאינו דוחק בגמרא לומר כן אלא משום דרבי חייא, דקאמר: וכי מאחר דאינה מטמאה לא במגע ולא במשא אמאי תקבר? ומשני: כדי לפרסמה כו' — בלאו הכי צריך היה טעם דפרסום. אלא אדאמר רבי חייא לא ניחא ליה כל כך שתקבר מטעם פרסום, כיון דאפילו יודע שילדה דבר הקדוש לא בעיא קבורה, משום דבטלי.

רבי

וְהָתַנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: מְחוּסַּר זְמַן נִכְנָס לַדִּיר לְהִתְעַשֵּׂר. וַהֲרֵי הֵן כִּבְכוֹר, מַה בְּכוֹר - קָדוֹשׁ לִפְנֵי זְמַנּוֹ וְקָרֵב לְאַחַר זְמַנּוֹ, אַף מְחוּסַּר זְמַן - קָדוֹשׁ לִפְנֵי זְמַנּוֹ וְקָרֵב לְאַחַר זְמַנּוֹ. וְאַדְּלֵיף מִבְּכוֹר, נֵילִיף מֻקְדָּשִׁים? - מִסְתַּבְּרָא, מִבְּכוֹר הָוֶה לֵיהּ לְמֵילַף, שֶׁכֵּן: גּוֹאֵל, מוּם, תְּמוּרָה, אֲכִילָה. - אַדַּרְבָּה, מֻקְדָּשִׁים הָוֶה לֵיהּ לְמֵילַף, שֶׁכֵּן: זָכָר, קָדוֹשׁ, בַּמַּתָּנוֹת, פָּשׁוּט! אֶלָּא רַבִּי שִׁמְעוֹן הַעֲבָרָה גָּמִיר. הֵיכִי דָּמֵי טִינּוּף? אָמַר רָבָא, כִּדְאָמְרִי רָעוָתָא דְּצָלְתָא אֲצַר חִיוָּתָא. וּשְׁמוּאֵל אָמַר: בַּעֲבוּעֵי דְּדָמָא. וְצָרִיךְ לְהַרְאוֹתוֹ לֶחָכָם. חָכָם מִנָּא יָדַע? אָמַר רַב פַּפָּא: רוֹעֶה חָכָם. אָמַר רַב חִסְדָּא, הֲרֵי אָמְרוּ: יְצִירַת הַוָּולָד בְּאִשָּׁה - אַרְבָּעִים יוֹם. בָּעֵי רַב חִסְדָּא: בִּבְהֵמָה בְּכַמָּה? אֲמַר לֵיהּ רַב פַּפָּא לְאַבָּיֵי: לָאו הֵיינוּ דְּזֵעִירִי, דְּאָמַר זְעִירִי: אֵין טִינּוּף פָּחוֹת מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם? - הַהוּא לְקַבֵּל אִיתְּמַר. מָצִינוּ לוֹקַח מְגוֹ, לוֹקֵחַ מִישְׂרָאֵל מַאי? אָמַר רַב: בְּכוֹר וַדַּאי, דְּאִם אִיתָא דִּבְכָרָה - אִישְׁתַּבּוּחֵי הָוָה מִישְׁתַּבַּח לֵיהּ. וּשְׁמוּאֵל אָמַר: בְּכוֹר סָפֵק, סָבַר לִשְׁחִיטָה קָא בָּעֵי לֵיהּ. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: חוּלִּין וַדַּאִין. מַאי טַעְמָא? אִם אִיתָא דְּלָא בִּכְּרָה, כֵּיוָן דְּאִיכָּא אִיסּוּרָא - אוֹדוּעֵי הָוָה מוֹדַע לֵיהּ. תַּנְיָא כְּוָותֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן דְּאָמַר חוּלִּין: אִם לֹא הוֹדִיעוֹ - הוֹלֵךְ וְשׁוֹחֵט וְאֵינוֹ נִמְנָע. לֵימָא תֵּיהֵוֵי תְּיוּבְתָּא דְּרַב וּשְׁמוּאֵל? - הָתָם - בַּמּוֹכֵר תַּלְיָא מִילְתָא, הָכָא - בַּלּוֹקֵחַ תַּלְיָא מִילְתָא. **מִשְׁנָה** רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: בְּהֵמָה גַּסָּה שֶׁשָּׁפְעָה חֲרָרַת דָּם - הֲרֵי זוֹ תִּקָּבֵר, וּפְטוּרָה מִן הַבְּכוֹרָה. **גְּמָרָא** תָּנֵי רַבִּי חִיָּיא: אֵינָהּ מְטַמְּאָה לֹא בְּמַגָּע וְלֹא בְּמַשָּׂא. וּמֵאַחַר דְּאֵינָהּ מְטַמְּאָה לֹא בְּמַגָּע וְלֹא בְּמַשָּׂא, אַמַּאי תִּקָּבֵר?

כדי דעתך אמינא דהכי אמר: דשלשים יום שהוה הולד להבראות, וביום שלשים ואחד נימוק ויוצא. (והכי קאמר זעירי: אין טינוף מעבב בלידה, שאינה מתעברת ולד אחר פחות משלשים יום). **לקבל איתמר** — משהפילה את עובר ראשון אינה מקבל זכר עד שלשים יום. אבל בימי יצירת הולד לא איירי. **מצינו לוקח מן הגוי** — מה דינו, כדתני מתניתין. **אישתבוחי משתבח ליה** — המוכר אומר: קחנה, שכבר ביכרה ואין צריך עוד ליתן ולדה לכהן. **ספק** — והאי דלא אשבחה מוכר בהכי — דסבר: לשחיטה בעי לה. **אם לא הודיעו** — בארבעה פרקים בשנה, מוכר שמכר פרה לשחוט, ובו ביום מכר בנה לאחר לשחוט — צריך להודיעו: אִמָּה מכרתי לשחוט. ואם לא הודיעו — הולך לוקח ושוחט לבן, ואינו צריך לחזור ולשאל אם היום נשחטה האם. **התם במוכר תלא רחמנא** — שצריך להודיעו, כדאמרינן בשחיטת חולין (פג,ב): "יום אחד" — יום המיוחד טעון כרוז, דהיינו יום המיוחד — ארבעה פרקים בשנה מיוחדין לכך שיטעון מוכר להכריז: אמה מכרתי לשחוט. **הכא בלוקח תליא מילתא** — דכתיב (דברים טו): "בבקרך ובצאנך", דמי שהבהמה שלו עליו להפריש בכורותיו. **משנה** הרי זו **תקבר** — החררה. דאסורה בהנאה, דשמא ולד זכר היה שנימוק, וקדוש בבכורה ביציאתו. **גמרא** אינה מטמאה במגע ובמשא — כנבילה. השתא סלקא דעתך — משום דלא חיישינן שמא ולד נימוק. אמאי תקבר?

ומשני:

והתניא — בניחותא. **והרי הוא** — כלומר, ובדבר זה יש לו דין בכור. **מה בכור קדוש לפני זמנו** — שהרי קדושתו מרחם. **אף מעשר קדוש לפני זמנו** — דמחוסר זמן נכנס לדיר. **לילף מקדשים** — משלמים, שאין יכול להקדישן מחוסר זמן. שאין קדושה חלה עליהן, כדאמרינן בתורת כהנים: "ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לה'" אין לי אלא לאשה, מנין אף להקדישן? תלמוד לומר: "לקרבן". **שכן גואל מום תמורת אבילה** — בכור ומעשר אין נפדין, דבבכור נאמר (במדבר יח): "לא תפדה" ובמעשר (ויקרא כז): "לא יגאל", אבל קדשים נפדין במומן. וקדושין במומן קדושה גמורה, מה שאין כן בקדשים, כדאמרינן בפירקין דלעיל (יד,ב): כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשן כו' חוץ מבכור ומעשר. ובכור ומעשר אין תמורתן קריבה, דכתיב: "לא תפדה קדש הם את דמם תזרוק" וגו', ואמרינן: הן קריבין ואין תמורתן קריבה, במסכת תמורה בפרק "אלו קדשים" (כא,א). אבל שאר קדשים תמורתן קריבה, כדאמרינן בפירקין דלעיל (יד,ב): "רק קדשיך" — אלו התמורות. **אבילה** — בכור ומעשר נאכלין במומן, זה לישראל וזה לכהן. אבל קדשים שנפל בהן מום — נפדין. **פשוט זכר קדוש במתנות** — מעשר וקדשים נוהגין בפשוט, ואינם צריכין להיות זכרים, וצריכים להקדישם בידים, ואינם ממתנות כהונה, ומעשר ושלמים נאכלין לבעלים, כדמפרש בפרק "מעשר בהמה" (בכורות נו,א) דמעשר הוי שלמים. אבל בכור לאו פשוט הוא, ואינו נוהג אלא בזכרים, ואין צריך להקדישו, דמרחם קדוש, וממתנות כהונה הוא. **העברה העברה** — "והעברת כל פטר רחם הזכרים", "כל אשר יעבור תחת השבט". **אצר חיותא** — נעצר רחמה ונימוק העובר. **בעבועי דמא** — פולטת אבעבועות של דם. **להראותו לחכם** — לידע אם עובר היה ותיפטר מן הבכורה. **ארבעים יום** — דהמפלת יום ארבעים צריכה לישב ימי טומאה וטהור. בציר מהכא — מיא בעלמא הוא. **בבהמה בכמה** — שהתה משקבלה זכר עד הטינוף, דנימא: ולד הוא ומיפטרא מן הבכורה? **לאו היינו דזעירי** — דסלקא

ומשני: כדי לפרסמה — לָאֵם שפטורה מן הבכורה. דמדקברינן לחררה מחזקינן ליה בולד. וקפריך: כיון דפטרת ליה מבכורה — למימרא דולד מעליא הוא. ואמאי אינה מטמאה? **ביטול ברוב** — להכי אינה מטמאה — שבטל הבשר ברוב דם וגנונים שיוצאין עמו. **נגעו בה** — הא דאמרן דלא מטמא במגע, משום ביטול ברוב. **השליא בבית** — שהפילה האשה שליא ואין ולד ניכר בה. **הבית טמא** — בדקתני טעמא — דאין שליא בלא ולד אלא שנימוק, ואף על פי כן מטמא. **רבי שמעון אומר הולד נימוק** — ומוקמינן התם, דטעמא דרבי שמעון דאמר הבית טהור — משום ביטול ברוב נגעו בה, במסכת נדה בפרק "המפלת" (כז,א). **פתיחת הקבר** — אשה שמת עוברה במעיה, וישבה על המשבר ונפתח קבר הרחם בבית זה ולא יצא הולד, והוציאוה לבית אחר — טמא הבית הראשון כאילו נולד שם, דטומאה בוקעה. והוא הדין פתיחת הקבר — אינו לנפלים, אלא לנפל שהעגיל ראשו בבר, שעב ראשו. **פיקה של צמר** = למושי"ל. **רבי פריש** — דצריך פיקה של שתי — שקטנה, או פיקה של ערב — שגדולה. **אמר ליה תניא** — דפליגי בה. **משיראו טפיפיות** — רבי אלעזר בר צדוק פליג אתנא קמא, ואמר: אף על גב שלא העגילו ראש בפיקה, יש פתיחת הקבר משיפתח רחמה כל כך שיראו בתוך רחמה טפיפיות. **כפרדה זו שכורעת להטיל מים** — וכורעת יותר מבהמה וחיה ומתוך כריעה נפתח רחמה מאד, ונראין קמטים ברחם. **פיקה מתוך פיקה** — והיינו "טפיפיות" — תרי זימני "פיפי", היינו פיקה. **ואין לי לפרש** — איני יודע לפרש. **של אשה** — דין להיות לה פתיחת הקבר. **של בהמה** — שלא תהא בטומאה בלועה לטומאת מגע משום נבילה של נפל, אם הושיט הרועה יד ונגע בו להוציאו מן הרחם. **כשל ערב** — משהעגיל ראש בפיקה של ערב. ואי לאו — טמא בלועה היא, ולא מטמיא. כדתנן: בהמה שמת עוברה בתוך מעיה והושיט הרועה את ידו ונגע בו — טהור, בפרק "בהמה המקשה" (חולין ע,ב). **גוש** — עפר, שיעורו לטמא באהל ולשרוף עליו תרומה וקדשים. **כפיקה גדולה של סקאין** — מרצופין, סקאין גדולים של גמי, ובשנועלין אותן חותמין אותן. **וישנו בצד העליון של מנופת חבית הלחמית** — כלומר, שישנו לאותו חותם בצד העליון של כיסוי שעושין לחביות של חרס רחב מלמטה לכסות החבית, והולך ומתקצר למעלה כדי שיאחז בידים. ואותו צד שהולך וכלה קרי צד העליון. הלחמית = שעושין בבית לחם. **משיקו בכמים** — שמא נטמא מחמת מגע עם הארץ. **וטהור** — ממה נפשך, דודאי מים מעורבים בו. ואי מיא רובא — ובטיל הציר ברוב, ומקבל טומאה מחמת המים. ומיא סלקא להו טבילה בהשקה, שנותן הכלי במקוה עד שעוברים מי המקוה על פיו, ונושקין עם המים שבתוך הכלי. ואף על גב דאוכל ומשקה לית להו טהרה במקוה — מיא סלקא להו השקה, דהוי כמי שזרען וחזר ונוטלן. דזריעה מטהרה מטומאה, דתנן (תרומות פרק ט משנה ז): שתילי תרומה שנטמאו ושתלן — טהורין. בתשובת רבינו גרשון מצאתי כך. **ציר לאו בר קבולי טומאה** — דזיעה בעלמא הוא שיוצאה מן הדגים כשמולחין אותן. **משום הך מיעוטא דמיא** — דמקבלי טומאה, והשקה לא מהניא להו. הואיל ורובא ציר, ובאוכל לא סלקא השקה — בטלי להו ברובא, ולא הוי הציר טמא. **לא שנו** — דבטלו ברוב ומותר הציר, אלא לטבל פיתו. **אבל לתקן את הקדירה אסור** — שהמים שבתוך הציר מוצאין מים שבקדירה, ומצטרפין יחד, ורבין על הציר ומטמאין אותו. **מצא מין את מינו וניעור** — מתורת ביטול, וחוזר לטומאה. **להאי שמעתא** — דרבי ירמיה.

למאה

כְּדֵי לְפַרְסְמָהּ שֶׁנִּפְטְרָה מִן הַבְּכוֹרָה. לְמֵימְרָא דְּוָלָד מְעַלְיָא הוּא; וְאַמַּאי אֵין מְטַמֵּא לֹא בְּמַגָּע וְלֹא בְּמַשָּׂא? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מִשּׁוּם בִּיטּוּל בְּרוֹב נִגְעוּ בָּהּ. וְאָזְדָא רַבִּי יוֹחָנָן לְטַעְמֵיהּ, דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב - הָא דַּאֲמַרַן, רַבִּי שִׁמְעוֹן מַאי הִיא? דְּתָנַן: הַשִּׁלְיָא בַּבַּיִת - הַבַּיִת טָמֵא. לֹא שֶׁהַשִּׁלְיָא וָלָד, אֶלָּא שֶׁאֵין שִׁלְיָא בִּלֹא וָלָד. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: וָלָד נִימּוֹק עַד שֶׁלֹּא יֵצֵא. תְּנַן הָתָם: אֵין לְנְפָלִים פְּתִיחַת הַקֶּבֶר עַד שֶׁיַּעֲגִילוּ רֹאשׁ בְּפִיקָה. מַאי "בְּפִיקָה"? אָמַר רַב הוּנָא: כְּפִיקָה שֶׁל צֶמֶר. אָמַר לֵיהּ חִיָּיא בַּר רַב לְרַב הוּנָא: רַבִּי פָּרִישׁ, שֶׁל שְׁתִי אוֹ שֶׁל עֵרֶב? אָמַר לֵיהּ, תַּנְיָא: פִּיקָה שֶׁל שְׁתִי, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שֶׁל עֵרֶב. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר: מְשֶׁיְּשֵׁרְאוּ טְפִיפְיוֹת. מַאי "טְפִיפְיוֹת"? אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל מִשּׁוּם רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צָדוֹק, כְּדֵי הָיוּ מְפָרְשִׁין בִּירוּשָׁלַיִם: כִּפְרֵידָה שֶׁכּוֹרַעַת לְהַטִּיל מֵימֶיהָ, וְנִרְאִית פִּיקָה מִתּוֹךְ פִּיקָה. אָמַר רַב הוּנָא: שָׁמַעְתִּי שְׁתֵּי פִּיקוֹת, אַחַת שֶׁל שְׁתִי וְאַחַת שֶׁל עֵרֶב, וְאֵין לִי לְפָרֵשׁ. כִּי אֲתָא רַב דִּימִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: שָׁלֹשׁ פִּיקוֹת שָׁמַעְתִּי, אַחַת שֶׁל שְׁתִי, וְאַחַת שֶׁל עֵרֶב, וְאַחַת שֶׁל פִּיקָה גְּדוֹלָה שֶׁל סַקָּאִין, וְאֵין לִי לְפָרֵשׁ. כִּי אֲתָא רָבִין בְּיֵרְשָׁהּ מִשְּׁמֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן: שֶׁל אִשָּׁה - כְּשֶׁל שְׁתִי, שֶׁל בְּהֵמָה - כְּשֶׁל עֵרֶב, פִּיקָה גְּדוֹלָה שֶׁל סַקָּאִין - כִּדְתָנַן: גּוּשׁ הַבָּא מִבֵּית הַפְּרָס, מֵאֶרֶץ הָעַמִּים - שִׁיעוּרוֹ כְּפִיקָה גְּדוֹלָה שֶׁל סַקָּאִין, שֶׁהוּא כְּחוֹתָם הַמְרֻצּוֹפִין, וְיֶשְׁנוֹ בְּצַד הָעֶלְיוֹן שֶׁל מְגוּפַּת הֶחָבִית הַלַּחְמִית. אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ מִשּׁוּם רַבִּי יְהוּדָה נְשִׂיאָה: הַלּוֹקֵחַ צִיר מֵעַם הָאָרֶץ - מַשִּׁיקוֹ בְּמַיִם וְטָהוֹר, מִמַּה נַּפְשָׁךְ; אִי מַיָּא רוּבָּא נִינְהוּ - כֵּיוָן דְּעָבֵיד לְהוּ הַשָּׁקָה טָהֲרֵי לְהוּ, וְאִי רוּבָּא צִיר נִינְהוּ - צִיר לָא בַּר קַבּוֹלֵי טוּמְאָה הוּא. מַאי אִיכָּא - מִשּׁוּם הָנָךְ מִיעוּטָא דְּמַיָּא, הָנָךְ בָּטְלוּ לְהוּ בְּרוּבָּא. אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא לְטַבּוֹל בָּהֶן פִּיתּוֹ, אֲבָל לְקַדֵּירָה - לֹא, מָצָא מִין אֶת מִינוֹ וְנִיעוֹר. יָתִיב רַב דִּימִי וְקָאָמַר לְהָא שְׁמַעְתָּא, אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי: וְכִי טוּמְאָה שֶׁבְּטֵלָה חֲזְרָה וְנִיעוֹרָה? אָמַר לֵיהּ: וְאַתְּ לָא תִּסְבְּרָא? וְהָתְנַן: סְאָה תְּרוּמָה טְמֵאָה שֶׁנָּפְלָה

יין

רבי אליעזר ורבי שמעון אמרו דבר אחד — אף על גב דרבנן מודו לרבי שמעון דבטל כשהוציאוהו בספל לבית החיצון, כדאמר בנדה פרק "המפלת" (כז,א), מכל מקום לא אשכח "אמרו דבר אחד" אלא מרבי אליעזר בן יעקב ורבי שמעון, דלשניהם בטל בתחלת לידה. ואף על גב דמילתא דרבי אליעזר בן יעקב לא דייקא כלל דבטל, אלא דרבי חייא הוא דקאמר הכי — יש לומר ד"תני רבי חייא" דקאמר, היינו שהיה שונה בו במילתיה דרבי אליעזר בן יעקב דאינה מטמאה במגע ולא במשא. והכי איתא בהדיא בתוספתא.

עד שיעגילו ראש בפיקה — הא דתנן בפרק "המקשה" (חולין ע,ב): בהמה שמת עוברה במעיה, והושיט הרועה ידו טהור — כשלא העגיל בפיקה. וכן אידך דקתני התם: אשה שמת ולדה במעיה ופשטה החיה כו' האשה טהורה עד שיצא הולד, ומשמע בגמרא דטהורה משום דהויא טומאה בלועה, והחיה טמאה שמא יוציא ולד ראשו חוץ לפרוזדור ולאו אדעתה — כשלא העגיל ראש בפיקה נמי איירי. דאין לומר דלעולם הוי בפיקה, וקודם פתיחת הקבר. דהא לא מטמא אלא גזירה שמא יוציא ראשו חוץ לפרוזדור. משמע דקודם לכן טהורה, אף על גב דפתיחת הקבר הוא קודם לכן, דהא ביציאת ראש חוץ לפרוזדור הוי כילוד לגמרי.

בצד העליון של מגופת החבית — יש באותה מגופה כעין בית יד שעושין לאוחזה, והוא עגול כעין אותה שקורין פיל מיי"ל בלעז.

הנך מיעוטא דמיא בטילן להו ברובא — ולא דמי לשאר איסורין שהוא בנותן טעם. דלא אתמר "טעם כעיקר" לענין טומאה. וכן נבילה בטילה בשחוטה לענין טומאה, אפילו חזר ונתבשל הכל ביחד. **בטילי** להו ברובא — ואפילו היו מחצה על מחצה, מכל מקום מטעם דלא בטל — סלקא להו השקה.

אבל לקדירה לא מצא מין את מינו וניעור — לא דמי להא דאמרינן בפרק "גיד הנשה" (חולין ק,ב) ובפרק "הקומץ רבה" (מנחות כג,א) ובפרק בתרא דעבודה זרה (עג,א): סלק את מינו כמי שאינו, ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו. דהתם אין מינו נאסר אלא מכח האיסור שנתערב ואי אפשר להבדילו, ובכל מקום שישנו — היתר הוא, לפיכך שייך לומר: סלק. אבל היכא דמינו עצמו מטמא מחמת מגע מים הטמאים — אין שייך לומר בו סלק.

וניעור — פירש הקונטרס: שהמים חוזרים ורבים על הציר ומטמאין אותו. ולא דק, דציר לאו בר קבולי טומאה הוא. אלא זהו ניעור — דמקמי הכי בְּטֵל הציר מן המים טומאת משקין מחמת רוב ציר, ועכשיו שהמים ניעורו לכמו שהן תחלה קודם שנתערבו בציר. **יתיב** רב דימי וקאמר להא שמעתא כו' — הקשה הרב רבי אפרים: דהכא אית ליה לרב דימי דאפילו טהרה עוררת טומאה. ובפרק בתרא דעבודה זרה (עג,א) אית ליה דאפילו איסור אין עורר איסור. דקאמר: המערה

למאה

יין נסך מחבית לבור אפילו כל היום כולו — ראשון ראשון בטל! ויש לומר: דהכא משמיה דריש לקיש, והתם משמיה דרבי יוחנן. ומיהו קשה לרבי יוחנן, דאפילו בטומאה דחולין דקילא, דדייקינן בסמוך ממתניתין ובריייתא דטומאה עוררת טומאה, דקאמר: שמא יביא קב חולין טמאין וכו' — כל שכן דאיסור יש לו לעורר איסור! ומילתא דפשיטא היא בכוליה התלמוד דאיסור מעורר איסור. ובפרק "הערל" (יבמות פב,ב) נמי אמרינן דנתן סאה ונטל סאה — כשר עד רובו, אבל יתר ממנו — לא, ולא אמרינן ראשון ראשון בטל. ובפרק "נוטל" (שבת קמב,א): סאה של תרומה שנפלה לתוך מאה של חולין, ולא הספיק להעלותה עד שנפלה אחרת — אסור! ומיהו, אין משם ראיה כל כך, דהתם משום דסאה ראשון נהי דלא אסר, מכל מקום לא נתבטל, דצריך להדים. ועוד אשכחן בפרק "הנודר מן הירק" (נדרים נז,ב) דרבי יוחנן אית ליה אפילו גידולי היתר מעלין את האיסור. ומיהו, אין משם קושיא, לפי מה שרגיל רבינו תם לחלק בין היתר דגדל בלא הפסק להיכא דאיכא הפסק, ומעמיד ההיא דעבודה זרה במיפסק פסוקי. כדאשכחן בפרק בתרא דנדה (עא,ב) גבי דם תבוסה, דמחלק בין פסק ללא פסק, ובפרק "התערובות" (זבחים עח,א) דאמרינן: דם לתוך המים ראשון ראשון בטל — התם איירי בפסק. וההוא דשמא רבו הנוטפין על הזוחלין — היינו שמא ירבו בלא הפסק. ומתוך כך מפרש רבינו תם ב"הגוזל" קמא (בבא קמא ק,א) ובריש בבא בתרא (ב,א) דנקט: נפרצה אומרים לו "גדור" תרי זמני, דאם יש תוספת מאתים בין שני הפעמים — אין מצטרפין לאסור, כיון שיש הפסק. אבל קשה מהא דשמעתין, ובפרק "הערל", דאפילו בלא הפסק אמרינן דחזוזר וניעורין! ונראה לרבי, דבבל דוכתא יש לו להיות ניעור, אפילו בהפסק. וגבי דם תבוסה בפרק בתרא דנדה (עא,ב) — דבדרבנן הקילו. וההיא דתערובת דם — שאני התם, דיש דחוי אצל קדשים. דכיון שנדחית כל טיפה וטיפה כשנופלת — שוב אינה חוזרת ונראית. וההיא דרבי יוחנן דעבודה זרה (עג,א) דקאמר: ראשון ראשון בטל — היינו כל זמן שיש בהיתר ששים על האיסור דליכא נתינת טעם. ואאיסור משהו דמתניתין דהתם קאי. וזה לשון "ראשון בטל" דיין נסך נראה — עד רובו לשל היתר. אבל אם רבה איסור — אסור, שאיסורין המתבטלים חוזרים וניעורין. ונראה דמאן דאית ליה ביין נסך החמור באיסורא לגו היתרא ראשון ראשון בטל — כל שכן בשאר איסורין, או שמא בדבר זה הקילו ביין נסך יותר מבשאר איסורין, דבשאר איסורין חוזר וניעור כשרבה האיסור כל כך שאין בהיתר ששים. ועוד נראה, שגם יין נסך אינו בטל ראשון ראשון עד רובו, אלא עד ששים, וכן שאר איסורין. ואינן חלוקין אלא היכא דנפיש עמודיה טפי מחבית כמו שאפרש, או בהיתרא לגו איסורא, פירוש: שבתחלת התערובת איסור והיתר אין ששים דהיתר לגבי איסור. ובין נסך אם יוסיף היתר לתוכו עד עולם — אסור. ובשאר איסורין מותר כשרבה כל כך שיהא ששים של היתר. ושמא אפילו בנפסק לא אמרינן ראשון ראשון בטל. כמו בחתיכת בשר שבולעת טעם נבילה, אפילו למאן דמפרש חתיכה עצמה נעשית נבילה בשאר איסורין כמו בבשר בחלב. דלא אמרינן חתיכה עצמה נעשית נבילה אלא לענין שלא תועיל לו פליטה, משום דאיפשר לסחטן, אבל רביה תועיל. ואם תאמר: כיון דלבסוף נמי איכא ששים של היתר, לכך בטל היין נסך — מאי אירא משום ראשון בטל, כיון שגם לבסוף יש ששים? יש לומר: דדוקא נקט מחבית לבור, דלא נפיש עמודיה כולי האי, ואף על גב דנפיש טפי מצרצור. אבל היכא דנפיש עמודיה טובא — לא בטל, אפילו יש ששים בהיתר. ולהכי קאמר "ראשון ראשון בטל" — שאם נפל בבת אחת אינו בטל, אף על פי שיש ששים יין מן ההיתר. ושמא דוקא יין נסך, אבל טבל אינו בטל בשום עניין במינו. או שמא יין נסך בטל, ומינה שמעינן דכל שכן [טבל], ולרבותא נקטיה. וכן נראה לי עיקר "ראשון ראשון בטל", דדוקא עד ששים כדפרישית, באיסורא לגו היתרא. ובהיתרא לגו איסורא — בכל שהוא. אבל בשאר אסורין, אפילו היתרא לגו איסורא — חוזר וניעור ההיתר בשהוא רבה עד שיהא בו ששים. ומי פירות במקום שמעלין, בנתן סאה ונטל סאה עד רובו — אין לתמוה למה בטלין מי פירות ונחשבין כמים, דהכי גמירי לה, דתנן: מי פירות פעמים מעלין פעמים אין מעלין. וכהאי גוונא דמעלין — הרי הם כמים להעלות, וכי איכא רוב — חוזרין וניעורין. ולמאי דפרישית, מאן דשרי על ידי "ראשון ראשון בטל" לא שרי אלא עד ששים. ולא נפקא לן מידי אי הלכה כן אי לאו, לאותן שנוהגין עכשיו היתר הנאה בשכשוך גוי ובסתם יינם, שהרי פסק רבינו תם שהיין המותר בהנאה, אין לנו לומר שאוסר בכל שהוא, ודבר פשוט הוא. ונראה לי דבריו, שלא להחמיר בו חומרא דיין נסך לאסור במשהו, כיון דמותר בהנאה כאיסורין קלין. וכרבינו תם פסק לשם: קיימא לן כרבין דלית ליה "ראשון ראשון בטל", ולא שרי אלא בנפל שם קיתון של מים. ונראין דבריו במה שאומר הלכה כרבין, אם בא לחלוק על רב דימי ורב יצחק, כדאמרינן ב"הבא על יבמתו" (יבמות סד,ב) בסופו: אבין בר סמכא, יצחק סומקא לאו בר סמכא, אבין יש לו בחזרה. אבל זה אין בידי להוכיח, אם רבין בא לחלוק אם לא. כי יש לומר שלא בא לחלוק, ומה שהצריך ביטול על ידי מים — דוקא היכא דעירה מחבית לבור לרב יצחק, ולרב דימי — בדנפיש עמודיה טפי מחבית. ואפילו לרבינו שלמה דלא מפרש לרב דימי חבית דוקא, נוכל לומר שאין רבין חולק על רב יצחק. ובמערה מחבית דבר (רבא) [רבין]. ולמאן דמתני ההיא דרב שמואל ברבי יהודה דנפל שם קיתון של מים אמתניתא — מצי סבר כרב דימי, וייעמיד משנה כרב דימי בהיתרא לגו איסורא. ולהכי לא בטל כל זמן שאין שם מים. וזה שפירשתי שיסבור רב שמואל כרב דימי, יכול להיות אם נפרש דרב שמואל ברבי יהודה למאן דמתני ליה אמתניתא לא בעי תחלה — היינו שאין להוכיח מילתיה דרב שמואל דבעי תחלה. אבל מכל מקום אמת הוא דאיהו נמי בעי תחלה, כדי שלא נצטרך לומר שחולק על אותה דרבי יוחנן דלקמיה, דמזגן וערבם זה בזה, דמשמע דבעי מזגן תחלה ואחר כך ערבן. אם נפרש כך שוב לא נוכל לומר שסובר רב שמואל "ראשון ראשון בטל". דכיון דבעי מים תחלה סבירא ליה במשהו באיסורא לגו היתרא, אם כן לית ליה לא דרב דימי ולא דרב יצחק. מיהו, דאין צריך לפרש כך, אלא כדמשתעי פשוטה דשמעתין, דלא בעו תחלה, ופליג אההיא דרבי יוחנן דמזגן וערבן. אי נמי, לא פליג, וסבירא ליה דהוא הדין ערבן תחלה. ולא נקט מזיגה ברישא דוקא, דהא לא גרסינן בפסחים "מזגו ואחר כך ערבו", דלהוי משמע לגמרי דוקא, אלא: "מזגו וערבו". וכל הני ביטולי דהדיה שמעתין, דמזגן וערבן, המערה מחבית לבור, וההיא דשמעתין דשמא יביא קב ממין אחר וקב ועוד ממין זה — יכולין להעמיד בשלא נתבטלו לבטל ולהתיר את האיסור או לטהר את הטמא, שאם לא כן לא הוי בטל. ובנפל קיתון של מים תחלה אין לחלק בין נתנן במתכוין לנפל. אבל לבסוף למאן דלא בעי תחלה — דוקא בלא מתכוין קאמר.

ובההיא דציר, דקיימינן דלא קאמר אמרינן סלק את מינו כמו שאינו ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו — יש לומר דההוא אמורא לית ליה.

תירום ותירקב — בירושלמי תני: "תשרף". וקשה: אטו בשופטני עסקינן, שמותרין ליהנות בשריפתן ואינם חפצים, ומניחים אותה לרקב? ואין לנו להשמיע במה שאין בני אדם רגילים לעשות! ורבינו תם מפרש: ד"תרקב" ו"תשרף" — הכל אחד. והגמרא שלנו מפרש ו"תשרף" דתנן — היינו בלא הנאה, כעין רקבון. דאי שריית בהנאה — אתי למיכליה, הואיל וסברא היה להתירה על ידי בטול, כדאמרי רבנן תעלה ותיאכל כו'. וחכי קאמר: או תרקב או תשרף, בלא הנאה. ועוד יש לפרש: דמחלוקת של בני בבל ושל בני ארץ ישראל, מהתלמוד שלנו והתלמוד ירושלמי. וכמו כן בבבא אחרת ששנה באותו פרק, דקתני: אחר שהודו רבי אליעזר אומר תירום ותישרף, קתני בתוספתא: תירום ותרקב, ואפשר דאיכא תני הכי ואיכא תני הכי. וכן נמי אשכחן בפרק "מצות חליצה" (יבמות קד,ב) (שפירש לעיל) גבי קטנה שחלצה, ובספרים שלנו גרסינן: "חליצתה פסולה", ובירושלמי גרסינן: "כשירה". ובריש "מקום שנהגו" (פסחים נא,ב) בההיא דכל הספיחים אסורין חוץ מספיחי כרוב — אין הגרסא כן בירושלמי ובמשניות. ואם תאמר: וכיון דתרקב ואסירא בהנאה — אמאי תירום? הא מפרש בירושלמי: האי ערלה ובלאי הכרם בטלים באחד ומאתים, ואין צריך להרים. ותרומה באחד ומאה, וצריך להרים משום גזל השבט. והכא, דכי מרים מתסרא ליכא גזל השבט — יש לומר דלא פלוג רבנן. **תעלה** ותיאכל — פירש בקונטרס: "תעלה" לשון ביטול הוא, ולא לשון הרמה. כדקתני לרבי אלעזר "תירום", ולרבנן "תעלה". והא דתנן בפרק בתרא של מסכת ערלה: התרומה ותרומת מעשר עולין באחד ומאה, וצריך להרים — התם משום הפסד דכהן. ואי יהיב ליה דמי — שפיר דמי. ותדע, דקתני סיפא: ערלה ובלאי הכרם אין צריך להרים, ואפילו הכי תנינן בהו לשון "עלייה". דתנני: מי שהיו לו חבילי תלתן של בלאי הכרם כו' וקתני: יעלו באחד ומאתים. עד כאן לשון הקונטרס. והדין עמו שפירש הטעם משום הפסד, כדמפרש נמי טעמא בירושלמי משום גזל השבט. ומיהו, אף על גב דעיקר תקנה משום זה, היה מסתבר דאין יכול להפטר בדמים. דעד כאן לא פליגי רבי אלעזר ורבנן בפרק "נוטל" (שבת קמב,א) ובפרק קמא דתמורה (יב,א) במדומע, דלרבי אליעזר מדמע בתרומה ודאי, ולרבנן לפי חשבון. אבל פשיטא דקדושת תרומה יש בה. **ובלבד** שלא יהא במקום אחד כביצה — פירוש: כביצה מן התרומה. שהתרומה היא חלק אחד ממאה ואחד. צריך שלא יהיו (שני) [בעיסה מאה ואחד ביצים], שאם כן היה בה כביצה מהתרומה טמאה, ואין הטמאה יכול לביטול במאה של טהורה שהובשר, שהרי מטמאה הכל. ודומה במטמא תרומה בידים, שהתרומה טמאה טְהֳרָה על ידי בטולה. ומיהו, מהאי טעמא לחודיה לא הוי מיתסר. דכיון שכבר נתבטלה התרומה והכל חולין מותרת לזרים — מה קפידא יש אם מטמא חולין? אלא בעינן שלא יטעה לבטל קב חולין טמאים בקב ועוד, כדמפרש עלה. ו"מה טעם" דעולא קאי בין ארבי אליעזר בין אדרבנן. ואם תאמר: חולין טמאים נמי שנתבטלו ברוב חולין טהורין — ניחוש נמי להכי! ויש לומר: דהתם במתבטל מיעוט חולין טמאין ברוב טהורין — ליכא למיחש שמא יביא קב חולין טמאין, וקב ועוד ממין הזה. כי ידוע דשם טומאה לא פקע מן חולין טמאין המעורבין בטהורין. אבל הכא סבור הוא דשם טומאה פקע לגמרי מאחר דשרינן לאכילה לזרים, הכל לרבנן, או המאה לרבי אליעזר, אף על פי שהתרומה מעורבת בהם.

סבר

לְמַאָה חוּלִּין טְהוֹרִין, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: תֵּירוֹם וְתֵרָקֵב, שֶׁאֲנִי אוֹמֵר: הֵיא סְאָה שֶׁנָּפְלָה - הֵיא סְאָה שֶׁעָלְתָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: תַּעֲלֶה וְתֵיאָכֵל נִיקּוּדִים אוֹ קְלָיוֹת, אוֹ תְּלוּשׁ בְּמֵי פֵּירוֹת, אוֹ תִּתְחַלֵּק לְעִיסּוֹת, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא בְּמָקוֹם אֶחָד כְּבֵיצָה. וְתָנֵי עֲלָהּ: אוֹתָן חוּלִּין לרבי

הוא אמרינן בכולהו, בין חולין בין תרומה — יאכל נקודים או קליות.

אלא

[לח.]

גְּמָרָא: אָמַר רַבִּי זֵירָא: כְּלְהוֹן כְּעֵין שְׁבוּעַת תּוֹרָה יָרְדוּ לָהֶן, וּכְתֻבַּת אִשָּׁה לֹא הֶחְזִקָה בְּיָדוֹ לְהַגְבוֹת, אֶלָּא כְּמִי שֶׁגָּבָת. מִכָּן וְהֵילָךְ וְהוּא בְּתוֹבְעָהּ שְׁטָר שֶׁל מָאתַיִם פָּרוּעַ, וְאוֹמֶרֶת אֵינָהּ אֶלָּא מָנֶה, אֵינָהּ נִפְרַעַת בְּלֹא שְׁבוּעָה. תַּמָּן תְּנִינַן: הַפּוֹגֶמֶת כְּתֻבָּתָהּ לֹא תִפָּרַע אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה. כֵּיצַד? הָיְתָה כְּתֻבָּתָהּ אֶלֶף זוּז וְאָמַר לַהּ: 'הִתְקַבַּלְתְּ כְּתֻבָּתֵךְ', וְהִיא אוֹמֶרֶת: 'לֹא הִתְקַבַּלְתִּי אֶלָּא מָנֶה' - לֹא תִפָּרַע אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה.

תָּנֵי: הַפּוֹגֶמֶת, אֲבָל לֹא הַפּוֹחֶתֶת. רַב חִסְדָּא בָּעֵי: בְּגִין דְּהַלַּךְ תַּרְתֵּין פְּסִיעָתָא הוּא מִפְּנֵי שֶׁפְּגָמוֹ בְּבֵית דִּין אַתְּ מַר אֵינוֹ גוֹבֶה?!

רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי יַנַּאי: אֵין נִפְרָעִין מִנְּכְסֵי יְתוֹמִין קְטַנִּים, אֶלָּא בְּשֶׁרְבִּית אוֹכֶלֶת בּוֹ. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: אַף לִכְתֻבַּת אִשָּׁה. אָמַר רַבִּי מָנָא: מִפְּנֵי מְזוֹנוֹת. אָמַר רַבִּי מַתַּנְיָא: מַאן חָיֵישׁ לִמְזוֹנוֹת? רַבִּי שִׁמְעוֹן! דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: בְּמַגֵּבָּה הַדָּבָר תָּלוּי. מַאי כְּדוֹן? מִשּׁוּם חִנָּה, כְּדֵי שֶׁיִּהוּ קוֹפְצִין עָלֶיהָ לִשְׁאֵנָה.

רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: אַף לִגְזֵלָה וְלִנְזָקִין. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אַף נַן תְּנִינַן תַּרְתֵּיהוֹן. לִגְזֵלָה מֵהָכָא: אִם הָיָה דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַחֲרָיוּת - חַיָּב לְשַׁלֵּם. לִנְזָקִין מֵהָכָא: אֵין נִפְרָעִין מִנְּכְסֵי יְתוֹמִין קְטַנִּים אֶלָּא מִזְּבוּרִית. כֵּינִי מַתְנִיתָא: אֵין נִפְרָעִין מִנְּכְסֵי יְתוֹמִין קְטַנִּים לִנְזָקִין אֶלָּא מִזְּבוּרִית.

[לח:]

וְהָתָנֵי: יַעֲמֹד הַבֵּן תַּחַת הָאָב. הַנִּזָּקִין שָׁמִין לָהֶן בְּעִדִּית, וּבַעַל חוֹב בְּבֵינוֹנִית, וּכְתֻבַּת אִשָּׁה בְּזִבּוּרִית! אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי בוּן: תִּפְתֵּר כָּאן בְּיָתוֹם גָּדוֹל, כָּאן בְּיָתוֹם קָטָן. הָכָא אַתְּ מַר אֵין נִשְׁבָּעִין עַל טַעֲנַת חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן, וְהָכָא אַתְּ מַר אֲבָל נִשְׁבָּעִין לְקָטָן וּלְהֶקְדֵּשׁ! בְּנִפְרָעִין מִנְּכְסֵי קָטָן.

וְנִפְרָעִין מֵאָדָם שֶׁלֹּא בְּפָנָיו?! אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: תִּפְתֵּר בְּשֶׁרְבִּית אוֹכֶלֶת בּוֹ. וּבֵית דִּין גּוֹבִין רִבִּית?! תִּפְתֵּר בְּעָרֵב לוֹ מִגּוֹי.

לִיכְסָה אָמַר קֳמֵי רַבִּי מָנָא: אֲנַן עָבְדִין טָבוּת סַגִּין מִנְּכוֹן. אֲנַן מְשַׁלְּחִין דְּיָאטִיגְמִתִין, אִין אַתָּא - הָא טָבוּת; וְאִן לָא אַתָּא - אֲנַן מַחְלְטִין נִכְסוֹי. אֲמַר לֵהּ: אַף אֲנַן עָבְדִין כֵּן: מַכְרְזִינַן שְׁלֹשִׁים יוֹמִין, אִין אַתָּא - טָבוּת; וְאִן לָא - מַחְלְטִינַן נִכְסוֹי. אֲמַר לֵהּ: הַגַּע עַצְמְךָ דַּהֲוָה בְּזָווּי רְחִיקִי! אֲמַר לֵהּ: אֲנַן מְשַׁלְּחִין שְׁלֹשָׁה אִגְּרוֹת: חֲדָא גּוֹ שְׁלֹשִׁים יוֹמִין, וַחֲדָא גּוֹ שְׁלֹשִׁים יוֹמִין, וַחֲדָא גּוֹ שְׁלֹשִׁים יוֹמִין. אִן אַתָּא - הָא טָבוּת; וְאִין לָא - מַחְלְטִינַן נִכְסוֹי. אָמַר רַבִּי חֲנִינָה: וְשֶׁעָמַד בַּדִּין וּבָרַח. אֲבָל אִם לֹא עָמַד בַּדִּין - לָא מַחְלְטִינַן וְלָא מַכְרְזִינַן.

אַשְׁכַּח תֵּימַר, חָנָן וְרַבִּי שִׁמְעוֹן שְׁנֵיהֶן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד. הֵיךְ מַה דַּתְּ מַר הָלָכָה כְּחָנָן, וְדִכְוָתֵהּ הָלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן.

וְאֵלּוּ נִשְׁבָּעִין שֶׁלֹּא בְּטַעֲנָה וְכוּ'. רַב אָמַר: מֵת הַלּוֶוה, הַמַּלְוֶה נִשְׁבָּע לְיוֹרְשָׁיו. וַאֲפִלּוּ מֵת הַמַּלְוֶה, יוֹרְשֵׁי מַלְוֶה נִשְׁבָּעִין לַלּוֶוה. אֲבָל אִם מֵת לוֶה תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ הַמַּלְוֶה, כְּבָר נִתְחַיֵּב הַמַּלְוֶה לִבְנֵי לוֶה שְׁבוּעָה,

וְאֵין אָדָם מוֹרִישׁ שְׁבוּעָתוֹ לְבָנָיו. שְׁמַע רַבִּי יוֹחָנָן וְאָמַר: יֹאכַל הַלָּה וְחַדֵּי? רַב חִיָּה בַּר אַשִׁי בְּשֵׁם רַב:

[לט.]

שְׁטָר סְמִפּוֹן הַיּוֹצֵא מִתַּחַת יְדֵי הַמַּלְוֶה בִּכְתָב יָדוֹ - פָּסוּל, אֲנִי אוֹמֵר ׳מִתְעַסֵּק הָיִיתָ בִּשְׁטָרוֹתֶיךָ׳. הָא מִתַּחַת יְדֵי אַחֵר - כָּשֵׁר. רַבִּי אַבִינָא בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: לְעוֹלָם פָּסוּל, עַד שֶׁיֵּצֵא מִידֵי הַמַּלְוֶה בִּכְתַב יְדֵי לוֶה. מַאי כְּדוֹן? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי בוּן: תִּפְתֵּר דִּבְרֵי הַכֹּל בְּדַיְיתְקִי.

הֲלָכָה ח: מַתְנִיתִין: וְאֵלוּ נִשְׁבָּעִין שֶׁלֹּא בְטַעֲנָה: הַשּׁוֹתָפִין, וְהָאֲרִיסִין, וְהָאַפִּיטְרוֹפִין, וְהָאִשָּׁה הַנּוֹשֵׂאת וְנוֹתֶנֶת בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וּבֶן הַבַּיִת. אָמַר לוֹ: ׳מָה אַתָּה טוֹעֲנֵנִי׳? ׳רְצוֹנִי שֶׁתִּשָּׁבַע לִי׳ - חַיָּב. חָלְקוּ הַשּׁוֹתָפִין וְהָאֲרִיסִין, אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׁבִּיעָן. נִתְגַּלְגְּלָה לוֹ שְׁבוּעָה מִמָּקוֹם אַחֵר- מְגַלְגְּלִין עָלָיו אֶת הַכֹּל. וְהַשְׁבִּיעִית מְשַׁמֶּטֶת אֶת הַשְּׁבוּעָה.

גְּמָרָא: אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: הֲדָא אָמְרָה, בְּנוֹשֵׂא וְנוֹתֵן שֶׁלֹּא בְחֶשְׁבּוֹן. אֲבָל בְּחֶשְׁבּוֹן - לָא בְדָא. וַאֲהָן בֶּן בַּיִת, עוֹד הוּא בְּנוֹשֵׂא וְנוֹתֵן שֶׁלֹּא בְחֶשְׁבּוֹן. רַבִּי זֵירָא כַּהֲדָא דְּרַבִּי יוֹסֵי: חַד בַּר נָשׁ אֲזַל לְמֵידַן קַמֵּי רַבִּי זֵירָא, וְחִיְּבוֹ שְׁבוּעָה עַל תְּרֵין דִּינָרִין. אֲמַר לֵהּ: ׳לָאו תְּרֵין דִּינָרִין אֲנִי חַיָּב לְךָ? הָא טְרִיפִין לָךְ׳. אֲמַר לֵהּ: ׳וּמִלַּת פְּלָן וּפְלָן׳. אָמַר רַבִּי זֵירָא: אוֹ הַב לֵהּ כָּל דְּתָבַע לָךְ, אוֹ אִשְׁתְּבַע לֵהּ כָּל דְּמִגַּלְגֵּל עֲלָךְ.

עַד כַּמָּה מְגַלְגְּלִין עָלָיו? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: עַד כְּדֵי שֶׁיֹּאמַר לוֹ ׳עַבְדִּי אַתָּה׳. הַגַּע עַצְמְךָ שֶׁהָיָה כֹּהֵן! ׳בְּעֶבֶד עִבְרִי׳. וְכִי יֵשׁ עֶבֶד בַּזְּמַן הַזֶּה?!

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: שְׁמָרָה לָא בַטְלֵיהּ. דִּלְמָא כֵּן מַה נַּן אָמְרִין?!

[לט:]

הֵיא ״בַּעַל״ ״בַּעַל״. מַה בַּעַל שֶׁנֶּאֱמַר לְהַלָּן מַשְׁמִיט, אַף כָּאן מַשְׁמִיט. דְּבָרִים שֶׁהֵן ׳מַשֶּׁה יָדוֹ׳ - שְׁבִיעִית מַשְׁמַטְתּוֹ וּמְשַׁמֶּטֶת שְׁבוּעָתוֹ; וְשֶׁאֵין ׳מַשֶּׁה יָדוֹ׳ - אֵין שְׁבִיעִית מַשְׁמַטְתּוֹ, לֹא אוֹתוֹ וְלֹא שְׁבוּעָתוֹ. כָּל שֶׁשְּׁבִיעִית מְשַׁמַּטְתּוֹ - מְשַׁמֶּטֶת שְׁבוּעָתוֹ, וְכָל שֶׁאֵין שְׁבִיעִית מְשַׁמַּטְתּוֹ - אֵינָהּ מְשַׁמֶּטֶת שְׁבוּעָתוֹ.

הַדָּרָן עֲלָךְ פֶּרֶק כָּל הַנִּשְׁבָּעִין

פֶּרֶק שְׁמִינִי

הֲלָכָה א: מַתְנִיתִין: אַרְבָּעָה שׁוֹמְרִין הֵן: שׁוֹמֵר חִנָּם; וְהַשּׁוֹאֵל; נוֹשֵׂא שָׂכָר; וְהַשּׁוֹכֵר. שׁוֹמֵר חִנָּם נִשְׁבַּע עַל הַכֹּל. וְהַשּׁוֹאֵל מְשַׁלֵּם אֶת הַכֹּל. נוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר נִשְׁבָּעִים עַל הַשֶּׁבֶר, וְעַל הַשְּׁבוּיָה, וְעַל הַמִּתָּה, וּמְשַׁלְּמִין אֶת הָאֲבֵדָה וְאֶת הַגְּנֵבָה.

גְּמָרָא: אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אַרְבָּעָה שׁוֹמְרִין הֵן, וְאֵין חַיָּבִין אֶלָּא דֶּרֶךְ קִנְיָן. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: אַף לְעִנְיַן גְּזֵלָה, אֵין חַיָּבִין אֶלָּא דֶּרֶךְ קִנְיָן. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי בוּן: וּמַתְנִיתָא אָמְרָה כֵּן: ׳הַמְקַבֵּל שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ׳ וְכוּ׳. רַבִּי חֲנַנְיָה אָמַר רַבִּי בוּן: אַף בִּגְנֵבָה אֵין חַיָּבִין אֶלָּא דֶּרֶךְ קִנְיָן. רַבִּי חֲנַנְיָה בְּשֵׁם רַבִּי פִּינְחָס: וּמַתְנִיתָא אָמְרָה כֵּן: ׳הָיָה מוֹשְׁכוֹ וְיוֹצֵא, וּמֵת בִּרְשׁוּת הַבְּעָלִים – פָּטוּר. הִגְבִּיהוֹ אוֹ הוֹצִיאוֹ מֵרְשׁוּת הַבְּעָלִים וּמֵת – חַיָּב. הִגְבִּיהוֹ בִּרְשׁוּת הַבְּעָלִים – כְּמִי שֶׁיָּצָא כָּל רְשׁוּת הַבְּעָלִים. הָיָה מוֹשְׁכוֹ וְיוֹצֵא, עַד שֶׁיֵּצֵא כָּל רְשׁוּת הַבְּעָלִים? רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: בְּעוֹמֶדֶת בַּאֲבוּסוֹ. רַבִּי בוּן בַּר חִיָּה בָּעֵי: אִם בְּעוֹמֶדֶת בַּאֲבוּסוֹ אֲפִלּוּ לֹא מָשַׁךְ! אֶלָּא כִּי נַן קָיְמִין: בְּעוֹמֶדֶת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. מַה רַבִּי בוּן בַּר חִיָּה כְּבֵית שַׁמַּאי? דְּבֵית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: יִלְקֶה בְּחָסֵר וְיִתֵּר. מַה נַן קָיְמִין:

[מ.]

אִם בְּעוֹמֶדֶת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וְחָשַׁב לְגָזְלָהּ, וּמֵתָה בְּאוֹתָהּ הַמַּחְשָׁבָה – דִּבְרֵי הַכֹּל חַיָּב. אִם עַד שֶׁלֹּא מָשַׁךְ – דִּבְרֵי הַכֹּל פָּטוּר, אֶלָּא כִּי נַן קָיְמִין: בְּעוֹמֶדֶת בַּאֲבוּסוֹ. כְּדַאֲמַר רַבִּי בוּן בַּר חִיָּה כְּבֵית שַׁמַּאי?! אָמַר רַבִּי בוּן: תַּמָּן בְּקוֹנֶה שֶׁלֹּא מִדַּעַת הַבְּעָלִים, בְּרַם הָכָא בְּקוֹנֶה מִדַּעַת הַבְּעָלִים.

כְּתִיב (שְׁמוֹת כב, ו): "כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ" וְגוֹ׳, "לִשְׁמֹר" וְלֹא לִקְרֹעַ, "לִשְׁמֹר" וְלֹא לְהַשְׁלִיךְ, "לִשְׁמֹר" וְלֹא לִתֵּן בְּמַתָּנָה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: וְהוּא שֶׁאָמַר לִתֵּן מַתָּנָה לְכָל מִי שֶׁיִּרְצֶה, אֲבָל אָמַר לִפְלוֹנִי, מִכֵּיוָן שֶׁשִּׁמְּרָתוֹ עָלָיו כְּמִי שֶׁהוּא עָלָיו. תָּנֵי: "וְגָנַב מִבֵּית הָאִישׁ", לֹא מֵרֹאשׁ גַּגּוֹ. אָמַר רַבִּי לְעָזָר: הֲדָא דַּתְּ מַר, בְּגַג שֶׁאֵינוֹ מְבֻצָּר, אֲבָל בְּגַג מְבֻצָּר – כְּבֵית הוּא.

תָּנֵי: "וְגָנַב מִבֵּית הָאִישׁ", לֹא מִבֵּית הַשּׁוֹאֵל. וְמַר "וְגָנַב מִבֵּית הָאִישׁ", לֹא מִבֵּית נוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר! מִכֵּיוָן שֶׁשִּׁמְּרָתוֹ עָלָיו, כְּמִי שֶׁהוּא עָלָיו.

שֶׁתִּמָּצֵא אוֹמֵר שָׁלֹשׁ פָּרָשִׁיּוֹת הֵן: הַתַּחְתּוֹנָה בְּשׁוֹאֵל, וְהָאֶמְצָעִית בְּנוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר, וְהָעֶלְיוֹנָה בְּשׁוֹמֵר חִנָּם. שׁוֹאֵל, לְפִי שֶׁנֶּהֱנָה אֶת הַכֹּל, מְשַׁלֵּם אֶת הַכֹּל. נוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר, לְפִי שֶׁנֶּהֱנֶה מִקְצָת וּמְהַנֶּה מִקְצָת, נִשְׁבַּע מִקְצָת וּמְשַׁלֵּם מִקְצָת. שׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁאֵין לוֹ הֲנָיָה, נִשְׁבַּע וְיוֹצֵא. מַהוּ נִשְׁבַּע? ׳לֹא פָשַׁעְתִּי׳. הָיוּ אֲחֵרִים יוֹדְעִין שֶׁלֹּא פָשַׁע, מַאי?

[מ:]

נִשְׁמְעִנַּהּ מֵהָדָא: הַרֵי שֶׁנִּמְצָא הַגַּנָּב וְאֵין לוֹ לְשַׁלֵּם, מַהוּ שֶׁיֹּאמַר לוֹ ׳בֹּא וְהִשָּׁבַע לִי שֶׁלֹּא נָתַתָּ עֵינֶיךָ בָּהּ לְגָזְלָהּ׳? נִשְׁמְעִנַּהּ

מֵהָדָא: "וְאִם לֹא יִמְצֵא הַגַּנָּב" הָא אִם נִמְצָא פָּטוּר.

כְּתִיב (שְׁמוֹת כב, ט-י): "כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ חֲמוֹר אוֹ שׁוֹר אוֹ שֶׂה וְגוֹ' שְׁבֻעַת יְיָ תִּהְיֶה בֵּין שְׁנֵיהֶם". גְּנֵבָה - "אִם גָּנוֹב יִגָּנֵב מֵעִמּוֹ" (שָׁם, יא) אֲבֵדָה - "וְאִם", לְרַבּוֹת הָאֲבֵדָה. עַד כְּדוֹן כְּרַבִּי עֲקִיבָה, כְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל? תָּנֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: מָה אִם גְּנֵבָה שֶׁקְּרוֹבָה לָאֲנָסִין אַתְּ אָמַר מְשַׁלֵּם, אֲבֵדָה שֶׁאֵינָהּ קְרוֹבָה לָאֲנָסִין לֹא כָל שֶׁכֵּן?!

אֵין כְּתִיב בְּשׁוֹאֵל אֶלָּא שְׁבוּרָה, אֲבֵדָה וּגְנֵבָה מִנַּיִן? וְדִין הוּא: מָה אִם נוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר שֶׁאֵין מְשַׁלְּמִין 'שְׁבוּרָה וּמֻתָּה' מְשַׁלְּמִין גְּנֵבָה וַאֲבֵדָה, שׁוֹאֵל שֶׁמְּשַׁלֵּם 'שְׁבוּרָה וּמֻתָּה', אֵינוֹ דִין שֶׁיְּשַׁלֵּם אֲבֵדָה וּגְנֵבָה?! וְתָנֵי עֲלַהּ: הֲרֵי זֶה קַל וָחֹמֶר שֶׁאֵין עָלָיו תְּשׁוּבָה. שְׁבוּיָה מִנַּיִן? נֶאֱמַר כָּאן (שָׁם, יג): "וְנִשְׁבַּר אוֹ מֵת", וְנֶאֱמַר לְהַלָּן (שָׁם, ט): "וּמֵת אוֹ נִשְׁבַּר", מַה לְהַלָּן שְׁבוּיָה עִמָּהֶן, אַף כָּאן שְׁבוּיָה עִמָּהֶן. עַד כְּדוֹן כְּרַבִּי עֲקִיבָה, כְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל? רַבִּי יִשְׁמָעֵאל כְּרַבִּי נָתָן, רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: "אוֹ" - לְרַבּוֹת אֶת הַשְּׁבוּיָה.

וּכְרַבִּי מֵאִיר דְּאָמַר: גְּזֵרָה שָׁוָה בְּמָקוֹם שֶׁבָּאתָ, מַה לְהַלָּן נִשְׁבָּעִין עַל הָאֲנָסִין, אַף כָּאן נִשְׁבָּעִין אַל הָאֲנָסִין? עוֹד דְּרַבִּי נָתָן, דְּרַבִּי נָתָן אוֹמֵר: "אוֹ מֵת" - לְרַבּוֹת אֶת הַשְּׁבוּיָה.

רַבִּי יוּדָן בָּעֵי: טָעֲנוּ טַעֲנַת גַּנָּב שֶׁל אוֹנָסִין, אָמַר לוֹ: 'בָּא לִיסְטִים מְזוּיָין וּנְטָלָהּ', מַהוּ שֶׁיְּשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל שֶׁל אוֹנָסִין? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אֵין כֵּינִי, נִתְנֵי שׁוֹמֵר שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר! דְּתָנֵי: לֹא מָצִינוּ בְּנוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר שֶׁמְּשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל שֶׁל אוֹנָסִין. וְתָנֵי עֲלַהּ: זֶהוּ קַל וָחֹמֶר שֶׁאֵין עָלָיו תְּשׁוּבָה. אָמַר רַבִּי חֲנִינָה: אִם אוֹמֵר אַתְּ כֵּן, נִמְצֵאתָ אוֹמֵר 'הֲרֵי זֶה קַל וָחֹמֶר שֶׁיֵּשׁ עָלָיו תְּשׁוּבָה'. דּוּ יָכִיל מֵימַר לֵהּ: מָצִינוּ בְּנוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר שֶׁמְּשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל, תֹּאמַר בְּשׁוֹאֵל שֶׁאֵינוֹ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל בְּכָל מָקוֹם?! וְתָנֵי עֲלַהּ: הֲרֵי זֶה קַל וָחֹמֶר שֶׁאֵין עָלָיו תְּשׁוּבָה.

אַתְּ מַר "אִם בְּעָלָיו עִמּוֹ לֹא יְשַׁלֵּם" (שָׁם, יד), מַהוּ שֶׁיְּשַׁלֵּם?

[מא.]

רַבִּי זֵירָא אָמַר: נִשְׁבַּע. רַבִּי חֲנִינָה וְרַבִּי לָא, תְּרֵיהוֹן אָמְרִין: אֵינוֹ נִשְׁבַּע. מַתְנִיתָא מְסַיְּעָה לְרַבִּי חֲנִינָה וּלְרַבִּי לָא: שֶׁבֶר שְׁבוּיָה וּמֻתָּה, שֶׁהֵן פְּטוּרִין בְּנוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר, וְהַשּׁוֹאֵל בִּבְעָלִין פָּטוּר, שֶׁלֹּא בִּבְעָלִים חַיָּב; אֲבֵדָה וּגְנֵבָה שֶׁהֵן חַיָּבִין בְּנוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר, לֹא כָל שֶׁכֵּן בְּשׁוֹאֵל בִּבְעָלִין פָּטוּר, שֶׁלֹּא בִּבְעָלִים חַיָּב?! מַאן דְּמַר פְּשִׁיטָא שֶׁהוּא נִשְׁבַּע, צְרִיכָא לֵהּ שֶׁיְּשַׁלֵּם.

רַבִּי חֲנִינָה בְּשֵׁם רַבִּי יוּדָן: מַתְנִיתָא מְסַיְּעָה לְרַבִּי זְעִירָא: שׁוֹאֵל שֶׁהֶחְמִירָה הַתּוֹרָה עָלָיו, בִּבְעָלִים פָּטוּר שֶׁלֹּא בִּבְעָלִין חַיָּב, נוֹשֵׂא שָׂכָר שֶׁהֻקְלָה הַתּוֹרָה עָלָיו, לֹא כָל שֶׁכֵּן בִּבְעָלִים פָּטוּר שֶׁלֹּא בִּבְעָלִים חַיָּב?! אֵין תֵּימַר לִשְׁבוּעָה אִיצְטְרָכַת לֵהּ, נִתְנֵי בְּנוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר! הָוֵי לָא צָרְכָה דְּלָא לְתַשְׁלוּמִין. וְקַשְׁיָא עַל הָדָא דְּרַבִּי זֵירָא: שׁוֹאֵל, אִם בְּעָלָיו עִמּוֹ - נִשְׁבַּע, אֵין בְּעָלָיו עִמּוֹ - יְשַׁלֵּם. נוֹשֵׂא שָׂכָר, אִם בְּעָלָיו עִמּוֹ -

נִשְׁבַּע, אֵין בְּעָלָיו עִמּוֹ - יְשַׁלֵּם. שׁוֹמֵר חִנָּם, בֵּין שֶׁהַבְּעָלִין עִמּוֹ בֵּין שֶׁאֵין הַבְּעָלִים עִמּוֹ - נִשְׁבַּע. אָמַרְתָּ דְּבָרִים שֶׁהַשּׂוֹאֵל מְשַׁלֵּם, נוֹשֵׂא שָׂכָר נִשְׁבַּע. דְּבָרִים שֶׁנּוֹשֵׂא שָׂכָר נִשְׁבַּע, שׁוֹמֵר חִנָּם יְהֵא פָּטוּר. דְּבָרִים שֶׁנּוֹשֵׂא שָׂכָר מְשַׁלֵּם, שׁוֹמֵר חִנָּם נִשְׁבַּע.

[מא:]

מָה אַתְּ מַתְנֵי בְּשׁוֹמֵר חִנָּם בְּשֶׁהַבְּעָלִים עִמּוֹ? וְאִית דְּבָעֵי: מָה אַתְּ מַתְנֵי בְּשׁוֹמֵר חִנָּם וְנוֹשֵׂא שָׂכָר, בֵּין שֶׁהַבְּעָלִים עִמּוֹ בֵּין שֶׁאֵין הַבְּעָלִים עִמּוֹ? אָמַר רַבִּי אָבִין: "עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע" (שְׁמוֹת כב, ח). אָמַר רַבִּי מָנָא: לֹא מָצִינוּ שֶׁהִשְׁוָוֹת הַתּוֹרָה בִּגְנֵבָה וַאֲבֵדָה בְּשׁוֹאֵל. לָכֵן נַשְׁוֵה שׁוֹמֵר חִנָּם וְנוֹשֵׂא שָׂכָר, שֶׁבֶר שְׁבוּיָה וּמֻתָּה? וּמַה טַּעֲמוֹן דְּבֵית שַׁמַּאי: "עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע", וּמַה מְקַיְּמִין דְּבֵית הִלֵּל טַעֲמוֹן דְּבֵית שַׁמַּאי: "פֶּשַׁע", "עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע" - תִּפְתַּר שֶׁשָּׁלַח בּוֹ יָד עַל־יְדֵי שָׁלִיחַ.

רַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָה בָּעֵי: מָה אָמַר: לִטֹּל, נָטַל? וְהָתָנֵי רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: נִשְׁבְּרָה, הֶחְמִיצָה - נוֹתֵן לוֹ דְּמֵי כֻלָּהּ. כְּלוּם הֶחְמִיצָה לָא מֵחֲמַת קִלְקוּלָהּ?! רַבִּי שְׁמוּאֵל, רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: שְׁלִיחוּת שֶׁנֶּאֱמְרָה בְּשׁוֹמֵר חִנָּם, אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיִּחַסֵּר. רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּעָא קֳמֵי רַבִּי אַבָּהוּ: מָה אִתְאֲמְרַת יִסַּב חִסַּר, אוֹ אֲפִלּוּ לֹא חִסַּר? אֲמַר לֵהּ: לֵית הָדָא שְׁאֵילְתָּא דְּרַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָה ׳לִטֹּל, נָטַל׳. אִין תֵּימַר לִטֹּל, אֲפִלּוּ לֹא חִסַּר; אִין תֵּימַר נָטַל, עַד שָׁעָה שֶׁיְּחַסֵּר. אִין תֵּימַר לִטֹּל, הֶחֱזִירָהּ בֵּין לִמְקוֹמוֹ בֵּין לְמָקוֹם אַחֵר - פָּטוּר; אִין תֵּימַר נָטַל, הֶחֱזִירָהּ לִמְקוֹמָהּ - פָּטוּר, לְמָקוֹם אַחֵר - חַיָּב. רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: נֶאֱמְרָה שְׁמִירָה בְּשׁוֹמֵר חִנָּם וְנֶאֱמְרָה שְׁמִירָה בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר,

[מב.]

וְלָא דָּמְיָא שְׁמִירָה שֶׁנֶּאֱמְרָה בְּשׁוֹמֵר חִנָּם לִשְׁמִירָה שֶׁנֶּאֱמְרָה בְּנוֹשֵׂא שָׂכָר. שְׁמִירָה שֶׁנֶּאֱמְרָה בְּשׁוֹמֵר חִנָּם, כֵּיוָן שֶׁשָּׁמַר כָּל צָרְכּוֹ פָּטוּר. שְׁמִירָה שֶׁנֶּאֱמַר בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר, אֵין מְשַׁעֲרִין אוֹתוֹ אֶלָּא בְּגוּפוֹ, לְפִיכָךְ רוֹאִין אוֹתוֹ אִם הָיָה רָאוּי לִשְׁמִירָה - פָּטוּר, וְאִין לָא - חַיָּב. אֵין אוֹמְרִין אִלּוּ הָיָה אַחֵר שָׁם יָכוֹל לְהַצִּיל, הִצִּיל - פָּטוּר, שֶׁלֹּא הִצִּיל - חַיָּב.

רַבִּי לְעָזָר בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: נֶאֱמְרָה שְׁלִיחוּת יָד בְּשׁוֹמֵר חִנָּם וְנֶאֱמְרָה שְׁלִיחוּת יָד בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר, וְלָא דָּמְיָא שְׁלִיחוּת יָד שֶׁנֶּאֱמְרָה בְּשׁוֹמֵר חִנָּם לִשְׁלִיחוּת יָד שֶׁנֶּאֱמְרָה בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר: שְׁלִיחוּת יָד שֶׁנֶּאֱמְרָה בְּשׁוֹמֵר חִנָּם, אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיְּמַשֵּׁךְ; שְׁלִיחוּת יָד שֶׁנֶּאֱמְרָה בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר, כֵּיוָן שֶׁהִנִּיחַ מַקֵּלוֹ וְתַרְמִילוֹ עָלֶיהָ - חַיָּב. שְׁמַע רַבִּי יוֹסֵי בַּר נְהוֹרַאי וְמַר: אֲנִי אֵינִי מְקַבֵּל עָלַי אֶת הַדָּבָר הַזֶּה, אֶלָּא אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיְּמַשֵּׁךְ.

רַבִּי אַמִּי בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: וְתָנֵי רַבִּי הוֹשַׁעְיָה כֵּן: לֹא יֹאמַר שְׁלִיחוּת יָד בְּשׁוֹמֵר חִנָּם, שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ, הָיִיתִי לָמֵד מִנּוֹשֵׂא שָׂכָר: מָה אִם נוֹשֵׂא שָׂכָר שֶׁהֶחְמִירָה הַתּוֹרָה עָלָיו, אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיְּמַשֵּׁךְ; שׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁהֵקֵלָּה בּוֹ הַתּוֹרָה, אֵינוֹ דִּין שֶׁלֹּא יְהֵא חַיָּב אֶלָּא עַד שֶׁיְּמַשֵּׁךְ?! לְאֵי זֶה דָּבָר נֶאֱמְרָה שְׁלִיחוּת יָד בְּשׁוֹמֵר חִנָּם, שֶׁאֵינוֹ

צָרִיךְ? לְהַחְמִיר עַל נוֹשֵׁא שָׂכָר כֵּיוָן שֶׁהִנִּיחַ מַקְלוֹ וְתַרְמִילוֹ עָלֶיהָ - חַיָּב. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר: אִם אוֹמֵר אַתְּ כֵּן, נִמְצֵאתָ לָמֵד עַל הַמְּלַמֵּד לְהַחְמִיר עָלָיו. דּוּ יָכִיל מֵימַר לֵהּ: מָה אִם נוֹשֵׁא שָׂכָר שֶׁהֶחְמִירָה בּוֹ הַתּוֹרָה אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיִּמְשֹׁךְ, שׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁהֶקֵּלָה בּוֹ הַתּוֹרָה, אֲפִלּוּ מָשַׁךְ יְהֵא פָּטוּר. אֶלָּא כֵּינִי: לֹא יֹאמַר שְׁלִיחוּת יָד שֶׁנֶּאֶמְרָה בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר, שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ, הָיִיתִי לָמֵד מִשּׁוֹמֵר חִנָּם: מָה אִם שׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁהֵקֵּלָה בּוֹ הַתּוֹרָה, אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיִּמְשֹׁךְ, נוֹשֵׁא שָׂכָר שֶׁהֶחְמִירָה בּוֹ הַתּוֹרָה כֵּיוָן שֶׁמָּשַׁךְ - חַיָּב. לְאֵי זֶה דָּבָר נֶאֱמְרָה שְׁלִיחוּת יָד בְּנוֹשֵׁא שָׂכָר, שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ? לְהַחְמִיר עָלֶיהָ, כֵּיוָן שֶׁהִנִּיחַ מַקְלוֹ וְתַרְמִילוֹ עָלֶיהָ - חַיָּב.

הֲלָכָה ב: מַתְנִיתִין: אָמַר לְשׁוֹמֵר חִנָּם ׳אֵיכָן שׁוֹרִי׳? אָמַר לוֹ: ׳מֵת׳, וְהוּא שֶׁנִּשְׁבַּר אוֹ נִשְׁבָּה אוֹ נִגְנַב אוֹ אָבַד; ׳נִשְׁבַּר׳, וְהוּא שֶׁמֵּת אוֹ נִשְׁבָּה אוֹ נִגְנַב אוֹ אָבַד; ׳נִשְׁבָּה׳, וְהוּא שֶׁמֵּת אוֹ נִשְׁבַּר אוֹ נִגְנַב אוֹ אָבַד; ׳נִגְנַב׳, וְהוּא שֶׁמֵּת אוֹ נִשְׁבַּר אוֹ נִשְׁבָּה אוֹ אָבַד; ׳אָבַד׳, וְהוּא שֶׁמֵּת אוֹ נִשְׁבַּר אוֹ נִשְׁבָּה אוֹ נִגְנַב. ׳מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי׳, וְאָמַר ׳אָמֵן׳ - פָּטוּר.

גְּמָרָא: רַב אָמַר: פָּטוּר מִשְּׁבוּעַת פִּקָּדוֹן, וְחַיָּב מִשּׁוּם שְׁבוּעַת בִּטּוּי. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מֵאַחַר שֶׁמִּצְוָה לַהֲפִיסוֹ, אֵינוֹ חַיָּב מִשּׁוּם שְׁבוּעַת בִּטּוּי. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַב אֵינוֹ מִצְוָה לַהֲפִיסוֹ, מְפַיְּסוֹ עַל הָאֱמֶת, אֵינוֹ מְפַיְּסוֹ עַל הַשֶּׁקֶר.

רַבִּי יוֹחָנָן בָּעֵי: שְׁבוּעַת סוֹטָה מַהוּ שֶׁיִּהוּ חַיָּבִין מִשּׁוּם שְׁבוּעַת בִּטּוּי? מָה נַן קַיְמִין: אִם בְּשׁוֹגֶגֶת בַּעֲבֵרָה וּבִשְׁבוּעָה, אֵין כָּאן סוֹטָה.

[מב:]

אִם בְּמִזִידָה בַּעֲבֵרָה וּבִשְׁבוּעָה, אֵין כָּאן קָרְבָּן. אָתְיָא דְּרַב כְּרַבִּי עֲקִיבָה. וְאֵין יִסְבֹּר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל כְּרַבִּי מֵאִיר, אָתְיָא הִיא. דְּרַבִּי מֵאִיר אָמַר: ״אָמֵן״ - שֶׁלֹּא נִטְמֵאתִי, ״אָמֵן״ שֶׁלֹּא אֶטְמָא. וְאַתְּ מַשְׁכַּח מְקַשְׁיָא.

הֲלָכָה ג: מַתְנִיתִין: ׳אֵיכָן שׁוֹרִי׳? אָמַר לוֹ: ׳אֵינִי יוֹדֵעַ מָה אַתָּה שָׁח׳, וְהוּא שֶׁמֵּת אוֹ נִשְׁבַּר אוֹ נִשְׁבָּה אוֹ נִגְנַב אוֹ אָבַד, ׳מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי׳, וְאָמַר ׳אָמֵן׳ - פָּטוּר. ׳אֵיכָן שׁוֹרִי׳? אָמַר לוֹ: ׳אָבַד׳, ׳מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי׳, וְאָמַר ׳אָמֵן׳, וְהָעֵדִים מְעִידִין אוֹתוֹ שֶׁאָכָלוֹ - מְשַׁלֵּם אֶת הַקֶּרֶן. הוֹדָה מֵעַצְמוֹ - מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ וְאָשָׁם. ׳אֵיכָן שׁוֹרִי׳? אָמַר לוֹ: ׳נִגְנַב׳, ׳מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי׳, וְאָמַר ׳אָמֵן׳, וְהָעֵדִים מְעִידִין אוֹתוֹ שֶׁגְּנָבוֹ - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל. הוֹדָה מֵעַצְמוֹ - מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ וְאָשָׁם. אָמַר לְאֶחָד בַּשּׁוּק: ׳אֵיכָן שׁוֹרִי שֶׁגְּנַבְתָּהּ׳? וְהוּא אוֹמֵר: ׳לֹא גְּנַבְתִּי׳, ׳מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי׳, וְאָמַר ׳אָמֵן׳, וְהָעֵדִים מְעִידִין אוֹתוֹ שֶׁגְּנָבוֹ - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל. טָבַח וּמָכַר - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. רָאָה עֵדִים מְשַׁמְּשִׁין וּבָאִין, וְאָמַר: ׳גְּנַבְתִּי, אֲבָל לֹא טְבַחְתִּי וְלֹא מָכַרְתִּי׳ - אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא קֶרֶן.

גְּמָרָא: אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: וְתָנֵי כֵּן: טְעָנוֹ טַעֲנַת אָבוּד, וְנִשְׁבַּע לוֹ, וְהוֹדָה, בֵּין עַד שֶׁלֹּא בָּאוּ הָעֵדִים בֵּין מִשֶּׁבָּאוּ הָעֵדִים - מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ וְאָשָׁם. טְעָנוֹ טַעֲנַת גַּנָּב, וְנִשְׁבַּע לוֹ, וְהוֹדָה, עַד שֶׁלֹּא בָּאוּ עֵדִים - מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ וְאָשָׁם, וְאִם מִשֶּׁבָּאוּ

עֵדִים - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל. וְאָשָׁם וְחוּמְשׁוֹ עוֹלֶה לוֹ מִתּוֹךְ כְּפִילוֹ, דִּבְרֵי רַבִּי יַעֲקֹב. אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי יַעֲקֹב: אֵיכָן מָצִינוּ אָשָׁם בְּלֹא חֹמֶשׁ?

[מג.]

אָמַר לָהֶן: אִם נִשְׁבַּע וְנִשְׁבָּע וְנִשְׁבָּע, הֲרֵי מָצִינוּ אָשָׁם בְּלֹא חֹמֶשׁ. וְרַבָּנִין אָמְרִין: לְקֶרֶן חֲמִשִּׁין, אֵין לִשְׁבוּעוֹת חֲמִשִּׁין. דָּבָר אַחֵר (וַיִּקְרָא ה, כד): "וְשִׁלַּם אֹתוֹ בְּרֹאשׁוֹ וַחֲמִשָּׁתוֹ יֹסֵף עָלָיו".

אָמַר רַבִּי זֵירָא וְתָנֵי כֵּן: טְעָנוֹ טַעֲנַת אָבוּד, וְנִשְׁבָּע לוֹ וְהִפְרִישׁ קָרְבָּן, מֵאַחַר שֶׁאִלּוּ הוֹדָה מִשֶּׁבָּאוּ עֵדִים קָדֵשׁ, אַף כָּאן קָדֵשׁ. טְעָנוֹ טַעֲנַת גַּנָּב, וְנִשְׁבָּע לוֹ וְהִפְרִישׁ קָרְבָּן, מֵאַחַר שֶׁאִלּוּ הוֹדָה מִשֶּׁבָּאוּ עֵדִים לֹא קָדֵשׁ, אַף כָּאן לֹא קָדֵשׁ. וּכְרַבִּי יַעֲקֹב קָדֵשׁ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הַטּוֹעֵן אֶת חֲבֵרוֹ טַעֲנַת גַּנָּב מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל, טָבַח וּמָכַר מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. תַּמָּן אָמְרִי: מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. רַבִּי פְּדָת בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: תָּנֵי תַּמָּן וּמְסַיְּעִין לְרַבִּי יוֹחָנָן: 'אֵיכָן שׁוֹרִי? אָמַר לוֹ: 'אָבַד', 'מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי', וְאָמַר 'אָמֵן', וְהָעֵדִים מְעִידִין אוֹתוֹ שֶׁאָכָלוֹ - מְשַׁלֵּם אֶת הַקֶּרֶן. הוֹדָה מֵעַצְמוֹ מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ וְאָשָׁם. וְיֵשׁ אֲכִילָה בְּלֹא טְבִיחָה? אָמַר רַבִּי חַגַּי: תִּפְתֵּר בְּשֶׁשְּׁחָטוֹ אַחֵר. וַיְדָא אָמְרָה? דָּא: אָמַר לְאֶחָד בַּשּׁוּק 'אֵיכָן שׁוֹרִי שֶׁגְּנַבְתָּ'? וְהוּא אוֹמֵר: 'לֹא גְנַבְתִּי', 'מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי', וְאָמַר 'אָמֵן' - חַיָּב. מִפְּנֵי שֶׁאָמַר לְאֶחָד מִן הַשּׁוּק, אֲבָל אִם אָמַר לְאֶחָד מִן הַשּׁוֹמְרִין - פָּטוּר.

[מג:]

מַתְנִיתָא בְּשֶׁאָכָלוֹ וְאַחַר כָּךְ נִשְׁבַּע לוֹ. מִן מַה דְּמַר רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֶׁנִּשְׁבַּע לוֹ וְאַחַר כָּךְ אֲכָלוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הַטּוֹעֵן לַחֲבֵרוֹ טַעֲנַת גַּנָּב בַּאֲבֵדָה - חַיָּב. 'אֵיכָן אֲבֵדָתִי'? אָמַר לוֹ: 'נִגְנְבָה'.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הַטּוֹעֵן לַחֲבֵרוֹ טַעֲנַת גַּנָּב, אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא לְאַחַר שְׁבוּעָה. וּמַאי טַעֲמָא? נֶאֱמַר כָּאן 'שְׁלִיחוּת יָד' וְנֶאֱמַר לְהַלָּן 'שְׁלִיחוּת יָד', מַה 'שְׁלִיחוּת יָד' שֶׁנֶּאֱמַר לְהַלָּן אֵינוֹ אֶלָּא לְאַחַר הַשְׁבוּעָה, אַף 'שְׁלִיחוּת יָד' שֶׁנֶּאֱמַר כָּאן אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא לְאַחַר הַשְׁבוּעָה.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: טְעָנוֹ טַעֲנַת אָבוּד וְנִשְׁבַּע לוֹ, וְאַחַר כָּךְ טְעָנוֹ טַעֲנַת גַּנָּב - פָּטוּר. רַבִּי יוֹחָנָן בָּעֵי: שְׁבוּעַת טַעֲנַת גַּנָּב: מַהוּ שֶׁיְּהוּ חַיָּבִין בָּהּ מִשּׁוּם שְׁבוּעַת בְּטוּי? מְחַלְפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן! תַּמָּן אָמַר טְעָנוֹ טַעֲנַת אָבוּד וְנִשְׁבַּע לוֹ וְאַחַר כָּךְ טְעָנוֹ טַעֲנַת גַּנָּב פָּטוּר, וְכָא אָמַר אָכֵן, תַּמָּן פְּשִׁיטָא לֵיהּ וְכָא צְרִיכָה לֵיהּ! מָה אִיצְטְרִיכַת לֵיהּ חֲזִי וּפַשְׁטַהּ.

רַבִּי חִיָּה בַּר יוֹסֵף אָמַר: הַטּוֹעֵן לַחֲבֵרוֹ טַעֲנַת גַּנָּב, אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיִּכְפֹּר בְּבֵית דִּין. מַה נַן קַיְמִין? אִם בְּהוּא דְּקָאִים וְחַיָּב לְחַבְרֵיהּ שְׁבוּעָה, אֲפִלּוּ נִשְׁבַּע חוּץ לְבֵית דִּין חַיָּב.

[מד.]

אֶלָּא כִּי נַן קַיְמִין: בְּהוּא דַּחֲמֵי לוֹן אָזְלִין בְּעוֹן מִישְׁבְּעוּנֵהּ, וְהוּא קָפֵץ וּמִשְׁתַּבַּע.

רַבִּי חִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: בְּעוֹמֶדֶת עַל אֲבוּסוֹ. רַבִּי זֵירָא בָּעֵי: מָה אִתְאֲמְרַת

בְּעוֹמֶדֶת, אוֹ אֲפִלּוּ עוֹמֶדֶת? וְאֵין תֵּימַר בְּעוֹמֶדֶת, הֵיא הֲדָא הִיא הֲדָא. אֵין תֵּימַר אֲפִלּוּ עוֹמֶדֶת - מְחַלְפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן. תַּמָּן אָמַר טְעָנוֹ טַעֲנַת אָבוּד וְנִשְׁבָּע לוֹ וְהִפְרִישׁ קָרְבָּן, וְאַחַר כָּךְ טְעָנוֹ טַעֲנַת אֹנֶס - פָּטוּר, וְהָכָא אַתְּ מַר הָכֵן?! אָמַר רַבִּי לָא: שָׁנְיָא הִיא, שֶׁהִיא כְּיוֹצֵא וְדוֹמֶה בִּשְׁבוּעָה. מְקַשְׁיָא עַל דְּעָתֵיהּ דְּרַבִּי זֵירָא: אָמַר לוֹ 'אֵיכָן שׁוֹרִי'? אָמַר לוֹ: 'נִגְנַב, 'מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי', וְאָמַר 'אָמֵן', וְהָעֵדִים מְעִידִין אוֹתוֹ שֶׁגְּנָבוֹ - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל. הוֹדָה מֵעַצְמוֹ - מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ וְאָשָׁם. וְהָכָא כֵּיוָן שֶׁמָּשַׁךְ, כְּטוֹעֲנוֹ טַעֲנַת אָבוּד, מִכָּן וְאֵילָךְ בְּטוֹעֲנוֹ טַעֲנַת גַּנָּב וּפָטוּר! תִּפְתֵּר בְּשֶׁנִּשְׁבַּע לוֹ וְאַחַר כָּךְ טְבָחוֹ. תַּלְמִידוֹי דְּרַבִּי חִיָּה בַּר לוּלְיָנִי אָמְרֵי: תִּפְתֵּר בְּשֶׁשְּׁחָטוֹ רָבוּץ.

וְיֵשׁ טְבִיחָה בְּלֹא מְכִירָה? כְּסוּמְכוֹס, דְּאָמַר: אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵין גְּנֵבָה יֵשׁ טְבִיחָה וּמְכִירָה.

שְׁמוּאֵל אָמַר: בְּשֶׁלֹּא בָּאוּ עֵדֵי גְּנֵבָה, אֲבָל אִם בָּאוּ עֵדֵי טְבִיחָה - חַיָּב. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר: רָאָה עֵדֵי גְּנֵבָה בָּאִין, וְאָמַר 'גְּנַבְתִּי', מֵאַחַר שֶׁאֵין בְּהוֹדָיָיתוֹ מַמָּשׁ - פָּטוּר.

[מד:]

רָאָה עֵדֵי טְבִיחָה בָּאִין וְאָמַר 'טָבַחְתִּי', מֵאַחַר שֶׁאֵין בְּהוֹדָיָיתוֹ מַמָּשׁ - חַיָּב.

רַבִּי זֵירָא בָּעֵי: רָאָה עֵדֵי אוֹנָסִין בָּאִין, וְאָמַר 'אָנַסְתִּי'? אָמַר רַבִּי חֲנִינָה: מַתְנִיתָא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּאָמַר עִקָּר תְּבִיעָה קְנָס, כְּמִין שֶׁאֵין בְּהוֹדָיָיתוֹ מַמָּשׁ וְחַיָּב. וְרַבָּנִין אָמְרִין: אֵין עִקָּר תְּבִיעָה קְנָס, כְּמִי שֶׁיֵּשׁ בְּהוֹדָיָיתוֹ מַמָּשׁ וּפָטוּר.

הֲלָכָה ד: מַתְנִיתִין: אָמַר לְשׁוֹאֵל: 'אֵיכָן שׁוֹרִי'? אָמַר לוֹ 'מֵת', וְהוּא שֶׁנִּשְׁבַּר אוֹ נִשְׁבָּה אוֹ נִגְנַב אוֹ אָבַד; 'נִשְׁבָּה' וְהוּא שֶׁמֵּת אוֹ נִשְׁבַּר אוֹ נִגְנַב אוֹ אָבַד; 'נִגְנַב', וְהוּא שֶׁמֵּת אוֹ נִשְׁבַּר אוֹ נִשְׁבָּה אוֹ אָבַד, 'אָבַד', וְהוּא שֶׁמֵּת אוֹ נִשְׁבַּר אוֹ נִשְׁבָּה אוֹ נִגְנַב; 'מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי', וְאָמַר 'אָמֵן' - פָּטוּר. אָמַר לוֹ: 'אֵיכָן שׁוֹרִי'? אָמַר לוֹ: 'אֵינִי יוֹדֵעַ מָה אַתָּה שָׁח', וְהוּא שֶׁמֵּת אוֹ נִשְׁבַּר אוֹ נִשְׁבָּה אוֹ נִגְנַב אוֹ אָבַד, 'מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי', וְאָמַר 'אָמֵן' - חַיָּב. אָמַר לְנוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׂוֹכֵר: 'אֵיכָן שׁוֹרִי'? אָמַר לוֹ: 'מֵת', וְהוּא שֶׁנִּשְׁבַּר אוֹ נִשְׁבָּה; 'נִשְׁבָּה', וְהוּא שֶׁמֵּת אוֹ נִשְׁבַּר; 'נִשְׁבַּר', וְהוּא שֶׁמֵּת אוֹ נִשְׁבָּה; 'נִגְנַב' וְהוּא שֶׁאָבַד; 'אָבַד', וְהוּא שֶׁנִּגְנַב; 'מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי', וְאָמַר 'אָמֵן' - פָּטוּר. 'מֵת', אוֹ 'נִשְׁבַּר', אוֹ 'נִשְׁבָּה', וְהוּא שֶׁנִּגְנַב אוֹ שֶׁאָבַד, 'מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי' וְאָמַר 'אָמֵן' - חַיָּב. 'אָבַד' אוֹ שֶׁ'נִּגְנַב', וְהוּא שֶׁמֵּת אוֹ נִשְׁבַּר אוֹ נִשְׁבָּה - פָּטוּר. זֶה הַכְּלָל: כָּל הַנִּשְׁבָּע לְהָקֵל עַל עַצְמוֹ - חַיָּב, לְהַחְמִיר עַל עַצְמוֹ - פָּטוּר.

גְּמָרָא: תָּנֵי: לֹא לְהָקֵל וְלֹא לְהַחְמִיר - פָּטוּר. אָמַר רַבִּי: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵּן: 'אָמַר לְשׁוֹאֵל'; 'אָמַר לְשׁוֹמֵר חִנָּם'; 'אָמַר לְנוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׂוֹכֵר: 'אֵיכָן שׁוֹרִי'? אָמַר לוֹ: 'מֵת''.

מַהוּ שֶׁיֹּאמַר לוֹ: 'בֹּא וְהִשָּׁבַע לִי שֶׁלֹּא נָתַתָּ עֵינֶיךָ בָּהּ לְגָזְלָהּ'? מִכָּל מָקוֹם אֵינוֹ מְשַׁלֵּם! מַהוּ דְּיֵימַר לֵיהּ: 'אֲפִלּוּ דְּאַתְּ יָהֵב לִי כַּמָּה, דִּידִי אֲנָא בָּעֵי גַּבָּךְ'?

הַדְּרָן עָלָךְ אַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים וּסְלִיקָא לָהּ מַסֶּכֶת שְׁבוּעוֹת

הַדְרָן עֲלָךְ מַסֶּכֶת שְׁבוּעוֹת וְהַדְרָךְ עֲלָן, דַּעְתָּן עֲלָךְ מַסֶּכֶת שְׁבוּעוֹת וְדַעְתָּךְ עֲלָן, לָא נִתְנַשֵּׁי מִנָּךְ מַסֶּכֶת שְׁבוּעוֹת וְלָא תִתְנַשִׁי מִנָּן, לָא בְּעָלְמָא הָדֵין וְלָא בְּעָלְמָא דְאָתֵי:

יאמר כן שלש פעמים ואחר כך יאמר זה:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יהו״ה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּהֵא תּוֹרָתְךָ אֻמָּנוּתֵנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּתְהֵא עִמָּנוּ לָעוֹלָם הַבָּא. חֲנִינָא בַּר פַּפָּא, רָמֵי בַּר פַּפָּא, נַחְמָן בַּר פַּפָּא, אֲחַאי בַּר פַּפָּא, אַבָּא מָרִי בַּר פַּפָּא, רַפְרָם בַּר פַּפָּא, רָכִישׁ בַּר פַּפָּא, סוּרְחַב בַּר פַּפָּא, אַדָּא בַּר פַּפָּא, דָּרוּ בַּר פַּפָּא:

הַעֲרֶב נָא יהו״ה אֱלֹהֵינוּ, אֶת דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִיפְיוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי צֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתְךָ לִשְׁמָהּ. מֵאֵיבֵי תְּחַכְּמֵנִי מִצְוֹתֶךָ כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי: יְהִי לִבִּי תָמִים בְּחֻקֶּיךָ לְמַעַן לֹא אֵבוֹשׁ: לְעוֹלָם לֹא אֶשְׁכַּח פִּקּוּדֶיךָ כִּי בָם חִיִּיתָנִי: בָּרוּךְ אַתָּה יהו״ה לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ: אָמֵן אָמֵן אָמֵן סֶלָה וָעֶד:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יהו״ה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁשָּׂמְתָּ חֶלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ וְלֹא שַׂמְתָּ חֶלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שֶׁאָנוּ מַשְׁכִּימִים וְהֵם מַשְׁכִּימִים, אָנוּ מַשְׁכִּימִים לְדִבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מַשְׁכִּימִים לְדָבָרִים בְּטֵלִים. אָנוּ עֲמֵלִים וְהֵם עֲמֵלִים, אָנוּ עֲמֵלִים וּמְקַבְּלִים שָׂכָר וְהֵם עֲמֵלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שָׂכָר. אָנוּ רָצִים וְהֵם רָצִים, אָנוּ רָצִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וְהֵם רָצִים לִבְאֵר שָׁחַת, שֶׁנֶּאֱמַר: וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִדֵם לִבְאֵר שַׁחַת אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם וַאֲנִי אֶבְטַח בָּךְ:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יהו״ה אֱלֹהַי, כְּשֵׁם שֶׁעֲזַרְתַּנִי לִסַּיֵּם מַסֶּכֶת שְׁבוּעוֹת, כֵּן תַּעַזְרֵנִי לְהַתְחִיל מַסֶּכְתּוֹת וּסְפָרִים אֲחֵרִים וּלְסַיְּמָם, לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתְךָ בְּאַהֲבָה, וּזְכוּת כָּל הַתִּנָּאִים וְאָמוֹרָאִים וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים יַעֲמֹד לִי וּלְזַרְעִי שֶׁלֹּא תָמוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי זַרְעִי וְזֶרַע זַרְעִי עַד עוֹלָם, וְיִתְקַיֵּם בִּי: בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ: כִּי בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים: אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בְּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: יהו״ה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יהו״ה יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת קָרְבָּנוֹת פֶּרֶק שֵׁנִי

א. הַשּׁוֹחֵט הַזֶּבַח לִזְרֹק דָּמוֹ בַּחוּץ, אוֹ מִקְצָת דָּמוֹ בַּחוּץ, לְהַקְטִיר אֵמוּרָיו בַּחוּץ, אוֹ כַּזַּיִת מֵאֵמוּרָיו בַּחוּץ, לֶאֱכֹל בְּשָׂרוֹ בַּחוּץ, אוֹ כַּזַּיִת מִבְּשָׂרוֹ בַּחוּץ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. וְכֵן אַתָּה אוֹמֵר בָּעֲרֵלִים וּטְמֵאִים. כֵּיצַד? הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזֶּבַח עַל מְנָת שֶׁיִּזְרְקוּ עֲרֵלִים וּטְמֵאִים בַּחוּץ, אוֹ מִקְצָת דָּמוֹ בַּחוּץ, עַל מְנָת שֶׁיַּקְטִירוּ עֲרֵלִים וּטְמֵאִים אֶת אֵמוּרָיו בַּחוּץ, אוֹ כַּזַּיִת מֵאֵמוּרָיו בַּחוּץ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. לִזְרֹק דָּמוֹ לְמָחָר, אוֹ מִקְצָת דָּמוֹ לְמָחָר, לְהַקְטִיר אֶת אֵמוּרָיו לְמָחָר, אוֹ כַּזַּיִת מֵאֵמוּרָיו לְמָחָר, לֶאֱכֹל בְּשָׂרוֹ לְמָחָר, אוֹ כַּזַּיִת מִבְּשָׂרוֹ לְמָחָר - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. וְכֵן אַתָּה אוֹמֵר בָּעֲרֵלִים וּבַטְּמֵאִים, כֵּיצַד? הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזֶּבַח, עַל מְנָת שֶׁיִּזְרְקוּ עֲרֵלִים וּטְמֵאִים אֶת דָּמוֹ לְמָחָר, אוֹ מִקְצָת דָּמוֹ לְמָחָר, עַל מְנָת שֶׁיַּקְטִירוּ עֲרֵלִין וּטְמֵאִין אֶת אֵמוּרָיו לְמָחָר, אוֹ כַּזַּיִת אֵמוּרָיו לְמָחָר, עַל מְנָת שֶׁיֹּאכְלוּ עֲרֵלִים וּטְמֵאִים אֶת בְּשָׂרוֹ לְמָחָר, אוֹ כַּזַּיִת מִבְּשָׂרוֹ לְמָחָר - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת.

ב. הַשּׁוֹחֵט אֶת הָעוֹלָה לִזְרֹק אֶת דָּמָהּ בַּחוּץ, אוֹ מִקְצָת דָּמָהּ בַּחוּץ, לֶאֱכוֹל[1] בְּשָׂרָהּ בַּחוּץ, אוֹ כַּזַּיִת מִבְּשָׂרָהּ בַּחוּץ - פְּסוּלָה, וְאֵין בָּהּ כָּרֵת. וְכֵן אַתָּה אוֹמֵר בָּעֲרֵלִים וּבַטְּמֵאִים. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזֶּבַח לֶאֱכוֹל כַּזַּיִת מֵעוֹר הָאַלְיָה חוּץ לִמְקוֹמָהּ - פָּסוּל, וְאֵין בָּהּ כָּרֵת. חוּץ לִזְמַנָּהּ - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן יְהוּדָה אִישׁ אוֹכְלִים אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי יַעֲקֹב, וְכֵן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אִישׁ כְּפַר עַכּוֹס אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: אֶחָד עוֹר שֶׁתַּחַת הָאַלְיָה, וְאֶחָד עוֹר הָרֹאשׁ שֶׁל הָעֶגֶל הָרַךְ, וְעוֹר פַּרְסוֹת בְּהֵמָה דַּקָּה, וְכָל הַנֶּאֱכָלִין בְּעוֹר הַבָּשָׂר חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל, וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. חוּץ לִזְמַנּוֹ - פִּגּוּל, וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. כָּל הַזְּבָחִים

[1] הַיְנוּ לְהַקְטִיר.

הַשָּׁלֵם

שֶׁשְּׁחָטָן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן, קִבֵּל וְהִלֵּךְ וְזָרַק חוּץ לִזְמַנָּן, אוֹ שֶׁשְּׁחָטָן חוּץ לִזְמַנָּן, קִבֵּל וְהִלֵּךְ וְזָרַק שֶׁלֹּא לִשְׁמָן - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת, וּבִלְבַד שֶׁיִּקְרַב הַמַּתִּיר כְּמִצְוָתוֹ. כֵּיצַד קָרַב הַמַּתִּיר כְּמִצְוָתוֹ? שָׁחַט בִּשְׁתִיקָה וְקִבֵּל וְהָלַךְ וְזָרַק חוּץ לִזְמַנּוֹ, אוֹ שֶׁשָּׁחַט חוּץ לִזְמַנּוֹ, וְקִבֵּל וְהִלֵּךְ וְזָרַק בִּשְׁתִיקָה, אוֹ שֶׁשָּׁחַט וְקִבֵּל וְהִלֵּךְ וְזָרַק חוּץ לִזְמַנּוֹ - זֶה הוּא שֶׁקָּרַב הַמַּתִּיר כְּמִצְוָתוֹ. כֵּיצַד לֹא קָרַב הַמַּתִּיר כְּמִצְוָתוֹ? שָׁחַט חוּץ לִמְקוֹמוֹ, וְקִבֵּל וְהִלֵּךְ וְזָרַק חוּץ לִזְמַנּוֹ, אוֹ שֶׁשָּׁחַט חוּץ לִזְמַנּוֹ, וְקִבֵּל וְהָלַךְ וְזָרַק חוּץ לִמְקוֹמוֹ וְלִזְמַנּוֹ, אוֹ שֶׁשָּׁחַט וְקִבֵּל הָלַךְ וְזָרַק חוּץ לִמְקוֹמוֹ, בֵּין שֶׁהַקְּדִים מַחֲשֶׁבֶת זְמַן לְמַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם, וּבֵין שֶׁהַקְּדִים מַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם לְמַחֲשֶׁבֶת זְמַן - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף בָּזֶה הַקְּדִים מַחֲשֶׁבֶת זְמַן לְמַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. הַקְּדִים מַחֲשֶׁבֶת זְמַן - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. כֵּיצַד קָדְמָה מַחֲשֶׁבֶת זְמַן לְמַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם? שָׁחַטוֹ חוּץ לִזְמַנּוֹ, קִבֵּל וְהִלֵּךְ וְזָרַק חוּץ לִמְקוֹמוֹ. כֵּיצַד קָדְמָה מַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם לְמַחֲשֶׁבֶת זְמַן? שָׁחַט חוּץ לִמְקוֹמוֹ וְקִבֵּל וְהָלַךְ וְזָרַק חוּץ לִזְמַנּוֹ. הַפֶּסַח וְהַחַטָּאת שֶׁשְּׁחָטָן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן, [וְקִבֵּל וְהִלֵּךְ וְזָרַק חוּץ לִזְמַנּוֹ] - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא קָרַב הַמַּתִּיר כְּמִצְוָתוֹ. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזֶּבַח, לֶאֱכֹל בְּשָׂרוֹ לַחוּץ, לְהַקְטִיר מֵאֵמוּרָיו לְמָחָר, לֶאֱכֹל בְּשָׂרוֹ לְמָחָר, לְהַקְטִיר מֵאֵמוּרָיו לַחוּץ, בֵּין שֶׁהַקְּדִים מַחֲשֶׁבֶת זְמַן לְמַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם, וּבֵין שֶׁהַקְּדִים מַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם לְמַחֲשֶׁבֶת זְמַן - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף בָּזֶה הַקְּדִים מַחֲשֶׁבֶת זְמַן לְמַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. הַקְּדִים מַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם לְמַחֲשֶׁבֶת זְמַן - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת.

ג. כָּל הַזְּבָחִים שֶׁשְּׁחָטָן חוּץ לִזְמַנּוֹ, אוֹ שֶׁקִּבְּלוּ פְּסוּלִין אֶת הַדָּם, וּזְרָקוּהוּ בִּשְׁתִיקָה, אוֹ שֶׁלָּן הַדָּם וּזְרָקוּהוּ בִּשְׁתִיקָה, אוֹ שֶׁיָּצָא הַדָּם חוּץ לַקְּלָעִים, וּזְרָקוּהוּ בִּשְׁתִיקָה, אוֹ חוּץ לִזְמַנּוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. הַשּׁוֹחֵט

תּוֹסֶפְתָּא

אֶת הַזֶּבַח לֶאֱכֹל מִבְשָׂרוֹ כַּזַּיִת בַּחוּץ, וְכֵן כַּזַּיִת בִּפְנִים לְהַקְטִיר כַּזַּיִת מֵאֵמוּרָיו בִּפְנִים, וְכַזַּיִת בַּחוּץ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. לֶאֱכֹל מִבְשָׂרוֹ כַּזַּיִת בַּחוּץ, וְכַזַּיִת לְמָחָר, לְהַקְטִיר מֵאֵמוּרָיו כַּזַּיִת הַיּוֹם, וְכַזַּיִת לְמָחָר - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזֶּבַח לֶאֱכֹל מִבְשָׂרוֹ כַּחֲצִי זַיִת בַּחוּץ, וְכַחֲצִי זַיִת בִּפְנִים, לְהַקְטִיר מֵאֵמוּרָיו כַּחֲצִי זַיִת בַּחוּץ, וְכַחֲצִי זַיִת בִּפְנִים - כָּשֵׁר. וְכֵן לְמָחָר - כָּשֵׁר. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזֶּבַח, לֶאֱכֹל חֲצִי זַיִת מִבְשָׂרוֹ בַּחוּץ, וַחֲצִי זַיִת לְמָחָר, לְהַקְטִיר מֵאֵמוּרָיו כַּחֲצִי זַיִת הַיּוֹם וְכַחֲצִי זַיִת לְמָחָר, בֵּין שֶׁהַקְּדִים מַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם לְמַחֲשֶׁבֶת זְמַן, בֵּין שֶׁהִקְדִּים מַחֲשֶׁבֶת זְמַן לְמַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף בָּזֶה אִם הִקְדִּים מַחֲשֶׁבֶת זְמַן לְמַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. הִקְדִּים מַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם לְמַחֲשֶׁבֶת זְמַן - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזֶּבַח, לֶאֱכֹל מִבְשָׂרוֹ כַּחֲצִי זַיִת בַּחוּץ, לְהַקְטִיר מֵאֵמוּרָיו כַּחֲצִי זַיִת בַּחוּץ, לֶאֱכֹל מִבְשָׂרוֹ כַּחֲצִי זַיִת לְמָחָר, לְהַקְטִיר מֵאֵמוּרָיו כַּחֲצִי זַיִת לְמָחָר, לֶאֱכֹל מִבְשָׂרוֹ כַּחֲצִי זַיִת בַּחוּץ, לְהַקְטִיר מֵאֵמוּרָיו כַּחֲצִי זַיִת לְמָחָר - כָּשֵׁר, שֶׁאֵין אֲכִילָה וְהַקְטָרָה מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה. אֲבָל אֲכִילָה וַאֲכִילָה, הַקְטָרָה וְהַקְטָרָה - מִצְטָרְפוֹת זוֹ עִם זוֹ. כֵּיצַד? הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזֶּבַח לֶאֱכֹל מִבְשָׂרוֹ כַּזַּיִת בַּחוּץ, כַּזַּיִת לְמָחָר, לְהַקְטִיר מֵאֵמוּרָיו כַּזַּיִת בַּחוּץ, כַּזַּיִת לְמָחָר - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת, מִפְּנֵי שֶׁאֲכִילָה וַאֲכִילָה, הַקְטָרָה וְהַקְטָרָה - מִצְטָרְפוֹת זוֹ עִם זוֹ[2]. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזֶּבַח, לֶאֱכֹל מִבְשָׂרוֹ כַּחֲצִי זַיִת לְמָחָר, וּבִשְׁעַת זְרִיקָה חָשַׁב עוֹד לְהַקְטִיר מֵאֵמוּרָיו כַּחֲצִי זַיִת לְמָחָר - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת, מִפְּנֵי שֶׁשְּׁחִיטָה וּזְרִיקָה מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לְפַגֵּל. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזֶּבַח, לֶאֱכֹל מִבְשָׂרוֹ פָּחוֹת מִכַּזַּיִת, לְמָחָר - כָּשֵׁר, שֶׁאֵין פָּחוֹת מִכַּזַּיִת, מְפַגֵּל וּפוֹסֵל בְּכָל מָקוֹם.

ד. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזֶּבַח, לֶאֱכֹל אֵמוּרָיו, וּלְהַקְטִיר בְּשָׂרוֹ, לֶאֱכֹל דָּבָר שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לֶאֱכֹל, וּלְהַקְטִיר הַדָּבָר שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לְהַקְטִיר - כָּשֵׁר. וְרַבִּי יְהוּדָה פּוֹסֵל, לְהַנִּיחַ אֶת דָּמוֹ, וְאֶת אֵמוּרָיו לְמָחָר, אוֹ לְהוֹצִיא לַחוּץ - כָּשֵׁר. וְרַבִּי יְהוּדָה פּוֹסֵל. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: רַבִּי אֶלְיעֶזֶר פּוֹסֵל וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מַכְשִׁיר. אָמַר לָהֶן רַבִּי יְהוּדָה: מַה אִם הֵנִיחַ אֶת הַדָּם לְמָחָר - אֵינוֹ פּוֹסֵל. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: זֶה וְזֶה כָּשֵׁר, אֵין לְךָ שֶׁפּוֹסֵל אֶלָּא מַחֲשֶׁבֶת אֲכִילָה וְהַקְטָרָה, וּזְרִיקַת דָּמִים. אָמַר רַבִּי: כְּשֶׁהָלַכְתִּי לְמַצּוֹת מִדּוֹתַי אֵצֶל רַבִּי אֶלְיעֶזֶר בֶּן שַׁמּוּעַ מָצָאתִי יוֹסֵף הַבַּבְלִי יוֹשֵׁב לְפָנָיו וְהָיָה חָבִיב לוֹ בְּיוֹתֵר עַד לְאַחַת. אָמַר לוֹ: רַבִּי! הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזֶּבַח לְהָנִיחַ מִדָּמוֹ לְמָחָר מַהוּ. אָמַר לוֹ: כָּשֵׁר. עַרְבִית? אָמַר לוֹ: כָּשֵׁר. שַׁחֲרִית? אָמַר לוֹ: כָּשֵׁר. צָהֳרַיִם? אָמַר לוֹ: כָּשֵׁר. מִנְחָה? אָמַר לוֹ: כָּשֵׁר, אֶלָּא שֶׁרַבִּי אֶלְיעֶזֶר פּוֹסֵל. צָהֲבוּ פָּנָיו שֶׁל יוֹסֵף הַבַּבְלִי. אָמַר לוֹ: יוֹסֵף! כִּמְדֻמֶּה אֲנִי שֶׁלֹּא כִוַּנְנוּ שְׁמוּעָתֵנוּ עַד עַתָּה. אָמַר לוֹ: רַבִּי! הֵן, אֶלָּא שֶׁרַבִּי יְהוּדָה פּוֹסֵל שָׁנָה לִי וְהֶחְזַרְתִּי עַל כָּל תַּלְמִידָיו וּבִקַּשְׁתִּי לִי חָבֵר וְלֹא מָצָאתִי, עַכְשָׁו שֶׁשָּׁנִיתָ לִי פָּסוּל הֶחֱזַרְתָּ לִי אֲבֵדָתִי, זָלְגוּ עֵינָיו שֶׁל רַבִּי אֶלְיעֶזֶר בֶּן שַׁמּוּעַ דְּמָעוֹת. אָמַר: אַשְׁרֵיכֶם תַּלְמִידַי חֲכָמִים שֶׁדִּבְרֵי תוֹרָה חֲבִיבִים עֲלֵיכֶם בְּיוֹתֵר, קָרָא עָלָיו הַמִּקְרָא הַזֶּה (תְּהִלִּים קיט, צז): "מָה אָהַבְתִּי תוֹרָתֶךָ כָּל הַיּוֹם שִׂיחָתִי" וְגוֹ', מִפְּנֵי שֶׁרַבִּי יְהוּדָה בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי אִלְעַי וְרַבִּי אִלְעַי תַּלְמִידוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְיעֶזֶר, לְפִיכָךְ שָׁנָה לוֹ מִשְׁנַת רַבִּי אֶלְיעֶזֶר.

מַסֶּכֶת קָרְבָּנוֹת פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. כָּל הַזְּבָחִים שֶׁשְּׁחָטָן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן - הֲרֵי אֵלּוּ כְּשֵׁרִין, לְפִיכָךְ אִם חָשַׁב עָלָיו חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל, וְאֵין בּוֹ כָּרֵת חוּץ לִזְמַנּוֹ - פִּגּוּל, וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. כָּל הַזְּבָחִים שֶׁשְּׁחָטָן אֶחָד מִן הַפְּסוּלִין - הֲרֵי אֵלּוּ

[2] פֵּרוּשׁ: שֶׁאִם לֹא הָיוּ מִצְטָרְפִין הָיָה כָּשֵׁר (הַגְּרָ"א).

תּוֹסֶפְתָּא

כְּשֵׁרִים, לְפִיכָךְ אִם חָשַׁב עָלָיו חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת, חוּץ לִזְמַנּוֹ - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. כֵּיצַד? הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזֶּבַח עַל מְנָת שֶׁיִּזְרְקוּ עֲרֵלִים וּטְמֵאִים אֶת דָּמוֹ, עַל מְנָת שֶׁיַּקְטִירוּ עֲרֵלִים וּטְמֵאִים אֶת אֵמוּרָיו, עַל מְנָת שֶׁיֹּאכְלוּ עֲרֵלִים וּטְמֵאִים אֶת בְּשָׂרוֹ - כָּשֵׁר, לְפִיכָךְ אִם חָשַׁב עָלָיו חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. חוּץ לִזְמַנּוֹ - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת.

ב. קִבֵּל הַכֹּהֵן, קִבֵּל הַכָּשֵׁר, קִבֵּל בִּימִינוֹ, קִבֵּל בִּכְלִי הֶקְדֵּשׁ - כָּשֵׁר, לְפִיכָךְ אִם חָשַׁב עָלָיו חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת, חוּץ לִזְמַנּוֹ - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. חָשַׁב לִתֵּן אֶת הַנִּתָּנִין לְמַטָּה לְמַעְלָה, וְאֶת הַנִּתָּנִין לְמַעְלָה לְמַטָּה, אֶת הַנִּתָּנִין בִּפְנִים בַּחוּץ וְאֶת הַנִּתָּנִין בַּחוּץ בִּפְנִים - כָּשֵׁר, לְפִיכָךְ אִם חָשַׁב עָלָיו חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת, חוּץ לִזְמַנּוֹ - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. כָּל הַזְּבָחִים שֶׁקִּבֵּל דָּמָן אֶחָד מִן הַפְּסוּלִין - הֲרֵי הוּא פָּסוּל, לְפִיכָךְ אִם חָשַׁב עָלָיו, בֵּין חוּץ לִמְקוֹמוֹ בֵּין חוּץ לִזְמַנּוֹ - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם פִּגּוּל.

ג. הַפֶּסַח וְהַחַטָּאת שֶׁשְּׁחָטָן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן - הֲרֵי הֵן פְּסוּלִין, לְפִיכָךְ אִם חָשַׁב עֲלֵיהֶן בֵּין חוּץ לִזְמַנּוֹ וּבֵין חוּץ לִמְקוֹמָן - אֵין בָּהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל. אֶחָד הַפֶּסַח וְחַטָּאת, וְאֶחָד כָּל הַזְּבָחִים, שֶׁקִּבֵּל דָּמָן זָר וְאוֹנֵן וּטְבוּל יוֹם, מְחֻסָּר בְּגָדִים וּמְחֻסָּר כִּפּוּרִים, וְשֶׁלֹּא רְחוּץ יָדַיִם וְרַגְלַיִם, עָרֵל, טָמֵא, יוֹשֵׁב וְעוֹמֵד עַל גַּבֵּי כְלִי, עַל גַּבֵּי בְּהֵמָה, עַל גַּבֵּי רַגְלֵי חֲבֵרוֹ - פָּסוּל, לְפִיכָךְ אִם חָשַׁב עָלָיו, בֵּין חוּץ לִזְמַנּוֹ בֵּין חוּץ לִמְקוֹמוֹ - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם פִּגּוּל. [[3]קִבֵּל זָר קִבֵּל פָּסוּל קִבֵּל בִּשְׂמאל קִבֵּל בִּכְלִי חוֹל פָּסוּל לְפִיכָךְ אִם חִשַּׁב עָלָיו בֵּין חוּץ לִזְמַנּוֹ וּבֵין חוּץ לִמְקוֹמוֹ - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם פִּגּוּל]. נָתַן אֶת הַנִּתָּנִין בַּחוּץ בִּפְנִים

הַשָּׁלֵם

וְאֶת הַנִּתָּנִין בִּפְנִים בַּחוּץ - פָּסוּל. לְפִיכָךְ אִם חָשַׁב עָלָיו בֵּין חוּץ לִזְמַנּוֹ וּבֵין חוּץ לִמְקוֹמוֹ - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם פִּגּוּל. זֶה הַכְּלָל, אֵין הַזֶּבַח נִפְסָל אֶלָּא בְּאַרְבָּעָה דְּבָרִים - בִּשְׁחִיטָה, וּבְמַתָּן כְּלִי, וּבְהִלּוּךְ, וּבִזְרִיקָה, מוּסָף עֲלֵיהֶן הַפֶּסַח וְהַחַטָּאת שֶׁשְּׁחָטָן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן, וּמוּסָף עֲלֵיהֶן הַזֶּבַח שֶׁהוּא נִפְסָל בְּמַחְשָׁבָה בַּעֲרֵלִים וּבַטְּמֵאִים.

ד. כָּל הַזְּבָחִים שֶׁשְּׁחָטָן הָרִאשׁוֹן בִּשְׁתִיקָה וְהַשֵּׁנִי חוּץ לִזְמַנּוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁזֶּה שָׁחַט בִּשְׁתִיקָה וְזָרַק אֶת הַדָּם - פּוֹסֵל. הַפֶּסַח וְהַחַטָּאת שֶׁשְּׁחָטָן הָרִאשׁוֹן לִשְׁמָן וְהַשֵּׁנִי שֶׁלֹּא לִשְׁמָן, אַף עַל פִּי שֶׁזֶּה שָׁחַט לִשְׁמָן וְזָרַק אֶת הַדָּם - פָּסוּל. זֶה הוּא כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר: כָּל הַנִּפְסָל בְּמַחְשָׁבָה, בֵּין שֶׁעַל הָרִאשׁוֹן חִשַּׁב, וּבֵין שֶׁעַל הָאַחֲרוֹן חִשַּׁב - פָּסוּל, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ דַּם הַנֶּפֶשׁ בְּכוֹס אַחֵר - פָּסוּל. כָּל הַנִּפְסָל בְּמַעֲשֶׂה, בֵּין שֶׁעַל הָרִאשׁוֹן חִשַּׁב, וּבֵין שֶׁעַל הָאַחֲרוֹן חִשַּׁב - פָּסוּל, אִם יֵשׁ דַּם הַנֶּפֶשׁ בְּכוֹס אַחֵר, יַחֲזֹר וְיִקָּבֵל - כָּשֵׁר. קִבֵּל הַזָּר, קִבֵּל הַפָּסוּל, קִבֵּל בִּשְׂמאלוֹ, קִבֵּל בִּכְלִי חוֹל - פָּסוּל. אִם יֵשׁ דַּם הַנֶּפֶשׁ בְּכוֹס אַחֵר, יַחֲזֹר וְיִקָּבֵל - כָּשֵׁר. קִבֵּל בִּכְלִי קֹדֶשׁ וְנָתַן בִּכְלִי חוֹל - יַחֲזֹר וְיִקָּבֵל בִּכְלִי קֹדֶשׁ. נָתַן אֶת הַנִּתָּן לְמַטָּן לְמַעְלָן, וְאֶת הַנִּתָּן לְמַעְלָן לְמַטָּן, אֶת הַנִּתָּן בִּפְנִים בַּחוּץ, וְאֶת הַנִּתָּן בַּחוּץ בִּפְנִים - פָּסוּל. אִם יֵשׁ דַּם הַנֶּפֶשׁ בְּכוֹס אַחֵר, יַחֲזֹר וְיִקָּבֵל - כָּשֵׁר.

ה. יֵשׁ מֵהֶן מְפַגְּלִין וְלֹא מִתְפַּגְּלִין, מִתְפַּגְּלִין וְלֹא מְפַגְּלִין, מְפַגְּלִין וּמִתְפַּגְּלִין, לֹא מְפַגְּלִין וְלֹא מִתְפַּגְּלִין. אֵלּוּ שֶׁהֵן מְפַגְּלִין וְלֹא מִתְפַּגְּלִין: שְׁחִיטָה, קִבּוּל וְהִלּוּךְ. כֵּיצַד? שָׁחַט קִבֵּל וְהִלֵּךְ עַל מְנָת לְהַקְטִיר אֵמוּרִין לְמָחָר - הֲרֵי אֵלּוּ מְפַגְּלִין. כֵּיצַד אֵין מִתְפַּגְּלִין? שָׁחַט עַל מְנָת לְקַבֵּל, וְקִבֵּל עַל מְנָת לְהַלֵּךְ לְמָחָר - הֲרֵי אֵלּוּ אֵין מִתְפַּגְּלִין. וְאֵלּוּ שֶׁהֵן מִתְפַּגְּלִין וְלֹא מְפַגְּלִין: שִׁירֵי הַדָּם וְהַקְטֵר אֵמוּרִין וַאֲכִילַת בָּשָׂר. כֵּיצַד? שָׁחַט לִשְׁפּוֹךְ שִׁירֵי הַדָּם, עַל מְנָת לְהַקְטִיר אֵמוּרִין וְלֶאֱכֹל מִן הַבָּשָׂר לְמָחָר - הֲרֵי אֵלּוּ

---

[3] הַגְּרָ״א מוֹחֵק אֶת כָּל מַה שֶּׁבְּסוֹגְרַיִם הַמְּרֻבָּעוֹת.

תּוֹסֶפְתָּא

מִתְפַּגְּלִין. כֵּיצַד אֵין מְפַגְּלִין? שָׁפַךְ שִׁירֵי הַדָּם עַל מְנָת לְהַקְטִיר אֵמוּרִין, וְהִקְטִיר אֵמוּרִין עַל מְנָת לֶאֱכֹל מִן הַבָּשָׂר לְמָחָר - הֲרֵי אֵלּוּ אֵין מְפַגְּלִין. זְרִיקָה מְפַגֶּלֶת וּמִתְפַּגֶּלֶת, כֵּיצַד הֵיא מְפַגֶּלֶת? שָׁחַט קִבֵּל וְהֵילֵךְ עַל מְנָת לִזְרֹק אֶת הַדָּם לְמָחָר - הֲרֵי זוֹ מְפַגֶּלֶת. כֵּיצַד מִתְפַּגֶּלֶת? זָרַק אֶת הַדָּם עַל מְנָת לִשְׁפֹּךְ שִׁירֵי הַדָּם, לְהַקְטִיר אֵמוּרִין לֶאֱכֹל מִן הַבָּשָׂר לְמָחָר - הֲרֵי זוֹ מִתְפַּגֶּלֶת. אֵלּוּ לֹא מְפַגְּלִין וְלֹא מִתְפַּגְּלִין: הָעֲצָמוֹת, וְהַגִּידִים, וְהַקְּרָנַיִם, וְהַטְּלָפַיִם, וְצֶמֶר שֶׁבְּרֹאשֵׁי כְּבָשִׂים, וּשְׂעַר שֶׁבְּזָקַן הַתְּיָשִׁים, בֵּיצֵי תּוֹרִין וּמוֹרָאַת הָעוֹף, וְהַנּוֹצָה, וְהָעוֹר, הָאֵבֶר, וְהָאָלָל, וְהַשְּׁלִיל, וְהַשַּׁלְיָא - כָּל אֵלּוּ אֵין מְפַגְּלִין אֶת הַזֶּבַח, לֹא חוּץ לִזְמַנּוֹ וְלֹא חוּץ לִמְקוֹמוֹ, וְאֵין מַחֲשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בָּהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל. וְהַמַּעֲלֶה אוֹתָן בַּחוּץ - פָּטוּר.

מַסֶּכֶת קִנִּים פֶּרֶק רְבִיעִי

א. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: אִם אֵין דַּם - אֵין בָּשָׂר, אִם אֵין בָּשָׂר - אֵין דַּם. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר: דַּם אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בָּשָׂר. כֵּיצַד? נִטְמָא הַדָּם אוֹ שֶׁנִּשְׁפַּךְ, אוֹ שֶׁיָּצָא חוּץ לַקְּלָעִים - הַבָּשָׂר תִּעָבֵר צוּרָתוֹ וְיֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה. נִטְמָא בָּשָׂר אוֹ שֶׁנִּפְסַל, אוֹ שֶׁיָּצָא חוּץ לַקְּלָעִים. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִזְרֹק אֶת הַדָּם. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: לֹא יִזְרֹק, אִם זָרַק אֶת הַדָּם, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד - מוֹדֶה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהָרְצָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (דְּבָרִים יב, כז): "וְעָשִׂיתָ עֹלֹתֶיךָ הַבָּשָׂר וְהַדָּם". אִם אֵין דַּם - אֵין בָּשָׂר, אִם אֵין בָּשָׂר - אֵין דַּם. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלִיעֶזֶר: הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (שָׁם): "וְדַם זְבָחֶיךָ יִשָּׁפֵךְ", אַף עַל פִּי שֶׁאֵין הַבָּשָׂר. מַה אֲנִי מְקַיֵּם "הַבָּשָׂר וְהַדָּם"? מַקִּישׁ בָּשָׂר לְדָם, מַה הַדָּם בִּזְרִיקָה - אַף הַבָּשָׂר בִּזְרִיקָה. יָכוֹל יְהֵא זוֹרֵק וְדוֹבֵק? תַּלְמוּד לוֹמַר (וַיִּקְרָא א, יב): "וְעָרְכוּ הַכֹּהֲנִים אֹתָם" - זוֹרֵק וְעוֹרֵךְ וְלֹא זוֹרֵק וְדוֹבֵק.

ב. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: כָּל הַזְּבָחִים שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁנִּשְׁתַּיֵּר מֵהֶן כַּזַּיִת בָּשָׂר וְכַזַּיִת חֵלֶב - זוֹרֵק

הַשָּׁלֵם

אֶת הַדָּם. כַּחֲצִי זַיִת בָּשָׂר כַּחֲצִי זַיִת חֵלֶב - אֵין זוֹרֵק אֶת הַדָּם. וּבָעוֹלָה, אִם נִשְׁתַּיֵּר מִמֶּנּוּ כַּחֲצִי זַיִת בָּשָׂר, כַּחֲצִי זַיִת חֵלֶב - זוֹרֵק אֶת הַדָּם, מִפְּנֵי שֶׁבָּעוֹלָה כְּלֵה כָלִיל. וּבַמִּנְחָה - אֲפִלּוּ כָּל הַמִּנְחָה קָמֶץ - לֹא יִזְרֹק. וּבַפֶּסַח אִם יֵשׁ כַּזַּיִת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד - יִזְרֹק. וְאִם לָאו - לֹא יִזְרֹק. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: כָּל הַזְּבָחִים שֶׁבַּתּוֹרָה, נִטַּל הַבָּשָׂר וְהַחֲלָבִים קָיְמִים - זוֹרֵק אֶת הַדָּם עַל הַחֲלָבִים. נִטַּל הַחֵלֶב וְהַבָּשָׂר קַיָּם - זוֹרֵק אֶת הַדָּם עַל הַבָּשָׂר. אֲבָל בַּפֶּסַח אֵינוֹ כֵן, אַף עַל פִּי שֶׁנִּטַּל בָּשָׂר וְחֵלֶב קַיָּם - אֵין זוֹרֵק אֶת הַדָּם עַל הַחֵלֶב, שֶׁלֹּא בָּא מִתְּחִלָּתוֹ אֶלָּא לַאֲכִילָה. נִטְמָא בָּשָׂר וְהַחֵלֶב קַיָּם, אִם יֵשׁ כַּזַּיִת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד - יִזְרֹק, וְאִם לָאו - לֹא יִזְרֹק. שָׁחַט בִּשְׁתִיקָה וְיָצָא הַדָּם חוּץ לַקְּלָעִים וּזְרָקוֹ בִּשְׁתִיקָה - הֲרֵי זֶה כְּמוֹת שֶׁהָיָה, מוּעָלִין בַּבָּשָׂר קָדָשֵׁי קָדָשִׁים וְאֵין מוּעָלִין בְּאֵמוּרֵי קָדָשִׁים קַלִּים, וְאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם נוֹתָר וּמִשּׁוּם טָמֵא. נִטְמָא הַדָּם וּזְרָקוֹ בִּשְׁתִיקָה - אֵין מוּעָלִין בִּבְשַׂר קָדָשֵׁי קָדָשִׁים וּמוּעָלִין בְּאֵמוּרֵי קָדָשִׁים קַלִּים, וְחַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם נוֹתָר וּמִשּׁוּם טָמֵא, שֶׁהַצִּיץ מְרַצֶּה עַל הַטָּמֵא, וְאֵין מְרַצֶּה לֹא עַל הַלָּן וְלֹא עַל הַיּוֹצֵא. שָׁחַט בִּשְׁתִיקָה וְיָצָא הַבָּשָׂר חוּץ לַקְּלָעִים, וְזָרַק אֶת הַדָּם בִּשְׁתִיקָה. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הֲרֵי זֶה כְּמוֹת שֶׁהָיָה - מוּעָלִין בִּבְשַׂר קָדָשֵׁי קָדָשִׁים וְאֵין מוּעָלִין בְּאֵמוּרֵי קָדָשִׁים קַלִּים, וְאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם נוֹתָר וְטָמֵא. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: הִרְצָה הַצִּיץ עַל הַיּוֹצֵא - אֵין מוּעָלִין בִּבְשַׂר קָדָשֵׁי קָדָשִׁים אֲבָל מוּעָלִין בְּאֵמוּרֵי קָדָשִׁים קַלִּים, וְחַיָּבִים עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם נוֹתָר וּמִשּׁוּם טָמֵא. נִטְמָא בָּשָׂר וְזָרַק אֶת הַדָּם בִּשְׁתִיקָה - הַכֹּל מוֹדִים שֶׁאֵין מוּעָלִין בִּבְשַׂר קָדָשֵׁי קָדָשִׁים, אֲבָל מוּעָלִין בְּאֵמוּרֵי קָדָשִׁים קַלִּים, וְחַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם נוֹתָר וּמִשּׁוּם טָמֵא, שֶׁהַצִּיץ מְרַצֶּה עַל הַטְּמֵאִים וְאֵינוֹ מְרַצֶּה, לֹא עַל הַלָּן וְלֹא עַל הַיּוֹצֵא.

ג. שָׁחַט בִּשְׁתִיקָה וְיָצָא הַדָּם חוּץ לַקְּלָעִים וּזְרָקוֹ חוּץ לִזְמַנּוֹ, אוֹ שֶׁשָּׁחַט חוּץ לִזְמַנּוֹ

תּוֹסֶפְתָּא

וְיָצָא הַדָּם חוּץ לַקְּלָעִים וּזְרָקוֹ חוּץ לִזְמַנּוֹ - הֲרֵי הוּא כְּמוֹת שֶׁהָיָה. מוֹעֲלִין בִּבְשַׂר קָדָשֵׁי קָדָשִׁים וְאֵין מוֹעֲלִין בְּאֵמוּרֵי קָדָשִׁים קַלִּים, וְאֵין חַיָּבִין עָלָיו מִשּׁוּם פִּגּוּל. נִטְמָא הַדָּם וּזְרָקוֹ חוּץ לִזְמַנּוֹ - עֲדַיִן מוֹעֲלִין בִּבְשַׂר קָדָשֵׁי קָדָשִׁים וְאֵין מוֹעֲלִין בְּאֵמוּרֵי קָדָשִׁים קַלִּים, אֲבָל חַיָּבִין עָלָיו מִשּׁוּם פִּגּוּל, שֶׁהַצִּיץ מְרַצֶּה עַל הַטְּמֵא וְאֵין מְרַצֶּה לֹא עַל הַלָּן וְלֹא עַל הַיּוֹצֵא. שָׁחַט בִּשְׁתִיקָה וְיָצָא בָּשָׂר חוּץ לַקְּלָעִים, וְזָרַק אֶת הַדָּם חוּץ לִזְמַנּוֹ, אוֹ שֶׁשָּׁחַט חוּץ לִזְמַנּוֹ, וְיָצָא בָּשָׂר חוּץ לַקְּלָעִים, וְזָרַק אֶת הַדָּם בִּשְׁתִיקָה, אוֹ שֶׁשָּׁחַט חוּץ לִזְמַנּוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הֲרֵי זֶה כְּמוֹת שֶׁהָיָה, מוֹעֲלִין בִּבְשַׂר קָדָשֵׁי קָדָשִׁים וְאֵין מוֹעֲלִין בְּאֵמוּרֵי קָדָשִׁים קַלִּים, וְאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם פִּגּוּל. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: הִרְצָה הַצִּיץ עַל הַיּוֹצֵא, וַעֲדַיִן מוֹעֲלִין בִּבְשַׂר קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, וְאֵין מוֹעֲלִין בְּאֵמוּרֵי קָדָשִׁים קַלִּים וְחַיָּבִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם פִּגּוּל. נִטְמָא הַבָּשָׂר וְזָרַק אֶת הַדָּם חוּץ לִזְמַנּוֹ - הַכֹּל מוֹדִים שֶׁעֲדַיִן מוֹעֲלִין בִּבְשַׂר קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, וְאֵין מוֹעֲלִין בְּאֵמוּרֵי קָדָשִׁים קַלִּים, אֲבָל חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל, שֶׁהַצִּיץ מְרַצֶּה עַל הַטְּמֵאִים, וְאֵינוֹ מְרַצֶּה לֹא עַל הַלָּן וְלֹא עַל הַיּוֹצֵא.

ד. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב: אוֹמֵר דָּבָר אֶחָד מִקּוּלֵי בֵּית שַׁמַּאי וּמֵחוּמְרֵי בֵּית הִלֵּל. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: שְׁתֵּי מַתָּנוֹת מַכְשִׁירוֹת וּמְפַגְּלוֹת בְּחַטָּאת, וּמַתָּנָה אַחַת בְּכָל הַזְּבָחִים. בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֶחָד חַטָּאת וְאֶחָד כָּל הַזְּבָחִים מַתָּנָה אַחַת מַכְשֶׁרֶת וּמְפַגֶּלֶת. כֵּיצַד? נָתַן אַחַת בִּשְׁתִיקָה וְנִשְׁפַּךְ הַדָּם, בֵּית שַׁמַּאי פּוֹסְלִין וּבֵית הִלֵּל מַכְשִׁירִין. שְׁתַּיִם בִּשְׁתִיקָה וְנִשְׁפַּךְ הַדָּם, הַכֹּל מוֹדִים שֶׁהוּא כָּשֵׁר. אַחַת חוּץ לִזְמַנּוֹ וְנִשְׁפַּךְ הַדָּם, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. שְׁתַּיִם חוּץ לִזְמַנּוֹ וְנִשְׁפַּךְ הַדָּם - הַכֹּל מוֹדִים שֶׁפִּגּוּל. אַחַת חוּץ לִזְמַנּוֹ וְאַחַת חוּץ לִמְקוֹמוֹ. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: פִּגּוּל

הַשָּׁלֵם

וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּחַטָּאת אֲבָל בִּשְׁאָר כָּל הַזְּבָחִים, נָתַן אַחַת בִּשְׁתִיקָה וְנִשְׁפַּךְ הַדָּם, הַכֹּל מוֹדִים שֶׁהוּא כָּשֵׁר, אַחַת חוּץ לִזְמַנּוֹ, וְנִשְׁפַּךְ הַדָּם, הַכֹּל מוֹדִים שֶׁהוּא פִּגּוּל, אַחַת חוּץ לִזְמַנּוֹ וְאַחַת חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְרִיקָה, אֲבָל בִּשְׁחִיטָה בְּקִבּוּל וּבְהִלּוּךְ, בֵּין שֶׁחִשֵּׁב עַל הָרִאשׁוֹנָה בֵּין שֶׁחִשֵּׁב עַל הָאַחֲרוֹנָה, אֲפִלּוּ עַל שִׁיָּרֵי הַדָּם, חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת, חוּץ לִזְמַנּוֹ - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּדָמִים הַנִּתָּנִין בַּחוּץ עַל מִזְבַּח הַחִיצוֹן, אֲבָל דָּמִים הַנִּתָּנִין בִּפְנִים עַל מִזְבַּח הַפְּנִימִי, כְּגוֹן אַרְבָּעִים וְשָׁלֹשׁ שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, וְאַחַת עֶשְׂרֵה שֶׁל פַּר הָעֵדָה, וְאַחַת עֶשְׂרֵה שֶׁל פַּר כֹּהֵן מָשִׁיחַ, בֵּין בִּשְׁחִיטָה, בֵּין בִּקִּבּוּל, בֵּין בְּהִלּוּךְ, בֵּין שֶׁהוּא חָשַׁב עַל הָרִאשׁוֹנָה, בֵּין שֶׁחָשַׁב עַל הָאַחֲרוֹנָה, אֲפִלּוּ עַל אַחַת מֵהֶן, חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת, חוּץ לִזְמַנּוֹ - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין פִּגּוּל בִּפְנִים.

מַסֶּכֶת קָרְבָּנוֹת פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. נִסְכֵּי בְהֵמָה - חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל, מִפְּנֵי שֶׁדַּם הַזֶּבַח מַתִּירָן לִקָּרֵב; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל, מִפְּנֵי שֶׁאָדָם מֵבִיא זְבָחִים הַיּוֹם וְנִסָּכִים לְאַחַר עֶשְׂרִים יוֹם. אָמַר לָהֶם: אַף אֲנִי לֹא אָמַרְתִּי אֶלָּא בְּבָאִים עִם הַזֶּבַח. אָמְרוּ לוֹ: אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹתוֹ לְזֶבַח אַחֵר. לוֹג שֶׁמֶן שֶׁל מְצוֹרָע חַיָּבִין עָלָיו מִשּׁוּם פִּגּוּל, מִפְּנֵי שֶׁדַּם הָאָשָׁם מַתִּירוֹ לַבְּהוֹנוֹת; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין חַיָּבִין עָלָיו מִשּׁוּם פִּגּוּל, מִפְּנֵי שֶׁאָדָם מֵבִיא אֲשָׁמוֹ הַיּוֹם וְלָגוֹ לְאַחַר עֶשְׂרִים יוֹם. אָמַר לָהֶן: אַף אֲנִי לֹא אָמַרְתִּי אֶלָּא בְּבָאִין עִם הָאָשָׁם, אָמְרוּ לוֹ: אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹתוֹ לְאָשָׁם מְצוֹרָע אַחֵר.

ב. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַקְּטֹרֶת וְהַלְּבוֹנָה אֵינָם רְאוּיִין לַאֲכִילָה, וְאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶם

תוֹסֶפְתָּא

מִשּׁוּם פִּגּוּל וְנוֹתָר וְטָמֵא. הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: יָפֶה כֹּחַ הַמִּזְבֵּחַ מִכֹּחַ הַכֹּהֲנִים, וְכֹחַ הַכֹּהֲנִים מִכֹּחַ הַמִּזְבֵּחַ. יָפֶה כֹּחַ הַמִּזְבֵּחַ בִּקְטֹרֶת וּלְבוֹנָה, וּמִנְחַת כֹּהֲנִים וּמִנְחַת כֹּהֵן מָשִׁיחַ וּמִנְחַת נְסָכִים וּבְעוֹלַת הָעוֹף, שֶׁאֵין לַכֹּהֲנִים בָּהֶן כְּלוּם. יָפֶה כֹּחַ הַכֹּהֲנִים בִּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְלֶחֶם הַפָּנִים וּשְׁיָרֵי מְנָחוֹת וְחַטָּאת, שֶׁאֵין לַמִּזְבֵּחַ בָּהֶן כְּלוּם. וְיָפֶה כֹּחַ כֹּהֲנִים מִכֹּחַ יִשְׂרָאֵל וְכֹחַ יִשְׂרָאֵל מִכֹּחַ כֹּהֲנִים. יָפֶה כֹּחַ הַכֹּהֲנִים בְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים וּבְכוֹר שֶׁאֵין לְיִשְׂרָאֵל בָּהֶן כְּלוּם. יָפֶה כֹּחַ יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה וּבְפֶסַח שֶׁאֵין לַכֹּהֲנִים בָּהֶן כְּלוּם.

ג. פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים כֵּיוָן שֶׁשְּׁחָטָן וְזָרַק דָּמָן -מוּעָלִין בָּהֶן וְחַיָּבִין עֲלֵיהֶן מְשׁוּם פִּגּוּל; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין חַיָּבִין מְשׁוּם פִּגּוּל אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁהוּא כְּשִׁלְמִים וְדָמוֹ נִתָּן עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: הֲלָכָה זוֹ אָמַר לִי רַבִּי עֲקִיבָה, אֵין חַיָּבִין מְשׁוּם פִּגּוּל אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁהוּא כְּשִׁלְמִים וְדָמוֹ נִתָּן עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר מְשׁוּם רַבִּי יוֹסֵי: פִּגֵּל בְּדָבָר הַנַּעֲשֶׂה מֵהֶן בַּחוּץ - פִּגֵּל. בְּדָבָר הַנַּעֲשֶׂה מֵהֶן בִּפְנִים - לֹא פִּגֵּל, כֵּיצַד? הָיָה עוֹמֵד בַּחוּץ, וְאָמַר: 'הֲרֵינִי שׁוֹחֵט עַל מְנָת לְהַזּוֹת מִדָּמוֹ לְמָחָר' - לֹא פִּגֵּל, שֶׁמַּחֲשָׁבָה בַּחוּץ בְּדָבָר הַנַּעֲשֶׂה בִּפְנִים. הָיָה עוֹמֵד בִּפְנִים וְאָמַר: 'הֲרֵינִי מַזֶּה עַל מְנָת לְהַקְטִיר אֵמוּרִין לְמָחָר וְלִשְׁפֹּךְ שִׁירַיִם לְמָחָר' - לֹא פִּגֵּל, שֶׁמַּחֲשָׁבָה בִּפְנִים בְּדָבָר הַנַּעֲשֶׂה בַּחוּץ. הָיָה עוֹמֵד בַּחוּץ וְאָמַר: 'הֲרֵינִי שׁוֹחֵט עַל מְנָת לִשְׁפֹּךְ שִׁירַיִם לְמָחָר וּלְהַקְטִיר אֵמוּרִין לְמָחָר' - פִּגֵּל, שֶׁהַמַּחֲשָׁבָה בַּחוּץ בְּדָבָר הַנַּעֲשֶׂה בַּחוּץ.

ד. קָדְשֵׁי עַכּוּ"ם - לֹא נֶהֱנִין וְלֹא מוֹעֲלִין, וְאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מְשׁוּם פִּגּוּל נוֹתָר וְטָמֵא. וְאֵין עוֹשִׂין תְּמוּרָה, וְאֵין מְבִיאִין נְסָכִים, אֲבָל קָרְבָּנָן טְעוּנִים נְסָכִים; דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: בְּכֻלָּן אֲנִי רוֹאֶה לְהַחְמִיר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּקָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ, אֲבָל בְּקָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת - מוֹדֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן שֶׁמּוֹעֲלִין בָּהֶן, וּדְבָרִים שֶׁאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מְשׁוּם פִּגּוּל - חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מְשׁוּם נוֹתָר וּמְשׁוּם טָמֵא. אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר בְּפִגּוּל וּבְנוֹתָר וּבְטָמֵא בְּקָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ אֶלָּא אַחַר זְרִיקָה, שֶׁאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מְשׁוּם פִּגּוּל וְנוֹתָר וְטָמֵא, אֶלָּא לְאַחַר זְרִיקַת דָּמִים.

ה. חֹמֶר בְּפִגּוּל שֶׁאֵין בְּנוֹתָר וּבְטָמֵא, וּבְנוֹתָר וּבְטָמֵא שֶׁאֵין בְּפִגּוּל, שֶׁהַפִּגּוּל נוֹהֵג בְּמַחְשָׁבָה וְנוֹהֵג לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים, וְאִם נִתְפַּגֵּל מִקְצָת הַזֶּבַח - נִתְפַּגֵּל כֻּלּוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּנוֹתָר וְטָמֵא. חֹמֶר בְּנוֹתָר וּבְטָמֵא, שֶׁהַדְּבָרִים שֶׁאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מְשׁוּם פִּגּוּל - חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מְשׁוּם נוֹתָר וּמְשׁוּם טָמֵא. נוֹתָר - חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מְשׁוּם נוֹתָר וּמְשׁוּם טָמֵא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּפִגּוּל. חֹמֶר בְּפִגּוּל וּבְנוֹתָר שֶׁאֵין בְּטָמֵא, חֹמֶר בְּטָמֵא שֶׁאֵין בְּפִגּוּל וּבְנוֹתָר: שֶׁהַפִּגּוּל וְהַנּוֹתָר בִּידִיעָה אַחַת, וְהַטָּמֵא בִּשְׁתֵּי יְדִיעוֹת; פִּגּוּל וְנוֹתָר בְּקִבּוּעָה וְטָמֵא בְּעוֹלֶה וְיוֹרֵד; פִּגּוּל וְנוֹתָר לֹא הֻתְּרוּ מִכְּלָלָן וְהַטָּמֵא הֻתַּר מִכְּלָלוֹ. חֹמֶר בְּטָמֵא, שֶׁהַטָּמֵא נוֹהֵג בַּתְּרוּמָה וְנוֹהֵג לְאַחַר זְרִיקַת דָּמִים, וְאִם נִטְמָא מִקְצָת הָאֵבֶר - נִטְמָא כֻּלּוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּפִגּוּל וּבְנוֹתָר.

ו. חֹמֶר בְּטָמֵא שֶׁאֵין בְּיוֹצֵא וּבְיוֹצֵא שֶׁאֵין בְּטָמֵא; שֶׁהַטָּמֵא נוֹהֵג בְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים וּבְקָדָשִׁים קַלִּים, וְנוֹהֵג בְּקָדְשֵׁי הַגְּבוֹל מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּיוֹצֵא. חֹמֶר בְּיוֹצֵא שֶׁהַיּוֹצֵא לֹא הֻתַּר מִכְּלָלוֹ וְאֵין הַצֵּיץ מְרַצֶּה עָלָיו, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּטָמֵא. בְּאֵיזֶה טָמֵא אָמְרוּ? בְּטָמֵא שֶׁאָכַל בָּשָׂר טָהוֹר וּבָשָׂר טָמֵא, אֲבָל טָהוֹר שֶׁאָכַל בָּשָׂר טָמֵא, וְהָאוֹכֵל מִן הַקָּדָשִׁים לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמָן. וּמִן הָעוֹלָה, וּמִן הָאֵמוּרִין, בֵּין לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמָן וּבֵין לְאַחַר זְרִיקַת דָּמָן - הֲרֵי זֶה לוֹקֶה אֶת הָאַרְבָּעִים. כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר: אֵין חַיָּבִין קָרְבָּן אֶלָּא עַל פִּגּוּל וְנוֹתָר וְטָמֵא.

ז. לְשֵׁם שִׁשָּׁה דְּבָרִים הַזֶּבַח נִזְבַּח: לְשֵׁם זֶבַח, לְשֵׁם זוֹבֵחַ, לְשֵׁם הַשֵּׁם, לְשֵׁם אִישִׁים, לְשֵׁם רֵיחַ, לְשֵׁם נִיחוֹחַ, וְחַטָּאת וְאָשָׁם לְשֵׁם הַחֵטְא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אַף מִי שֶׁלֹּא הָיָה

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

בְּלִבּוֹ לְשֵׁם אֶחָד בְּכָל אֵלֶּה כָּשֵׁר, שֶׁהֵן תְּנַאי בֵּית דִּין, שֶׁאֵין מַחֲשָׁבָה הוֹלֶכֶת אֶלָּא לְאַחַר הָעוֹבֵד. לְעוֹלָם אֵין הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶלָּא לְאַחַר הַשּׁוֹחֵט, שֶׁהַשּׁוֹחֵט מִתְכַּוֵּן לְשֵׁם חַטָּאת, וְהַבְּעָלִים מִתְכַּוְּנִין לְשֵׁם עוֹלָה, אוֹ הַשּׁוֹחֵט מִתְכַּוֵּן לְשֵׁם עוֹלָה וְהַבְּעָלִים מִתְכַּוְּנִין לְשֵׁם חַטָּאת, לְעוֹלָם אֵין הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶלָּא לְאַחַר הַשּׁוֹחֵט.

מַסֶּכֶת קָרְבָּנוֹת פֶּרֶק שִׁישִׁי

א. אֵיזֶהוּ צָפוֹן הַמִּזְבֵּחַ שֶׁכָּשֵׁר לִשְׁחִיטַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים? מִקּוֹם הַמִּזְבֵּחַ הַצָּפוֹנִי וְעַד כֹּתֶל הָעֲזָרָה הַצָּפוֹנִי עַל פְּנֵי כָּל הַמִּזְבֵּחַ הַצָּפוֹנִי. וְיֶשְׁנָן שְׁלֹשִׁים אַמָּה; דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן מוֹסִיף מִכְּנֶגֶד בֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ, וְעַד כְּנֶגֶד בֵּית הַחֲלִיפוֹת, וְיֶשְׁנָן עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אַמָּה. וְרַבִּי מוֹסִיף מָקוֹם דְּרִיסַת רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים אַחַד עָשָׂר אַמָּה. וּמָקוֹם דְּרִיסַת רַגְלֵי יִשְׂרָאֵל אַחַד עָשָׂר אַמָּה, מָקוֹם הַכֹּתֶל הַצָּפוֹנִי וְעַד כֹּתֶל הָעֲזָרָה הַמִּזְרָחִי. וּכְשֵׁם שֶׁהַשְּׁחִיטָה בַּצָּפוֹן כָּךְ קִבּוּל הַדָּם בַּצָּפוֹן.

ב. הָיָה עוֹמֵד בַּדָּרוֹם וּפָשַׁט יָדוֹ לַצָּפוֹן, וְשָׁחַט - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה. וְאִם קִבֵּל הַדָּם - פָּסוּל. הִכְנִיס רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ בַּצָּפוֹן וְשָׁחַט - כְּאִלּוּ נִכְנַס כֻּלּוֹ. פִּרְכְּסָה הַיּוֹצֵאת לַדָּרוֹם וְהֶחֱזִירָהּ לַצָּפוֹן - כְּשֵׁרָה. קָדָשִׁים קַלִּים - שְׁחִיטָתָן בִּפְנִים וְקִבּוּל דָּמָן בִּפְנִים. שָׁחַט בִּפְנִים וְקִבֵּל בַּחוּץ, בַּחוּץ וְקִבֵּל בִּפְנִים - פָּסוּל, עַד שֶׁיִּשְׁחַט בִּפְנִים וְיַקְבֵּל בִּפְנִים. הָיָה עוֹמֵד בַּחוּץ וּפָשַׁט יָדוֹ לִפְנִים, וְשָׁחַט - כְּשֵׁרָה, וְאִם קִבֵּל הַדָּם - פָּסוּל. הִכְנִיס רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ לִפְנִים וְשָׁחַט - פָּסוּל, כְּאִלּוּ לֹא נִכְנַס כֻּלּוֹ. פִּרְכְּסָה וְיָצְאָת לַחוּץ וְהֶחֱזִירָהּ לִפְנִים - פְּסוּלָה. וּכְשֵׁם שֶׁהַשְּׁחִיטָה בַּיּוֹם, כָּךְ קִבּוּל הַדָּם בַּיּוֹם. שָׁחַט בַּיּוֹם וְקִבֵּל בַּלַּיְלָה. שָׁחַט בַּלַּיְלָה וְקִבֵּל בַּיּוֹם - פָּסוּל, עַד שֶׁיִּשְׁחַט בַּיּוֹם וְיַקְבֵּל בַּיּוֹם.

ג. פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים, שְׁחָטָן וְזָרַק דָּמָן, נִכְנַס וְעָמַד בֵּין מִזְבֵּחַ הַזָּהָב לַמְּנוֹרָה, מִזְבֵּחַ הָיָה לִפְנִים מִמֶּנּוּ,

הַשָּׁלֵם

טָבַל וְהִזָּה שֶׁבַע פְּעָמִים כְּנֶגֶד בֵּית קָדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים, עַל כָּל הַזָּיָה טְבִילָה, נָתַן עַל הַקֶּרֶן מִכָּאן וּמִכָּאן - כְּשֵׁרָה, מִן הַקֶּרֶן וְלִפְנִים - פָּסוּל. שִׁנָּה מַתַּן קְרָנוֹת - פָּסוּל, חִסֵּר מִן הַמַּתָּנוֹת אֲפִילּוּ אַחַת - פָּסוּל. יָצָא וְהָיָה שׁוֹפֵךְ שִׁירֵי הַדָּם לִיסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן, וְשֶׁל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן הָיָה שׁוֹפֵךְ לִיסוֹד דְּרוֹמִי. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֵלּוּ וְאֵלּוּ לִיסוֹד מַעֲרָבִי. אֵלּוּ וְאֵלּוּ מִתְעָרְבִין בָּאַמָּה וְיוֹצְאִין לְנַחַל קִדְרוֹן וְנִמְכָּרִין לַגַּנָּנִין לַזֶּבֶל וּמוֹעִלִים בָּהֶן; דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. וְרַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מְעִילָה בְּדָמִים.

ד. חַטֹּאוֹת הַצִּבּוּר וְהַיָּחִיד, כֵּיצַד סֵדֶר מַתַּן דָּמִים שֶׁלָּהֶם? הָיָה עוֹלֶה בַּכֶּבֶשׁ וּפָנָה לַסּוֹבֵב, וּבָא לוֹ לְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית, טוֹבֵל אֶצְבָּעוֹ הַמְיֻמֶּנֶת שֶׁבְּיָמִין, נוֹתֵן בְּגוּדָלוֹ מִלְמַעְלָה וּבְאֶצְבָּעוֹ קְטַנָּה מִלְמַטָּה וּמְחַטֵּא וְיוֹרֵד כְּנֶגֶד חָדָה שֶׁל קֶרֶן, עַד שֶׁהַדָּם שֶׁבְּאֶצְבָּעוֹ כָּלָה. נָתַן עַל הַקֶּרֶן מִכָּאן וּמִכָּאן - כָּשֵׁר. מִן הַקֶּרֶן וְלִפְנִים - פָּסוּל. שִׁנָּה מַתַּן קְרָנוֹת - פָּסוּל. חִסֵּר מִן הַמַּתָּנוֹת אֲפִילּוּ אַחַת - פְּסוּלָה. שִׁירֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ וְיוֹרֵד לִיסוֹד דְּרוֹמִי. רַבִּי יוֹסֵי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: בְּמְקוֹמוֹ הָיָה עוֹמֵד וְשׁוֹפֵךְ לִיסוֹד דְּרוֹמִי.

ה. הַיְסוֹד הָיָה מַקִּיף פְּנֵי כָּל הַמִּזְבֵּחַ מִן הַצָּפוֹן לְמַעֲרָב אַמָּה עַל אַמָּה טֶפַח כְּלַפֵּי מִזְבֵּחַ, אוֹכֵל בַּדָּרוֹם אַחַת וּבְמִזְרָח אַמָּה, וּבְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית לֹא הָיָה לָהּ יְסוֹד, אֶלָּא חוּט שֶׁל סִיקְרָא הָיָה בְּאֶמְצַע הַמִּזְבֵּחַ, מִמֶּנּוּ וּלְמַטָּה חָמֵשׁ אַמּוֹת, מִמֶּנּוּ וּלְמַעְלָה חָמֵשׁ אַמּוֹת, שֶׁכָּל הַנִּתָּנִין לְמַטָּן - כְּשֵׁרִין מִחוּט הַסִּקְרָא וּלְמַטָּן, וְכָל הַנִּתָּנִין לְמַעְלָה - כְּשֵׁרִין מִחוּט הַסִּקְרָא וּלְמַעְלָה; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּעוֹלַת הָעוֹף, אֲבָל בְּחַטָּאת בְּהֵמָה לֹא הָיוּ נוֹתְנִין אֶלָּא עַל גּוּפָהּ שֶׁל קֶרֶן. הַיְסוֹד הָיָה מְנֻקָּב כְּמִין שְׁנֵי חוּטִין דַּקִּין, שֶׁבָּהֶן הָיוּ דָמִים יוֹרְדִין

תּוֹסֶפְתָּא

הַשָּׁלֵם

וּמִתְעָרְבִין בָּאַמָּה וְיוֹצְאִין לְנַחַל קִדְרוֹן, וְנִמְכָּרִין לַגַּנָּנִין וְלַזַּבָּל וּמוּעָלִין בָּהֶן.

ו. עוֹלָה וּתְמוּרַת עוֹלָה וְזִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר, וַאֲשָׁמוֹת, וְתוֹדָה, וְאֵיל נָזִיר וּשְׁלָמִים, וְהַשְּׁלָמִים הַבָּאִין מֵחֲמַת פֶּסַח, וְאַחַד עָשָׂר שֶׁבַּמַּעֲשֵׂר פֶּסַח שֶׁעָבַר זְמַנּוֹ, כֵּיצַד סֵדֶר מַתָּן דָּמִים שֶׁלָּהֶן? בָּא לוֹ לְקֶרֶן מִזְרָחִית צְפוֹנִית - נוֹתֵן מִזְרָחָה צָפוֹנָה. מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית - נוֹתֵן מַעֲרָבָה דָּרוֹמָה. רַבִּי נְחֶמְיָה וְרַבִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: בָּא לוֹ לְקֶרֶן מִזְרָחִית צְפוֹנִית - נוֹתֵן מִזְרָחָה צָפוֹנָה. צְפוֹנִית מַעֲרָבִית - נוֹתֵן מַעֲרָבָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אִישׁ הַמִּצְפָּה הָיָה מְשַׁנֶּה בַּתָּמִיד, בָּא לוֹ לְקֶרֶן מִזְרָחִית צְפוֹנִית - נוֹתֵן מִזְרָחָה צָפוֹנָה, צְפוֹנִית מַעֲרָבִית - נוֹתֵן מַעֲרָבָה. דְּרוֹמִית - נוֹתֵן דָּרוֹמָה. נָתַן עַל הַקֶּרֶן מִכָּאן וּמִכָּאן - כָּשֵׁר. מִן הַקֶּרֶן וְלִפְנִים - פְּסוּלָה. שְׁנָה מַתַּן קְרָנוֹת - כָּשֵׁר. חִסֵּר מִן הַמַּתָּנוֹת אוֹ שֶׁלֹּא נָתַן אֶלָּא אַחַת - כָּשֵׁר. שִׁיְרֵי הַדָּם - הָיָה שׁוֹפְכוֹ לְמַטָּה. הַבְּכוֹר וְהַמַּעֲשֵׂר וְהַפֶּסַח - שׁוֹפְכָן שְׁפִיכָה אַחַת כְּנֶגֶד הַיְסוֹד, שְׁפָכָן שֶׁלֹּא כְּנֶגֶד הַיְסוֹד - הֲרֵי אֵלּוּ פְּסוּלִין.

ז. הֵיכָן הִיא אֲכִילָתָן שֶׁל כֻּלָּן? חֲטָאת וְאָשָׁם, וְזִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר, וְחַטַּאת הָעוֹף, וְאָשָׁם תָּלוּי, וְלוֹג שֶׁמֶן שֶׁל מְצוֹרָע, וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם, וְלֶחֶם הַפָּנִים, וּשְׁיָרֵי מְנָחוֹת וְהָעֹמֶר - כֻּלָּן קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים, וְנֶאֱכָלִין לִזְכָרֵי כְהוּנָּה בְּכָל מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת, וְאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם נוֹתָר, וְאֵין מַחֲשָׁבָה פְּסוּל בָּהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל, עַד שֶׁיַּעֲלֶה עַמּוּד הַשַּׁחַר. אֶחָד תְּמִימִים וְאֶחָד בַּעֲלֵי מוּמִים לְמַחֲלֹקֶת.

ח. הַבְּכוֹר, וְהַמּוּרָם מִן הַתּוֹדָה, וְאֵיל הַנָּזִיר - נֶאֱכָלִין לַאֲנָשִׁים וּלְנָשִׁים וְלַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת. זֶה הַכְּלָל, כָּל שֶׁהוּא אוֹכֵל בַּתְּרוּמָה - אוֹכֵל בְּאֵלּוּ, וְכָל שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל בַּתְּרוּמָה - אֵינוֹ אוֹכֵל בְּאֵלּוּ. הַשְּׁלָמִים וְהַמַּעֲשֵׂר וְאֶחָד עָשָׂר שֶׁבַּמַּעֲשֵׂר - נֶאֱכָלִין לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד, לְיוֹם וְלֵילוֹ, וּלְיוֹם שֶׁל אַחֲרָיו. וְכֵיוָן שֶׁחֲשֵׁכָה - חַיָּבִין עֲלֵיהֶ

מִשּׁוּם נוֹתָר, וּמַחְשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בָּהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל, וְאֵין שִׁרְפָתָן אֶלָּא בַּיּוֹם, וּבְכָל מָקוֹם הַיּוֹם הוֹלֵךְ אַחַר הַלַּיְלָה, וְלַאֲכִילַת קָדָשִׁים הַלַּיְלָה הוֹלֵךְ אַחַר הַיּוֹם.

מַסֶּכֶת קָרְבָּנוֹת פֶּרֶק שְׁבִיעִי

א. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מִזְבֵּחַ כֻּלּוֹ צָפוֹן שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא א, יא): "וְשָׁחַט אוֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפוֹנָה לִפְנֵי ה'". רַבִּי יוֹסֵי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מֵחֲצִי הַמִּזְבֵּחַ וְלַצָּפוֹן - כַּצָּפוֹן מֵחֲצִי הַמִּזְבֵּחַ וְלַדָּרוֹם - כַּדָּרוֹם. וְכֵן הָיָה רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שְׁנֵי פִסְפָּסִין הָיוּ בְּבֵית הַחֲלִיפוֹת, פְּתוּחִין לַמַּעֲרָב, גְּבוֹהִין מִן הָאָרֶץ שְׁמוֹנָה אַמּוֹת שֶׁתְּהֵא עֲזָרָה כְּשֵׁרָה לַאֲכִילַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְלִשְׁחִיטַת קָדָשִׁים קַלִּים, אֲפִלּוּ אֲחוֹרֵי בֵּית הַכַּפֹּרֶת שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם ב, ג): "וּשְׁחָטוֹ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד" וְגוֹ'.

ב. מְנָחוֹת הָיוּ נִקְמָצוֹת בְּכָל מָקוֹם בָּעֲזָרָה, אֲפִלּוּ בְּרֹאשׁ שֶׁל מִזְבֵּחַ. אַחַת חַטַּאת הָעוֹף וְאַחַת עוֹלַת הָעוֹף בָּאוֹת מִן הַחֻלִּין, בַּיּוֹם, וּבְיַד הַיְמָנִית: כֵּיצַד מוֹלֵק בְּחַטַּאת הָעוֹף? נוֹתֵן שְׁנֵי גַּפֶּיהָ בֵּין שְׁתֵּי אֶצְבְּעוֹתָיו, וּשְׁתֵּי רַגְלֶיהָ בֵּין שְׁתֵּי אֶצְבְּעוֹתָיו, וְהָיָה מוֹתֵחַ צַוָּארָהּ עַל רֹחַב שְׁתֵּי אֶצְבְּעוֹתָיו וְזֶה עֲבוֹדָה קָשָׁה שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ. הָיָה מוֹלֵק בַּצִּפָּרֶן מִמּוּל עָרְפָּה, וְאֵין מַבְדִּיל, וּמַזֶּה מִדָּמָהּ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ, וּכְשֵׁם שֶׁהַשְּׁחִיטָה אֶחָד אוֹ רַב אֶחָד - כֵּן מְלִיקָה אֶחָד אוֹ רַב אֶחָד. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: חַטַּאת הָעוֹף שֶׁמְּלָקָהּ כְּתִקָּנָהּ וְהִבְדִּיל בָּהּ - כְּשֵׁרָה. מְלָקָהּ בְּכָל מָקוֹם בַּמִּזְבֵּחַ - כְּשֵׁרָה. מִצָּה דָּמָהּ בְּכָל מָקוֹם בַּמִּזְבֵּחַ - כְּשֵׁרָה. הִזָּה וְלֹא מִצָּה - כְּשֵׁרָה, וּבִלְבַד שֶׁיִּתֵּן מִדַּם הַנֶּפֶשׁ לְמַטָּה מִחוּט הַסִּקְרָא. וְאִם הָיְתָה כְּשֵׁרָה - נֶאֱכֶלֶת לַכֹּהֲנִים, וְאִם לָאו - זוֹרְקָהּ עַל גַּבֵּי הַדֶּשֶׁן. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא אוֹמֵר: חֻלִּין הָיְתָה שָׁם לְמַעֲרָבוֹ שֶׁל כֶּבֶשׁ, וּרְבוּבָה הָיְתָה נִקְרֵאת, שֶׁשָּׁם זוֹרְקִים פְּסוּלֵי חַטַּאת הָעוֹף - שֶׁתַּעֲבֹר צוּרָתָהּ וְתֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה.

תּוֹסֶפְתָּא

ג. כָּל הָעוֹלִין לַמִּזְבֵּחַ עוֹלִין לַמִּזְרָח וְיוֹרְדִין בַּמַּעֲרָב, בְּיָמִין וְיוֹרְדִין בִּשְׂמֹאל, חוּץ מִנִּסּוּךְ הַמַּיִם וְהַיַּיִן, וְעוֹלַת הָעוֹף, שֶׁעוֹלִין בַּמַּעֲרָב וְיוֹרְדִין בַּמַּעֲרָב בְּיָמִין. כֵּיצַד שֶׁמּוֹלֵק בְּחַטַּאת הָעוֹף כָּךְ מוֹלֵק בְּעוֹלַת הָעוֹף, אֶלָּא שֶׁבְּעוֹלַת הָעוֹף הָיָה מַבְדִּיל וּמִמֵּצָּה מִדָּמָהּ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ. מִצָּה מִן הָרֹאשׁ – פָּסוּל. מִן הַגּוּף – כָּשֵׁר. מִצָּה עַל הַכֶּבֶשׁ וְעַל הַיְסוֹד – פָּסוּל. עֻשָּׁאָהּ מִמָּקוֹם שֶׁעוֹמֵד לְמַעְלָה אַמָּה – כָּשֵׁרָה. מִמָּקוֹם שֶׁעוֹמֵד לְמַטָּה אַמָּה – כְּשֵׁרָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמְרִים: בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ הָיְתָה נַעֲשֵׂית. אַבָּא יוֹסֵי בֶּן דּוֹסְתַּאי אוֹמֵר: קַרְקָבְנִין הָיָה זוֹרֵק עַל גַּבֵּי הַדֶּשֶׁן. בָּא לוֹ לַגּוּף, הָיָה מְשַׁסְּעוֹ בְּיָד, אֲבָל לֹא בַּסַּכִּין, בֵּין שֶׁשִּׁסַּע בְּיָד וּבֵין שֶׁשִּׁסַּע בַּסַּכִּין, שִׁסַּע וְלֹא הִבְדִּיל – כְּאִלּוּ לֹא שִׁסַּע. מָלַח וְלֹא סָפַג, סָפַג וְלֹא מָלַח – כְּשֵׁרָה. זֶה הַכְּלָל, כָּל שִׁנּוּיִן שֶׁשִּׁנָּה בָּהּ לִפְנֵי מִצְוֵי דָּמָהּ – פְּסוּלָה, לְאַחַר מִצְוֵי דָּמָהּ – כְּשֵׁרָה.

ז,ד חַטַּאת הָעוֹף שֶׁמָּלְקָהּ לְהַזּוֹת דָּמָהּ בַּחוּץ, אוֹ מִקְצָת דָּמָהּ בַּחוּץ, לֶאֱכוֹל בְּשָׂרָהּ בַּחוּץ, אוֹ כַּזַּיִת מִבְּשָׂרָהּ בַּחוּץ – פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. עוֹלַת הָעוֹף שֶׁמָּלְקָהּ לְהַזּוֹת דָּמָהּ בַּחוּץ, אוֹ מִקְצָת דָּמָהּ בַּחוּץ, לֶאֱכוֹל בְּשָׂרָהּ בַּחוּץ, אוֹ כַּזַּיִת מִבְּשָׂרָהּ בַּחוּץ – פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. זֶה הַכְּלָל: כָּל הַמּוֹלֵק וְהַמַּזֶּה בְּחַטַּאת הָעוֹף, כָּל הַמּוֹלֵק וְהַמְמַצֶּה בְּעוֹלַת הָעוֹף, לֶאֱכֹל דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לֶאֱכֹל וּלְהַקְטִיר דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַקְטִיר, חוּץ לִמְקוֹמוֹ – פָּסוּל, וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. חוּץ לִזְמַנּוֹ – פִּגּוּל, וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת, וּבִלְבַד שֶׁיִּקָּרֵב מַתִּיר כְּמִצְוָתוֹ. כֵּיצַד קָרֵב הַמַּתִּיר כְּמִצְוָתוֹ? מָלַק בְּשִׁתִּיקָה וּמִצָּה הַדָּם חוּץ לִזְמַנּוֹ, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם בְּשִׁתִּיקָה – זֶה הוּא שֶׁקָּרֵב הַמַּתִּיר כְּמִצְוָתוֹ. כֵּיצַד לֹא קָרֵב מַתִּיר כְּמִצְוָתוֹ? מָלַק חוּץ לִמְקוֹמוֹ וּמִצָּה הַדָּם חוּץ לִזְמַנּוֹ, אוֹ שֶׁמָּלַק חוּץ לִזְמַנּוֹ וּמִצָּה הַדָּם חוּץ לִמְקוֹמוֹ, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם חוּץ לִמְקוֹמוֹ, בֵּין שֶׁהִקְדִּים מַחֲשֶׁבֶת זְמַן לְמַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם וּבֵין שֶׁהִקְדִּים מַחֲשֶׁבֶת

הַשָּׁלֵם

מָקוֹם לְמַחֲשֶׁבֶת זְמַן – פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם קָדְמָה מַחֲשֶׁבֶת זְמַן לְמַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם – פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת; אִם קָדְמָה מַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם לְמַחֲשֶׁבֶת זְמַן – פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. כֵּיצַד קָדְמָה מַחֲשֶׁבֶת זְמַן לְמַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם? מָלַק חוּץ לִזְמַנּוֹ וּמִצָּה הַדָּם חוּץ לִמְקוֹמוֹ. כֵּיצַד קָדְמָה מַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם לְמַחֲשֶׁבֶת זְמַן? מָלַק חוּץ לִמְקוֹמוֹ וּמִצָּה הַדָּם חוּץ לִזְמַנּוֹ.

ה. חַטַּאת הָעוֹף שֶׁמָּלְקָהּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ – פָּסוּל, וְאֵין בּוֹ כָּרֵת, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא קָרַב הַמַּתִּיר כְּמִצְוָתוֹ. זֶה הוּא כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר: כָּל הַפִּגּוּלִין שֶׁנּוֹהֲגִין בְּחַטַּאת בְּהֵמָה – נוֹהֲגִין בְּחַטַּאת הָעוֹף. וְכָל הַפִּגּוּלִין שֶׁנּוֹהֲגִין בְּעוֹלַת בְּהֵמָה – נוֹהֲגִין בְּעוֹלַת הָעוֹף. עוֹלַת הָעוֹף שֶׁעֻשָּׁאָהּ לְמַטָּה כְּמַעֲשֵׂה חַטַּאת לְשׁוּם חַטַּאת, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מוֹעֶלִין בָּהּ. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: אֵין מוֹעֶלִין בָּהּ. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: וּמַה אִם חַטַּאת שֶׁאֵין מוֹעֲלִין בָּהּ לִשְׁמָהּ, כְּשֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמָהּ מוֹעֲלִין בָּהּ, עוֹלָה שֶׁמּוֹעֲלִין בָּהּ לִשְׁמָהּ כְּשֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמָהּ אֵינוֹ דִּין שֶׁיִּמְעֲלוּ בָהּ?! אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לֹא! אִם אָמַרְתָּ בְּחַטַּאת שֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמָהּ לְשׁוּם עוֹלָה, שֶׁכֵּן שִׁנָּה אֶת שְׁמָהּ לְדָבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מְעִילָה, תֹּאמַר בְּעוֹלָה שֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמָהּ לְשׁוּם חַטָּאת – שֶׁכֵּן שִׁנָּה אֶת שְׁמָהּ לְדָבָר שֶׁאֵין בּוֹ מְעִילָה. אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אָשָׁם שֶׁשְּׁחָטוֹ בַּצָּפוֹן לְשׁוּם שְׁלָמִים יוֹכִיחַ, שֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמוֹ וּמוֹעֲלִין בּוֹ, וְאַף אַתָּה אַל תִּתְמַהּ עַל הָעוֹלָה, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמָהּ לְדָבָר שֶׁאֵין בּוֹ מְעִילָה שֶׁיִּמְעֲלוּ בָהּ. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לֹא! אִם אָמַרְתָּ בְּאָשָׁם שֶׁאִם שִׁנָּה אֶת שְׁמוֹ לֹא שִׁנָּה אֶת מְקוֹמוֹ, תֹּאמַר בְּעוֹלָה שֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמָהּ וְשִׁנָּה אֶת מְקוֹמָהּ?! אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: הֲרֵי אָשָׁם שֶׁשְּׁחָטוֹ בַּדָּרוֹם לְשֵׁם שְׁלָמִים יוֹכִיחַ, שֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמוֹ וְשִׁנָּה אֶת מְקוֹמוֹ וּמוֹעֲלִין בּוֹ, אַף אַתָּה אַל תִּתְמַהּ עַל הָעוֹלָה, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמָהּ וְשִׁנָּה אֶת מְקוֹמָהּ – מוֹעֲלִין בָּהּ. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לֹא! אִם אָמַרְתָּ

תּוֹסֶפְתָּא

בְּאָשָׁם שֶׁשִּׁנָּה שְׁמוֹ וְשִׁנָּה אֶת מְקוֹמוֹ - לֹא שִׁנָּה אֶת מַעֲשָׂיו, וְשִׁנָּה לְדָבָר שֶׁמִּקְצָתוֹ מְעִילָה, תֹּאמַר בְּעוֹלָה שֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמָהּ, וְאֶת מַעֲשֶׂיהָ וְאֶת מְקוֹמָהּ, וְשִׁנָּה לְדָבָר שֶׁאֵין מִקְצָתוֹ מְעִילָה. חַטַּאת הָעוֹף הַבָּאָה עַל הַסָּפֵק - מְטַמֵּא בְּסָפֵק וּמְטַמֵּא אֲבִית הַבְּלִיעָה.

ו. הַנִּרְבָּע, הַמּוּקָצֶה, וְהַנֶּעֱבָד, אֶתְנַן, וּמְחִיר, טוּמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס - מְטַמְּאִין בְּבֵית הַבְּלִיעָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: טוּמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס - אֵין מְטַמְּאִין בְּבֵית הַבְּלִיעָה, שֶׁכָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר "זָכָר" מוֹצִיא טוּמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס מִן הַכְּלָל. מָלַק הַזָּר וּמָלַק הַפָּסוּל - מְטַמְּאִין בְּבֵית הַבְּלִיעָה. הַפִּגּוּל וְהַנּוֹתָר - אֵין מְטַמֵּא בְּבֵית הַבְּלִיעָה, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיָה פְּסוּלָן בַּקֹּדֶשׁ. זֶה הַכְּלָל: כָּל שֶׁהָיָה פְּסוּלָן בַּקֹּדֶשׁ - אֵין מְטַמְּאִין בְּבֵית הַבְּלִיעָה, לֹא הָיָה פְּסוּלָן בַּקֹּדֶשׁ - אֵין מְטַמְּאִין בְּבֵית הַבְּלִיעָה.

מַסֶּכֶת קָרְבָּנוֹת פֶּרֶק שְׁמִינִי

א. כָּל הַזְּבָחִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ, הֵן וְלָדוֹתֵיהֶן וּתְמוּרוֹתֵיהֶן - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן מִמִּין זֶה - וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן מִמִּין זֶה, וַיַּפְסִיד הַמּוֹתָר מִבֵּיתוֹ. נִתְעָרְבוּ בָּרוֹבֵעַ וּבַנִּרְבָּע, בַּמֻּקְצֶה וּבַנֶּעֱבָד, בָּאֶתְנָן וּמְחִיר, וּבִכְלָאַיִם, וּבַטְּרֵפָה, וּבַיּוֹצֵא דֹּפֶן - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן מֵאוֹתוֹ הַמִּין, וְהַשְּׁאָר חֻלִּין. נִתְעָרְבוּ בְּחֻלִּין - תְּמִימִים יַקְרִישׁוּם לְשׁוּם אוֹתוֹ הַזֶּבַח. נִתְעָרְבוּ בִּזְבָחִים - מֵת אֶחָד מֵהֶן, יָבִיא כְּנֶגְדּוֹ מִמָּקוֹם אַחֵר, וַיַּתְנֶה עָלָיו. נִתְעָרְבוּ הַדָּמִים - הֲרֵי זֶה לוֹקֵחַ בָּהֶן שָׁלֹשׁ בְּהֵמוֹת, בֵּין מִמָּקוֹם אֶחָד וּבֵין מִשְּׁלשָׁה מְקוֹמוֹת, וּמְחַלֵּל דְּמֵי חַטָּאת עַל חַטָּאת וּדְמֵי עוֹלָה עַל עוֹלָה, וּדְמֵי שְׁלָמִים עַל שְׁלָמִים וְנוֹתְנִין לַבְּעָלִים. וְלֹא יִתְּנֵם לַבְּעָלִים עַד שֶׁיַּחֲלֹק עַל כֻּלָּן.

ב. עוֹלָה שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּאֶחָד מִכָּל הַזְּבָחִים - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן זֶבַח וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן עוֹלָה. אִם כְּבָר קָרֵב זִבְחוֹ - יָבִיא בִּדְמָיו זֶבַח אַחֵר, קָרְבָּה עוֹלָתוֹ - יָבִיא בִּדְמָיו עוֹלָה אַחֶרֶת. חַטָּאת שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּאַחַת מִכָּל הַזְּבָחִים - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן זֶבַח וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן חַטָּאת. אִם כְּבָר קָרֵב זֶבַח - יָבִיא בִּדְמָיו זֶבַח אַחֵר, כְּבָר קָרְבָה חַטָּאתוֹ - שְׁנֵיהֶן יָמוּתוּ. אָשָׁם שֶׁנִּתְעָרֵב בְּאֶחָד מִכָּל הַזְּבָחִים - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן זֶבַח, וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן אָשָׁם. כְּבָר קָרַב זִבְחוֹ - יָבִיא בִּדְמוֹ זֶבַח אַחֵר. כְּבָר קָרַב אֲשָׁמוֹ - שְׁנֵיהֶן יִפְּלוּ לִנְדָבָה: מָעוֹת חַטָּאת וּמָעוֹת אָשָׁם שֶׁנִּתְעָרְבוּ אֵלּוּ בְּאֵלּוּ - לוֹקֵחַ בָּהֶן שְׁתֵּי בְּהֵמוֹת, בֵּין מִמָּקוֹם אֶחָד וּבֵין מִשְּׁנֵי מְקוֹמוֹת, וּמְחַלֵּל דְּמֵי חַטָּאת עַל חַטָּאת וּדְמֵי אָשָׁם עַל אָשָׁם. כְּבָר קָרְבָה חַטָּאתוֹ - יוֹלִיךְ לְיָם הַמֶּלַח. כְּבָר קָרַב אֲשָׁמוֹ - יִפּוֹל לִנְדָבָה. תּוֹדָה שֶׁנִּתְעָרֵב בִּתְמוּרָתוֹ - שְׁנֵיהֶן יִקָּרְבוּ, וְיָנִיף הַלֶּחֶם עִמָּהֶן.

ג. תּוֹדָה שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּאֶחָד מִכָּל הַזְּבָחִים - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶם זֶבַח וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן תּוֹדָה. כְּבָר קָרְבָה זִבְחוֹ - יָבִיא בִּדְמָיו זֶבַח אַחֵר. כְּבָר קָרְבָה תּוֹדָה - יָבִיא בִּדְמֶיהָ תּוֹדָה אַחֶרֶת. שְׁלָמִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ בְּאֶחָד מִכָּל הַזְּבָחִים - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן זֶבַח וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן שְׁלָמִים. כְּבָר קָרְבוּ שְׁלָמִים - יָבִיא בִּדְמָיו שְׁלָמִים אֲחֵרִים. שְׁלָמִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ בִּשְׁלָמִים הַבָּאִין מֵחֲמַת הַפֶּסַח - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיאוּ בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן שְׁלָמִים, וְיֹאכְלוּ לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת, וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן שְׁלָמִים אֲחֵרִים, וְיֹאכְלוּ לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָת. בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר: שְׁלָמִים הַבָּאִין מֵחֲמַת הַפֶּסַח הֲרֵי הֵן כְּפֶסַח לְכָל דָּבָר, אֶלָּא שֶׁהֵן נֶאֱכָלִין לְיוֹם וָלַיְלָה.

ד. בְּכוֹר שֶׁנִּתְעָרֵב בְּפֶסַח - שְׁנֵיהֶן יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיֹאכְלוּ כַּבְּכוֹר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: זֶה יִשָּׁחֵט לְשׁוּם מַה שֶּׁהוּא וְזֶה יִשָּׁחֵט לְשׁוּם מַה שֶּׁהוּא, וּשְׁנֵיהֶם יֵאָכְלוּ כַּפֶּסַח וּכְמִנְיָן שֶׁל פֶּסַח. מַעֲשֵׂר שֶׁנִּתְעָרֵב

הַשָּׁלֵם

אִם כְּבָר קָרֵב זִבְחוֹ - יָבִיא בִּדְמָיו זֶבַח אַחֵר, קָרְבָה עוֹלָתוֹ - יָבִיא בִּדְמָיו עוֹלָה אַחֶרֶת. חַטָּאת שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּאַחַת מִכָּל הַזְּבָחִים - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן זֶבַח וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן חַטָּאת. אִם כְּבָר קָרֵב זֶבַח - יָבִיא בִּדְמָיו זֶבַח אַחֵר, כְּבָר קָרְבָה חַטָּאתוֹ - שְׁנֵיהֶן יָמוּתוּ. אָשָׁם שֶׁנִּתְעָרֵב בְּאֶחָד מִכָּל הַזְּבָחִים - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן זֶבַח, וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן אָשָׁם. כְּבָר קָרַב זִבְחוֹ - יָבִיא בִּדְמוֹ זֶבַח אַחֵר. כְּבָר קָרַב אֲשָׁמוֹ - שְׁנֵיהֶן יִפְּלוּ לִנְדָבָה: מָעוֹת חַטָּאת וּמָעוֹת אָשָׁם שֶׁנִּתְעָרְבוּ אֵלּוּ בְּאֵלּוּ - לוֹקֵחַ בָּהֶן שְׁתֵּי בְּהֵמוֹת, בֵּין מִמָּקוֹם אֶחָד וּבֵין מִשְּׁנֵי מְקוֹמוֹת, וּמְחַלֵּל דְּמֵי חַטָּאת עַל חַטָּאת וּדְמֵי אָשָׁם עַל אָשָׁם. כְּבָר קָרְבָה חַטָּאתוֹ - יוֹלִיךְ לְיָם הַמֶּלַח. כְּבָר קָרַב אֲשָׁמוֹ - יִפּוֹל לִנְדָבָה. תּוֹדָה שֶׁנִּתְעָרֵב בִּתְמוּרָתוֹ - שְׁנֵיהֶן יִקָּרְבוּ, וְיָנִיף הַלֶּחֶם עִמָּהֶן.

ג. תּוֹדָה שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּאֶחָד מִכָּל הַזְּבָחִים - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶם זֶבַח וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן תּוֹדָה. כְּבָר קָרְבָה זִבְחוֹ - יָבִיא בִּדְמָיו זֶבַח אַחֵר. כְּבָר קָרְבָה תּוֹדָה - יָבִיא בִּדְמֶיהָ תּוֹדָה אַחֶרֶת. שְׁלָמִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ בְּאֶחָד מִכָּל הַזְּבָחִים - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיא בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן זֶבַח וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן שְׁלָמִים. כְּבָר קָרְבוּ שְׁלָמִים - יָבִיא בִּדְמָיו שְׁלָמִים אֲחֵרִים. שְׁלָמִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ בִּשְׁלָמִים הַבָּאִין מֵחֲמַת הַפֶּסַח - יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ, וְיָבִיאוּ בִּדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן שְׁלָמִים, וְיֹאכְלוּ לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת, וּבִדְמֵי יָפֶה שֶׁבָּהֶן שְׁלָמִים אֲחֵרִים, וְיֹאכְלוּ לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָת. בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר: שְׁלָמִים הַבָּאִין מֵחֲמַת הַפֶּסַח הֲרֵי הֵן כְּפֶסַח לְכָל דָּבָר, אֶלָּא שֶׁהֵן נֶאֱכָלִין לְיוֹם וָלַיְלָה.

ד. בְּכוֹר שֶׁנִּתְעָרֵב בְּפֶסַח - שְׁנֵיהֶן יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיֹאכְלוּ כַּבְּכוֹר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: זֶה יִשָּׁחֵט לְשׁוּם מַה שֶּׁהוּא וְזֶה יִשָּׁחֵט לְשׁוּם מַה שֶּׁהוּא, וּשְׁנֵיהֶם יֵאָכְלוּ כַּפֶּסַח וּכְמִנְיָן שֶׁל פֶּסַח. מַעֲשֵׂר שֶׁנִּתְעָרֵב

תּוֹסֶפְתָּא

בְּפֶסַח - שְׁנֵיהֶם יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ כַּמַּעֲשֵׂר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: זֶה יִשָּׁחֵט לְשׁוּם מַה שֶּׁהוּא, וְזֶה יִשָּׁחֵט לְשׁוּם מַה שֶּׁהוּא, וּשְׁנֵיהֶם יֵאָכְלוּ כַּפֶּסַח וְכִמְנוּיָו שֶׁל פֶּסַח. הַבְּכוֹר וְהַמַּעֲשֵׂר, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: זֶה לְשׁוּם מַה שֶּׁהוּא וְזֶה יִשָּׁחֵט לְשׁוּם מַה שֶּׁהוּא, וּשְׁנֵיהֶם יֵאָכְלוּ כְּאֶחָד, מִפְּנֵי שֶׁמַּתַּן דָּמָם שָׁוֶה; וְלֹא הוֹדוּ חֲכָמִים לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁמְּבִיא קָדָשִׁים לְבֵית הַפְּסוּל. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁנִּתְעָרְבוּ חַיִּין, אֲבָל בִּזְמַן שֶׁנִּתְעָרְבוּ שְׁחוּטִין - יֵאָכְלוּ כֻּחָמוּר שֶׁבָּהֶן. נִתְעָרְבוּ בִּפְסוּלֵי הַמֻּקְדָּשִׁין, אוֹ בְּחֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה - תֵּעָבֵר צוּרָתָן וְיֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרֵפָה.

ה. תּוֹדָה שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּאֵיל נָזִיר - שְׁנֵיהֶם יִקָּרְבוּ וְיָנִיף הַלֶּחֶם עִמָּהֶן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, בְּאִבְרֵי הַזְּבָחִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ בְּאִבְרֵי עוֹלָה - שֶׁיִּקָּרְבוּ. מוֹדֶה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לַחֲכָמִים, שֶׁנִּתְעָרְבוּ בָּרוֹבֵעַ וּבַנִּרְבָּע, בַּמֻּקְצֶה וּבַנֶּעֱבָד, בָּאֶתְנָן וּבַמְּחִיר, וּבַכִּלְאַיִם, וּבְטֵרֵפָה וְיוֹצֵא דֹּפֶן - שֶׁתֵּעָבֵר צוּרָתָן וְיֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרֵפָה; עַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל שֶׁנִּתְעָרְבוּ אֵבְרֵי בַּעַל מוּם בְּתָמִימִים, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִקָּרְבוּ, וְרוֹאֶה אֲנִי אֵבְרֵי בַּעַל מוּם בְּתָמִימִים, כְּאִלּוּ הֵן עֵצִים; וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: תֵּעָבֵר צוּרָתָן וְיֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרֵפָה.

ו. דָּם שֶׁנִּתְעָרֵב בַּמַּיִם - רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִלּוּ הֵן יַיִן, נִתְעָרֵב בַּיַּיִן - רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִלּוּ הֵם מַיִם, נִתְעָרֵב בְּדַם הַבְּהֵמָה, אוֹ בְּדַם הַחַיָּה - רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִלּוּ הֵן יַיִן, וּבַמַּיִם - אִם בִּטְּלוּ מַרְאָיו - פָּסוּל, וְאִם לָאו - כָּשֵׁר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבָּן גַּמְלִיאֵל: אֵין דָּם מְבַטֵּל דָּם. אֵין לְךָ שֶׁמְּכַפֵּר - אֶלָּא דַּם הַנֶּפֶשׁ בִּלְבַד, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא יז, יא): "כִּי הַדָּם הוּא בַּנֶּפֶשׁ יְכַפֵּר", אֵי זֶה הוּא דַּם הַנֶּפֶשׁ? כָּל זְמַן שֶׁמְּקַלֵּחַ, וְדַם הַתַּמְצִית? כָּל שֶׁאֵינוֹ מְקַלֵּחַ. חָתַךְ אֶת הָרֹאשׁ בְּבַת אַחַת, קִבֵּל מִן הָרֹאשׁ - פָּסוּל, מִן הַגּוּף - כָּשֵׁר. נִתְעָרֵב בְּדַם פְּסוּלִין - יִשָּׁפֵךְ לָאַמָּה אוֹ בְּדַם הַתַּמְצִית. אוֹמֵר לוֹ - שֶׁלֹּא יִתֵּן, וְאִם נָתַן - רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִלּוּ הוּא בַּמַּיִם, אִם בִּטְּלוּ מַרְאָיו - פָּסוּל, וְאִם לָאו - כָּשֵׁר; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מַכְשִׁיר בְּדַם הַתַּמְצִית.

הַשָּׁלֵם

ז. נִתְעָרֵב בָּרוֹבֵעַ וּבַנִּרְבָּע, בַּמֻּקְצֶה וּבַנֶּעֱבָד, בָּאֶתְנָן, בַּמְּחִיר, וּבַכִּלְאַיִם, וּבְטֵרֵפָה, וְיוֹצֵא דֹּפֶן, בֵּין כּוֹס בְּכוֹס וּבֵין בְּבָלוּל שֶׁנִּתְעָרְבוּ - יִשָּׁפֵךְ לָאַמָּה. כּוֹס אֶחָד בְּמֵאָה כּוֹסוֹת, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אִם קָרַב כּוֹס אֶחָד - יִקָּרְבוּ כָּל הַכּוֹסוֹת, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֲפִילּוּ קָרְבוּ כֻּלָּן, חוּץ מֵאֶחָד מֵהֶן - יִשָּׁפֵךְ לָאַמָּה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: לֹא נֶחֱלַק רַבִּי אֱלִיעֶזֶר עַל דַּם עוֹלָה שֶׁנִּתְעָרֵב בְּדַם זְבָחִים - שֶׁיִּקָּרְבוּ; עַל שֶׁנִּתְעָרֵב בָּרוֹבֵעַ וּבַנִּרְבָּע, בַּמֻּקְצֶה וּבַנֶּעֱבָד, בָּאֶתְנָן וּבַמְּחִיר, בֵּין כּוֹס בְּכוֹסוֹת, וּבֵין בְּבָלוּל[4] - יִשָּׁפֵךְ לָאַמָּה. עַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל שֶׁנִּתְעָרֵב דַּם בַּעַל מוּם בְּתָמִים, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִקָּרְבוּ, וְרוֹאֶה אֲנִי אֶת דַּם בַּעַל מוּם בְּתָמִים כְּאִלּוּ הֵן מַיִם. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יִשָּׁפֵךְ לָאַמָּה.

ח. הַנִּתָּנִין לְמַטָּה שֶׁנִּתְעָרְבוּ בַּנִּתָּנִין לְמַעְלָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִנָּתְנוּ לְמַעְלָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יִשָּׁפְכוּ לָאַמָּה. נָתַן לְמַטָּה וְלֹא נִמְלַךְ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִתֵּן לְמַעְלָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יִשָּׁפֵךְ לָאַמָּה וְהַתַּחְתּוֹנִים עָלוּ לוֹ. נָתַן לְמַעְלָה וְלֹא נִמְלַךְ, אֵלּוּ וְאֵלּוּ מוּדִים שֶׁיַּחֲזֹר וְיִתֵּן לְמַטָּה, אֵלּוּ וְאֵלּוּ עָלוּ לוֹ.

ט. חַטָּאת יָחִיד שֶׁנִּתְעָרְבָה זוֹ בְּזוֹ, חַטָּאת צִבּוּר שֶׁנִּתְעָרְבָה זוֹ בְּזוֹ, חַטַּאת יָחִיד וְצִבּוּר שֶׁנִּתְעָרְבוּ זוֹ בְּזוֹ, וְכֵן בְּתוֹדוֹת, וְכֵן בְּעוֹלוֹת, וְכֵן בִּשְׁלָמִים - נוֹתֵן אַרְבַּע מַתָּנוֹת מִכָּל אַחַת וְאַחַת. וְאִם נָתַן אַרְבַּע מַתָּנוֹת מִכֻּלָּן - יָצָא. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁנִּתְעָרְבוּ חַיִּין, אֲבָל בִּזְמַן שֶׁנִּתְעָרְבוּ שְׁחוּטִין - נוֹתֵן אַרְבַּע מַתָּנוֹת מִכֻּלָּן. וְאִם נָתַן מַתָּנָה אַחַת מִכֻּלָּן - יָצָא. רַבִּי אוֹמֵר: רוֹאִין אֶת הַמַּתָּנָה,

---

[4] מָקוֹף בְּסוֹגְרַיִם: 'אוֹ שֶׁנִּתְעָרֵב דַּם בַּעַל מוּם בְּבָלוּל אוֹ כּוֹס אֶחָד בְּמֵאָה כּוֹסוֹת'.

תּוֹסֶפְתָּא

שֶׁאִם תֵּחָלֵק, וְיֵשׁ בָּהּ מַתָּנָה לְכָל אַחַת וְאַחַת.

י. הַנִּתָּנִין בְּמַתָּנָה אַחַת שֶׁנִּתְעָרְבָה בַּנִּתָּנִין בְּמַתָּנָה אַחַת - יִנָּתְנוּ בְּמַתָּנָה אַחַת. מַתַּן אַרְבַּע בְּמַתַּן אַרְבַּע - יִנָּתְנוּ בְּמַתַּן אַרְבַּע. מַתַּן אַרְבַּע בְּמַתָּנָה אַחַת - רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִנָּתְנוּ מַתַּן אַרְבַּע. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: יִנָּתְנוּ מַתָּנָה אַחַת. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: הֲרֵי הוּא עוֹבֵר עַל "בַּל תִּגְרַע"! אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: הֲרֵי הוּא עוֹבֵר עַל "בַּל תּוֹסִיף"! אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: לֹא נֶאֱמַר "בַּל תּוֹסִיף" אֶלָּא כְּשֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ, וּמוֹסִיף אַתָּה עָלָיו כְּשֶׁהוּא עִם אֲחֵרִים. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לֹא נֶאֱמַר "בַּל תִּגְרַע" אֶלָּא כְּשֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ, וְגוֹרֵעַ אַתָּה הֵימֶנּוּ כְּשֶׁהוּא עִם אֲחֵרִים. אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: עַדַיִן דָּבָר שָׁקוּל, מִי מַכְרִיעַ? אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אֲנִי אַכְרִיעַ! כְּשֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה בְּיָדִי - נִמְצֵאתִי עוֹבֵר עַל "לֹא תַעֲשֶׂה", וַהֲרֵי הוּא בְּיָדִי! כְּשֶׁאֲנִי מַנִּיחָה כְּמוֹת שֶׁהִיא - נִמְצֵאתִי עוֹבֵר "לֹא תַעֲשֶׂה" וְאֵינָהּ בְּיָדִי.

יא. הַנִּתָּנִין בְּפָנִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ בַּנִּתָּנִין בַּחוּץ - יִשָּׁפֵךְ לָאַמָּה. נָתַן בַּחוּץ וְלֹא נִמְלַךְ - יַחֲזֹר וְיִתֵּן בְּפָנִים, וְהַחִיצוֹנִים עָלוּ לוֹ. בַּחוּץ בְּפָנִים וְלֹא נִמְלַךְ - אֵלּוּ וְאֵלּוּ עָלוּ לוֹ. בְּפָנִים בַּחוּץ וְלֹא נִמְלַךְ - אֵלּוּ וְאֵלּוּ עָלוּ לוֹ, חוּץ מִשֶּׁנִּתְעָרְבוּ בְּחַטָּאת, מִפְּנֵי שֶׁחַטָּאת שֶׁנִּכְנַס דָּמָהּ לִפְנִים פְּסוּלָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אַף הָאָשָׁם, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא ז, ז): "כַּחַטָּאת כָּאָשָׁם".

יב. חַטָּאת שֶׁקִּבֵּל דָּמָהּ בִּשְׁנֵי כוֹסוֹת - נִטְמָא אֶחָד מֵהֶן, אוֹ שֶׁנִּשְׁפַּךְ, אוֹ שֶׁיָּצָא חוּץ לַקְּלָעִים, אוֹ שֶׁנִּתְנוּ לְמַטָּה - הֲרֵי חֲבֵרוֹ כָּשֵׁר. קַל וָחֹמֶר לַחִיצוֹנִים, שֶׁאִם נִכְנַס אֶחָד מֵהֶם לִפְנִים - לֹא יְהֵא חֲבֵרוֹ פָּסוּל. וְהַדִּין נוֹתֵן: וּמַה אִם בְּמָקוֹם שֶׁמַּחְשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בַּחוּץ, לֹא פָּסַל הַדָּם שֶׁבַּחוּץ אֶת הַדָּם שֶׁבִּפְנִים. מָקוֹם שֶׁאֵין מַחֲשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בִּפְנִים, אֵינוֹ דִין שֶׁלֹּא יִפְסֹל הַדָּם שֶׁבִּפְנִים אֶת הַדָּם בַּחוּץ? הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (וַיִּקְרָא ו, כג):

הַשָּׁלֵם

"אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָהּ" - אֲפִלּוּ מִקְצָת דָּמָהּ". נִכְנַס לִפְנִים - כָּשֵׁר. יָצָא לַחוּץ - פָּסוּל. בְּשַׂר הֶקְדֵּשׁ שֶׁנִּכְנַס לִפְנִים - כָּשֵׁר. וְהַדִּין נוֹתֵן שֶׁיְּהֵא פָּסוּל: וּמַה אִם בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא פָּסַל דָּם שֶׁבַּחוּץ אֶת הַדָּם שֶׁבִּפְנִים, נִפְסַל בָּשָׂר הַיּוֹצֵא לְשָׁם. מָקוֹם שֶׁפָּסַל דָּם שֶׁבִּפְנִים אֶת הַדָּם שֶׁבַּחוּץ אֵינוֹ דִין שֶׁנִּפְסַל בָּשָׂר שֶׁנִּכְנַס לְשָׁם, תַּלְמוּד לוֹמַר (שְׁמוֹת כב, ל): "וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ" וְגוֹ'.

יג. נִכְנַס לִפְנִים - חֲבֵרוֹ פִּגּוּל, יָצָא לַחוּץ - חֲבֵרוֹ כָּשֵׁר. קִבֵּל הַכֹּהֵן, קִבֵּל הַכָּשֵׁר, קִבֵּל בִּימִין, קִבֵּל בִּכְלִי קֹדֶשׁ - חֲבֵרוֹ כָּשֵׁר, שֶׁזֶּה רָאוּי לְקָרֵב בִּפְנִים. קִבֵּל הַזָּר, קִבֵּל הַפָּסוּל, קִבֵּל בִּשְׂמֹאלוֹ, קִבֵּל בִּכְלִי חוֹל - חֲבֵרוֹ פָּסוּל, שֶׁאֵין זֶה רָאוּי לְקָרֵב בִּפְנִים. פִּרְכְּסָהּ לְקָרֵב בִּפְנִים וְהֶחֱזִירָהּ - כְּשֵׁרָה. חַטָּאת הָעוֹף שֶׁפִּרְכְּסָהּ לִפְנִים וְהֶחֱזִירָהּ - כְּשֵׁרָה.

יד. חַטָּאת שֶׁקִּבֵּל דָּמָהּ בְּאַרְבָּעָה כוֹסוֹת, אִם נָתַן מִכֻּלָּן עַל אַרְבַּע קְרָנוֹת - כֻּלָּן נִשְׁפָּכִין לַיְסוֹד, וְאִם לֹא נָתַן אֶלָּא מֵאֶחָד מֵהֶן מַתַּן אַרְבַּע - הוּא נִשְׁפַּךְ לַיְסוֹד, וְהֵן נִשְׁפָּכִין לָאַמָּה. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֲפִלּוּ לֹא נָתַן אֶלָּא מֵאֶחָד מֵהֶן מַתַּן אַרְבַּע - כֻּלָּן נִשְׁפָּכִין לַיְסוֹד. זֶה הוּא כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר: כָּל הַנִּשְׁפָּךְ לַיְסוֹד - דָּמוֹ טָעוּן כִּבּוּס, וּמַחֲשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בּוֹ מִשּׁוּם פִּגּוּל, וְהַמַּעֲלֶה אוֹתוֹ בַּחוּץ - חַיָּב. כָּל הַנִּשְׁפָּךְ לָאַמָּה - אֵין דָּמוֹ טָעוּן כִּבּוּס, וְאֵין מַחֲשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בּוֹ מִשּׁוּם פִּגּוּל, וְהַמַּעֲלֶה אוֹתוֹ בַּחוּץ - פָּטוּר.

מלכים א פרק ח

א אָז יַקְהֵל שְׁלֹמֹה אֶת־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־כָּל־
רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת נְשִׂיאֵי הָאָבוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־
הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה יְרוּשָׁלִָם לֶהַעֲלוֹת אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־
יְהוָה מֵעִיר דָּוִד הִיא צִיּוֹן: **ב** וַיִּקָּהֲלוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּיֶרַח הָאֵתָנִים בֶּחָג הוּא
הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי: **ג** וַיָּבֹאוּ כֹּל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׂאוּ
הַכֹּהֲנִים אֶת־הָאָרוֹן: **ד** וַיַּעֲלוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה
וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־כָּל־כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר
בָּאֹהֶל וַיַּעֲלוּ אֹתָם הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם: **ה** וְהַמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה וְכָל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל הַנּוֹעָדִים עָלָיו אִתּוֹ לִפְנֵי
הָאָרוֹן מְזַבְּחִים צֹאן וּבָקָר אֲשֶׁר לֹא־יִסָּפְרוּ וְלֹא
יִמָּנוּ מֵרֹב: **ו** וַיָּבִאוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה
אֶל־מְקוֹמוֹ אֶל־דְּבִיר הַבַּיִת אֶל־קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים
אֶל־תַּחַת כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים: **ז** כִּי הַכְּרוּבִים פֹּרְשִׂים
כְּנָפַיִם אֶל־מְקוֹם הָאָרוֹן וַיָּסֹכּוּ הַכְּרֻבִים עַל־
הָאָרוֹן וְעַל־בַּדָּיו מִלְמָעְלָה: **ח** וַיַּאֲרִכוּ הַבַּדִּים
וַיֵּרָאוּ רָאשֵׁי הַבַּדִּים מִן־הַקֹּדֶשׁ עַל־פְּנֵי הַדְּבִיר
וְלֹא יֵרָאוּ הַחוּצָה וַיִּהְיוּ שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה: **ט** אֵין
בָּאָרוֹן רַק שְׁנֵי לֻחוֹת הָאֲבָנִים אֲשֶׁר הִנִּיחַ שָׁם
מֹשֶׁה בְּחֹרֵב אֲשֶׁר כָּרַת יְהוָה עִם־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: **י** וַיְהִי בְּצֵאת הַכֹּהֲנִים
מִן־הַקֹּדֶשׁ וְהֶעָנָן מָלֵא אֶת־בֵּית יְהוָה: **יא** וְלֹא־
יָכְלוּ הַכֹּהֲנִים לַעֲמֹד לְשָׁרֵת מִפְּנֵי הֶעָנָן כִּי־מָלֵא
כְּבוֹד־יְהוָה אֶת־בֵּית יְהוָה: {פ}
יב אָז אָמַר שְׁלֹמֹה יְהוָה אָמַר לִשְׁכֹּן
בָּעֲרָפֶל: **יג** בָּנֹה בָנִיתִי בֵּית זְבֻל לָךְ מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ
עוֹלָמִים: **יד** וַיַּסֵּב הַמֶּלֶךְ אֶת־פָּנָיו וַיְבָרֶךְ אֶת כָּל־
קְהַל יִשְׂרָאֵל וְכָל־קְהַל יִשְׂרָאֵל עֹמֵד: **טו** וַיֹּאמֶר
בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּפִיו אֶת דָּוִד
אָבִי וּבְיָדוֹ מִלֵּא לֵאמֹר: **טז** מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר
הוֹצֵאתִי אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם לֹא־
בָחַרְתִּי בְעִיר מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לִבְנוֹת בַּיִת
לִהְיוֹת שְׁמִי שָׁם וָאֶבְחַר בְּדָוִד לִהְיוֹת עַל־עַמִּי
יִשְׂרָאֵל: **יז** וַיְהִי עִם־לְבַב דָּוִד אָבִי לִבְנוֹת בַּיִת
לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: **יח** וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
דָּוִד אָבִי יַעַן אֲשֶׁר הָיָה עִם־לְבָבְךָ לִבְנוֹת בַּיִת
לִשְׁמִי הֱטִיבֹתָ כִּי הָיָה עִם־לְבָבֶךָ: **יט** רַק אַתָּה
לֹא תִבְנֶה הַבַּיִת כִּי אִם־בִּנְךָ הַיֹּצֵא מֵחַלָצֶיךָ הוּא־
יִבְנֶה הַבַּיִת לִשְׁמִי: **כ** וַיָּקֶם יְהוָה אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר
דִּבֵּר וָאָקֻם תַּחַת דָּוִד אָבִי וָאֵשֵׁב | עַל־כִּסֵּא
יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה וָאֶבְנֶה הַבַּיִת לְשֵׁם
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: **כא** וָאָשִׂם שָׁם מָקוֹם לָאָרוֹן
אֲשֶׁר־שָׁם בְּרִית יְהוָה אֲשֶׁר כָּרַת עִם־אֲבֹתֵינוּ
בְּהוֹצִיאוֹ אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: {ס} **כב** וַיַּעֲמֹד
שְׁלֹמֹה לִפְנֵי מִזְבַּח יְהוָה נֶגֶד כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל
וַיִּפְרֹשׂ כַּפָּיו הַשָּׁמָיִם: **כג** וַיֹּאמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל אֵין־כָּמוֹךָ אֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל־
הָאָרֶץ מִתָּחַת שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד לַעֲבָדֶיךָ
הַהֹלְכִים לְפָנֶיךָ בְּכָל־לִבָּם: **כד** אֲשֶׁר שָׁמַרְתָּ
לְעַבְדְּךָ דָּוִד אָבִי אֵת אֲשֶׁר־דִּבַּרְתָּ לוֹ וַתְּדַבֵּר
בְּפִיךָ וּבְיָדְךָ מִלֵּאתָ כַּיּוֹם הַזֶּה: **כה** וְעַתָּה יְהוָה |
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁמֹר לְעַבְדְּךָ דָּוִד אָבִי אֵת אֲשֶׁר
דִּבַּרְתָּ לוֹ לֵאמֹר לֹא־יִכָּרֵת לְךָ אִישׁ מִלְּפָנַי יֹשֵׁב
עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל רַק אִם־יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ אֶת־דַּרְכָּם
לָלֶכֶת לְפָנַי כַּאֲשֶׁר הָלַכְתָּ לְפָנָי: **כו** וְעַתָּה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל יֵאָמֵן נָא דבריך (דְּבָרְךָ) אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ
לְעַבְדְּךָ דָּוִד אָבִי: **כז** כִּי הַאֻמְנָם יֵשֵׁב אֱלֹהִים עַל־
הָאָרֶץ הִנֵּה הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּךָ

אַף כִּי־הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִיתִי׃ **כח** וּפָנִיתָ אֶל־
תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל־תְּחִנָּתוֹ יְהוָה אֱלֹהָי לִשְׁמֹעַ אֶל־
הָרִנָּה וְאֶל־הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר עַבְדְּךָ מִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ
הַיּוֹם׃ **כט** לִהְיוֹת עֵינְךָ פְּתֻחֹת אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה
לַיְלָה וָיוֹם אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַרְתָּ יִהְיֶה שְׁמִי
שָׁם לִשְׁמֹעַ אֶל־הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר יִתְפַּלֵּל עַבְדְּךָ אֶל־
הַמָּקוֹם הַזֶּה׃ **ל** וְשָׁמַעְתָּ אֶל־תְּחִנַּת עַבְדְּךָ וְעַמְּךָ
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתְפַּלְלוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְאַתָּה
תִּשְׁמַע אֶל־מְקוֹם שִׁבְתְּךָ אֶל־הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַעְתָּ
וְסָלָחְתָּ׃ **לא** אֵת אֲשֶׁר יֶחֱטָא אִישׁ לְרֵעֵהוּ וְנָשָׂא־
בוֹ אָלָה לְהַאֲלֹתוֹ וּבָא אָלָה לִפְנֵי מִזְבַּחֲךָ בַּבַּיִת
הַזֶּה׃ **לב** וְאַתָּה | תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם וְעָשִׂיתָ וְשָׁפַטְתָּ
אֶת־עֲבָדֶיךָ לְהַרְשִׁיעַ רָשָׁע לָתֵת דַּרְכּוֹ בְּרֹאשׁוֹ
וּלְהַצְדִּיק צַדִּיק לָתֵת לוֹ כְּצִדְקָתוֹ׃ **לג** בֵּהִנָּגֵף עַמְּךָ
יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי אוֹיֵב אֲשֶׁר יֶחֶטְאוּ־לָךְ וְשָׁבוּ אֵלֶיךָ
וְהוֹדוּ אֶת־שְׁמֶךָ וְהִתְפַּלְלוּ וְהֶתְחַנְּנוּ אֵלֶיךָ בַּבַּיִת
הַזֶּה׃ **לד** וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם וְסָלַחְתָּ לְחַטַּאת
עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וַהֲשֵׁבֹתָם אֶל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּ
לַאֲבוֹתָם׃ {ס} **לה** בְּהֵעָצֵר שָׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר
כִּי יֶחֶטְאוּ־לָךְ וְהִתְפַּלְלוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְהוֹדוּ
אֶת־שְׁמֶךָ וּמֵחַטָּאתָם יְשׁוּבוּן כִּי
תַעֲנֵם׃ **לו** וְאַתָּה | תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם וְסָלַחְתָּ
לְחַטַּאת עֲבָדֶיךָ וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל כִּי תוֹרֵם אֶת־
הַדֶּרֶךְ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר יֵלְכוּ־בָהּ וְנָתַתָּה מָטָר עַל־
אַרְצְךָ אֲשֶׁר־נָתַתָּה לְעַמְּךָ לְנַחֲלָה׃ {ס} **לז** רָעָב
כִּי־יִהְיֶה בָאָרֶץ דֶּבֶר כִּי־יִהְיֶה שִׁדָּפוֹן יֵרָקוֹן אַרְבֶּה
חָסִיל כִּי יִהְיֶה כִּי יָצַר־לוֹ אֹיְבוֹ בְּאֶרֶץ שְׁעָרָיו כָּל־
נֶגַע כָּל־מַחֲלָה׃ **לח** כָּל־תְּפִלָּה כָל־תְּחִנָּה אֲשֶׁר
תִּהְיֶה לְכָל־הָאָדָם לְכֹל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֵדְעוּן
אִישׁ נֶגַע לְבָבוֹ וּפָרַשׂ כַּפָּיו אֶל־הַבַּיִת

הַזֶּה׃ **לט** וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתְּךָ
וְסָלַחְתָּ וְעָשִׂיתָ וְנָתַתָּ לָאִישׁ כְּכָל־דְּרָכָיו אֲשֶׁר
תֵּדַע אֶת־לְבָבוֹ כִּי־אַתָּה יָדַעְתָּ לְבַדְּךָ אֶת־לְבַב
כָּל־בְּנֵי הָאָדָם׃ **מ** לְמַעַן יִרָאוּךָ כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר־
הֵם חַיִּים עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה
לַאֲבֹתֵינוּ׃ **מא** וְגַם אֶל־הַנָּכְרִי אֲשֶׁר לֹא־מֵעַמְּךָ
יִשְׂרָאֵל הוּא וּבָא מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה לְמַעַן
שְׁמֶךָ׃ **מב** כִּי יִשְׁמְעוּן אֶת־שִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְאֶת־יָדְךָ
הַחֲזָקָה וּזְרֹעֲךָ הַנְּטוּיָה וּבָא וְהִתְפַּלֵּל אֶל־הַבַּיִת
הַזֶּה׃ **מג** אַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתְּךָ
וְעָשִׂיתָ כְּכֹל אֲשֶׁר־יִקְרָא אֵלֶיךָ הַנָּכְרִי לְמַעַן יֵדְעוּן
כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ אֶת־שְׁמֶךָ לְיִרְאָה אֹתְךָ כְּעַמְּךָ
יִשְׂרָאֵל וְלָדַעַת כִּי־שִׁמְךָ נִקְרָא עַל־הַבַּיִת הַזֶּה
אֲשֶׁר בָּנִיתִי׃ **מד** כִּי־יֵצֵא עַמְּךָ לַמִּלְחָמָה עַל־אֹיְבוֹ
בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר תִּשְׁלָחֵם וְהִתְפַּלְלוּ אֶל־יְהוָה דֶּרֶךְ
הָעִיר אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בָּהּ וְהַבַּיִת אֲשֶׁר־בָּנִיתִי
לִשְׁמֶךָ׃ **מה** וְשָׁמַעְתָּ הַשָּׁמַיִם אֶת־תְּפִלָּתָם וְאֶת־
תְּחִנָּתָם וְעָשִׂיתָ מִשְׁפָּטָם׃ **מו** כִּי יֶחֶטְאוּ־לָךְ כִּי
אֵין אָדָם אֲשֶׁר לֹא־יֶחֱטָא וְאָנַפְתָּ בָּם וּנְתַתָּם לִפְנֵי
אוֹיֵב וְשָׁבֻום שֹׁבֵיהֶם אֶל־אֶרֶץ הָאוֹיֵב רְחוֹקָה אוֹ
קְרוֹבָה׃ **מז** וְהֵשִׁיבוּ אֶל־לִבָּם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבוּ־
שָׁם וְשָׁבוּ | וְהִתְחַנְּנוּ אֵלֶיךָ בְּאֶרֶץ שֹׁבֵיהֶם לֵאמֹר
חָטָאנוּ וְהֶעֱוִינוּ רָשָׁעְנוּ׃ **מח** וְשָׁבוּ אֵלֶיךָ בְּכָל־
לְבָבָם וּבְכָל־נַפְשָׁם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם אֲשֶׁר־שָׁבוּ
אֹתָם וְהִתְפַּלְלוּ אֵלֶיךָ דֶּרֶךְ אַרְצָם אֲשֶׁר נָתַתָּה
לַאֲבוֹתָם הָעִיר אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ וְהַבַּיִת אֲשֶׁר־בנית
(בָּנִיתִי) לִשְׁמֶךָ׃ **מט** וְשָׁמַעְתָּ הַשָּׁמַיִם מְכוֹן
שִׁבְתְּךָ אֶת־תְּפִלָּתָם וְאֶת־תְּחִנָּתָם וְעָשִׂיתָ
מִשְׁפָּטָם׃ **נ** וְסָלַחְתָּ לְעַמְּךָ אֲשֶׁר חָטְאוּ־לָךְ וּלְכָל־
פִּשְׁעֵיהֶם אֲשֶׁר פָּשְׁעוּ־בָךְ וּנְתַתָּם לְרַחֲמִים לִפְנֵי

שְׁבִיהֶם וְרַחֲמוּם: **נא** כִּי־עַמְּךָ וְנַחֲלָתְךָ הֵם אֲשֶׁר
הוֹצֵאתָ מִמִּצְרַיִם מִתּוֹךְ כּוּר הַבַּרְזֶל: **נב** לִהְיוֹת
עֵינֶיךָ פְּתֻחוֹת אֶל־תְּחִנַּת עַבְדְּךָ וְאֶל־תְּחִנַּת עַמְּךָ
יִשְׂרָאֵל לִשְׁמַע אֲלֵיהֶם בְּכָל קָרְאָם אֵלֶיךָ: **נג** כִּי־
אַתָּה הִבְדַּלְתָּם לְךָ לְנַחֲלָה מִכֹּל עַמֵּי הָאָרֶץ
כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ בְיַד | מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת־
אֲבֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם אֲדֹנָי יְהוִה: {פ}
נד וַיְהִי | כְּכַלּוֹת שְׁלֹמֹה לְהִתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה אֵת
כָּל־הַתְּפִלָּה וְהַתְּחִנָּה הַזֹּאת קָם מִלִּפְנֵי מִזְבַּח
יְהוָה מִכְּרֹעַ עַל־בִּרְכָּיו וְכַפָּיו פְּרֻשׂוֹת
הַשָּׁמָיִם: **נה** וַיַּעֲמֹד וַיְבָרֶךְ אֶת כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל
קוֹל גָּדוֹל לֵאמֹר: **נו** בָּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר נָתַן מְנוּחָה
לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר דִּבֶּר לֹא־נָפַל דָּבָר אֶחָד
מִכֹּל דְּבָרוֹ הַטּוֹב אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד מֹשֶׁה
עַבְדּוֹ: **נז** יְהִי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם־
אֲבֹתֵינוּ אַל־יַעַזְבֵנוּ וְאַל־יִטְּשֵׁנוּ: **נח** לְהַטּוֹת
לְבָבֵנוּ אֵלָיו לָלֶכֶת בְּכָל־דְּרָכָיו וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו
וְחֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־אֲבֹתֵינוּ: **נט** וְיִהְיוּ
דְבָרַי אֵלֶּה אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי לִפְנֵי יְהוָה קְרֹבִים
אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יוֹמָם וָלָיְלָה לַעֲשׂוֹת | מִשְׁפַּט
עַבְדּוֹ וּמִשְׁפַּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר־יוֹם
בְּיוֹמוֹ: **ס** לְמַעַן דַּעַת כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי יְהוָה הוּא
הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד: **סא** וְהָיָה לְבַבְכֶם שָׁלֵם עִם
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לָלֶכֶת בְּחֻקָּיו וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו כַּיּוֹם
הַזֶּה: **סב** וְהַמֶּלֶךְ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ זֹבְחִים זֶבַח
לִפְנֵי יְהוָה: **סג** וַיִּזְבַּח שְׁלֹמֹה אֶת זֶבַח הַשְּׁלָמִים
אֲשֶׁר זָבַח לַיהוָה בָּקָר עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אֶלֶף וְצֹאן
מֵאָה וְעֶשְׂרִים אָלֶף וַיַּחְנְכוּ אֶת־בֵּית יְהוָה הַמֶּלֶךְ
וְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: **סד** בַּיּוֹם הַהוּא קִדַּשׁ הַמֶּלֶךְ
אֶת־תּוֹךְ הֶחָצֵר אֲשֶׁר לִפְנֵי בֵית־יְהוָה כִּי־עָשָׂה
שָׁם אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים
כִּי־מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה קָטֹן מֵהָכִיל
אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת חֶלְבֵי
הַשְּׁלָמִים: **סה** וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה בָּעֵת־הַהִיא | אֶת־
הֶחָג וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ קָהָל גָּדוֹל מִלְּבוֹא חֲמָת |
עַד־נַחַל מִצְרַיִם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שִׁבְעַת יָמִים
וְשִׁבְעַת יָמִים אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם: **סו** בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי
שִׁלַּח אֶת־הָעָם וַיְבָרְכוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיֵּלְכוּ
לְאָהֳלֵיהֶם שְׂמֵחִים וְטוֹבֵי לֵב עַל כָּל־הַטּוּבָה אֲשֶׁר
עָשָׂה יְהוָה לְדָוִד עַבְדּוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ:

מלכים א פרק ט

א וַיְהִי כְּכַלּוֹת שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת אֶת־בֵּית־יְהוָה
וְאֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֵת כָּל־חֵשֶׁק שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר חָפֵץ
לַעֲשׂוֹת: {פ}
ב וַיֵּרָא יְהוָה אֶל־שְׁלֹמֹה שֵׁנִית כַּאֲשֶׁר נִרְאָה אֵלָיו
בְּגִבְעוֹן: **ג** וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו שָׁמַעְתִּי אֶת־תְּפִלָּתְךָ
וְאֶת־תְּחִנָּתְךָ אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתָּה לְפָנָי הִקְדַּשְׁתִּי
אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִתָּה לָשׂוּם־שְׁמִי שָׁם עַד־
עוֹלָם וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי שָׁם כָּל־הַיָּמִים: **ד** וְאַתָּה
אִם־תֵּלֵךְ לְפָנַי כַּאֲשֶׁר הָלַךְ דָּוִד אָבִיךָ בְּתָם־לֵבָב
וּבְיֹשֶׁר לַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ חֻקַּי וּמִשְׁפָּטַי
תִּשְׁמֹר: **ה** וַהֲקִמֹתִי אֶת־כִּסֵּא מַמְלַכְתְּךָ עַל־
יִשְׂרָאֵל לְעֹלָם כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עַל־דָּוִד אָבִיךָ
לֵאמֹר לֹא־יִכָּרֵת לְךָ אִישׁ מֵעַל כִּסֵּא
יִשְׂרָאֵל: **ו** אִם־שׁוֹב תְּשֻׁבוּן אַתֶּם וּבְנֵיכֶם מֵאַחֲרַי
וְלֹא תִשְׁמְרוּ מִצְוֹתַי חֻקֹּתַי אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵיכֶם
וַהֲלַכְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
לָהֶם: **ז** וְהִכְרַתִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה
אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם וְאֶת־הַבַּיִת אֲשֶׁר הִקְדַּשְׁתִּי

לִשְׁמִי אַשְׁלַח מֵעַל פָּנַי וְהָיָה יִשְׂרָאֵל לְמָשָׁל
וְלִשְׁנִינָה בְּכָל־הָעַמִּים: **ח** וְהַבַּיִת הַזֶּה יִהְיֶה עֶלְיוֹן
כָּל־עֹבֵר עָלָיו יִשֹּׁם וְשָׁרַק וְאָמְרוּ עַל־מֶה עָשָׂה
יְהוָה כָּזֹאת לָאָרֶץ הַזֹּאת וְלַבַּיִת הַזֶּה: **ט** וְאָמְרוּ עַל
אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם אֲשֶׁר הוֹצִיא אֶת־
אֲבֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיַּחֲזִקוּ בֵּאלֹהִים אֲחֵרִים
וישתחו (וַיִּשְׁתַּחֲווּ) לָהֶם וַיַּעַבְדֵם עַל־כֵּן הֵבִיא
יְהוָה עֲלֵיהֶם אֶת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת: {פ}
י וַיְהִי מִקְצֵה עֶשְׂרִים שָׁנָה אֲשֶׁר־בָּנָה שְׁלֹמֹה אֶת־
שְׁנֵי הַבָּתִּים אֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת־בֵּית
הַמֶּלֶךְ: **יא** חִירָם מֶלֶךְ־צֹר נָשָׂא אֶת־שְׁלֹמֹה בַּעֲצֵי
אֲרָזִים וּבַעֲצֵי בְרוֹשִׁים וּבַזָּהָב לְכָל־חֶפְצוֹ אָז יִתֵּן
הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לְחִירָם עֶשְׂרִים עִיר בְּאֶרֶץ
הַגָּלִיל: **יב** וַיֵּצֵא חִירָם מִצֹּר לִרְאוֹת אֶת־הֶעָרִים
אֲשֶׁר נָתַן־לוֹ שְׁלֹמֹה וְלֹא יָשְׁרוּ בְּעֵינָיו: **יג** וַיֹּאמֶר
מָה הֶעָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר־נָתַתָּה לִי אָחִי וַיִּקְרָא
לָהֶם אֶרֶץ כָּבוּל עַד הַיּוֹם הַזֶּה: {פ}
יד וַיִּשְׁלַח חִירָם לַמֶּלֶךְ מֵאָה וְעֶשְׂרִים כִּכַּר
זָהָב: **טו** וְזֶה דְּבַר־הַמַּס אֲשֶׁר־הֶעֱלָה | הַמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת אֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת־בֵּיתוֹ וְאֶת־
הַמִּלּוֹא וְאֵת חוֹמַת יְרוּשָׁלִַם וְאֶת־חָצֹר וְאֶת־מְגִדּוֹ
וְאֶת־גָּזֶר: **טז** פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם עָלָה וַיִּלְכֹּד
אֶת־גָּזֶר וַיִּשְׂרְפָהּ בָּאֵשׁ וְאֶת־הַכְּנַעֲנִי הַיֹּשֵׁב בָּעִיר
הָרֵג וַיִּתְּנָהּ שִׁלֻּחִים לְבִתּוֹ אֵשֶׁת שְׁלֹמֹה: **יז** וַיִּבֶן
שְׁלֹמֹה אֶת־גָּזֶר וְאֶת־בֵּית חֹרֹן תַּחְתּוֹן: **יח** וְאֶת־
בַּעֲלָת וְאֶת־תמר (תַּדְמֹר) בַּמִּדְבָּר
בָּאָרֶץ: **יט** וְאֵת כָּל־עָרֵי הַמִּסְכְּנוֹת אֲשֶׁר הָיוּ
לִשְׁלֹמֹה וְאֵת עָרֵי הָרֶכֶב וְאֵת עָרֵי הַפָּרָשִׁים
וְאֵת | חֵשֶׁק שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר חָשַׁק לִבְנוֹת בִּירוּשָׁלַ͏ִם
וּבַלְּבָנוֹן וּבְכֹל אֶרֶץ מֶמְשַׁלְתּוֹ: **כ** כָּל־הָעָם הַנּוֹתָר
מִן־הָאֱמֹרִי הַחִתִּי הַפְּרִזִּי הַחִוִּי וְהַיְבוּסִי אֲשֶׁר לֹא־
מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה: **כא** בְּנֵיהֶם אֲשֶׁר נִתְרוּ
אַחֲרֵיהֶם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא־יָכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לְהַחֲרִימָם וַיַּעֲלֵם שְׁלֹמֹה לְמַס־עֹבֵד עַד הַיּוֹם
הַזֶּה: **כב** וּמִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא־נָתַן שְׁלֹמֹה עֶבֶד כִּי־
הֵם אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה וַעֲבָדָיו וְשָׂרָיו וְשָׁלִישָׁיו וְשָׂרֵי
רִכְבּוֹ וּפָרָשָׁיו: {ס} **כג** אֵלֶּה | שָׂרֵי הַנִּצָּבִים אֲשֶׁר
עַל־הַמְּלָאכָה לִשְׁלֹמֹה חֲמִשִּׁים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת
הָרֹדִים בָּעָם הָעֹשִׂים בַּמְּלָאכָה: **כד** אַךְ בַּת־
פַּרְעֹה עָלְתָה מֵעִיר דָּוִד אֶל־בֵּיתָהּ אֲשֶׁר בָּנָה־לָהּ
אָז בָּנָה אֶת־הַמִּלּוֹא: **כה** וְהֶעֱלָה שְׁלֹמֹה שָׁלֹשׁ
פְּעָמִים בַּשָּׁנָה עֹלוֹת וּשְׁלָמִים עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר
בָּנָה לַיהוָה וְהַקְטֵיר אִתּוֹ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה וְשִׁלַּם
אֶת־הַבָּיִת: **כו** וַאֲנִי עָשָׂה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּעָצְיוֹן־
גֶּבֶר אֲשֶׁר אֵת־אֱלוֹת עַל־שְׂפַת יַם־סוּף בְּאֶרֶץ
אֱדוֹם: **כז** וַיִּשְׁלַח חִירָם בָּאֳנִי אֶת־עַבָדָיו אַנְשֵׁי
אֳנִיּוֹת יְדְעֵי הַיָּם עִם עַבְדֵי שְׁלֹמֹה: **כח** וַיָּבֹאוּ
אוֹפִירָה וַיִּקְחוּ מִשָּׁם זָהָב אַרְבַּע־מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים
כִּכַּר וַיָּבִאוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה: {פ}

מלכים א פרק י

א וּמַלְכַּת־שְׁבָא שָׁמְעַת אֶת־שֵׁמַע שְׁלֹמֹה לְשֵׁם
יְהוָה וַתָּבֹא לְנַסֹּתוֹ בְּחִידוֹת: **ב** וַתָּבֹא יְרוּשָׁלַ͏ִם
בְּחַיִל כָּבֵד מְאֹד גְּמַלִּים נֹשְׂאִים בְּשָׂמִים וְזָהָב רַב־
מְאֹד וְאֶבֶן יְקָרָה וַתָּבֹא אֶל־שְׁלֹמֹה וַתְּדַבֵּר אֵלָיו
אֶת כָּל־אֲשֶׁר הָיָה עִם־לִבָּהּ: **ג** וַיַּגֶּד־לָהּ שְׁלֹמֹה
אֶת־כָּל־דְּבָרֶיהָ לֹא־הָיָה דָבָר נֶעְלָם מִן־הַמֶּלֶךְ
אֲשֶׁר לֹא הִגִּיד לָהּ: **ד** וַתֵּרֶא מַלְכַּת־שְׁבָא אֶת
כָּל־חָכְמַת שְׁלֹמֹה וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה: **ה** וּמַאֲכַל
שֻׁלְחָנוֹ וּמוֹשַׁב עֲבָדָיו וּמַעֲמַד מְשָׁרְתָו

וּמַלְבֻּשֵׁיהֶם וּמַשְׁקָיו וְעֹלָתוֹ אֲשֶׁר יַעֲלֶה בֵּית יְהוָה
וְלֹא־הָיָה בָהּ עוֹד רוּחַ׃ **ו** וַתֹּאמֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ אֱמֶת
הָיָה הַדָּבָר אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי בְאַרְצִי עַל־דְּבָרֶיךָ וְעַל־
חָכְמָתֶךָ׃ **ז** וְלֹא־הֶאֱמַנְתִּי לַדְּבָרִים עַד אֲשֶׁר־
בָּאתִי וַתִּרְאֶינָה עֵינַי וְהִנֵּה לֹא־הֻגַּד־לִי הַחֵצִי
הוֹסַפְתָּ חָכְמָה וְטוֹב אֶל־הַשְּׁמוּעָה אֲשֶׁר
שָׁמָעְתִּי׃ **ח** אַשְׁרֵי אֲנָשֶׁיךָ אַשְׁרֵי עֲבָדֶיךָ אֵלֶּה
הָעֹמְדִים לְפָנֶיךָ תָּמִיד הַשֹּׁמְעִים אֶת־
חָכְמָתֶךָ׃ **ט** יְהִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּרוּךְ אֲשֶׁר חָפֵץ בְּךָ
לְתִתְּךָ עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבַת יְהוָה אֶת־
יִשְׂרָאֵל לְעֹלָם וַיְשִׂימְךָ לְמֶלֶךְ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט
וּצְדָקָה׃ **י** וַתִּתֵּן לַמֶּלֶךְ מֵאָה וְעֶשְׂרִים | כִּכַּר זָהָב
וּבְשָׂמִים הַרְבֵּה מְאֹד וְאֶבֶן יְקָרָה לֹא בָא כַבֹּשֶׂם
הַהוּא עוֹד לָרֹב אֲשֶׁר־נָתְנָה מַלְכַּת־שְׁבָא לַמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה׃ **יא** וְגַם אֳנִי חִירָם אֲשֶׁר־נָשָׂא זָהָב
מֵאוֹפִיר הֵבִיא מֵאֹפִיר עֲצֵי אַלְמֻגִּים הַרְבֵּה מְאֹד
וְאֶבֶן יְקָרָה׃ **יב** וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ אֶת־עֲצֵי הָאַלְמֻגִּים
מִסְעָד לְבֵית־יְהוָה וּלְבֵית הַמֶּלֶךְ וְכִנֹּרוֹת וּנְבָלִים
לַשָּׁרִים לֹא בָא־כֵן עֲצֵי אַלְמֻגִּים וְלֹא נִרְאָה עַד
הַיּוֹם הַזֶּה׃ **יג** וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה נָתַן לְמַלְכַּת־שְׁבָא
אֶת־כָּל־חֶפְצָהּ אֲשֶׁר שָׁאֲלָה מִלְבַד אֲשֶׁר נָתַן־לָהּ
כְּיַד הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַתֵּפֶן וַתֵּלֶךְ לְאַרְצָהּ הִיא
וַעֲבָדֶיהָ׃ {פ}
יד וַיְהִי מִשְׁקַל הַזָּהָב אֲשֶׁר־בָּא לִשְׁלֹמֹה בְּשָׁנָה
אַחַת שֵׁשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ כִּכַּר זָהָב׃ **טו** לִבַד
מֵאַנְשֵׁי הַתָּרִים וּמִסְחַר הָרֹכְלִים וְכָל־מַלְכֵי הָעֲרָב
וּפַחוֹת הָאָרֶץ׃ **טז** וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מָאתַיִם
צִנָּה זָהָב שָׁחוּט שֵׁשׁ־מֵאוֹת זָהָב יַעֲלֶה עַל־הַצִּנָּה
הָאֶחָת׃ **יז** וּשְׁלֹשׁ־מֵאוֹת מָגִנֵּי זָהָב שָׁחוּט
שְׁלֹשֶׁת מָנִים זָהָב יַעֲלֶה עַל־הַמָּגֵן הָאֶחָת וַיִּתְּנֵם
הַמֶּלֶךְ בֵּית יַעַר הַלְּבָנוֹן׃ {פ}
יח וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ כִּסֵּא־שֵׁן גָּדוֹל וַיְצַפֵּהוּ זָהָב
מוּפָז׃ **יט** שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּה וְרֹאשׁ־עֹגֶל לַכִּסֵּה
מֵאֲחֹרָיו וְיָדֹת מִזֶּה וּמִזֶּה אֶל־מְקוֹם הַשֶּׁבֶת וּשְׁנַיִם
אֲרָיוֹת עֹמְדִים אֵצֶל הַיָּדוֹת׃ **כ** וּשְׁנֵים עָשָׂר אֲרָיוֹת
עֹמְדִים שָׁם עַל־שֵׁשׁ הַמַּעֲלוֹת מִזֶּה וּמִזֶּה לֹא־
נַעֲשָׂה כֵן לְכָל־מַמְלָכוֹת׃ **כא** וְכֹל כְּלֵי מַשְׁקֵה
הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה זָהָב וְכֹל כְּלֵי בֵּית־יַעַר הַלְּבָנוֹן זָהָב
סָגוּר אֵין כֶּסֶף לֹא נֶחְשָׁב בִּימֵי שְׁלֹמֹה
לִמְאוּמָה׃ **כב** כִּי אֳנִי תַרְשִׁישׁ לַמֶּלֶךְ בַּיָּם עִם אֳנִי
חִירָם אַחַת לִשְׁלֹשׁ שָׁנִים תָּבוֹא | אֳנִי תַרְשִׁישׁ
נֹשְׂאֵת זָהָב וָכֶסֶף שֶׁנְהַבִּים וְקֹפִים
וְתֻכִּיִּים׃ **כג** וַיִּגְדַּל הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מִכֹּל מַלְכֵי
הָאָרֶץ לְעֹשֶׁר וּלְחָכְמָה׃ **כד** וְכָל־הָאָרֶץ מְבַקְשִׁים
אֶת־פְּנֵי שְׁלֹמֹה לִשְׁמֹעַ אֶת־חָכְמָתוֹ אֲשֶׁר־נָתַן
אֱלֹהִים בִּלְבָבוֹ׃ **כה** וְהֵמָּה מְבִאִים אִישׁ מִנְחָתוֹ כְּלֵי
כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב וּשְׂלָמוֹת וְנֶשֶׁק וּבְשָׂמִים סוּסִים
וּפְרָדִים דְּבַר־שָׁנָה בְּשָׁנָה׃ {ס} **כו** וַיֶּאֱסֹף שְׁלֹמֹה
רֶכֶב וּפָרָשִׁים וַיְהִי־לוֹ אֶלֶף וְאַרְבַּע־מֵאוֹת רֶכֶב
וּשְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף פָּרָשִׁים וַיַּנִּחֵם בְּעָרֵי הָרֶכֶב
וְעִם־הַמֶּלֶךְ בִּירוּשָׁלִָם׃ **כז** וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ אֶת־הַכֶּסֶף
בִּירוּשָׁלִַם כָּאֲבָנִים וְאֶת הָאֲרָזִים נָתַן כַּשִּׁקְמִים
אֲשֶׁר־בַּשְּׁפֵלָה לָרֹב׃ **כח** וּמוֹצָא הַסּוּסִים אֲשֶׁר
לִשְׁלֹמֹה מִמִּצְרַיִם וּמִקְוֵה סֹחֲרֵי הַמֶּלֶךְ יִקְחוּ
מִקְוֵה בִּמְחִיר׃ **כט** וְתַעֲלֶה וַתֵּצֵא מֶרְכָּבָה
מִמִּצְרַיִם בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת כֶּסֶף וְסוּס בַּחֲמִשִּׁים וּמֵאָה
וְכֵן לְכָל־מַלְכֵי הַחִתִּים וּלְמַלְכֵי אֲרָם בְּיָדָם יֹצֵאוּ׃
{פ}

מלכים א פרק יא

א וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה אָהַב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת רַבּוֹת וְאֶת־
בַּת־פַּרְעֹה מוֹאֲבִיּוֹת עַמֳּנִיּוֹת אֲדֳמִיּוֹת צִדְנִיּוֹת
חִתִּיּוֹת: **ב** מִן־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אָמַר־יְהוָה אֶל־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל לֹא־תָבֹאוּ בָהֶם וְהֵם לֹא־יָבֹאוּ בָכֶם אָכֵן
יַטּוּ אֶת־לְבַבְכֶם אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶם בָּהֶם דָּבַק
שְׁלֹמֹה לְאַהֲבָה: **ג** וַיְהִי־לוֹ נָשִׁים שָׂרוֹת שְׁבַע
מֵאוֹת וּפִלַגְשִׁים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַיַּטּוּ נָשָׁיו אֶת־
לִבּוֹ: **ד** וַיְהִי לְעֵת זִקְנַת שְׁלֹמֹה נָשָׁיו הִטּוּ אֶת־
לְבָבוֹ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְלֹא־הָיָה לְבָבוֹ שָׁלֵם
עִם־יְהוָה אֱלֹהָיו כִּלְבַב דָּוִיד אָבִיו: **ה** וַיֵּלֶךְ שְׁלֹמֹה
אַחֲרֵי עַשְׁתֹּרֶת אֱלֹהֵי צִדֹנִים וְאַחֲרֵי מִלְכֹּם שִׁקֻּץ
עַמֹּנִים: **ו** וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וְלֹא מִלֵּא
אַחֲרֵי יְהוָה כְּדָוִד אָבִיו: {ס} **ז** אָז יִבְנֶה שְׁלֹמֹה
בָּמָה לִכְמוֹשׁ שִׁקֻּץ מוֹאָב בָּהָר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי
יְרוּשָׁלִָם וּלְמֹלֶךְ שִׁקֻּץ בְּנֵי עַמּוֹן: **ח** וְכֵן עָשָׂה לְכָל־
נָשָׁיו הַנָּכְרִיּוֹת מַקְטִירוֹת וּמְזַבְּחוֹת
לֵאלֹהֵיהֶן: **ט** וַיִּתְאַנַּף יְהוָה בִּשְׁלֹמֹה כִּי־נָטָה
לְבָבוֹ מֵעִם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַנִּרְאָה אֵלָיו
פַּעֲמָיִם: **י** וְצִוָּה אֵלָיו עַל־הַדָּבָר הַזֶּה לְבִלְתִּי־לֶכֶת
אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְלֹא שָׁמַר אֵת אֲשֶׁר־צִוָּה
יְהוָה: {פ}
יא וַיֹּאמֶר יְהוָה לִשְׁלֹמֹה יַעַן אֲשֶׁר הָיְתָה־זֹּאת
עִמָּךְ וְלֹא שָׁמַרְתָּ בְּרִיתִי וְחֻקֹּתַי אֲשֶׁר צִוִּיתִי עָלֶיךָ
קָרֹעַ אֶקְרַע אֶת־הַמַּמְלָכָה מֵעָלֶיךָ וּנְתַתִּיהָ
לְעַבְדֶּךָ: **יב** אַךְ־בְּיָמֶיךָ לֹא אֶעֱשֶׂנָּה לְמַעַן דָּוִד
אָבִיךָ מִיַּד בִּנְךָ אֶקְרָעֶנָּה: **יג** רַק אֶת־כָּל־
הַמַּמְלָכָה לֹא אֶקְרָע שֵׁבֶט אֶחָד אֶתֵּן לִבְנֶךָ לְמַעַן
דָּוִד עַבְדִּי וּלְמַעַן יְרוּשָׁלִַם אֲשֶׁר בָּחָרְתִּי:
{ס} **יד** וַיָּקֶם יְהוָה שָׂטָן לִשְׁלֹמֹה אֵת הֲדַד הָאֱדֹמִי
מִזֶּרַע הַמֶּלֶךְ הוּא בֶּאֱדוֹם: **טו** וַיְהִי בִּהְיוֹת דָּוִד
אֶת־אֱדוֹם בַּעֲלוֹת יוֹאָב שַׂר הַצָּבָא לְקַבֵּר אֶת־
הַחֲלָלִים וַיַּךְ כָּל־זָכָר בֶּאֱדוֹם: **טז** כִּי שֵׁשֶׁת
חֳדָשִׁים יָשַׁב־שָׁם יוֹאָב וְכָל־יִשְׂרָאֵל עַד־הִכְרִית
כָּל־זָכָר בֶּאֱדוֹם: **יז** וַיִּבְרַח אֲדַד הוּא וַאֲנָשִׁים
אֲדֹמִיִּים מֵעַבְדֵי אָבִיו אִתּוֹ לָבוֹא מִצְרַיִם וַהֲדַד
נַעַר קָטָן: **יח** וַיָּקֻמוּ מִמִּדְיָן וַיָּבֹאוּ פָּארָן וַיִּקְחוּ
אֲנָשִׁים עִמָּם מִפָּארָן וַיָּבֹאוּ מִצְרַיִם אֶל־פַּרְעֹה
מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וַיִּתֶּן־לוֹ בַּיִת וְלֶחֶם אָמַר לוֹ וְאֶרֶץ
נָתַן לוֹ: **יט** וַיִּמְצָא הֲדַד חֵן בְּעֵינֵי פַרְעֹה מְאֹד
וַיִּתֶּן־לוֹ אִשָּׁה אֶת־אֲחוֹת אִשְׁתּוֹ אֲחוֹת תַּחְפְּנֵיס
הַגִּבִּירָה: **כ** וַתֵּלֶד לוֹ אֲחוֹת תַּחְפְּנֵיס אֶת גְּנֻבַת
בְּנוֹ וַתִּגְמְלֵהוּ תַחְפְּנֵס בְּתוֹךְ בֵּית פַּרְעֹה וַיְהִי
גְנֻבַת בֵּית פַּרְעֹה בְּתוֹךְ בְּנֵי פַרְעֹה: **כא** וַהֲדַד
שָׁמַע בְּמִצְרַיִם כִּי־שָׁכַב דָּוִד עִם־אֲבֹתָיו וְכִי־מֵת
יוֹאָב שַׂר־הַצָּבָא וַיֹּאמֶר הֲדַד אֶל־פַּרְעֹה שַׁלְּחֵנִי
וְאֵלֵךְ אֶל־אַרְצִי: **כב** וַיֹּאמֶר לוֹ פַּרְעֹה כִּי מָה־
אַתָּה חָסֵר עִמִּי וְהִנְּךָ מְבַקֵּשׁ לָלֶכֶת אֶל־אַרְצֶךָ
וַיֹּאמֶר | לֹא כִּי שַׁלֵּחַ תְּשַׁלְּחֵנִי: **כג** וַיָּקֶם אֱלֹהִים
לוֹ שָׂטָן אֶת־רְזוֹן בֶּן־אֶלְיָדָע אֲשֶׁר בָּרַח מֵאֶת
הֲדַדְעֶזֶר מֶלֶךְ־צוֹבָה אֲדֹנָיו: **כד** וַיִּקְבֹּץ עָלָיו
אֲנָשִׁים וַיְהִי שַׂר־גְּדוּד בַּהֲרֹג דָּוִד אֹתָם וַיֵּלְכוּ
דַמֶּשֶׂק וַיֵּשְׁבוּ בָהּ וַיִּמְלְכוּ בְּדַמֶּשֶׂק: **כה** וַיְהִי שָׂטָן
לְיִשְׂרָאֵל כָּל־יְמֵי שְׁלֹמֹה וְאֶת־הָרָעָה אֲשֶׁר הַדַּד
וַיָּקָץ בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּמְלֹךְ עַל־אֲרָם: {פ}
כו וְיָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֶפְרָתִי מִן־הַצְּרֵדָה וְשֵׁם אִמּוֹ
צְרוּעָה אִשָּׁה אַלְמָנָה עֶבֶד לִשְׁלֹמֹה וַיָּרֶם יָד
בַּמֶּלֶךְ: **כז** וְזֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־הֵרִים יָד בַּמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה בָּנָה אֶת־הַמִּלּוֹא סָגַר אֶת־פֶּרֶץ עִיר דָּוִד
אָבִיו: **כח** וְהָאִישׁ יָרָבְעָם גִּבּוֹר חָיִל וַיַּרְא שְׁלֹמֹה
אֶת־הַנַּעַר כִּי־עֹשֶׂה מְלָאכָה הוּא וַיַּפְקֵד אֹתוֹ

לְכָל־סֵבֶל בֵּית יוֹסֵף׃ {ס} **כט** וַיְהִי בָּעֵת הַהִיא
וְיָרָבְעָם יָצָא מִירוּשָׁלִָם וַיִּמְצָא אֹתוֹ אֲחִיָּהּ
הַשִּׁילֹנִי הַנָּבִיא בַּדֶּרֶךְ וְהוּא מִתְכַּסֶּה בְּשַׂלְמָה
חֲדָשָׁה וּשְׁנֵיהֶם לְבַדָּם בַּשָּׂדֶה׃ **ל** וַיִּתְפֹּשׂ אֲחִיָּה
בְּשַׂלְמָה הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּקְרָעֶהָ שְׁנֵים עָשָׂר
קְרָעִים׃ **לא** וַיֹּאמֶר לְיָרָבְעָם קַח־לְךָ עֲשָׂרָה
קְרָעִים כִּי כֹה׀ אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי קֹרֵעַ
אֶת־הַמַּמְלָכָה מִיַּד שְׁלֹמֹה וְנָתַתִּי לְךָ אֵת עֲשָׂרָה
הַשְּׁבָטִים׃ **לב** וְהַשֵּׁבֶט הָאֶחָד יִהְיֶה־לּוֹ לְמַעַן |
עַבְדִּי דָּוִד וּלְמַעַן יְרוּשָׁלִַם הָעִיר אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי בָּהּ
מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃ **לג** יַעַן | אֲשֶׁר עֲזָבוּנִי
וַיִּשְׁתַּחֲווּ׀ לְעַשְׁתֹּרֶת׀ אֱלֹהֵי צִדנִין לִכְמוֹשׁ אֱלֹהֵי
מוֹאָב וּלְמִלְכֹּם אֱלֹהֵי בְּנֵי־עַמּוֹן וְלֹא־הָלְכוּ בִדְרָכַי
לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר בְּעֵינַי וְחֻקֹּתַי וּמִשְׁפָּטַי כְּדָוִד
אָבִיו׃ **לד** וְלֹא־אֶקַּח אֶת־כָּל־הַמַּמְלָכָה מִיָּדוֹ כִּי |
נָשִׂיא אֲשִׁתֶּנּוּ כָּל יְמֵי חַיָּיו לְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי אֲשֶׁר
בָּחַרְתִּי אֹתוֹ אֲשֶׁר שָׁמַר מִצְוֹתַי
וְחֻקֹּתָי׃ **לה** וְלָקַחְתִּי הַמְּלוּכָה מִיַּד בְּנוֹ וּנְתַתִּיהָ
לְךָ אֶת עֲשֶׂרֶת הַשְּׁבָטִים׃ **לו** וְלִבְנוֹ אֶתֵּן שֵׁבֶט־
אֶחָד לְמַעַן הֱיוֹת־נֵיר לְדָוִיד־עַבְדִּי כָּל־הַיָּמִים |
לְפָנַי בִּירוּשָׁלִַם הָעִיר אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי לִי לָשׂוּם שְׁמִי
שָׁם׃ **לז** וְאֹתְךָ אֶקַּח וּמָלַכְתָּ בְּכֹל אֲשֶׁר־תְּאַוֶּה
נַפְשֶׁךָ וְהָיִיתָ מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל׃ **לח** וְהָיָה אִם־
תִּשְׁמַע אֶת־כָּל־אֲשֶׁר אֲצַוֶּךָּ וְהָלַכְתָּ בִּדְרָכַי
וְעָשִׂיתָ הַיָּשָׁר בְּעֵינַי לִשְׁמֹר חֻקּוֹתַי וּמִצְוֹתַי
כַּאֲשֶׁר עָשָׂה דָּוִד עַבְדִּי וְהָיִיתִי עִמָּךְ וּבָנִיתִי לְךָ
בַּיִת־נֶאֱמָן כַּאֲשֶׁר בָּנִיתִי לְדָוִד וְנָתַתִּי לְךָ אֶת־
יִשְׂרָאֵל׃ **לט** וְאַעֲנֶּה אֶת־זֶרַע דָּוִד לְמַעַן זֹאת אַךְ
לֹא כָּל־הַיָּמִים׃ {ס} **מ** וַיְבַקֵּשׁ שְׁלֹמֹה לְהָמִית
אֶת־יָרָבְעָם וַיָּקָם יָרָבְעָם וַיִּבְרַח מִצְרַיְמָה אֶל־
שִׁישַׁק מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וַיְהִי בְּמִצְרַיִם עַד־מוֹת
שְׁלֹמֹה׃ {ס} **מא** וְיֶתֶר דִּבְרֵי שְׁלֹמֹה וְכָל־אֲשֶׁר
עָשָׂה וְחָכְמָתוֹ הֲלוֹא־הֵם כְּתֻבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי
שְׁלֹמֹה׃ **מב** וְהַיָּמִים אֲשֶׁר׀ מָלַךְ שְׁלֹמֹה בִּירוּשָׁלִַם
עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה׃ **מג** וַיִּשְׁכַּב שְׁלֹמֹה
עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר בְּעִיר דָּוִד אָבִיו וַיִּמְלֹךְ רְחַבְעָם
בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ {ס}

מלכים א פרק יב

א וַיֵּלֶךְ רְחַבְעָם שְׁכֶם כִּי שְׁכֶם בָּא כָל־יִשְׂרָאֵל
לְהַמְלִיךְ אֹתוֹ׃ **ב** וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ | יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט
וְהוּא עוֹדֶנּוּ בְּמִצְרַיִם אֲשֶׁר בָּרַח מִפְּנֵי הַמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה וַיֵּשֶׁב יָרָבְעָם בְּמִצְרָיִם׃ **ג** וַיִּשְׁלְחוּ
וַיִּקְרְאוּ־לוֹ ויבאו (וַיָּבֹא) יָרָבְעָם וְכָל־קְהַל
יִשְׂרָאֵל וַיְדַבְּרוּ אֶל־רְחַבְעָם לֵאמֹר׃ **ד** אָבִיךָ
הִקְשָׁה אֶת־עֻלֵּנוּ וְאַתָּה עַתָּה הָקֵל׀ מֵעֲבֹדַת אָבִיךָ
הַקָּשָׁה וּמֵעֻלּוֹ הַכָּבֵד אֲשֶׁר־נָתַן עָלֵינוּ
וְנַעַבְדֶךָּ׃ **ה** וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לְכוּ־עֹד שְׁלֹשָׁה יָמִים
וְשׁוּבוּ אֵלָי וַיֵּלְכוּ הָעָם׃ **ו** וַיִּוָּעַץ הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם
אֶת־הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר־הָיוּ עֹמְדִים אֶת־פְּנֵי שְׁלֹמֹה
אָבִיו בִּהְיֹתוֹ חַי לֵאמֹר אֵיךְ אַתֶּם נוֹעָצִים לְהָשִׁיב
אֶת־הָעָם־הַזֶּה דָּבָר׃ **ז** וידבר (וַיְדַבְּרוּ) אֵלָיו
לֵאמֹר אִם־הַיּוֹם תִּהְיֶה־עֶבֶד לָעָם הַזֶּה וַעֲבַדְתָּם
וַעֲנִיתָם וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם דְּבָרִים טוֹבִים וְהָיוּ לְךָ
עֲבָדִים כָּל־הַיָּמִים׃ **ח** וַיַּעֲזֹב אֶת־עֲצַת הַזְּקֵנִים
אֲשֶׁר יְעָצֻהוּ וַיִּוָּעַץ אֶת־הַיְלָדִים אֲשֶׁר גָּדְלוּ אִתּוֹ
אֲשֶׁר הָעֹמְדִים לְפָנָיו׃ **ט** וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מָה אַתֶּם
נוֹעָצִים וְנָשִׁיב דָּבָר אֶת־הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבְּרוּ
אֵלַי לֵאמֹר הָקֵל׀ מִן־הָעֹל אֲשֶׁר־נָתַן אָבִיךָ
עָלֵינוּ׃ **י** וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו הַיְלָדִים אֲשֶׁר גָּדְלוּ אִתּוֹ׀

לֵאמֹר כֹּה־תֹאמַר לָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלֶיךָ
לֵאמֹר אָבִיךָ הִכְבֵּיד אֶת־עֻלֵּנוּ וְאַתָּה הָקֵל מֵעָלֵינוּ
כֹּה תְדַבֵּר אֲלֵיהֶם קָטְנִי עָבָה מָמָתְנֵי
אָבִי: **יא** וְעַתָּה אָבִי הֶעְמִיס עֲלֵיכֶם עֹל כָּבֵד וַאֲנִי
אוֹסִיף עַל־עֻלְּכֶם אָבִי יִסַּר אֶתְכֶם בַּשּׁוֹטִים וַאֲנִי
אֲיַסֵּר אֶתְכֶם בָּעַקְרַבִּים: **יב** וַיָּבֹא יָרָבְעָם וְכָל־
הָעָם אֶל־רְחַבְעָם בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר שׁוּבוּ אֵלַי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי: **יג** וַיַּעַן
הַמֶּלֶךְ אֶת־הָעָם קָשָׁה וַיַּעֲזֹב אֶת־עֲצַת הַזְּקֵנִים
אֲשֶׁר יְעָצֻהוּ: **יד** וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם כַּעֲצַת הַיְלָדִים
לֵאמֹר אָבִי הִכְבִּיד אֶת־עֻלְּכֶם וַאֲנִי אוֹסִיף עַל־
עֻלְּכֶם אָבִי יִסַּר אֶתְכֶם בַּשּׁוֹטִים וַאֲנִי אֲיַסֵּר
אֶתְכֶם בָּעַקְרַבִּים: **טו** וְלֹא־שָׁמַע הַמֶּלֶךְ אֶל־הָעָם
כִּי־הָיְתָה סִבָּה מֵעִם יְהוָה לְמַעַן הָקִים אֶת־דְּבָרוֹ
אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה בְּיַד אֲחִיָּה הַשִּׁילֹנִי אֶל־יָרָבְעָם
בֶּן־נְבָט: **טז** וַיַּרְא כָּל־יִשְׂרָאֵל כִּי לֹא־שָׁמַע הַמֶּלֶךְ
אֲלֵהֶם וַיָּשִׁבוּ הָעָם אֶת־הַמֶּלֶךְ | דָּבָר | לֵאמֹר
מַה־לָּנוּ חֵלֶק בְּדָוִד וְלֹא־נַחֲלָה בְּבֶן־יִשַׁי לְאָהָלֶיךָ
יִשְׂרָאֵל עַתָּה רְאֵה בֵיתְךָ דָּוִד וַיֵּלֶךְ יִשְׂרָאֵל
לְאָהָלָיו: **יז** וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵי יְהוּדָה
וַיִּמְלֹךְ עֲלֵיהֶם רְחַבְעָם: {פ}
יח וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם אֶת־אֲדֹרָם אֲשֶׁר עַל־
הַמַּס וַיִּרְגְּמוּ כָל־יִשְׂרָאֵל בּוֹ אֶבֶן וַיָּמֹת וְהַמֶּלֶךְ
רְחַבְעָם הִתְאַמֵּץ לַעֲלוֹת בַּמֶּרְכָּבָה לָנוּס
יְרוּשָׁלִָם: **יט** וַיִּפְשְׁעוּ יִשְׂרָאֵל בְּבֵית דָּוִד עַד הַיּוֹם
הַזֶּה: {ס} **כ** וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ כָּל־יִשְׂרָאֵל כִּי־שָׁב
יָרָבְעָם וַיִּשְׁלְחוּ וַיִּקְרְאוּ אֹתוֹ אֶל־הָעֵדָה וַיַּמְלִיכוּ
אֹתוֹ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה אַחֲרֵי בֵית־דָּוִד
זוֹלָתִי שֵׁבֶט־יְהוּדָה לְבַדּוֹ: **כא** ויבאו (וַיָּבֹא)
רְחַבְעָם יְרוּשָׁלַ͏ִם וַיַּקְהֵל אֶת־כָּל־בֵּית יְהוּדָה וְאֶת־
שֵׁבֶט בִּנְיָמִן מֵאָה וּשְׁמֹנִים אֶלֶף בָּחוּר עֹשֵׂה
מִלְחָמָה לְהִלָּחֵם עִם־בֵּית יִשְׂרָאֵל לְהָשִׁיב אֶת־
הַמְּלוּכָה לִרְחַבְעָם בֶּן־שְׁלֹמֹה: {פ}
כב וַיְהִי דְּבַר הָאֱלֹהִים אֶל־שְׁמַעְיָה אִישׁ־
הָאֱלֹהִים לֵאמֹר: **כג** אֱמֹר אֶל־רְחַבְעָם בֶּן־שְׁלֹמֹה
מֶלֶךְ יְהוּדָה וְאֶל־כָּל־בֵּית יְהוּדָה וּבִנְיָמִין וְיֶתֶר
הָעָם לֵאמֹר: **כד** כֹּה אָמַר יְהוָה לֹא־תַעֲלוּ וְלֹא־
תִלָּחֲמוּן עִם־אֲחֵיכֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שׁוּבוּ אִישׁ
לְבֵיתוֹ כִּי מֵאִתִּי נִהְיָה הַדָּבָר הַזֶּה וַיִּשְׁמְעוּ אֶת־
דְּבַר יְהוָה וַיָּשֻׁבוּ לָלֶכֶת כִּדְבַר יְהוָה: {ס} **כה** וַיִּבֶן
יָרָבְעָם אֶת־שְׁכֶם בְּהַר אֶפְרַיִם וַיֵּשֶׁב בָּהּ וַיֵּצֵא
מִשָּׁם וַיִּבֶן אֶת־פְּנוּאֵל: **כו** וַיֹּאמֶר יָרָבְעָם בְּלִבּוֹ
עַתָּה תָּשׁוּב הַמַּמְלָכָה לְבֵית דָּוִד: **כז** אִם־יַעֲלֶה |
הָעָם הַזֶּה לַעֲשׂוֹת זְבָחִים בְּבֵית־יְהוָה בִּירוּשָׁלַ͏ִם
וְשָׁב לֵב הָעָם הַזֶּה אֶל־אֲדֹנֵיהֶם אֶל־רְחַבְעָם מֶלֶךְ
יְהוּדָה וְהָרְגֻנִי וְשָׁבוּ אֶל־רְחַבְעָם מֶלֶךְ־
יְהוּדָה: **כח** וַיִּוָּעַץ הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ שְׁנֵי עֶגְלֵי זָהָב
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם רַב־לָכֶם מֵעֲלוֹת יְרוּשָׁלַ͏ִם הִנֵּה
אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֶעֱלוּךָ מֵאֶרֶץ
מִצְרָיִם: **כט** וַיָּשֶׂם אֶת־הָאֶחָד בְּבֵית־אֵל וְאֶת־
הָאֶחָד נָתַן בְּדָן: **ל** וַיְהִי הַדָּבָר הַזֶּה לְחַטָּאת וַיֵּלְכוּ
הָעָם לִפְנֵי הָאֶחָד עַד־דָּן: **לא** וַיַּעַשׂ אֶת־בֵּית
בָּמוֹת וַיַּעַשׂ כֹּהֲנִים מִקְצוֹת הָעָם אֲשֶׁר לֹא־הָיוּ
מִבְּנֵי לֵוִי: **לב** וַיַּעַשׂ יָרָבְעָם | חָג בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי
בַּחֲמִשָּׁה־עָשָׂר יוֹם | לַחֹדֶשׁ כֶּחָג | אֲשֶׁר בִּיהוּדָה
וַיַּעַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ כֵּן עָשָׂה בְּבֵית־אֵל לְזַבֵּחַ
לָעֲגָלִים אֲשֶׁר־עָשָׂה וְהֶעֱמִיד בְּבֵית אֵל אֶת כֹּהֲנֵי
הַבָּמוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה: **לג** וַיַּעַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ | אֲשֶׁר־
עָשָׂה בְּבֵית־אֵל בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם בַּחֹדֶשׁ

הַשְׁמִינִי בַּחֹדֶשׁ אֲשֶׁר־בָּדָא מלבד (מִלִּבּוֹ) וַיַּעַשׂ חָג לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ לְהַקְטִיר: {פ}

מלכים א פרק יג

א וְהִנֵּה | אִישׁ אֱלֹהִים בָּא מִיהוּדָה בִּדְבַר יְהוָה אֶל־בֵּית־אֵל וְיָרָבְעָם עֹמֵד עַל־הַמִּזְבֵּחַ לְהַקְטִיר: **ב** וַיִּקְרָא עַל־הַמִּזְבֵּחַ בִּדְבַר יְהוָה וַיֹּאמֶר מִזְבֵּחַ מִזְבֵּחַ כֹּה אָמַר יְהוָה הִנֵּה־בֵן נוֹלָד לְבֵית־דָּוִד יֹאשִׁיָּהוּ שְׁמוֹ וְזָבַח עָלֶיךָ אֶת־כֹּהֲנֵי הַבָּמוֹת הַמַּקְטִרִים עָלֶיךָ וְעַצְמוֹת אָדָם יִשְׂרְפוּ עָלֶיךָ: **ג** וְנָתַן בַּיּוֹם הַהוּא מוֹפֵת לֵאמֹר זֶה הַמּוֹפֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה הִנֵּה הַמִּזְבֵּחַ נִקְרָע וְנִשְׁפַּךְ הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר־עָלָיו: **ד** וַיְהִי כִשְׁמֹעַ הַמֶּלֶךְ אֶת־דְּבַר אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר קָרָא עַל־הַמִּזְבֵּחַ בְּבֵית־אֵל וַיִּשְׁלַח יָרָבְעָם אֶת־יָדוֹ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ לֵאמֹר | תִּפְשֻׂהוּ וַתִּיבַשׁ יָדוֹ אֲשֶׁר שָׁלַח עָלָיו וְלֹא יָכְלָ לַהֲשִׁיבָהּ אֵלָיו: **ה** וְהַמִּזְבֵּחַ נִקְרָע וַיִּשְׁפַּךְ הַדֶּשֶׁן מִן־הַמִּזְבֵּחַ כַּמּוֹפֵת אֲשֶׁר נָתַן אִישׁ הָאֱלֹהִים בִּדְבַר יְהוָה: **ו** וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר | אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים חַל־נָא אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהִתְפַּלֵּל בַּעֲדִי וְתָשֹׁב יָדִי אֵלָי וַיְחַל אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֶת־פְּנֵי יְהוָה וַתָּשָׁב יַד־הַמֶּלֶךְ אֵלָיו וַתְּהִי כְּבָרִאשֹׁנָה: **ז** וַיְדַבֵּר הַמֶּלֶךְ אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים בֹּאָה־אִתִּי הַבַּיְתָה וְסָעֳדָה וְאֶתְּנָה לְךָ מַתָּת: **ח** וַיֹּאמֶר אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֶל־הַמֶּלֶךְ אִם־תִּתֶּן־לִי אֶת־חֲצִי בֵיתֶךָ לֹא אָבֹא עִמָּךְ וְלֹא־אֹכַל לֶחֶם וְלֹא אֶשְׁתֶּה־מַּיִם בַּמָּקוֹם הַזֶּה: **ט** כִּי־כֵן | צֻוָּה אֹתִי בִּדְבַר יְהוָה לֵאמֹר לֹא־תֹאכַל לֶחֶם וְלֹא תָשׁוּב בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הָלַכְתָּ: **י** וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ אַחֵר וְלֹא־שָׁב בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר בָּא בֵהּ אֶל־בֵּית־אֵל: {פ}

יא וְנָבִיא אֶחָד זָקֵן יֹשֵׁב בְּבֵית־אֵל וַיָּבוֹא בְנֹו וַיְסַפֶּר־לוֹ אֶת־כָּל־הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר־עָשָׂהּ אִישׁ־הָאֱלֹהִים | הַיּוֹם בְּבֵית־אֵל אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיְסַפְּרוּם לַאֲבִיהֶם: **יב** וַיְדַבֵּר אֲלֵהֶם אֲבִיהֶם אֵי־זֶה הַדֶּרֶךְ הָלָךְ וַיִּרְאוּ בָנָיו אֶת־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הָלַךְ אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־בָּא מִיהוּדָה: **יג** וַיֹּאמֶר אֶל־בָּנָיו חִבְשׁוּ־לִי הַחֲמֹור וַיַּחְבְּשׁוּ־לֹו הַחֲמֹור וַיִּרְכַּב עָלָיו: **יד** וַיֵּלֶךְ אַחֲרֵי אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיִּמְצָאֵהוּ יֹשֵׁב תַּחַת הָאַלָּה וַיֹּאמֶר אֵלָיו הַאַתָּה אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־בָּאתָ מִיהוּדָה וַיֹּאמֶר אָנִי: **טו** וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֵךְ אִתִּי הַבַּיְתָה וֶאֱכֹל לָחֶם: **טז** וַיֹּאמֶר לֹא אוּכַל לָשׁוּב אִתְּךָ וְלָבוֹא אִתָּךְ וְלֹא־אֹכַל לֶחֶם וְלֹא־אֶשְׁתֶּה אִתְּךָ מַּיִם בַּמָּקוֹם הַזֶּה: **יז** כִּי־דָבָר אֵלַי בִּדְבַר יְהוָה לֹא־תֹאכַל לֶחֶם וְלֹא־תְשָׁתֶּה שָׁם מַּיִם לֹא־תָשׁוּב לָלֶכֶת בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־הָלַכְתָּ בָּהּ: **יח** וַיֹּאמֶר לוֹ גַּם־אֲנִי נָבִיאٌ כָּמוֹךָ וּמַלְאָךְ דִּבֶּר אֵלַי בִּדְבַר יְהוָה לֵאמֹר הֲשִׁבֵהוּ אִתְּךָ אֶל־בֵּיתֶךָ וְיֹאכַל לֶחֶם וְיֵשְׁתְּ מַּיִם כִּחֵשׁ לוֹ: **יט** וַיָּשָׁב אִתּוֹ וַיֹּאכַל לֶחֶם בְּבֵיתוֹ וַיֵּשְׁתְּ מַּיִם: **כ** וַיְהִי הֵם יֹשְׁבִים אֶל־הַשֻּׁלְחָן {פ} וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֶל־הַנָּבִיא אֲשֶׁר הֱשִׁיבוֹ: **כא** וַיִּקְרָא אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־בָּא מִיהוּדָה לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה יַעַן כִּי מָרִיתָ פִּי יְהוָה וְלֹא שָׁמַרְתָּ אֶת־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: **כב** וַתָּשָׁב וַתֹּאכַל לֶחֶם וַתֵּשְׁתְּ מַּיִם בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלֶיךָ אַל־תֹּאכַל לֶחֶם וְאַל־תֵּשְׁתְּ מַּיִם לֹא־תָבוֹא נִבְלָתְךָ אֶל־קֶבֶר אֲבֹתֶיךָ: **כג** וַיְהִי אַחֲרֵי אָכְלוֹ לֶחֶם וְאַחֲרֵי שְׁתוֹתוֹ וַיַּחֲבָשׁ־לוֹ הַחֲמֹור לַנָּבִיא אֲשֶׁר הֱשִׁיבוֹ: **כד** וַיֵּלֶךְ

וַיִּמְצְאֻהוּ אַרְיֵה בַּדֶּרֶךְ וַיְמִיתֵהוּ וַתְּהִי נִבְלָתוֹ מֻשְׁלֶכֶת בַּדֶּרֶךְ וְהַחֲמוֹר עָמַד אֶצְלָהּ וְהָאַרְיֵה עָמַד אֶצֶל הַנְּבֵלָה: **כה** וְהִנֵּה אֲנָשִׁים עֹבְרִים וַיִּרְאוּ אֶת־הַנְּבֵלָה מֻשְׁלֶכֶת בַּדֶּרֶךְ וְאֶת־הָאַרְיֵה עָמַד אֶצֶל הַנְּבֵלָה וַיָּבֹאוּ וַיְדַבְּרוּ בָּעִיר אֲשֶׁר הַנָּבִיא הַזָּקֵן יֹשֵׁב בָּהּ: **כו** וַיִּשְׁמַע הַנָּבִיא אֲשֶׁר הֱשִׁיבוֹ מִן־הַדֶּרֶךְ וַיֹּאמֶר אִישׁ הָאֱלֹהִים הוּא אֲשֶׁר מָרָה אֶת־פִּי יְהוָה וַיִּתְּנֵהוּ יְהוָה לָאַרְיֵה וַיְשַׁבְּרֵהוּ וַיְמִתֵהוּ כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר־לוֹ: **כז** וַיְדַבֵּר אֶל־בָּנָיו לֵאמֹר חִבְשׁוּ־לִי אֶת־הַחֲמוֹר וַיַּחְבֹּשׁוּ: **כח** וַיֵּלֶךְ וַיִּמְצָא אֶת־נִבְלָתוֹ מֻשְׁלֶכֶת בַּדֶּרֶךְ וְהַחֲמוֹר וְהָאַרְיֵה עֹמְדִים אֵצֶל הַנְּבֵלָה לֹא־אָכַל הָאַרְיֵה אֶת־הַנְּבֵלָה וְלֹא שָׁבַר אֶת־הַחֲמוֹר: **כט** וַיִּשָּׂא הַנָּבִיא אֶת־נִבְלַת אִישׁ־הָאֱלֹהִים וַיַּנִּחֵהוּ אֶל־הַחֲמוֹר וַיְשִׁיבֻהוּ וַיָּבֹא אֶל־עִיר הַנָּבִיא הַזָּקֵן לִסְפֹּד וּלְקָבְרוֹ: **ל** וַיַּנַּח אֶת־נִבְלָתוֹ בְּקִבְרוֹ וַיִּסְפְּדוּ עָלָיו הוֹי אָחִי: **לא** וַיְהִי אַחֲרֵי קָבְרוֹ אֹתוֹ וַיֹּאמֶר אֶל־בָּנָיו לֵאמֹר בְּמוֹתִי וּקְבַרְתֶּם אֹתִי בַּקֶּבֶר אֲשֶׁר אִישׁ הָאֱלֹהִים קָבוּר בּוֹ אֶצֶל עַצְמֹתָיו הַנִּיחוּ אֶת־עַצְמֹתָי: **לב** כִּי הָיֹה יִהְיֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר קָרָא בִּדְבַר יְהוָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר בְּבֵית־אֵל וְעַל כָּל־בָּתֵּי הַבָּמוֹת אֲשֶׁר בְּעָרֵי שֹׁמְרוֹן: {פ}

לג אַחַר הַדָּבָר הַזֶּה לֹא־שָׁב יָרָבְעָם מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה וַיָּשָׁב וַיַּעַשׂ מִקְצוֹת הָעָם כֹּהֲנֵי בָמוֹת הֶחָפֵץ יְמַלֵּא אֶת־יָדוֹ וְיִהְיוּ כֹּהֲנֵי בָמוֹת: **לד** וַיְהִי בַּדָּבָר הַזֶּה לְחַטַּאת בֵּית יָרָבְעָם וּלְהַכְחִיד וּלְהַשְׁמִיד מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה: {פ}

מלכים א פרק יד

א בָּעֵת הַהִיא חָלָה אֲבִיָּה בֶּן־יָרָבְעָם: **ב** וַיֹּאמֶר יָרָבְעָם לְאִשְׁתּוֹ קוּמִי נָא וְהִשְׁתַּנִּית וְלֹא יֵדְעוּ כִּי־אַתְּ (אַתִּ) אֵשֶׁת יָרָבְעָם וְהָלַכְתְּ שִׁלֹה הִנֵּה־שָׁם אֲחִיָּה הַנָּבִיא הוּא־דִבֶּר עָלַי לִמְלֹךְ עַל־הָעָם הַזֶּה: **ג** וְלָקַחַתְּ בְּיָדֵךְ עֲשָׂרָה לֶחֶם וְנִקֻּדִים וּבַקְבֻּק דְּבַשׁ וּבָאת אֵלָיו הוּא יַגִּיד לָךְ מַה־יֵּהָיֶה לַנָּעַר: **ד** וַתַּעַשׂ כֵּן אֵשֶׁת יָרָבְעָם וַתָּקָם וַתֵּלֶךְ שִׁלֹה וַתָּבֹא בֵּית אֲחִיָּה וַאֲחִיָּהוּ לֹא־יָכֹל לִרְאוֹת כִּי קָמוּ עֵינָיו מִשֵּׂיבוֹ: {פ}

ה וַיהוָה אָמַר אֶל־אֲחִיָּהוּ הִנֵּה אֵשֶׁת יָרָבְעָם בָּאָה לִדְרֹשׁ דָּבָר מֵעִמָּךְ אֶל־בְּנָהּ כִּי־חֹלֶה הוּא כָּזֹה וְכָזֶה תְּדַבֵּר אֵלֶיהָ וְהָיָה כְּבֹאָהּ וְהִיא מִתְנַכֵּרָה: **ו** וַיְהִי כְּשָׁמְעַ אֲחִיָּהוּ אֶת־קוֹל רַגְלֶיהָ בָּאָה בַּפֶּתַח וַיֹּאמֶר בֹּאִי אֵשֶׁת יָרָבְעָם לָמָּה זֶּה אַתְּ מִתְנַכֵּרָה וְאָנֹכִי שָׁלוּחַ אֵלַיִךְ קָשֶׁה: **ז** לְכִי אִמְרִי לְיָרָבְעָם כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יַעַן אֲשֶׁר הֲרִמֹתִיךָ מִתּוֹךְ הָעָם וָאֶתְּנְךָ נָגִיד עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל: **ח** וָאֶקְרַע אֶת־הַמַּמְלָכָה מִבֵּית דָּוִד וָאֶתְּנָהּ לָךְ וְלֹא־הָיִיתָ כְּעַבְדִּי דָוִד אֲשֶׁר שָׁמַר מִצְוֹתַי וַאֲשֶׁר־הָלַךְ אַחֲרַי בְּכָל־לְבָבוֹ לַעֲשׂוֹת רַק הַיָּשָׁר בְּעֵינָי: **ט** וַתָּרַע לַעֲשׂוֹת מִכֹּל אֲשֶׁר־הָיוּ לְפָנֶיךָ וַתֵּלֶךְ וַתַּעֲשֶׂה־לְּךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים וּמַסֵּכוֹת לְהַכְעִיסֵנִי וְאֹתִי הִשְׁלַכְתָּ אַחֲרֵי גַּוֶּךָ: **י** לָכֵן הִנְנִי מֵבִיא רָעָה אֶל־בֵּית יָרָבְעָם וְהִכְרַתִּי לְיָרָבְעָם מַשְׁתִּין בְּקִיר עָצוּר וְעָזוּב בְּיִשְׂרָאֵל וּבִעַרְתִּי אַחֲרֵי בֵּית־יָרָבְעָם כַּאֲשֶׁר יְבַעֵר הַגֶּלָל עַד־תֻּמּוֹ: **יא** הַמֵּת לְיָרָבְעָם בָּעִיר יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים וְהַמֵּת בַּשָּׂדֶה יֹאכְלוּ עוֹף הַשָּׁמַיִם כִּי יְהוָה דִּבֵּר: **יב** וְאַתְּ קוּמִי לְכִי לְבֵיתֵךְ בְּבֹאָה רַגְלַיִךְ הָעִירָה וּמֵת הַיָּלֶד: **יג** וְסָפְדוּ־לוֹ כָל־יִשְׂרָאֵל

וְקָבְרוּ אֹתוֹ כִּי־זֶה לְבַדּוֹ יָבֹא לְיָרָבְעָם אֶל־קֶבֶר
יַעַן נִמְצָא־בּוֹ דָּבָר טוֹב אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
בְּבֵית יָרָבְעָם: **יד** וְהֵקִים יְהוָה לוֹ מֶלֶךְ עַל־
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יַכְרִית אֶת־בֵּית יָרָבְעָם זֶה הַיּוֹם
וּמֶה גַּם־עָתָּה: **טו** וְהִכָּה יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר
יָנוּד הַקָּנֶה בַּמָּיִם וְנָתַשׁ אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵעַל
הָאֲדָמָה הַטּוֹבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר נָתַן לַאֲבוֹתֵיהֶם
וְזֵרֵם מֵעֵבֶר לַנָּהָר יַעַן אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת־אֲשֵׁרֵיהֶם
מַכְעִיסִים אֶת־יְהוָה: **טז** וְיִתֵּן אֶת־יִשְׂרָאֵל בִּגְלַל
חַטֹּאות יָרָבְעָם אֲשֶׁר חָטָא וַאֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־
יִשְׂרָאֵל: **יז** וַתָּקָם אֵשֶׁת יָרָבְעָם וַתֵּלֶךְ וַתָּבֹא
תִרְצָתָה הֵיא בָּאָה בְסַף־הַבַּיִת וְהַנַּעַר
מֵת: **יח** וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ וַיִּסְפְּדוּ־לוֹ כָּל־יִשְׂרָאֵל
כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד־עַבְדּוֹ אֲחִיָּהוּ
הַנָּבִיא: **יט** וְיֶתֶר דִּבְרֵי יָרָבְעָם אֲשֶׁר נִלְחַם וַאֲשֶׁר
מָלָךְ הִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי
יִשְׂרָאֵל: **כ** וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ יָרָבְעָם עֶשְׂרִים
וּשְׁתַּיִם שָׁנָה וַיִּשְׁכַּב עִם־אֲבֹתָיו וַיִּמְלֹךְ נָדָב בְּנוֹ
תַּחְתָּיו: {פ}

כא וּרְחַבְעָם בֶּן־שְׁלֹמֹה מָלַךְ בִּיהוּדָה בֶּן־
אַרְבָּעִים וְאַחַת שָׁנָה רְחַבְעָם בְּמָלְכוֹ וּשְׁבַע
עֶשְׂרֵה שָׁנָה | מָלַךְ בִּירוּשָׁלַם הָעִיר אֲשֶׁר־בָּחַר
יְהוָה לָשׂוּם אֶת־שְׁמוֹ שָׁם מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל
וְשֵׁם אִמּוֹ נַעֲמָה הָעַמֹּנִית: **כב** וַיַּעַשׂ יְהוּדָה הָרַע
בְּעֵינֵי יְהוָה וַיְקַנְאוּ אֹתוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבֹתָם
בְּחַטֹּאתָם אֲשֶׁר חָטָאוּ: **כג** וַיִּבְנוּ גַם־הֵמָּה לָהֶם
בָּמוֹת וּמַצֵּבוֹת וַאֲשֵׁרִים עַל כָּל־גִּבְעָה גְּבֹהָה
וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן: **כד** וְגַם־קָדֵשׁ הָיָה בָּאָרֶץ
עָשׂוּ כְּכֹל הַתּוֹעֵבֹת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה
מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: {פ}

כה וַיְהִי בַּשָּׁנָה הַחֲמִישִׁית לַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם עָלָה
שׁוּשַׁק (שִׁישַׁק) מֶלֶךְ־מִצְרַיִם עַל־
יְרוּשָׁלִָם: **כו** וַיִּקַּח אֶת־אֹצְרוֹת בֵּית־יְהוָה וְאֶת־
אֹוצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֶת־הַכֹּל לָקָח וַיִּקַּח אֶת־
כָּל־מָגִנֵּי הַזָּהָב אֲשֶׁר עָשָׂה שְׁלֹמֹה: **כז** וַיַּעַשׂ
הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם תַּחְתָּם מָגִנֵּי נְחֹשֶׁת וְהִפְקִיד עַל־
יַד שָׂרֵי הָרָצִים הַשֹּׁמְרִים פֶּתַח בֵּית
הַמֶּלֶךְ: **כח** וַיְהִי מִדֵּי־בֹא הַמֶּלֶךְ בֵּית יְהוָה יְשָׂאוּם
הָרָצִים וֶהֱשִׁיבוּם אֶל־תָּא הָרָצִים: **כט** וְיֶתֶר דִּבְרֵי
רְחַבְעָם וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֹא־הֵמָּה כְּתוּבִים עַל־
סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה: **ל** וּמִלְחָמָה
הָיְתָה בֵּין־רְחַבְעָם וּבֵין יָרָבְעָם כָּל־
הַיָּמִים: **לא** וַיִּשְׁכַּב רְחַבְעָם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר
עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד וְשֵׁם אִמּוֹ נַעֲמָה הָעַמֹּנִית
וַיִּמְלֹךְ אֲבִיָּם בְּנוֹ תַּחְתָּיו: {פ}

הודפס
לעילוי נשמת
עומר רחמים בן
סלימה ומנחם ז"ל
נלב"ע
כ"ה שבט תשפ"ו
ת.נ.צ.ב.ה.

בעזרת ה' יתברך

לימוד הבי"ת

ומשניות זוהר והתיקונים

יהיה לרפואת:

מרת מירב שלומית בת

שמחה תחי'

ברנ"ב איבריה ושסה גידיה וחמישה חושיה
ושאר כוחות גופה ובטיפי דמיה רפואה שלימה
רפואת הנפש ורפואת הגוף אמן!

וכן לרפואת:

ר' מרדכי בן חנה נ"י

רפואה שלימה רפואה נפש ורפואת הגוף
ברמ"ח אבריו ושס"ה גידיו וחמשה חושיו ושאר
כוחות גופו ובטיפי דמיו ויזכה להפיץ את אור
רבינו ז"ל כל ימי חייו אמן!

בעזרת ה' יתברך

לימוד הבי"ת

ומשניות זוהר והתיקונים

יהיה לרפואת:

כל חולי ישראל

ובפרט

לר' יהושע לוי

יצחק בן רות נ"י

ומרת רחל בת לאה תחי'

לרפואתם המהירה והשלימה

אמן כן יהי רצון!

לוח מוהרא"ש

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב
עיר שומרי הלשון עיר השמחה

פרשת בראשית

כג	יום ראשון	עלות השחר (72 דק') ... 5:22 נץ החמה ..... 6:34 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:45 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:30	**אסרו חג** סו"ז תפילה ..... 10:27 חצות היום ..... 12:26 שקיעה ..... 6:18 צה"כ לשיטת ר"ת ... 7:31	**לימוד יומי:** **בבלי:** בכורות טז **ירושלמי:** שבועות לח **תוספתא:** קרבנות ב **נ"ך:** מלכים א ח **משניות:** מנחות ח **זהר:** משפטים קכ. **תיקוני זהר:** כג תשרי	4
כד	יום שני	עלות השחר (72 דק') ... 5:23 נץ החמה ..... 6:35 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:45 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:30	סו"ז תפילה ..... 10:26 חצות היום ..... 12:26 שקיעה ..... 6:17 צה"כ לשיטת ר"ת ... 7:30	**לימוד יומי:** **בבלי:** בכורות יז **ירושלמי:** שבועות לט **תוספתא:** קרבנות ג **נ"ך:** מלכים א ט **משניות:** מנחות ט **זהר:** משפטים קכ: **תיקוני זהר:** כד תשרי	5
כה	יום שלישי	עלות השחר (72 דק') ... 5:24 נץ החמה ..... 6:36 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:45 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:30	סו"ז תפילה ..... 10:29 חצות היום ..... 12:26 שקיעה ..... 6:16 צה"כ לשיטת ר"ת ... 7:29	**לימוד יומי:** **בבלי:** בכורות יח **ירושלמי:** שבועות מ **תוספתא:** קרבנות ד **נ"ך:** מלכים א י **משניות:** מנחות י **זהר:** משפטים קכא. **תיקוני זהר:** כה תשרי	6
כו	יום רביעי	עלות השחר (72 דק') ... 5:24 נץ החמה ..... 6:36 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:45 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:31	סו"ז תפילה ..... 10:29 חצות היום ..... 12:25 שקיעה ..... 6:14 צה"כ לשיטת ר"ת ... 7:27	**לימוד יומי:** **בבלי:** בכורות יט **ירושלמי:** שבועות מא **תוספתא:** קרבנות ה **נ"ך:** מלכים א יא **משניות:** מנחות יא **זהר:** משפטים קכא: **תיקוני זהר:** כו תשרי	7
כז	יום חמישי	עלות השחר (72 דק') ... 5:25 נץ החמה ..... 6:37 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:46 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:31	סו"ז תפילה ..... 10:29 חצות היום ..... 12:25 שקיעה ..... 6:13 צה"כ לשיטת ר"ת ... 7:26	**לימוד יומי:** **בבלי:** בכורות כ **ירושלמי:** שבועות מב **תוספתא:** קרבנות ו **נ"ך:** מלכים א יב **משניות:** מנחות יב **זהר:** משפטים קכב. **תיקוני זהר:** כז תשרי	8
כח	יום שישי	עלות השחר (72 דק') ... 5:26 נץ החמה ..... 6:38 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:46 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:31	סו"ז תפילה ..... 10:29 חצות היום ..... 12:25 שקיעה ..... 6:12 צה"כ לשיטת ר"ת ... 7:25	**לימוד יומי:** **בבלי:** בכורות כא **ירושלמי:** שבועות מג **תוספתא:** קרבנות ז **נ"ך:** מלכים א יג **משניות:** מנחות יג **זהר:** משפטים קכב: **תיקוני זהר:** כח תשרי	9
		הדלקת נרות (40 דק'): 5:32 (20 דק'): 5:52			
כט	שב"ק	עלות השחר (72 דק') ... 5:27 נץ החמה ..... 6:39 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:46 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:31	**שבת קודש פרשת בראשית** **מברכין מרחשון, ערב ראש חודש** סו"ז תפילה ..... 10:29 חצות היום ..... 12:25 שקיעה ..... 6:10 צה"כ לשיטת ר"ת ... 7:23	**לימוד יומי:** **בבלי:** בכורות כב **ירושלמי:** שבועות מד **תוספתא:** קרבנות ח **נ"ך:** מלכים א יד **משניות:** חלין א **זהר:** משפטים קכג. **תיקוני זהר:** כט תשרי	10
		מוצש"ק לשיטת ר"ת: 7:23			

המולד יהיה ביום ראשון, בשעה 9, 43 דקות ו-2 חלקים

אִם אָדָם הָיָה יוֹדֵעַ אֶת סוֹד הַהִתְחַדְּשׁוּת הוּא הָיָה נִגְאָל מִכָּל צָרוֹתָיו ! אָדָם צָרִיךְ לָדַעַת : אֵין קֶשֶׁר בֵּין הַמְּצִיאוּת הָעַכְשָׁוִית, לְבֵין מַה שֶּׁקָּרָה אֶתְמוֹל, שִׁלְשׁוֹם, לִפְנֵי חֹדֶשׁ, לִפְנֵי שָׁנָה, אֵין לְזֶה שׁוּם מַשְׁמָעוּת לְעַכְשָׁו ! עַכְשָׁו נוֹלַדְתִּי וְהִתְחַדַּשְׁתִּי, וְאֵין לִי שׁוּם עָבָר כְּלָל ! (משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)